

Цифрлы
нұсқа

VI САЙЛАНҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ
ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

(2020 жылғы 1 қыркүйек – 30 желтоқсан)

2020

**VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ
ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ**
(2020 жылғы 1 қыркүйек – 30 желтоқсан)

МАЗМҰНЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫң ПРЕЗИДЕНТИ Қ.К. ТОҚАЕВТЫҢ «ЖАҢА ЖАҒДАЙДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН: ИС-ҚИМЫЛ КЕЗЕҢІ» АТТЫ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫ	3
I БӨЛІМ	
ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ЗАҢ ШЫҒАРУ ҚЫЗМЕТИНІҢ НӘТИЖЕЛЕРИ ТУРАЛЫ ЖИНАҚТАЛҒАН ДЕРЕКТЕР	33
1. Алтыншы сессияда заң жобаларының өтгі	33
1.2. Алтыншы сессия ішінде Мәжіліс қараган әрі мақұлдаған және Парламент Сенатының қауауына берілген заң жобаларының тақырыптық құрылымы	34
1.3. Әртүрлі тақырыптық ауқымдағы заң жобаларын (алтыншы сессия ішінде Мәжіліс қараган әрі мақұлдаған және Парламент Сенатының қауауына берілген) әртүрлі реттеу сипатындағы топтарға бөлу	36
1.4. Алтыншы сессия ішінде Парламент Сенаты қайтарған және қабылдамаған заң жобалары туралы	46
1.5. Сенат қайтарған заң жобалары бойынша келісу рәсімдері	48
1.6. Алтыншы сессия ішінде Парламент қабылдаған және Президент қол қойған заңдардың саны	48
1.7. Мәжіліс алтыншы сессия ішінде қауауға қабылдаған заң жобаларын жауапты комитеттер арасында бөлу	51
1.8. Депутаттар бастамашы болған заң жобалары	52
II БӨЛІМ	
ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІ ТҮРАҚТЫ КОМИТЕТТЕРІНІҢ ҚЫЗМЕТ НӘТИЖЕЛЕРИ ТУРАЛЫ ЖИНАҚТАЛҒАН ДЕРЕКТЕР	58
2.1. Аграрлық мәселелер комитеті	58
2.2. Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті	64
2.3. Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті	89
2.4. Әлеуметтік-мәдени даму комитеті	96
2.5. Қаржы және бюджет комитеті	115
2.6. Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитеті	136
2.7. Экономикалық реформа және өнірлік даму комитеті	152
III БӨЛІМ	
ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНДЕГІ САЯСИ ПАРТИЯЛАР ФРАКЦИЯЛАРЫ МЕН ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫ ДЕПУТАТТЫҚ ТОБЫНЫҢ ЖҰМЫСЫ ТУРАЛЫ	171
3.1. «Nur Otan» партиясының фракциясы	171
3.2. Қазақстан халық партиясының фракциясы	178
3.3. «Ақжол» Қазақстан Демократиялық партиясының фракциясы	184
3.4. Қазақстан Халқы Ассамблеясының депутаттық тобы	189
IV БӨЛІМ	
ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ӨКІЛДІК ЕТУ ҚЫЗМЕТІ	203
4.1. Сессия ішінде өткізілген іс-шаралар	203
4.2. Депутаттық сауалдар	205
4.3. Азаматтардың хаттары мен өтініштері бойынша жұмыс	210
V БӨЛІМ	
ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫФЫ	213
VI БӨЛІМ	
ЖҰРТШЫЛЫҚПЕН ЖӘНЕ БАҚ-пен БАЙЛАНЫС	224
VII БӨЛІМ	
ҚОРЫТЫНДЫ	226

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТИ
Қ.К. ТОҚАЕВТЫҢ «ЖАҢА ЖАҒДАЙДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН:
ІС-ҚИМЫЛ КЕЗЕҢІ» АТТЫ ҚАЗАҚСТАН
ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫ**

Құрметті отандастар!

**Құрметті Парламент палаталарының төрағалары, депутаттар,
Үкімет мүшелері!**

Парламенттің кезекті сессиясының жұмысы күрделі кезеңде басталып отыр.

Елімізде жер-жаһанға зор қауіп төндірген пандемияға қарсы құрес әлі де жалғасуда. Біз азаматтардың өмірін және денсаулығын қорғау үшін бар күш-жігерімізді біріктірдік. Осындағы сын сағатта ынтымағы жарасқан халқымыз жұдырықтай жұмылды.

Індетпен құрес дана халқымызға тән асыл қасиеттердің арқасында жүзеге асты. Өзгеге қолұшын созып, тілеулес болу, тосыннан келген кеселге қарсы тұру маңызды екені анық байқалды.

Дәрігерлere, құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне, әскери қызметшілерге, еріктілерге, кәсіпкерлерге және осындағы шақта бейжай қалмаған барша азаматтарға шын жүрекten алғыс айтамын. Сіздер айрықша табандылықтың және зор жауапкершіліктің жарқын үлгісін көрсеттіңіздер.

Бұл Отанға деген шынайы сүйіспеншіліктің көрінісі деп санаймын.

Қазіргі күрделі жағдайда алдымызда тұрған басты міндет – әлеуметтік-экономикалық тұрақтылықты, жұмыс орындарын және халықтың табысын сақтап қалу.

Дағдарысқа қарсы жедел шаралардың екі топтамасы қабылданды. Уақытша табыссыз қалған 4,5 миллионнан астам азаматымыз 42 500 теңге мөлшерінде көмек алды. Бұған 450 миллиард теңgeden астам қаражат жұмсалды. Осындағы жәрдем көршілес елдерде, тіпті басқа ірі мемлекеттерде берілген жоқ.

Миллионнан астам адамға азық-түлік және тұрмыстық заттар қоржыны берілді. Елбасы – Nur Otan партиясы Төрағасының бастамасымен 550 мыңнан аса отбасы «Біргеміз!» қорының қолдауымен біржолғы қаржылай көмекке ие болды.

Пандемия барлық мемлекеттер үшін сынақ кезеңіне айналды. Олар індетпен құрес жолында көп қындықты бастан өткеруде. Бір жерде ахуал тұрақтанса, екіншісінде вирустың жаңа ошактары пайда болуда.

Үкімет жіберілген қателіктерден сабак алып, жұмысты жедел жолға қоя білді. Ең бастысы – біз азаматтардан еш нәрсені жасырмай, індеттен қайтыс болғандар туралы ақпараттың барлығын ашық жарияладық. Қаншалықты аңы болса да, шындықты айтып отырмыз. Бұл – кейбір мемлекеттерге қарағанда Қазақстанның ұтымды тұсы.

Алайда ахуалдың жақсаруы босансуға себеп болмауға тиіс. Күрес әлі жалғасуда. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының болжамы бойынша пандемияны жену үшін кем дегенде 2 жыл қажет.

Алдағы айларда күш-жігерімізді барынша жұмылдыра жұмыс істейтін боламыз. Осыған дайын болуымыз керек. Мәселе туындаған кезде ғана шұғыл қимылдамай, алдын ала шаралар қабылданап, барлығын жан-жақты ойластырып жұмыс істеуіміз керек. Барлық шешімдер мүқият тексерілген болжамдарға негізделуге тиіс.

Үкімет нақты шектеулер мен бейімді карантин әдісін енгізуде. Пандемиямен қүрес жөнінде кешенді бағдарлама әзірленеді.

Мемлекет тарапынан әлеуметтік саладағы және экономиканы қолдауға бағытталған барлық міндеттемелер орындалатын болады. Бұл мақсатқа Ұлттық қордан 1 триллион теңге бөлінуде. Әлеуметтік төлемдерді индексациялау жұмысы жалғасын табады. Осы бағытта 2023 жылға дейін шамамен 1 триллион теңгеден астам қаржы бөлу жоспарланып отыр.

Біз қазіргі қыындықты міндетті түрде еңсереміз. Дегенмен, еліміздің жаңа геосаяси ахуалдағы ұзақ мерзімді дамуын естен шығармауымыз керек.

Қазір әлем соңғы 100 жыл ішінде болмаған аса күрделі дағдарысты бастан өткеруде. Сарапшылардың айтудынша, жаһандық экономиканы қайта қалпына келтіру үшін кемінде 5 жылға дейін уақыт қажет.

Дей тұрғанмен, болашақта көш бастайтын мемлекеттердің бәсекеге түсү қабілеті дәл осындағы дағдарыстар мен іргелі өзгерістер кезінде шындалады. Қазақстан жаңа әлемде өзінің лайықты орнын алуға тиіс.

Тұңғыш Президент – Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың көреген саясатының арқасында экономиканың дамуы үшін берік негіз қаланды, әлемдік аренада абырай-беделге ие болдық.

Сондықтан әлемнің жаңа болмыс-бітімі қалыптасып жатқан шақта біз реформаларға тың серпін беруіміз керек. Бұл бағытта Ұлт жоспарын және Бес институттық реформаны негізгі бағдар етіп ұстануымыз қажет.

Біз азаматтарымыздың лайықты өмір сүруіне жағдай жасауға, олардың құқықтарын қорғауға, заң ұstemдігін қамтамасыз етуге, жемқорлыққа қарсы күресті қүшетүте міндеттіміз.

Ендеше, іс-қимыл жоспары қандай болмақ?

I. МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУДЫҢ ЖАҢА УЛГІСІ

Бұл саладағы реформаларды жүйелі түрде жүзеге асыру қажет.

Ең алдымен, мемлекеттік басқаруға, кадр саясатына, шешім қабылдау жүйесіне және оларды орындау жауапкершілігіне деген көзқарасты өзгертуден бастауымыз керек.

Пандемия және дағдарыс жағдайында мемлекеттік басқару жүйесі бар күш-жігерін жұмылдырып жұмыс істеуде. Жедел шешімдер қабылдау айтартылғанда үақыт пен қаражатты талап етеді. Бірақ алдағы жоспарларды назардан тыс қалдырмауымыз қажет. Сондықтан мен тікелей Президентке бағынышты болатын

Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігін құру туралы шешім қабылдадым.

Бұрынмұндай орган болды және өз жұмысынойдағы дайатқарды. Енді осы агенттік қайтадан тұтас мемлекеттік жоспарлау жүйесінің негізгі орталығына айналады. Агенттік ұсынған реформалар нақты, іске асатын және ең бастысы, барлық мемлекеттік органдар үшін орындауға міндетті болуға тиіс.

Реформалар жөніндегі жоғары президенттік кеңес құрылады. Бұл кеңестің шешімдері түпкілікті болады. Тез өзгеріп жатқан ахуалға шынайы баға беру үшін Статистика комитеті Агенттік құрамына беріледі.

Дәстүрге сай, мемлекеттік жоспарлау жүйесінде жоспарлау, орындау және бағалау қызметін негізінен мемлекеттік аппарат атқарады. Бұл – дұрыс емес.

Мемлекеттік жоспарлау жүйесі адам ресурстарын барынша жұмылдыруға тиіс, яғни жеке сектор мен қоғам өкілдерін толыққанды серіктестер ретінде жұмыстың барлық кезеңіне – жоспарлауға, орындауға және бағалауға тартуы керек.

Сан алуан көрсеткіштер мен индикаторлардан тұратын мемлекеттік бағдарламалар әзірлеуді тоқтату қажет. Барша азаматқа түсінікті, қысқа әрі нұсқа ұлттық жобалар форматына көшкен жөн. Негізгі мақсат – жұмыстың барысы емес, нәтижесі болуға тиіс.

Осындағы тубегейлі реформаны жүргізу үшін мемлекеттік аппараттың қызметін қайта қарау керек. Бұл мәселе бойынша реформаларды жоспарлау мен жүзеге асырудың үйлесімділігі аса маңызды.

Мемлекеттік қызмет жүйесін ретке келтіріп, қайта құру керек. Пандемия кезінде мемлекеттік қызметшілердің басым бөлігінің қашықтан жұмыс істеу режіміне қошум мемлекеттік аппаратты қысқарту керектігін және бұған толық мүмкіндік бар екенін көрсетті.

Мемлекеттік аппарат және квази-мемлекеттік сектор қызметкерлерін қысқарту мерзімін жеделдетуді тапсырамын. Биыл олардың санын 10 пайызға, ал келесі жылы 15 пайызға қысқартқан жөн. Осылайша біз 2021 жылы шенеуніктердің санын 25 пайызға қысқарту мәселесін шешетін боламыз. Соның нәтижесінде және цифрандыру үдерісін ескере отырып, одан әрі қысқарту туралы шешім қабылдаймыз.

Үнемделген қаражаттың есебінен қалған қызметкерлердің жалақысын көбейтетін боламыз. Еңбекақысы аз мемлекеттік қызметтің қоғам үшін пайдасынан зияны көп. Бұл мәселеге жете назар аудармау кері кетуге, біліктілік пен бастамашылдықтан айырылуға, сондай-ақ ең сорақысы, жемқорлыққа әкеп соқтырады. Соңдықтан 2021 жылғы 1 шілдеден бастап балдық-факторлық жүйе енгізілуге тиіс. Мұндай жоба мемлекеттік қызметшілердің құлышынысын арттырып, жауапкершілігін нығайта түседі.

Бізге жаңа кадрлар, яғни кәсіби білікті, озық ойлы және бастамашыл мамандар аса қажет. Мемлекеттік қызмет қол жетпейтін жабық кастаға айналмауға тиіс.

Сонымен қатар кәсіби және этикалық нормалардың құлдырауына жол бермей, сабактастық пен институционалдық

дәстүрдің сақталуын қамтамасыз ету маңызды. Осы тұста жауапты хатшылар институтына арнайы тоқталғым келеді.

Бұл институтты енгізген кезінде жауапты хатшылардың жиі ауыспай жұмыс істеуі министрлерді әкімшілік-кадрлық жұмыстардан босатып, аппараттың тұрақтылығын қамтамасыз етеді деген ой болған. Алайда іс жүзінде олай болмай шықты. Тіпті министрлер мен жауапты хатшылардың арасында түсініспеушілік туындал жатады. Мұның салдары ортақ жұмысқа зиянын титізеді.

Негізгі жауапкершілік бір адамға, яғни Президент тағайындастын министрге жүктелуі тиіс. Соңдықтан жауапты хатшылар институтын жойып, олардың міндеттерін министрліктің аппарат басшыларына жүктеген жөн.

Бұл ұсыныстарды жүзеге асыру үшін осы жылдың соңына дейін мемлекеттік қызмет туралы заңнамаға тиісті түзетулер енгізуі тапсырамын.

Норма шығару мәселесін де қайта қарау қажет.

Карантин кезінде құқықтық жүйенің қасандығы қолбайлау болып, жұмысты қатты тежегені жасырын емес. Сол себепті, төтенше жағдай режімін енгізіп, «Төтенше жарлық» шығаруға тұра келді.

Бірақ мұндай шаралар дағдарыс жағдайында мәселені түбегейлі шешпейді.

Негізгі проблема атқарушы биліктің әр қадамының заңмен шектеліп, адымының ашылмауында болып отыр. Біз министрлер мен әкімдерге зор талап қоямыз, бірақ олардың өкілеттіктері заңдар мен қаулылардың нақты нормаларының аясында шектеледі. Бұл жағдай мемлекеттік аппараттың ғана емес, Парламенттің де жұмысын қындалады. Парламент палаталары атқарушы органдардың құзыретіне беруге болатын егжай-тегжейлі баяндалатын нормаларды да қарастыруға мәжбүр болып отыр.

Алмағайып дүниеде жедел шешім қабылдай алмау ұлттық қауіпсіздікке нұқсан келтіруі мүмкін. Соңдықтан Құқықтық саясат тұжырымдамасы аясында заңнаманы өзгерту арқылы құқықтық регламенттеу деңгейлерінің арасындағы теңгерімді қамтамасыз ету керек. Мұны кейінге қалдыруға болмайды.

Тағы бір маңызды міндет – квазимемлекеттік компанияларды корпоративтік басқару ісін жақсарту мәселесін шешу.

Елімізде ондаған ұлттық компания және он мыңдаған мемлекеттік кәсіпорын бар. Бұл ретте ірі квазимемлекеттік мекемелер акционерлік қоғам ретінде жұмыс жүргізеді, яғни олардың мақсаты – пайда табу. Егер мемлекеттік қызметтердің бір бөлігі оларға берілсе, мұндай компаниялардың жұмысы азаматтарға және экономикаға нақты қызмет көрсетуге арналып, қосымша сипатқа ие болуы тиіс.

Көптеген акционерлік қоғамда қалыпты түсініктер ауысып кеткен. Корпоративтік басқару қосымша бюрократиялық рәсімге айналып отыр.

Тұтас квазимемлекеттік секторды реформалау ісін жалғастыру қажет. Кейбір шешімдер бүгін жарияланады, ал қалған мәселелер бойынша Үкімет маған ұсыныс береді.

II. ЖАҢА ЖАҒДАЙДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ

Ұзаққа созылған мұнай дәүірі аяқталған сияқты. Әлемдік нарықтың мұлде жаңа ахуалына дайын болу керек.

Әртаратандырылған және технологияға негізделген экономика құру – жай қажеттілік қана емес. Біз үшін бұдан басқа жол жоқ.

Сонымен қатар экономика халықтың әл-ауқатын арттыруға бағытталуы керек. Ұлттық табыстың өсімінен түсетін итіліктерді әділ бөлу, тиімді әлеуметтік «лифтілерді» орнықтыру жөніндегі қоғамның өткір талабы міндетті түрде орындалуы тиіс.

Сондықтан еліміздің жаңа экономикалық бағдары басты жеті қағидатқа негізделуі керек:

Итіліктер мен міндеттердің әділ бөлінісі.

Жеке кәсіпкерліктің жетекші рөлі.

Әділ бәсекелестік, кәсіпкерлердің жаңа буыны үшін нарық ашу. Өнімділікті көбейту, экономиканың ауқымдылығын және технологиялық сипатын арттыру.

Адами капиталды дамыту, жаңа үлгідегі білім саласына инвестция тарту.

«Жасыл» экономиканы дамыту, қоршаған ортаны қорғау. Мемлекет тарапынан дәйекті шешімдер қабылдау және сол үшін қоғам алдында жауапты болу.

Бұл ретте біз бәсекеге қабілеттігімізді көрсететін артықшылығымызға және нақты мүмкіндіктерімізге сүйенуіміз керек.

* * *

Қазақстанның алдында тұрган аса маңызды міндет – өнеркәсіптік әлеуетімізді толық пайдалану.

Осы саладағы табыстарымызға қарамастан, ішкі нарықтың зор мүмкіндіктерін әлі де болса толыққанды жүзеге асыра алмай келеміз. Өндеген тауарлардың үштен екісіне жуығы шетелден әкеlei nedі.

Ұлттық экономиканың стратегиялық қуатын арттыру үшін тез арада қайта өндеу ісінің жаңа салаларын дамыту қажет. Бұл қара және тұсті metallurgия, мұнай химиясы, көлік құрастыру және машина жасау, құрылыш материалдары мен азық-түлік өндіру және басқа да салаларды қамтиды.

Сапалық тұрғыдан мұлде жаңа ұлттық индустрияны дамыту үшін жаңғыртылған заңнамалық негіз қажет.

Өнеркәсіпті реттеу және оған қолдау көрсету мәселелері түрлі заңнамалық актілерде көрініс тапқан. Бірақ ортақ мақсат көрсетілмеген, жүзеге асырылатын саясат пен шаралардың арасында өзара байланыс жоқ.

Сондай-ақ жекелеген секторларды немесе салаларды реттейтін көптеген заң бар.

Мысалы, «Электр энергетикасы туралы» заң, «Көлік туралы» заң.

Өндеу өнеркәсібін дамытудың қағидаттарын, мақсаттары мен міндеттерін белгілейтін «Өнеркәсіп саясаты туралы» бірізді заң жыл соңына дейін әзірленуге тиіс.

Өнеркәсіпке қолдау көрсетудің нақты шараларын да жетілдіру керек. Бізде жүйелі әрі біртұтас ұстаным жоқ. Соның салдарынан сансыз көп жобаға қараждатты ысырап етіп отырмыз.

Әрине, өнеркәсіпке қолдау көрсетудің кең көлемді қамтитын ауқымды шараларын сақтап қаламыз. Сонымен бірге Үкімет стратегиялық түрғыдан маңызды өндірістерді, негізгі экспорттық басымдықтарды айқындалап, қолдау шараларының аясын кеңейту керек.

Стратегиялық жобалар үшін заттай грантты, қаржыландыру жеңілдігін, жекелей кепілдікті, экспорттық қолдау тәсілдерін топтап ұсыну жолын қарастыру керек. Инвесторлардың қаржылық шығынының бір бөлігін салық төлеуден босату арқылы өтеуге болады.

Мемлекеттік, квазимемлекеттік секторлар және жер қойнауын пайдаланушылар үшін кепілді сатып алу талабын қарастыру қажет.

Ең басты нәрсе – жобаның жүзеге асырылатын бүкіл кезеңінде заңнамалық шарттардың тұрақты болуы.

Әрине, тек бұл шаралармен ғана шектелмейміз. Нақты қолдау деңгейі жобаға салынған қараждаттың көлеміне және оның басымдығына байланысты болады.

Мемлекет пен инвесторлар арасындағы уағдаластықтарды бекіту үшін стратегиялық инвестициялық келісім жасалады. Бұл – жаңа тәсіл.

Осы бастаманы жыл сонына дейін экономикалық өсімді қалпына келтіру жөніндегі заң жобасы аясында жүзеге асырған жөн. Үкімет стратегиялық келісімдерге енетін жобалардың топтамасын 2021 жылдың сәуір айына дейін әзірлейді.

Өңдеуші кәсіпорындардың отандық шикізатқа қолайлы бағамен толық қол жеткізу мәселесі де жүйелі түрде шешілуге тиіс.

Үкіметке жыл сонына дейін еліміздің өңдеуші өндіріс орындарын шикізатпен толық қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін реттеу тәсілдерін әзірлеуді тапсырамын.

Өнеркәсіптің дамуына реттелетін сатып алу жүйесі тікелей әсер етеді. Оның көлемі 15 триллион теңгеге жуық немесе жалпы ішкі өнімнің бестен бір бөлігін құрайды. Үкімет пен әкімдердің міндеті – осы әлеуетті барынша пайдалану.

Менің тапсырмам бойынша мемлекеттік органдардың сатып алу жүйесін жақсарта түсетін жаңа заң қабылданды. Бірақ ұлттық компаниялардың сатып алу жүйесі әлі де болса ашық емес және оған қатардағы кәсіпкерлердің қолы жете бермейді.

Жыл сонына дейін квазимемлекеттік сектордың барлық сатып алу жұмыстарын реттейтін біртұтас заң қабылдауды тапсырамын. Реттелетін барлық сатып алулар барынша ашық және «Бір терезе» арқылы ғана жүзеге асырылуға тиіс.

Егер тиісті құқық қолдану тәжірибесі болмаса, заңнаманы жетілдіргеннен ешқандай пайда жоқ.

Шетелдің арзан әрі сапасыз тауарлары отандық өнім ретінде ұсынылып, сатып алу конкурстарында жеңіп шығатын кездері жиі болып тұрады. Отандық өнім өндірушілердің тізімі де, индустримальды

сертификаттар да жалған өндірушілерге нақты тосқауыл қоя алмай отыр.

Үкімет «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасымен бірлесіп, жыл соңына дейін Қазақстанның қамту үлесін арттыру үшін нақты ұсыныстар әзірлейді.

Осы салаға қатысты ортақ міндет – өндірет өнеркәсібінің өндірісін бес жыл ішінде кем дегенде 1,5 есе арттыру.

Алайда бір ғана өнеркәсіп саясаты арқылы индустріаландыру ісін айтарлықтай ілгерілетуге қол жеткізе алмаймыз. Ақша-несие, салық және басқа да негізгі салалардағы саясаттың нақты сектор сұранысынан алшақтап кетпеуінің маңызы зор. Бұған әлі толығырақ тоқталамын.

* * *

Ауыл шаруашылығын дамытпай, бәсекеге қабілетті экономика құру мүмкін емес.

Бұл салада шешімін таппай келе жатқан өзекті мәселелер бар. Атап айтқанда, жұрттың жерге қол жеткізе алмауы, ұзақ мерзімге берілетін «арзан несиенің» болмауы, кәсіби мамандардың тапшылығы.

Өнімділікті арттырып, шикізат өндірумен ғана шектелмеу үшін, сондай-ақ қойма және көлік инфрақұрылымын дамыту мақсатында шұғыл шаралар қабылдау керек.

Елімізде ет, жеміс-жидек, көкөніс, қант, бидай, майлы дақылдар, сүт өнімдерін өндіру және өндірет өнеркәсіп 7 ірі әлемнегінде қалыптастыруға болады. Балық шаруашылығына да ерекше мәнберген жөн. Қосымша құн қалыптастырудың өзегі саналатын ірі жобалар маңызды рөл атқаруға тиіс.

Вертикальді коопeração аясында жеке қосалқы шаруашылықтың әлеуетін пайдаланған абзал. Жеке шаруашылық миллиондаған ауыл тұрғындарына табыс табуға мүмкіндік бере алады. Оларды өнірлік азық-түлік хабтарын құруға жұмылдыру керек.

Біз горизонтальді коопeraçãoның әлеуетін де естен шығармауымыз қажет. Онсыз агроөнеркәсіп кешенінде қарқынды даму болмайды. Басы бірікпеген жеке қосалқы шаруашылықтар, шын мәнінде, өлместің күнін көріп отыр. Бұл ретте, сапалы әрі мол өнім өндіру, үздіксіз тауар жеткізу туралы сөз қозғаудың өзі орынсыз. Бәсекеге қабілетсіздік пен импорттан арыла алмай отыруымыздың себебі де осында.

Коопeração кезінде жер және басқа да мұлікке қатысты барлық құқықтар сақталады. Коопeração шаруашылықтарға шикізат сатып алу, өнім өндіру және оны сатуды үйимдастыру барысында күш жұмылдыруға мүмкіндік береді. Ауыл еңбеккерлерінің ауыр жұмысы тым арзан бағаланады. Бұл – жасырын емес. Табыстың басым бөлігіне алыпсатарлар кенеліп жатады. Сондықтан субсидия және салық женілдіктерін беру бағдарламалары аясында ауылдық жерлердегі коопéraцияны ынталандыру үшін тиісті шаралар топтамасын әзірлеу қажет.

Тағы бір маңызды мәселе. Келесі жылы ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді пайдалану мәселесі бойынша Жер

кодексінің кейбір нормаларына қатысты енгізілген мораторий күшін жояды.

Жеріміз шетелдіктерге сатылмайды. Бірақ Үкімет ауыл шаруашылығы жерлерін толыққанды экономикалық айналымға енгізуіндегі өзге әдіс-тәсілдерін әзірлеуге тиіс. Аграрлық секторға инвестиция тарту ауадай қажет.

Кәсіби мамандардың тапшылығы, сондай-ақ аграрлық ғылымның ойдағыдан дамымауы – бұл саладағы қордаланған мәселелер. Осы бағытта атқарушы билік тарарапынан нақты шаралар қабылдануы керек.

Технологиялық тұрғыдан ескірген суару жүйесі үлкен кедергі келтіріп отыр. Судың 40 пайызы да拉ға кетіп жататын кездері болады. Онсыз да су тапшылығының зардабын тартып отырған еліміз бұған жол бере алмайды. Осы саланың нормативтік-құқықтық тұрғыдан реттелуін қамтамасыз етіп, заманауи технологиялар мен инновацияны енгізу үшін экономикалық ынталандыру шараларын әзірлеу қажет.

АгроОнеркәсіп кешенін дамыту жөніндегі қолданыстағы мемлекеттік бағдарлама келесі жылы аяқталады. Үкіметке бизнес өкілдерімен бірлесіп, АгроОнеркәсіп кешенін дамыту жөніндегі жаңа ұлттық жобаны әзірлеуге кірісуді тапсырамын.

Негізгі міндеттеріміз:

- әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларымен өзімізді толық қамтамасыз ету;
- миллиондаған ауыл тұрғындарының табысын арттыру;
- еңбек өнімділігін екі жарым есе көбейту;
- агроОнеркәсіп кешені өнімінің экспортын екі есе арттыру.

* * *

Өзекті мәселенің бірі – көлік-логистика кешенін дамыту.

«Нұрлы жол» бағдарламасының бірінші кезеңі табысты жүзеге асырылды. Соның арқасында елордамызды өнірлермен «тармақтану» қағидаты бойынша байланыстыруға мүмкіндік туды. Көлік жүйесінің жаңа инфрақұрылымдық ұстыны қалыптасты. Еліміздің жаһандық көлік дәліздерімен интеграциялануы қамтамасыз етіліп, Азия мен Еуропаны байланыстырған Қазақстанның тарихи мәртебесі қалпына келтірілді.

Дегенмен, бұл саладағы бәсекелестік өте күшті. Орталық Азия өнірінде пайда болған баламалы жобалар Қазақстанның көлік әлеуетін төмендетуі мүмкін.

Сол себептен «Нұрлы жол» бағдарламасының екінші кезеңі еліміздің көлік-транзит секторының жетекші рөлін бекемдеуге арналуы керек.

Қазақстанның бәсекеге қабілеттілігі тың инфрақұрылымдық жобаларды жүзеге асыру, жаңа мемлекеттер мен компанияларды тарту, қызмет көрсету сапасын жақсарту және транзиттік бағдарлардағы жылдамдықты арттыру есебінен өсуге тиіс.

Алдымызда тұрған міндет – 2025 жылға дейін 24 мың шақырым жолды, яғни республикалық маңызы бар жолдардың бәрін қайта жөндей, жол бойындағы қызмет көрсетумен қамтамасыз ету.

* * *

Шағын және орта бизнес күрделі кезеңді бастан өткеруде. Шын мәнінде, пандемияның зардабы осы салаға ауыр тиді.

Экономиканың шеккен зардабын еңсеру үшін 700 мыңдан астам кәсіпкерге салық жеңілдіктері берілді. Төлем мерзімі кейінге шегерілді, несиені жеңілдікпен қайта қаржыландыру мүмкіндігі ұсынылды. Бірақ, ахуал әлі де болса күрделі.

Шағын және ортабизнеске қосымша көмек ретінде экономиканың зардап шеккен салаларындағы кәсіпкерлердің қазіргі барлық несиелерінің 6 пайызға дейінгі жылдық мөлшерлемесі бойынша мемлекеттік субсидия беруді тапсырамын. Субсидиялау Төтенше жағдай жарияланған сәттен, яғни биылғы 16 наурыздан бастап 12 айлық кезеңді қамтиды.

Ұлттық банк көбірек зардап шеккен секторлардағы шағын және орта бизнестің айналым қаражатын көбейту үшін арнаулы бағдарламаны жүзеге асыруда. Бұған дейін бұл бағдарлама биыл аяқталады деп жоспарланған еді.

Қазіргі күрделі ахуалға байланысты аталған бағдарламаны жүзеге асыру мерзімін 2021 жылдың сонына дейін ұзартуды және оның аясын кеңейтуді тапсырамын. Осылан орай қосымша 200 миллиард теңге бөлу қажет. Сол арқылы бағдарламаның жалпы құнын 800 миллиард теңгеге дейін жеткіземіз.

Сондай-ақ мемлекеттік органдар мен квази-мемлекеттік секторға тиесілі жылжымайтын мұлік нысандарын жалға алып отырған шағын орта бизнес өкілдерін жыл сонына дейін жалдау ақысын төлеуден босатуды тапсырамын.

Қазіргідей жағдайда жұмыс орындарын және халықтың табысын сақтау – басты басымдық. Сондықтан осы кезеңде көбірек зардап шеккен салалардағы шағын және орта бизнес өкілдерінің еңбекақы қорына түсетін ауыртпалықты жеңілдету маңызды болып отыр. Бизнестің осы санаты бойынша еңбекақыдан бюджеттік емес қорларға аударылатын төлемдерді жыл сонына дейін тоқтатуды тапсырамын.

Келесі мәселе – бизнес ахуалы. Бұл саланы реформалау керек. Өйткені реттеу жүйесі әлі де болса қолайсыз, тіпті жазалаушы сипатынан арыла алмай отыр.

Реттеушілік саясаттың негізгі қағидаттарын өзгерту қажет. Мемлекеттік реттеуге азamatтардың денсаулығын және экологияны қорғау үшін ғана жол беріледі.

Заң бойынша да, тәжірибе жүзінде де нақты болмыстың қасаң формадан артықшылығы бар екенін, ақыл-ой мен мән-мазмұнның қатаң заң нормаларынан басым түсу мүмкіндігін ескерген жөн. Тексеру жүргізуге тыйым салған үш жылдық мораторий осындай реттеу жүйесін жаңадан енгізуге жол ашады.

Бұл ретте сыйайлас жемқорлық мейлінше жиі туындаитын сәулет-құрылыштың қызметі, санитарлық-эпидемиялық қадағалау, ветеринария, сертификаттау және басқа да салалардан бастау керек. Шағын және орта бизнестің қызметін реттейтін жаңа нормативтік-құқықтық базаны келесі жылды әзірлеуді тапсырамын.

Қайталап айтамын: мемлекеттік құрылымдардың кәсіпкерлік қызметке кез келген заңсыз араласуы, бизнесмендердің жұмысына кедергі келтіру мемлекетке қарсы жасалған ауыр қылмыс ретінде бағалануы керек. Кәсіпкерлер шенеуніктер тарарапынан заңсыз қысым көрсе, бірден прокуратура органдарына жүгінгені жөн.

Кәсіпкерлікке қолдау көрсеткенде орта бизнеске де ерекше назар аудару керек. Өйткені нарықта табысты болудың негізгі көрсеткіші орта бизнестің өркендеуімен өлшенеді. Мұндай компаниялар ішкі нарыққа қана емес, сыртқы нарыққа да бейімделуге тиіс. Олардың экспорттық әлеуетін арттыру үшін қолдауды күшейту керек.

Үкіметке шикізаттық емес орта кәсіпорындарға арналған экспорттық акселерация бағдарламасын жүзеге асыруды тапсырамын. Бұл идеядан нәтижеге дейін мақсатты түрде қолдау көрсету үшін қажет.

Шағын және орта бизнестің жалпы ішкі өнімдегі үлесі 2025 жылға қарай 35 пайызға дейін, ал жұмыспен қамтылғандардың саны 4 миллион адамға дейін көбеюі керек. Бұл осы саланы дамытуға бағытталған жұмыстардың басты нәтижесі болмақ.

* * *

Жұмысымыздың табысты болуына жол ашатын маңызды фактор – «өзектес» мемлекеттік саясаттарды қайта құру.

Ақша-несие саясатын қайта қараған жөн. Біз ұлттық және халықаралық инвесторлардың теңгеге сенімсіздік білдіретінін көріп отырмыз.

Экономиканы әртаратандыру ісінің жеткіліксіздігі және бағамның тым құбылмалылығы шетелден инвестиция тартуға кедергі келтіріп отыр. Бұл, әсіресе, шикізаттық емес секторда айқын сезіледі.

Валюта нарығын реттеуге және капитал қозғалысына қатысты проблемалар да теріс ықпалын тигізуде. Экспорттан түсетін табыстың елеулі бөлігі ішкі валюта нарығына түспей, шетелде қалып қояды. Үкімет пен Ұлттық банк экспорттаушыларды валюталық табысты сатуға ынталандыруға тиіс.

Ақша-несие саясатының ынталандырушылық рөлін де күшейту қажет. Қазіргі таңда бұл саясат көбінесе валюта нарығындағы қаржының шамадан тыс көбейіп кету қауппіне байланысты тежелуде. Банктер валюта нарығы және Ұлттық банктің мүмкіндіктері арқылы пайда таба алатын болған соң, нақты экономиканы несиелендіруге құлышты емес.

Осы өтімділікті қайта бағдарлап, бизнеске несие беріп, валюталық алыпсатарлықты тоқтату ісіне бейімдеу үшін шаралар қабылдауды тапсырамын. Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі мен Ұлттық банктің осы міндетті шешу үшін өкілеттігі мен құзыреті толық жеткілікті. Жыл сонына дейін жағдай түзеледі деп үміттенемін.

Қаржы секторындағы тағы бір жағымсыз фактор – тұтыну сегменті мен бизнеске несие беру ісінде тенгерімсіздік. Тұтынушыларға тоқтаусыз, тіпті жауапсыз несие беруге нормативтік түрғыдан тосқауыл қою керек. Оның айтарлықтай әлеуметтік зардабы болуы

мүмкін. Азаматтардың қаржылық сауатының төмендігі оларға түрлі несиені жөн-жосықсыз тықпалауға себеп болмауы керек.

Биыл менің тапсырмам бойынша заңнамалық және нормативтік база өзгертіліп, қарыз алушының төлем қабілетін бағалауға қатысты талаптар едәуір қүштейтілді. Бұрын тұтыну несиесін онды-солды таратып келген микроқаржылық үйымдар, ломбардтар мен өзге де қаржы мекемелерінің қызметі мемлекет тарапынан реттелетін болды. Алайда бұл түйткіл әлі толық шешілген жоқ. Әсіресе, дағдарыс кезінде елдің табысы азайған тұста қарызға бату қаупі арта тұсті.

Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі мен Ұлттық банк несие беретін үйымдардың жауапкершілігін арттыру, сондай-ақ несие бойынша шекті мөлшерлемелерді саралап-жіктеу және азайту үшін қосымша реттеу шараларын қабылдау керек.

Біз ақша-несие саясатына деген сенімді арттыруға тиіспіз. Сол себепті Ұлттық банктің құрамынан Ақша-несие саясаты комитетін құру туралы шешім қабылданды. Оның құрамына тәуелсіз мүшелер де кіреді.

Егер ұлттық табысты әділ бөлудің маңыздылығы туралы айтар болсақ, барша азаматтарға дәл сондай ұғынықты болатын салық саясатын әзірлеуіміз керек.

Бүгінде салықтар мен алымдардың 40-қа жуық түрі бар. Оны басқару ісі тым күрделі және негізінен мәжбүрлік сипатқа ие болып отыр.

Үкіметке «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасымен бірлесіп және депутаттық корпусты тарта отырып, Салық кодексін және заңға сәйкес актілерді еткей-тегжейлі қайта қарауды тапсырамын. Мақсатымыз – салықтық міндеттемелерді орындауды барынша жеңілдету және салықтар мен өзге де төлемдердің санын азайту.

Бюджетті әртараптандыру мен толықтырудың қосымша тетігі ретінде салықтық мөлшерлемелерді жіктеу жөнінде де ойлану керек.

Шағын және орта бизнес секторы бойынша пандемиядан көп зардап шеккен кәсіпкерлерге бөлшек сауда салығын айналым есебінен төлеуге мүмкіндік беру қажет деп есептеймін.

Халықаралық салық салу жүйесінің нормаларына да ерекше назар аударған жөн. Бұл нормалар шетел инвестициясын тартуға және тапқан табысты Қазақстанға қайта қыюға барынша ынталандыруы керек.

Сонымен қатар трансферттік баға белгілеуді және капиталдың елімізден шығарылуын қатаң бақылауға алу қажет. Сарапшылардың айтуынша, еліміздің ішкі жалпы өнімінің үштен біріне жуығы есепке алынбай, көлеңкеде қалып келеді. Бұл бюджет табысын арттыруға мол мүмкіндік берер еді.

Салық және кеден саласын цифрандыру «көлеңкелі экономиканың» кез келген көріністерімен күресуге айтарлықтай көмектеседі. Тіпті, «көлеңкелі экономика» сыйайлас жемқорлыққа жол ашып отырғаны жасырын емес.

Сондықтан Қаржы министрлігіне қарасты Экономикалық тергеу қызметінің жұмысы негізінен «көлеңкелі экономикамен» күресуге бейімдеуді тапсырамын.

Біз үнемді әрі жауапты жаңа бюджет саясатын әзірлеуіміз керек. Басым бағыттар мен жобаларға ғана қаржы бөлген жөн. Қаржыны оңды-солды жұмысайтын заман келмеске кетті. Негізгі бюджеттік коэффициенттер мен ережелердің жинағын әзірлеу қажет.

Тұтас ахуалды білу үшін «кеңейтілген бюджет» ұғымын енгізу қажет. Онда мемлекеттік бюджеттен бөлек, бюджеттен тыс қорлардың да қаржысы есепке алынуға тиіс.

Бюджетті жоспарлаудың жаңа жүйесі ұлттық басымдықтарды қамтамасыз етіп, ұлттық жоспарлау жүйесінің құрамдас бөлігіне айналуы керек.

Мемлекеттік органдарға бюджеттік дербестік берген жөн. Бұл міндеттерді шүғыл шешуге және ұжымдық жауапсыздық пен әуресарсанған құтылуға мүмкіндік береді.

Бірақ қойылатын талап та қүшөюге тиіс. Осыған орай Есеп комитетінің құзыретін қүшеттігі тапсырамын.

Мұдделер қайшылығына жол бермеу үшін Есеп комитетін қаржыландаудың өзгеше тәртібін белгілеу керек. Оны Үкімет жанындағы республикалық бюджеттік комиссия арқылы емес, Парламенттің салалық комитеттері арқылы жүзеге асырған жөн.

Бәсекелік саясаттың маңызы арта түсті. Бәсекелі ортаны айтартықтай түрлендіріп, әр кәсіпкер үшін шын мәнінде тен мүмкіндік қалыптастыру қажет. Нарықтарды монополизациялауды тоқтату керек.

Нарықтағы көптеген салалар нарықтық емес әдіс-тәсілдер арқылы «тас қамалға» айналғаны жасырын емес. Кәсіпкерлер нарыққа кіре алмайды, ал егер кіре қалса, жеке монополистерге бағынуга мәжбүр болады.

Бәсекеге қарсы әрекет барлық салада – көмір, электр энергиясы, мұнай өнімдері, байланыс, дәрі-дәрмек, әуежай қызметтері, тұрғын үй коммуналдық шаруашылық қызметтері, логистика нарықтарында белен алғып отыр. Бұл тізімді жалғастыра беруге болады.

Өнірлік деңгейде көбіне әкімшілік ресурс коммерциялық табыштың кілті саналады.

Мемлекеттік және жекеменшік саладағы «монополистердің» жұмысын ретке келтіру керек. Нақты ережелерді бекіткен жөн: олар қандай жағдайда және қандай нысанда құрылады, түскен табыс қайда жұмсалады. Қатаң қоғамдық мониторинг жүргізу қажет.

Биржадағы сауда-саттықты тәртіпке келтіру керек. Бұл, ең алдымен, мұнай өнімдері, электр энергиясы, көмір саудасына қатысты. Бұл саладағы ірі компаниялардың көзбояушылығына жол беруге болмайды.

Сондықтан бәсекелестікті қорғайтын және дамытатын мықты әрі тәуелсіз орган керек. Президентке тікелей бағынатын Бәсекелестікті қорғау және дамыту агенттігін құруды тапсырамын.

Теңқұқылы бәсекелестікті дамыту үшін мемлекеттің экономикаға араласуын азайту маңызды рөл атқарады.

Орталық мемлекеттік органдардың, әкімдіктер мен холдингтердің меншігінде әлі де болса жеті мыңға жуық әлеуметтік емес нысан бар.

Мемлекет шаруашылықты тәуір жүргізе алмайды деген қағида аксиомаға айналды.

Үкімет Жаңа жекешелендіру жоспарын қабылдауға тиіс. Мемлекет меншігінде тек әлеуметтік нысандар, сондай-ақ мемлекеттің қауіпсіздігі мен қалыпты жұмысын қамтамасыз ететін нысандар ғана қалуы керек.

Квазимемлекеттік секторда әкімшілік-басқару жұмысымен айналысатын қызметкерлердің санын, пайдасыз шығындарды және басы артық еншілес компанияларды қысқарту жұмыстары жалғасын табуға тиіс.

«Бәйтерек» және «ҚазАгро» холдингтерінің рөліне арнайы тоқталғым келеді. Бұл компаниялар индустримальдыру және агроОнеркәсіптік кешенде дамыту ісіне елеулі үлес қосып, бұрын бір-бірімен байланыссыз болған қаржы институттарының қызметін ретке келтірді.

Ал қазір біз мұлде жаңа жағдайда тұрмыз. Институционалдық құрылымды өзгерту – уақыт талабы. Сондықтан осы екі ұйымды біріктіріп, қаржылық мүмкіндіктері анағұрлым зор даму институтын құрған жөн.

Бұл ретте, портфельді компаниялардың саны 2 есеге азайып, штат саны да 50 пайзыға қысқаруға тиіс.

Еліміздің халықаралық аренадағы экономикалық мұддесін белсенді түрде ілгерілетіп, ұлттық мұддені қорғауда сындарлы ұстаным және кәсіби біліктілік таныту керек.

Қазақстанның итіліп үшін Еуразия экономикалық одағының және «Бір белдеу – бір жол» жобасының зор мүмкіндіктерін барынша пайдаланған жөн.

Өлемде қалыптасқан жаңа ахуалда елге инвестиция тартып, отандық тауарлар мен қызметтерді экспортқа шығару Үкімет үшін ерекше басымдыққа ие болып отыр.

«Астана» халықаралық қаржы орталығының әлеуетін тиімді пайдаланған жөн.

Қаржы орталығы тікелей және портфельді инвестициялар тартудың негізгі құралына айналуға тиіс.

* * *

Түйіндей келе айтарым, жалпы ішкі өнімнің абстрактілі өсімімен жүргітты қуанта алмаймыз. Халыққа тұрақты жұмыс орындары, қолайлы жол, ауруханалар мен мектептер, сапалы азық-түлік керек.

Экономикалық реформалар азаматтардың табысын арттырып, тұрмыс сапасының жоғары стандартын қамтамасыз еткенде ғана өзін-өзі ақтап, қолдауға ие болады. Осыны әрдайым есте ұстауымыз қажет.

III. ТЕҢГЕРІМДІ АУМАҚТЫҚ ДАМУ

Елімізді аумақтық және кеңістік тұрғысынан дамыту тәсілдерін түбекейлі өзгерту керек.

Өңірлеріміз арасында экономикалық және өндірістік бағыты, тұрмыс деңгейі, мемлекеттік қызмет сапасы жағынан айырмашылықтар бар. Сондықтан аумақтық даму жолында әр өңірдің бәсекелі артықшылығын ескеру қажет.

Еліміздің оңтүстігі мен оңтүстік-шығыс аймағының өнеркәсіптік әлеуетін барынша пайдалану керек. Осы өнірлерде еліміздің еңбек ресурсының жартысы шоғырланған. Сапалы жұмыс орындары бұл аймақтарды дамыту үшін өте өзекті.

Аграрлық секторға дәстүрлі қолдау көрсетумен қатар, ауыл шаруашылығы өнімдерін тереңдетіп қайта өндеуге, тамақ және тоқыма өндірісін дамытуға, құрылыс материалдарын шығаруға және өнеркәсіптің өзге де салаларына баса назар аудару қажет.

Индустрияландыру әлеуметтік мәселелерді шешіп, табысты арттыру үшін ғана емес, сондай-ақ азаматтардың жаңа ментальдігін қалыптастырып, заман талабына бейімдеу үшін де маңызды. Ал бұл – ұлттың бәсекеге қабілеттілігін арттыратын негізгі фактордың бірі.

Ірі металлургиялық кәсіпорындар орналасқан өнірлерді дамытуға қатысты тың көзқарас керек. Бұл, ең алдымен, Шығыс Қазақстан, Қарағанды және Павлодар облыстарына қатысты. Осы өнірлер жоғары технологиялы, ғылымды қажет ететін өндірістің және техникалық қызмет көрсетудің орталығы бола алады.

Қазақстанның батыс өнірлері мұнай-химия кешендерін салып, жоғары деңгейдегі қайта өндеу ісінің жаңа өндірістік циклдерін құру үшін инвестиция тартатын орталыққа айналуға тиіс. Бізде осы күнге дейін мұнай химиясы мен газды қайта өндеу жүйесінің жоқтығы – ақылға қонбайтын қисынсыз нәрсе.

Әсіресе, монокалаларымызды дамыту ісіне тың серпін беру аса маңызды. Бұл ретте, қала құраушы кәсіпорындарға зор жауапкершілік жүктеледі. Олар барынша атсалыспаса, бұл міндет орындалмайды.

Қазақстан мен Ресейдің шекаралас аумақтарында 30 миллионға жуық адам тұрады. Миллионнан астам тұрғыны бар бірнеше қала орналасқан. Отандық тауарларды сату және инвестиция тарту үшін Ресей билігінің өкілдерімен және мекемелерімен тығыз қарым-қатынас орнату – еліміздің шекара маңын дамытудың аса маңызды факторы.

Ауылдың әлеуетін толық пайдалану – стратегиялық маңызы бар мәселе. Ауылдағы мейлінше өзекті мәселелерді шешуге арналған «Ауыл – ел бесігі» бағдарламасын жүзеге асыру жалғасатын болады.

Өнірлерді дамыту ісіне қатысты тың тәсіл урбанизация үдерісін басқаруға, «миграция толқынын» кезең-кезеңмен жүргізуғе, ірі қалалардағы халықтың тығыз орналасуы мен әлеуметтік шиеленіс мәселелерін шешуге мүмкіндік береді.

IV. АЗАМАТТАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ӘЛ-АУҚАТЫ – БАСТА БАСЫМДЫҚ

Азаматтардың әлеуметтік әл-ауқаты, ең алдымен, баспа на мәселесіне тікелей байланысты.

Нарық жағдайында тұрғын үйдің қолжетімділігі адамдардың табысына және осы міндетті өздігінен шеше алу қабілетіне орай жүзеге асады.

Менің тапсырмам бойынша ел тұрғындарының зейнетақы жинағының бір бөлігін пайдалану мәселесі пысықталды. Бұл, әсіресе, қазір ерекше маңызды.

2021 жылдың өзінде Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының 700 мың салымшысы өз жинағының бір бөлігін тұрғын үй алуға, емделуге жұмсай алады немесе басқарушы компаниялардың иелігіне береді.

Үкіметке Ұлттық банкпен бірлесіп, осы жылдың сонына дейін барлық қажетті нормативтік-құқықтық актілерді қабылдап, дайындық жұмыстарын жүргізуі тапсырамын.

Бұл реформа еңбек қатынастарын ашық әрі заңды жүргізіп, зейнетақы жүйесіне қатысуға ынталандыратын пәрменді құралға айналады.

Оз бетінше баспана мәселесін шешуге табысы жетпейтін азаматтарға тиімді әлеуметтік көмек көрсетілетін болады.

Биылдан бастап «5-10-25» бағдарламасы жүзеге асырылуда. Оған 390 миллиард теңге бөлінді. Үкімет осы бағдарламаның жүзеге асырылу барысын үнемі қадағалап отыруы керек.

Кезекте тұрған адамдардың баспана мәселесін тезірек шешу керек.

Қазір әкімдіктер оларға арнап жалға берілетін тұрғын үйлер салып жатыр. Бюджеттік және сатып алу рәсімдеріне байланысты бұған ұзак уақыт кетеді.

Бұл тәртіпке өзгеріс енгізетін кез келді. Қараждатты тек үй құрылышына ғана емес, жалдау ақысын субсидиялауға да бөлген жөн. Оның ауқымы осы шараның арқасында алғашқы жылдың өзінде-ақ 10 есе өсіп, жүз мыңдан астам отбасына нақты көмек көрсетіледі. Бұл жұмысты реттеуді Тұрғын үй құрылыш жинақ банкі негізінде құрылыш жатқан «Отбасы банкіне» тапсырдым. Банк басшылығы тікелей жауапты болады.

«Нұрлы жер» бағдарламасы аясында жеке тұрғын үй салу ісі баяу жүріп жатыр. Мұның басты себебі – үй салынатын аумақты дайындау ісінің қарқыны төмен. Өйткені заң бойынша су және электр желілері жүргізілген аумақтан ғана жер беріледі.

Жер үй тек баспана ғана емес, сондай-ақ табысы аз, әсіресе көпбалалы отбасылардың экономикалық тірегі де бола алады. Үкімет пен әкімдіктер әлеуметтік жер үйлер салынатын участекелерді инфрақұрылыммен қамтамасыз ету ісін жеделдетуі қажет. Бұл ретте, мемлекет-жекеменшік әріптестігін де қолданған жөн.

Депутаттардың осы маңызды мәселенішшегетікелей атсалысуын сұраймын. Ауыл еңбеккерлерін қолжетімді баспанамен қамтамасыз ету үшін жұмыс берушілердің шығындарын субсидиялау арқылы жалдамалы үйлер салуға міндеттеп, көптеген отандасымыздың тұрмыс сапасын неге жақсарта алмаймыз?!

* * *

Отбасылық-демографиялық ахуал – зор алаңдаушылық тудырып отырған мәселе.

Өкінішке қарай, Қазақстанда әрбір алтыншы отбасы бала сүйе алмай отыр. Саяулама көрсеткендей, отандастарымыздың 20 пайызға жуығы мұны ажырасуға негіз болатын елеулі себеп деп санайды.

Біріккен Ұлттар Ұйымының еліміздегі халық санының өсіміне қатысты болжамы Орталық Азиядағы көршілес мемлекеттермен салыстырғанда көніл көншітпейді.

Үкіметке 2021 жылдан бастап «Ансаған сәби» арнаулы бағдарламасын жүзеге асыруды тапсырамын. Экстракорпоральды ұрықтандыру бағдарламалары бойынша бөлінетін квота санын 7 мынға дейін, яғни 7 есе көбейту қажет.

Балалардың қауіпсіздігі мен құқығын қорғау мәселесіне ерекше назар аудару керек.

Біз кәмелеттік жасқа толмаған балаларға қатысты жыныстық сипаттағы әрекеттері үшін қылмыстық жазаны едәуір қатаңдаттық. Алайда бұл проблема әлі де ушығып тұр.

Мұндай қылмыскерлер рақымшылық алу және мерзімінен erte босау құқығынан айырылып, мейлінше қатаң жазалануы керек. Оларды қауіпсіздігі барынша жоғары түзеу мекемелерінде оқшаулаған жөн.

Мұндай әрбір істі прокуратура органдары ерекше бақылауға алуға тиіс.

Әлеуметтік және құқық қорғау органдарының әрекетсіздігі немесе салғырттығына байланысты қатаң жаза қолданылатын болады.

Жалпы, бізге әлеуметтік саясаттың жаңа парадигмасы керек.

Әлеуметтік қамтамасыз ету саласы 17 заңмен және заңға сәйкес ондаған актімен реттеледі. Бұл реттеу ісінің күрделенуіне және жүйесіздігіне әкеп соқтырды. Соның салдарынан мемлекет жауапкершілігі айқындалмай, азаматтар өз құқықтарын жете түсінбей жүр. Үкіметке еліміздің Әлеуметтік кодексін әзірлеу жұмысын бастауды тапсырамын.

Әлеуметтік төлемдерді цифrlандыру үшін шаралар қабылдау керек. Осыған орай азаматтың «әлеуметтік цифrlы әмиянын» енгізіп, тиісті тауар өткізуши жүйе қалыптастыру қажет.

Біздің қоғам еңбек құндылықтарына деген көзқарасты өзгертуі керек. Жасбуынға еңбекті бағалауды, оны абырайлы және абырайлы емес деген бөлмеуді үйреткеніміз жөн.

Өкінішке қарай, жастарымыз әп-сәтте байып кеткісі келеді. Олардың лотереяға, бәс тігуге және букмекер агенттіктеріне жаппай әуестігінің себебі осында. Құнделікті өмірде гастарбайтерлер туралы орынсыз қалжың айтуды және олардың еңбегін менсінбеушілік етек алды.

Аландаумен өткен соңғы айларда еңбек етудің баға жетпес қадір-қасиетін жете түсіндік. Кіші медицина қызметкерлері, коммуналдық және қызмет көрсету саласында еңбек ететін азаматтар қыруар жұмыс атқарды. Бұл – нағыз еңбектегі ерліктің жарқын үлгісі. Мұндай адамдар мемлекет назарынан тыс қалмайды.

V. ҚОЛЖЕТИМДІ ӘРІ САПАЛАЫ БІЛІМ

Коронавирус індегінің салдарынан дүниежүзіндегі мектеп оқушылары мен студенттердің басым көпшілігі қашықтан оқуға көшті. Бұл жұмыстың тәсілі мен мазмұнын түбектейлі өзгертуде.

Қашықтан оқыту ісін үйимдастыруда Үкіметтің жіберген қателіктерін жақсы білеміз. Ашығын айтқанда, әлі күнге дейін нақты бір онлайн-платформа жоқ. Мұғалімдер, оқушылар және ата-аналар күндіз-түні «WhatsApp»-тан бас көтермейтін болды. Толыққанды оқу үдерісі үшін қажетті барлық функциялары бар бірынғай онлайн білім беру платформасын шұғыл әзірлеу қажет.

Дегенмен, сапалы білім алу үшін әдеттегідей сабакқа қатысып, мұғалімдермен және сыныптастармен арасында орны бөлек. Соңдықтан санитарлық талаптарды сақтай отырып, білім алудың қалыптасқан дәстүрлі тәсіліне қайта көшудің тәртібін әзірлеген жөн. Бұл, әсіресе, мектептер үшін маңызды.

Күнделікті мәселелерді шешумен қатар, балалардың бәріне бірдей мүмкіндік туғызу үшін жүйелі шаралар қабылдау қажет. Балаларымыз қай жерде тұрса да, қандай тілде оқыса да сапалы білім алыу керек.

Білім саласындағы басты мәселенің бірі – ұстаздар жалақысының аздығы.

Мен 2021 жылдың қантар айынан бастап мұғалімдердің еңбекақысын 25 пайызға көбейту жөнінде шешім қабылдадым. Жалақы мөлшері алдағы уақытта да арта береді. Бұл мақсатқа алдағы үш жылда қосымша 1,2 триллион теңге бөлінеді.

Біз балалардың мектепке дейінгі жан-жақты даму мәселесін шешуіміз керек. 2025 жылға қарай 6 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен 100 пайыз қамтамасыз етуді міндеттеймін.

Бұл түйткіл мемлекеттік балабақша салумен ғана шешілмейді. Осы іске жеке бизнесі тартып, қолдаудың жаңа түрлерін, соның ішінде қаржыландаудың ваучерлік тәсілін ойластыру қажет. Ата-аналар кез келген балабақшаны немесе мектепті таңдал, мемлекет берген ваучермен төлем жасай алады.

Мамандардың негіздеуінше, мемлекеттің тек дарынды оқушыларды қолдауы балалар арасында әлеуметтік ара-жікти ұлғайтуы мүмкін. Бұған жол беруге болмайды.

Осыған орай, мемлекет қарапайым мектептерге қолдау көрсетеді. Сонымен бірге бұл қадам қала мен ауыл арасындағы білім беру саласындағы алшақтықты қысқартуға жол ашады.

Азаматтардың сауаттылығы мен цифрлы біліктілігін арттыру мақсатында Үкіметке Үздіксіз білім беру тұжырымдамасын әзірлеуді тапсырамын. Бұл құжатта бейресми білім берудің баламалы нұсқаларын көптеп енгізу, өз бетінше оқу нәтижелерін мойындау, кәсіби дағыларды сертификаттау мәселелерін қарастыру қажет.

Сонымен бірге біз кәсіби білім берудің бүкіл жүйесін енбек нарығында сұранысқа ие білікті мамандар қалыптастыруға бағыттағанымыз жөн.

Кәсіпкерлердің жаңа буынын қалыптастыруға басымдық беріледі. Сол себепті «Кәсіпкерлік негіздері» пәні мектептен бастап жоғары оку орнына дейінгі барлық білім беру сатысында оқытылуы керек.

Өскелен үрпақтың спорттық және шығармашылық әлеуетіне аса назар аудару қажет.

Қаржы тапшылығы кезінде мемлекет бюджеті есебінен кәсіби спорт клубтарын толықтай қамтамасыз етудің қажеті жоқ. Мемлекеттің және квазимемлекеттік компаниялардың бюджетінен миллиардтаған теңге тиімсіз жұмысалуда.

Бұқаралық спортқа, дene тәрбиесіне және балаларға басымдық беру керек. Әр облыста, ірі аудан орталықтарында спорт үйірмелерін ашу қажет.

«Балалар үйірмесі» қызметін қайта қалпына келтірген жөн. Онда жастарымыз қолөнердің және шығармашылықтың бастапқы негіздерімен танысадар еди.

Балалар үшін қатерлі бүтінгідей аумалы-төкпелі заманда олардың күш-жігері мен қызығушылығын дұрыс арнаға бағыттау аса маңызды. Балалар мемлекетіміздің болашағы емес пе?! Әкімдердің жұмысын осы өлшем бойынша да бағалаімыз.

Білім беру сапасы туралы бірер сөз. Былтыр мен дипломды оңды-солды үлестірумен айналысатын білім мекемелерін жабуды тапсырған болатынмын.

Білім беруді табысты бизнеске айналдырығанықпалды адамдардың қарсылығынан бұл жұмыс баяу жүруде. Бірақ проблеманы шешу керек. Премьер-Министр бұл мәселені ерекше бақылауға алуға туіс.

Ғылым саласын дамыту туралы да айтқым келеді.

Бұл мәселе бойынша бізге тың көзқарас пен жаңа тәсілдер керек, сондай-ақ халықаралық тәжірибеге арқа сүйеуіміз қажет.

Үкіметке жыл сайын әлемнің жетекші ғылыми орталықтарында 500 ғалымның тағылымдамадан өтүін қамтамасыз етуді, сондай-ақ «Жас ғалым» жобасы аясында зерттеу жүргізу үшін 1000 грант бөлуді тапсырамын.

Ғылымды қаржыландырудың және қолдаудың маңызды көзі – ірі кәсіпорындардың, әсіресе шикізат саласындағы компаниялардың қаражаты.

Тапқан табыстың 1 пайызын ғылым мен технологияны дамытуға беру туралы қолданыстағы норма талаптары сақталмай отыр. Көп жағдайда бұл қаражат компаниялардың ішінде бөлініске түсіп кетеді. Үкіметке осы қаражатты жинақтау ісін орталықтандыруды және оның бюджет арқылы жалпыұлттық ғылыми басымдыққа сай бөлінуін қамтамасыз етуді тапсырамын.

Ірі бизнес өкілдері өнірлік университеттердің ғылыми қызметін қамқорлыққа алса, нұр үстіне нұр болар еди.

Бізге елімізді ғылыми-технологиялық түрғыдан дамыту жөніндегі арнаулы бағдарламалық құжат қажет. Оның басты міндеті ұлттық деңгейдегі нақты мәселелерді шешуге ғылымның әлеуетін пайдалану болмақ.

VI. ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САЛАСЫН ДАМЫТУ

Пандемия туындарынан дағдарыс бізді көп нәрсеге үйретті. Мәселен, дәрігердің енбегін бағалай билетін болдық. Бір кезде медицина қызметкерлерінің мемлекет назарынан тыс қалғаны рас еді.

Дәрігер мамандығын материалдық түрғыдан да нығайта тусу маңызды болып отыр. Бюджетті таяудағы нақтылау кезінде екінші жартыжылдықта медицина қызметкерлерін ынталандыратын қосымша төлем үшін 150 миллиард теңге бөлуді тапсырамын.

Мұны біз қазіргі дағдарыс кезінде қолға алып жатырмыз, енді оны жүйелі түрде жүзеге асыруымыз керек.

2023 жылға қарай дәрігерлердің жалақысы экономикадағы орташа жалақыдан екі есе артық болады.

Дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету мәселесі шешілді, бірақ отандақ фармацевтика саласын аяғынан түрғызу керек. Барлық негізгі дәрі-дәрмектер мен медициналық бұйымдар Қазақстанда өндірілуге тиіс. Бұл – ұлттық қауіпсіздік мәселесі. Келесі жылдан бастап осы бағытта нақты нәтиже күтемін.

Тағы бір мәселе – медициналық инфрақұрылымды дамыту.

Жыл соңына дейін еліміздің аймақтарында 13 жаңа жүқпали аурулар ауруханасы салынады. Ал 2025 жылға қарай денсаулық сақтау саласына арналған 20 заманауи көпсалалы нысан пайдалануға беріледі. Бұл – осы мақсатқа орай 1,5 триллион теңгеге жуық инвестиция тартылады деген сөз.

Елбасының бастамасымен Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларында 2 көпсалалы медициналық орталық салынады. Бұл орталықтар еліміздің бетке ұстар мекемелеріне айналып, инновациялық өсімге және қолданбалы медицинаның дамуына тың серпін беретін болады.

Үкіметтің алдында алғашқы дәрігерлік көмекті ұйымдастыру тәсілдерін түбекейлі қайта қарастырып міндетті түр. Бұл қызмет қалың жүртіштылық, әсіресе ауыл түрғындары үшін мейлінше жедел әрі қолжетімді болуға тиіс.

Шалғайдағы өнірлерге көлік арқылы дәрігерлік қызмет көрсету ісін қайта қалпына келтіру шараларын жүзеге асырган жөн. Денсаулық сақтау ісінің тиімді моделін құру арқылы үш жыл ішінде барлық ауылдық елді мекендерінде фельдшерлік-акушерлік пункттермен және дәрігерлік амбулаториялармен қамтамасыз ету қажет.

Пандемияға орай эпидемиолог, инфекционист, реаниматолог, пульмонолог, кардиолог сияқты сирек мамандық иеленетін дәрігерлерді даярлау мәселесі өткір қойылып отыр.

Үкіметке медицина мекемелерін кадрлармен қамтамасыз етуге арналған ұзақ мерзімді (он жыл) болжам әзірлеуді тапсырамын.

Ұлттық денсаулық сақтау саласын одан әрі дамыту жөніндегі шаралар барлық медицина мекемелерін қажетті құралжабдықтармен толық жарақтандыруға, науқастарға арналған орындар қорын 50 пайызға жаңартуға, ескірген инфрақұрылымды ауыстыруға, өмір ұзақтығын болжамды 75 жасқа дейін жеткізуға мүмкіндік береді.

VII. ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ ӘРКЕЛКІЛІКТІ ҚОРҒАУ

Қоршаған ортаны қорғау және экологиялық даму – еліміз үшін алдыңғы кезекте тұрған мәселе. Бұкіл өркениетті әлем жұртшылығы осы мәселемен айналысада. Бізге де мұндай жаппай үрдістен шет қалуға болмайды.

Бірқатар қордаланған проблемаларды шешуге жол аштын жаңа Экологиялық кодекстің жобасы әзірленді. Парламенттің бұл маңызды құжатты жыл аяғына дейін қарап, қабылдауын сұраймын

Үкіметке экологиялық ахуалды жақсарту жөніндегі шараларды нақты жүзеге асыруға кірісуді тапсырамын. Биологиялық әркелкілікті сақтау және тиімді пайдалану жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарларды бекіткен жөн.

Бес жыл ішінде орман алқабында 2 миллиард, елді мекендерде 15 миллион ағаш отырғызылатын болады. Бұл еліміздегі көгалдандыру ауқымын кеңейтуге септігін тигізеді.

Елорданың айналасындағы жасыл желектің ауқымын ұлғайту мәселесі өте маңызды.

Қазақстанның ұлттық саябақтары мен басқа да табиғат байлықтарын заңдық және нормативтік тұрғыдан қорғап, бұл салада құқық бұзған азаматтарды қылмыстық және әкімшілік жауапқа тарту тәртібін қатайту керек.

Мектептер мен жоғары оқу орындарында өскелең үрпаққа экологиялық тәрбие беру ісіне жеткілікті назар аудару қажет. Қоғамда экологиялық құндылықтарды орнықтыруға үндейтін «Birge – taza Qazaqstan» экологиялық акциясын жүйелі түрде өткізу үшіндең жөн.

Ел ішіндегі экологиялық туризм мәдениетін белсенді дамыту – маңызды міндетіміз.

Орта мерзімді кезеңде экономиканың өсімі мейлінше «жасыл экономика» жағдайында ілгерілеуге тиіс. Соңдықтан қазірдің өзінде көміртегінің үлесін барынша азайтуға бағыт ұстаған жөн. Үкіметке ғылыми қауыммен және жеке сектормен бірлесіп, «жасыл өсім» жөніндегі ұсныстар жиынтығын әзірлеуді тапсырамын.

Үкімет азаматтық сектормен бірлесіп, «Жануарларды қорғау туралы» заң жобасын әзірлеуі қажет. Жануарларға көзқарас – кез келген мемлекеттің өркениеттілігінің өлшемі. Ал бұл жағынан біздің жағдайымыз мәз емес.

VIII. ӘДІЛЕТТІ МЕМЛЕКЕТ АЗАМАТТАРДЫҢ МУДДЕСІН ҚОРҒАУ ЖОЛЫНДА

Заң үстемдігі орнықпаса және азаматтардың қауіпсіздігіне кепілдік берілмесе, әлеуметтік-экономикалық дамудың бірде-бір міндеті табысты жүзеге асырылмайды.

«Халық үніне құлақ асатын мемлекет» – бұл, шын мәнісінде, «Әділетті мемлекет» құру тұжырымдамасы. Азаматтардың мәселелерін тыңдап, көріп қана қою жеткіліксіз. Ең бастысы – дүрыс және әділ шешім шығару қажет.

Азаматтар мүддесіне қызмет ететін мемлекеттің жаңа стандарттарын әзірлеу үшін көп жұмыс атқаруымыз керек. Осы түрғыда құқық қорғау және сот жүйелеріне негізгі рөл жүктеледі. Бұл салаға реформа аса қажет.

Жағдай жедел өзгеруде. Күштік құрылымдар жұмыстың озық әдістеріне көбірек дең қойған сайын олардың халықаралық тәжірибелерге бейімделу мүмкіндігі арта түседі.

Еліміздегі бүгінгі ахуалға орай азаматтардың сұраныстарына ықылас танытуға тиіс құқық қорғау органдарының алдына жаңа талаптар қойылуда.

Бірақ құқық қорғау жүйесінің жұмысында бұрынғы дағды бойынша айыптауға бейімділік басымдау болып тұр. Азаматтардың қылмыстық жауапкершілікке негізсіз тартылатын жағдайлары да аз кездеспейді.

Қылмысты анықтайтын жедел қызмет өкілдері мен процескуалдық шешім қабылдайтын тергеушілер қылмысты ашып, істі сотқа жіберуді басты мақсат санайтын бір басшының қарамағында бірге жұмыс істейді. Алайда көрсеткіш қуалау азаматтардың құқығы мен бостандығына нұқсан келтірмеуге тиіс!

Прокурорлық қадағалауға келсек, бұл жұмыс үнемі кешеуілдеп жататынын көреміз. Прокурорлар істің мән-жайымен тек сотқа жіберер алдындаған танысады.

Экономикалық ынтымақтастық және даму үйімі елдерінің тәжірибесі бойынша қылмыспен күрес саласын жаңғыртқан жөн. Бізге азаматтардың құқығын заманауи түрғыдан қорғауды қамтамасыз ететін және жоғары халықаралық талаптарға жауап беретін үлгі керек. Қазақстанда өкілеттіктердің ара жігі нақты ажыратылған үш буынды модель құру керек деп санаймын.

Полиция қылмысты анықтап, оған қатысы бар адамдарды тауып, айғақ жинақтап беруге тиіс.

Прокурор жиналған дәлелдемелерге тәуелсіз баға беруге, азаматтар құқығын бұзудың жолын кесуге, кінәсіз адамдардың қылмыс үдерісіне тартылуына жол бермеуге, сотта айыптау жағын қолдауға міндетті.

Сот органдардың әрекетіне қатысты шағымды қарайды және іс бойынша ақтық үкім шығарады.

Мұндағай тәсіл тежемелік және тепе-тендік жүйесін нығайтып, әр кезеңде тиімді саралау жүргізіп отыруға мүмкіндік береді.

Тағы да қайталап айтамын, заңдылық пен әділеттілік сөзсіз қамтамасыз етілуге тиіс. Қылмыстық істегі қателік адам тағдырын өзгертертінін естен шығармау керек.

Қылмыстық істер бойынша 2021 жылдан бастап прокурорға адам құқығы мен бостандығына қатысты негізгі процескуалдық шешімдерді келісу міндеттін заң арқылы жүктеген жөн.

Қылмыстық және қылмыстық-процескуалдық заңнаманың тұрақтылығын қамтамасыз ету маңызды болып отыр. Оған жиі өзгерістер енгізу құқық қолдану ісіне әсерін тигізеді және бірыңғай тергеу және сот тәжірибесін қалыптастыруға мүмкіндік бермейді.

Заңнаманы қолдануға қатысты шешім қабылдау кезінде көбіне тиісті талдау мен болжам жасалмайды. Шешім заң қолданушыларға

ыңғайлы болу тұрғысынан қабылданады. Соңдықтан «әкімшілік» және «қылмыстық» құқық бұзушылықтың жаңа үғымын қалыптастыру керек. Қоғамға және заң қауымдастығына құқық бұзушылық үшін жаза белгілеудің қисыны түсінікті болады.

Барлық озық елдерде полиция институты сервистік модель негізінде дамып келеді. Біз де мұндай үлгіге көшетінімізді мәлімдедік. Бірақ жұмыс барысында аз ғана нәтижеге қол жеткізілді.

«Жүртқа жақын полиция» қағидаты бойынша жергілікті полиция қызметінің мейлінше тұтас реформасын жасау қажеттігі пісіп-жетілді. Осылан орай учаскелік инспектордың рөліне баса мән берілетін болады.

Учаскелік инспектордың мәртебесін заңнама арқылы арттырып, оның өнімді жұмыс істеуіне мол мүмкіндік берген жән. Ол азаматтар алдында танымал, қолжетімді әрі беделді болуға, солардың құқықтарын қорғауға тиіс.

Құқық қорғау органдары қызметкерлерін жүртпен ашық әңгіме жүргізуге

үйретудің маңызы зор. Бұл бағыт кадрларды даярлау және іріктеу жүйесінде басымдыққа айналуы қажет.

Бейнебақылау жүйесін дамыту жөнінде көп айтылады. Бірақ соған қарамастан құқық қорғау органдары көбінесе өздерінің ғимараттарында құрылғысыз отырады. Түзеу мекемелеріне және полицияның қызметтік ғимараттарына жаппай бейнебақылау орнатуды тапсырамын.

Ішкі істер министрлігі құрылымын қайта қарап, оны саладан алшақ міндеттерден арылту керек. Бұл маңызды ведомство жұмысының тиімділігін арттырады.

Біздің табиғи және техногенді апаттар дәуіріне қадам басқанымызды ескеріп, Төтенше жағдайлар министрлігін қайта құру қажет деп санаймын.

Қылмыстың алдын алу жұмыстарында да кемшіліктер бар. Прокуратураның қадағалауын азаматтарды және бизнес саласын толғандыратын проблемаларды тиімді шешуге бейімдеп қайта бағдарлау керек.

Бізге ауқатты инвестор келсе болды, күштік құрылымдар мен бақылаушы органдар соны тексеруге асығады. Үкімет пен Парламент күштік құрылымдардың бизнес ісіне шамадан тыс араласуына заң арқылы тосқауыл қоюы керек.

Салыққа байланысты құқық бұзғаны үшін бизнес өкілдерін қылмыстық жауапкершілікке тартудың қазіргі тәртібін қайта қарау керек.

Тіркелген кәсіпкерлерге қатысты кез келген тергеу әрекеттері тек сот немесе прокурор санкциясы арқылы ғана жүзеге асырылуға тиіс. Бұл мәселені де қайта қарау керек.

Құқықтық мемлекеттің маңызды шарты – туралықтан танбайтын әділ сот тәрелігінің болуы. Сот жарыспалы қағидат бойынша жүргуге және судья айыптаушы жаққа тәуелді болмауға тиіс. Сол үшін адвокат пен прокурордың тенденциясынан қамтамасыз ету қажет.

Қоғамның соттарға деген сенімін орнықтыру басымдығы бар мақсатқа айналуы керек. Бұған мемлекет пен судьялар корпусының өз күштерін жұмылдыруы арқасында ғана қол жеткізуге болады.

Сот жүйесі ешкімге есік ашпайтын меніреу мекемеге айналмауға тиіс. Жоғары сот кеңесі мен Жоғарғы сот жаңа кәсіпқой кадрларды сот төрелігін жүзеге асыруға тарту жұмысын белсенді жүргізгені жөн. Сот жүйесі салық салу, жер қойнауын пайдалану, зияткерлік меншік, корпоративтік құқық саласының мамандарына зәру болып отыр.

Судьяларды іріктеу бұқаралық ақпарат құралдарының көмегімен жүргізілуге тиіс. Үміткердің қандай еңбегі арқылы жұмысқа қабылданғанын жүртшылық біліп отыруы керек.

Дау-дамайды шешудің баламалық тәсілдерін де дамыту қажет. Бұл ұстаным мемлекеттің қатысуынсыз-ақ ымыраға келуге жол ашады. Дамыған елдерде мұндай институттар өзін өзі таныта білуде.

Он жылдай уақыт бұрын біз «Медиация туралы заң» қабылдадық. Бірақ қазіргі кезге дейін бірде-бір мемлекеттік орган оның даму мәселесімен айналысқан емес. Айқын мемлекеттік саясат байқалмайды. Бұл жағдайды реттеп, қателікті жөндеу керек.

Президент Әкімшілігі жанынан Құқық қорғау мен сот жүйесі реформасы жөніндегі өкілдік комиссия құрылады.

Сыбайлас жемқорлықпен құрес барынша жүйелі сипат алуда. Жемқорлықтың пайда болу себептеріне көбірек назар аударылып, алдын алу жұмыстары жүргізілуде.

Енді жемқорлыққа апаратын факторларды анықтау үшін мемлекеттік органдар мен квазимемлекеттік сектордың нормативтік актілері мен жұмыс үдерісіне жемқорлыққа қарсы құрес түрғысынан арнайы талдау жүргізген жөн.

Сонымен қатар сыбайлас жемқорлықпен құрес жауапқа тартылудан қорыққан шенеуніктерді дербестік, бастамашылдық және жедел әрекет ету қасиеттерінен айырмаяға тиіс.

Біз мемлекеттік бақылауға балама ретіндегі қоғамдық бақылау институтын қолдай отырып, тиісті құқықтық негізқалыптастыруымыз керек. Мемлекеттік органдардың, квазимемлекеттік сектордың қоғам алдындағы ашықтығын және есептілігін қамтамасыз етуге жол ашатын «Қоғамдық бақылау туралы» заңды әзірлең, қабылдауды тапсырамын.

Қоғамдық кеңестердің рөлін арттыра тұсу керек. Оларды сатып алуды ұйымдастыратын комиссиялардың жұмысына тарту қажет. Соңдай-ақ, квазимемлекеттік секторда қоғамдық кеңестер құру мүмкіндігін қарастыру керек. Парламент қарауындағы тиісті заң жобасын жыл аяғына дейін қабылдаған жөн.

Сонымен қатар Қоғамдық кеңестердің құрамына түрлі әлеуметтік топ өкілдерін кеңінен тарту қажет. Мысалы, біз мүмкіндігі шектеулі адамдар осындағы ұйымдардың жұмысына араласып, өз үндерін жеткізуі үшін қолайлы жағдай жасауымыз керек. Олар әрқашан мемлекеттің ерекше назарында болуға тиіс.

Квазимемлекеттік құрылымдардың қаржы-шаруашылық қызметін, бюджет қаражатын пайдалану жөніндегі мәліметтерді және басқа да құнды деректерді бүкіл қоғамға қолжетімді ету үшін бірыншай ақпараттық ресурс құру аса маңызды болып отыр.

Мемлекеттік органдардың шешімі жөніндегі ақпараттың ашықтығы азаматтық қоғаммен сындарлы диалог орнатуға септігін

тігізеді. Ақпаратқа қол жеткізу мәселелері жөніндегі заң жобасын мүмкіндігінше осы сессияның аяғына дейін қабылдау керек.

Сондай-ақ сыйбайлар жемқорлыққа қарсы күрестің жаңа тәсілдерін енгізген жөн деп санаймын. 2021 жылдан бастап мемлекеттік қызметшілердің, депутаттардың, судьялардың шетел банктерінде есепшотқа ие болуы, қолма-қол ақша және бағалы заттар сақтауына қатысты жемқорлықпен күрес аясында жаңа шектеулер енгізу керек.

Мемлекеттік қызметшінің немесе квазимемлекеттік мекеме басшысының қос азаматтығы анықталған жағдайда олар қызметінен босатылады.

Құқық қорғау органдары қызметкерлерінің, судьялардың, пара берушілердің және парақорлыққа деддал болғандардың сыйбайлар жемқорлығы үшін жазаны қатайту тұрғысынан Қылмыстық кодекске өзгерістер енгізу керек.

Сыйбайлар жемқорлыққа қатысты қылмыс жасағандарға шартты тұрде мерзімінен бұрын босату шарасы қолданылмайды. Жемқорлықпен ұсталғандардың мемлекеттік қызметте және квазимемлекеттік секторда жұмыс істеуіне өмір бойы тыйым салатын қағида қатаң сақтауы керек. Біз сыйбайлар жемқорлық деректері туралы хабарлаған адамдарды заң жүзінде қорғайтын жүйе қалыптастыруымыз қажет.

Адам құқын қорғау жөнінде жаңа шаралар қабылдау өте маңызды. Мен үшін бұл мәселенің мәні зор.

Бүкіл әлемдегі сияқты Қазақстанның азаматтары да интернеттегі ғайбаттаулардан қорғана алмай отыр. Бұдан ең алдымен балалар зардап шегуде. Олар интернет арқылы тараған қоқан-лоқының әсерінен қатты қиналады. Өкінішке қарай, соның салдарынан қайғылы жағдайға да үшырап жатады. Азаматтарды, әсіресе балаларды кибербуллингтен қорғау жөніндегі заңнамалық шараларды қабылдайтын кез келді.

Балалар құқын қорғау жөніндегі басқа да шараларды қүшейту керек. Атап айтқанда, Бала құқы жөніндегі конвенцияның хабарлау рәсіміне қатысты факультативтік хаттамасына қосылу қажет.

Азаптаумен күрес жөніндегі ұлттық заңнаманы жетілдіру мәселесі маңыздылығын жойған жоқ. Азаптағаны үшін қылмыстық жауапкершілік белгілейтін бұл құжатты Азаптауга және басқа да қатыгез, адамгершілікке жатпайтын іс-әрекеттерге қарсы конвенцияның ережелеріне сәйкестендіру керек.

Адам саудасына қарсы күрес мәселесі де күн тәртібінен түспейді. Бұл жағынан Қазақстанның халықаралық қауымдастық алдындағы жағдайы айтарлықтай емес. Құқық қорғау органдары мұндай қылмыстарды тергеу рәсімін жетілдіре түсуі керек. Осыған орай сот тәртібімен қатаң жаза қолданылуы қажет. Бұл маңызды міндет мемлекеттік органдардың үйлесімді іс-қимылын талап етеді.

Парламенттегі заңдар тезірек қабылданады деп үміттенемін.

IX. ЦИФРЛАНДЫРУ – БАРЛЫҚ РЕФОРМАНЫҢ НЕГІЗГІ ЭЛЕМЕНТИ

Цифрландыру – сәнге айналған үрдіске ілесу емес, ұлттың бәсекеге қабілеттілігін арттырудың негізгі құралы.

Ең алдымен, цифрлы теңсіздікті жойып, барлық азаматты интернетпен және сапалы байланыспен барынша қамтамасыз ету керек. Бүтінде бұл жолдар мен электр қуаты сияқты негізгі қажеттілікке айналып отыр.

Әлеуметтік жағынан осал отбасылардың балалары компьютерлік техникамен және сапалы интернетпен қамтылуға тиіс. Осы жылдың сонына дейін 250-ден астам тұрғыны бар ауылдардың барлығына интернет жүргізіледі.

Біз зейнетакы мен жәрдемакы тағайындаған кезде халықтың буда-буда қағаз толтырып, сансыз есікті тоздыруға мәжбүр болып жүргенін көріп отырмыз.

Мұның бәрін толықтай цифрландыру керек. Адамдар емес, мәліметтер «зыр жүгіруге» тиіс.

Мекемеаралық байланыста да, азаматтармен қарым-қатынас кезінде де қағазbastылықтан барынша бас тартқан жөн. Жыл сонына дейін ең қажетті анықтамалардың қағаз түрінде талап етілуін тоқтатып (47-ден 30-ы), мәліметті цифрлы түрде растау тәсілін қамтамасыз етуді тапсырамын.

Бізде мекенжай, мүліктік және өзге де анықтамалар бойынша оң тәжірибе бар. Мемлекеттік органдар жеке қуәлікті, дипломды, жүргізуші қуәлігін электронды түрде қабылдауға тиіс.

Халықта электронды сервистерді қолдануды ыңғайлы ету үшін мемлекеттік қызмет көрсету ісінде де, бизнесте де биометрияны кеңінен пайдаланған жөн.

«Деректермен» жұмыс істеуді жаңа деңгейге көтеру керек. Мәліметтер базасының бірынғай жүйесімен қамтамасыз ету және оны әрі қарай дамыту – Үкіметтің басты міндеттің бірі.

Әзірге бұл жұмыс тиісті деңгейде реттелмеген. Оның бір себебі ақпараттық технологиялар саласында мемлекеттік және олармен үлестес бірнеше компания басымдыққа ие болып отыр.

Министрліктер мен әкімдіктердің де ақпараттық-сараптамалық немесе IT-құрылымдары бар. Мұндай құрылымдар ортақ стратегиямен санаспай, мекеме деңгейіндегі мұддені ғана қорғайды.

Ақпараттық технологиялар нарығын, инжинирингтік және басқа да жоғары технологиялар қызметін дамыту – елімізде қосымша құн қалыптастырып, жұмыс орындарын ашып қана қоймай, осында қызметтерді шетелге экспорттауға да жол ашады. Осы әлеуетті толық пайдаланған жөн.

Ақпараттық технологиялар саласы мен ұлттық бизнес ынтымақтастығының болашағы зор.

Мемлекеттік және жекеменшік ірі компаниялар шетелде жасалған әзірлемелер мен қосымшаларды сатып алуға ондаған миллиард теңге жұмсайды.

Үкімет өнеркәсіп пен ақпараттық технологиялар саласының арасында өзара тиімді ынтымақтастық орнатуға атсалысуға тиіс.

Бұл әр саланың цифрлы экожүйесінің қозғаушы күші бола алатын цифрлы технология платформаларын құруға мүмкіндік береді.

Біз Қазақстанның «мәліметтерді» өңдеу және сақтау жөніндегі халықаралық хабқа айналуына жағдай жасайтын зандар қабылдадық. Былтырын өзінде цифрлы майнинг ісіне 80 миллиард теңгеден астам инвестиция тартылды. Бірақ мұнымен тоқтап қалуға болмайды. Елімізге әлемдік алпауыт цифрлы компанияларды тартуымыз керек. Әйтпесе өзге мемлекеттер алдымызды орап кетеді.

Бес жыл ішінде осы салаға салынатын инвестиция көлемін 500 миллиард теңгеге дейін жеткізуі қажет.

Х. АЗАМАТТАРДЫҢ МЕМЛЕКЕТТІ БАСҚАРУ ІСІНЕ ҚАТЫСУЫ

Біз «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» құруды қолға алдық. Бұған дейін айтқанымдай, бұл – мемлекеттік органдар тек азаматтардың күнделікті мәселесіне байланысты жауап қатуы тиіс деген сөз емес. Бұл, ең алдымен, билік пен қоғам арасындағы тұрақты диалог.

Ұлттық қоғамдық сенім кеңесі азаматтық диалогты дамыту ісіне тың серпін берді. Кеңес еліміздегі жалпыұлттық диалог үдерісін орнықтырып, өз миссиясын орындағы. Соның нәтижесінде саяси реформалар топтамасы жүзеге асырылуда.

Атап айтқанда, «Бейбіт жиналыстарды үйымдастыру және өткізу тәртібі туралы» демократиялық түрғыдан мұлде жаңа заң қабылданды. «Саяси партиялар туралы», «Сайлау туралы», «Парламент және оның депутаттарының мәртебесі туралы» зандарға өзгерістер енгізілді. Соңдай-ақ Қылмыстық кодекстің 130-бабын қылмыс санатынан алып тастау және 174-бабын ізгілендіру үшін өзгерістер қабылданды. Жұмыстық сапалы әрі жедел атқарғаны үшін Парламентке ризашылығымды білдіремін.

Бұл – саяси саладағы реформаларымыздың бастамасы ғана. Оны жаңғырту ісі жалғаса береді. Мемлекеттік биліктің барлық дерлік институттарын реформалау керек. Жаңғыртудың негізгі мақсаты – тұтас мемлекеттің тиімділігін арттыру.

Егер азаматтарымыздың әл-ауқатын шын мәнінде жақсартқымыз келсе, олардың өздерін осы іске белсенді түрде тартқан жөн. Алдағы саяси реформалардың барлығы халықты мемлекет басқару ісіне кеңінен қатыстыруға бағытталуы керек.

Мысалы, қоғамдық пікір сауалдамалары ауыл әкімдерінің сайлау арқылы қызметке келуіне қатысты сұраныстың артқанын көрсетіп отыр. Бұл маңызды қадамды жан-жақты ойластырып, дәйекті түрде жүзеге асырған жөн. Мұндай жүйенің қалай жұмыс істейтінін нақты білуіміз керек. Алайда бұл мәселенің шешімін кейінге қалдыруға болмайды.

Келесі жылы бірқатар ауылдық округ әкімдерінің өкілеттік мерзімі аяқталады. Ауыл әкімдерінің тікелей сайлауын өткізуге болады деп ойлаймын.

Жергілікті билік өкілдерінің сайланбалы болуымен қатар, мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы құзыреттерді бөлу және жергілікті өзін өзі басқару ісін айқындалап алуымыз қажет.

Аса маңызды мәселенің бірі – аймақтарды бюджеттен қаржыландыру моделін әзірлеу. Бұл ретте «орталық пен өнір» арасындағы қарым-қатынастан бөлек, қаражаттың өнір ішінде бөлінуіне айрықша назар аудару керек.

Жергілікті бюджеттерді бекіту барысында бақылауды күшейту қажет.

Себебі бөлінген қаражат көп жағдайда тұрғындардың шынайы қажеттілігіне жүмсалған бермейді. Бір-екі көшені жыл сайын қайта-қайта жөндей беру, имидждік іс-шараларға жүмсалатын тиімсіз шығындар азаматтарымыздың наразылығын тудырудада. Бұл – орынды.

Инфрақұрылымдық және әлеуметтік бастамаларға аудандар мен елді мекендердің бюджетінен қаражат бөлу үшін қоғамдық сараптама жүргізуға тиіс. Бұл ретте онлайн саудадаманы да қолданған жөн.

Жергілікті өзін өзі басқарудың қаржылық мүмкіндіктерін арттыру керек. Ол үшін ауылдық округ бюджетінің мұліктік құқығын кеңейтіп, кірісін арттыру қажет. Бұл «халық атсалысатын бюджет» жобасын дамытудың келесі кезеңі болғаны жөн. Үкімет бұл маңызды мәселені шешу үшін осы жылғы 1 желтоқсанға дейін нормативтік база мен тиісті ұсыныстарды әзірлеуге тиіс.

Мәслихаттар өкілді орган ретінде өнір қаражатының тиімді жүмсалуын бақылауға жауапты. Бірақ көп жағдайда олардың пікірі ескерусіз қалады. Бұл – барып тұрған саяси анахронизм.

Осы орайда мәслихаттарға өнірді дамыту және ондаған жылдар бойы шешімін таптай келе жатқан жергілікті түйткілді мәселелерді шешу үшін қол жинау және петиция жасау құзыретін беруге болады деп ойлаймын.

Мәслихаттардың тексеру комиссияларын да күшейткен жөн. Үкімет пен Есеп комитетіне заңдарға енгізілетін тиісті түзетулер топтамасын әзірлеуді тапсырамын.

Мәслихат отырыстарының міндетті онлайн-көрсетілімдерін енгізу қажет. Халық қалаулыларының өзара пікірталасы, олардың қоғамдық-саяси келбеті жүртшылық үшін қол жетпес құпия болмауға тиіс.

Жергілікті мемлекеттік басқару және жергілікті өзін өзі басқару органдары құзыреттерінің аражігін кезең-кезеңмен ажырату қажет.

Жергілікті өзін өзі басқару органдары болып саналатын жындар мен жиналыстардың мәртебесін арттырган жөн. Аудандық мәслихаттар нақты шешімдер қабылдаған кезде олардың өзекті мәселелер туралы пікірін ескеруге тиіс.

Қалалардағы өзін-өзі басқару мәселесіне жеке-дара тоқталған жөн.

«Мұліктік меншік иелерінің бірлестігі» институтын енгізу жөніндегі реформа басталды. Тиісті заң да қабылданды. Енді барлық

көппәтерлі тұрғын үйлер кезең-кезеңмен осы басқару нысанына көшеді.

Бұл реформа менишікті басқару ісінде тұрғындар пікірінің ескерілуін, сондай-ақ тұрғын үйді пайдалану және жөндеу жұмыстарына бөлінген қаражаттың ашықтығы мен есептілігі болуын көздейді.

Үкімет пен әкімдер осында маңызды реформаның жүзеге асырылуын қамтамасыз етуге тиіс. Себебі мұндай бірлестік – өзін өзі үйымдастыру және басқару институтының бастау негізі.

Жергілікті өзін өзі басқаруды дамытудың жаңа тұжырымдамасын әзірлейтін кез келді. Парламент соның негізінде тиісті зандар қабылдайды.

Ашығын айтуымыз керек, мемлекеттік органдарда әлі де болса формализм мен жайбасарлық кеңінен етек алып отыр. Азаматтарымыз өздерінің жергілікті деңгейдегі мәселелерімен орталық мемлекеттік органдарға жүгініп, Мемлекет басшысына шағымдануға мәжбүр.

Сол үшін жергілікті жердегі басшылардың құзыреті мен жауапкершілігін арттыру керек.

Әлеуметтік желілердің арқасында өнірлерде шешімін таппаған мәселелер бүкіл елге белгілі болып жатады.

Азаматтарымыз реформаларға бастамашы болып, ұсыныстар беру үшін онлайн-петициялардың бірыңғай занды институтын құру қажет. Мұндай құрылым қандай да бір бұрмалау әрекеттерінен толық қорғалуға тиіс.

Үкімет азаматтық қоғаммен бірлесіп, осы маңызды жобаның нормативтік-құқықтық базасын әзірлеуге және оның барлық техникалық мәселелерін шешуге тиіс.

Ел азаматтарының мұддесін қорғау жөніндегі маңызды миссияны бұрынғыдай саяси партиялар атқара береді.

Nur Otan партиясы өзінің іс-қимылы арқылы қоғамымыздың жетекші саяси күш екенін дәлелдеп отыр. Партия алдағы реформаларды жүзеге асуруға белсене атсалысып, өзінің әлеуетін толықтай пайдаланатын болады.

Сонымен бірге мен, Мемлекет басшысы ретінде, шын мәніндегі көппартиялық жүйені дамытуға күш салуға міндеттімін.

Біз бір орында тұрған жоқпыз. Саяси жүйемізді жаңа жағдайға бейімдеп, оны біртіндеп жетілдіріп келеміз. Саяси реформалар қоғамымыздың қажет, сондықтан олар міндетті түрде өз жалғасын табады.

Демократияның басты жауы – білімсіздік пен популизм. Осыны естен шығармаған жөн. Азаматтарымыз реформаларға қолдау білдіреді деп сенемін. Олар жаңа саяси мүмкіндіктердің арқасында қоғамда «хайпократияның» белен алуына жол бермейді деп үміттенемін.

Айтылған барлық реформалардың, өзгерістердің табысты жүзеге асуы баршамыздың бірлігімізге, отаншылдығымыздың және азаматтық жауапкершілігімізге байланысты.

XI. ҰЛТТЫҢ ЖАҢА БОЛМЫСЫ

Қазіргі міндет – халқымыздың жаңа болмысын қалыптастыру, тұтас ұлт сапасын арттыру.

Адамды және қоғамды уақыт талабына сай жетілдіру қажеттігін өмірдің өзі көрсетіп отыр.

Жаңарған ұлт қана жаңғырған елдің жетістігін жаһан жүртіна таныта алады.

Мен халқымыздың әлем ұлғі тұтарлық жақсы қасиеттерінің көбірек болғанын қалаймын.

Ұлттымыз жаңа сапаға көшуі үшін біздің күнделікті өмірлік ұстанымдарымыз да өзгеруі керек.

Қазақ қоғамында жаңа қағидаттар және жаңа бағдарлар салтанат құруға тиіс.

Ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұлы: «Білімді болуға оқу керек. Бай болуға кәсіп керек. Күшті болуға бірлік керек. Осы керектердің жолында жұмыс істеу керек» дейді.

Бұл көзқарас бүгінгі күні өте маңызды.

Біріншіден, XXI ғасырдың ұрпағы терең білімді болғаны жөн.

Екіншіден, жас буынды ерінбей еңбек етуге бейімдеу қажет.

Үшіншіден, кез келген істі кәсіби дағды арқылы жүзеге асырған дүрыс.

Төртіншіден, темірдей тәртіп және жоғары жауапкершілік баршамыздың бойымызда болуы керек.

Бесіншіден, әділдіктен айнымалаған жөн. Әділдік – қоғам дамуының маңызды шарты. Әділеттілік – әсіресе ел-жүрттың тағдырын шешу үшін аса қажет қасиет.

Алтыншыдан, бізге керегі – адалдық, ұқыптылық, тиянақтылық. Бәріміз нағыз қазақты дәл осындай кейіпте көргіміз келеді. Біз сонда ғана бәсекеге қабілетті мемлекет, зияткер ұлт қалыптастыра аламыз.

Қазақ зияллыларының жаңа кезеңдегі міндеті – ұлт болмысының жаңа қағидаттарын орнықтыру. Сондай-ақ ұлт сапасын арттыруға атсалысу.

Жаңғырған қоғам жат әдептерден біртіндең арылуы керек.

Ысырапшылдық пен даңғазалық қоғамның да, адамның да абыройын төгеді. Жауапсыздық, немқұрайдыштық бүкіл елді қасіретке ұшыратады. Ал бос сөзділік пен бөспелік, мақтаншақтық қоғамның дамуын тежейді. Бұл туралы ұлы Абай «Өңкей жалған мақтанмен, шынның бетін бояйды» деп ашық айтқан. Бұл мәселе бүгінгі күні де өзекті болып отыр.

Биік мұратқа жетелейтін еңбек деген ұлы ұғымды әр азаматтың санаасына сініргеніміз жөн.

Біздің елімізде «Жауапты мемлекет – жауапты қоғам – жауапты адам» жүйесі берік орнығуы керек.

Күрметті отандастар!

Алдымызда ауқымды әрі күрделі міндеттер түр. Соларды табысты жүзеге асыру үшін тың тәсіл, жаңаша ойлау, жалпыұлттық ынтымақ және өзара қолдау қажет.

Біздің стратегиялық бағытымыз – айқын. Түйткілді тұстарымыз бер кемшіліктерімізді жақсы білеміз.

Бүгінмен бүкіл қоғам алдында дағдарыс жағдайында атқарылатын іс-шаралардың жоспарын баяндадым. Оның жемісті жүзеге асуы әрқайсымызға байланысты.

Баршамыз өз-өзімізді дамытуға күш салуымыз керек. Замана сынағы бізден үздіксіз қозғалысты, мықты күш-жігерді және табанды енбекті талаң етіп отыр.

Сондықтан еліміздің бақытты әрі жарқын келешегі әр азаматтың қажырылы қызметіне байланысты болмақ.

Әр буынның маңдайына түрлі сынақ жазылған.

Біз төл тарихымызда тағдырдың түрлі сынынан әрдайым сүрінбей өттік.

Еліміз ең күрделі деген міндеттерді шеше алады. Біз бұған дайынбыз.

Біз – халқымыздың тәуелсіздік жолындағы сан ғасырлық арман-тілегіне қол жеткізген үрпақтыз.

Келер жылы тәуелсіздігімізге 30 жыл болады. Бұл мерейлі дата – Егемен еліміз үшін аса маңызды меже. Бұл – жаңа тарихи кезеңнің басы.

Бізге мемлекеттің болашағы үшін зор жауапкершілік жүктеліп отыр.

Бірлігіміз бер ынтымағымыз мыңым болса, барлық қындықты жеңіп, мақсатымызға жетеміз.

Бұл біздің қолымыздан келеді.

Мен бұған қәміл сенемін.

Еліміз әрқашан аман болсын!

Хұр-Сұлтан қаласы, 2020 жылғы 1 қыркүйек

I БӨЛІМ
ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ
ЗАҢ ШЫГАРУ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ
ЖИНАҚТАЛҒАН ДЕРЕКТЕР

VI сайланған Қазақстан Республикасы Парламентінің алтыншы сессиясы 2020 жылғы 1 қыркүйекте басталды.

2020 жылғы 1 қыркүйек – 30 желтоқсан аралығындағы кезеңде Парламент Палаталарының 1 бірлескен отырысы, Палатаның 16 жалпы отырысы, 1 «Үкімет сағаты», тұрақты комитеттердің 149, оның ішінде 9 көшпелі отырысы, заң жобалары бойынша жұмыс топтарының 436 отырысы, 2 «дәңгелек үстел», 1 конференция өткізілді.

Парламент Мәжілісі қызметінің қорыттындыларын Парламент Мәжілісі Аппаратының Ақпарат-талдау бөлімі Парламент Мәжілісі Аппаратының құрылымдық бөлімшелерінің, саяси партиялар фракцияларының, сондай-ақ «Қазақстан халқы Ассамблеясы» депутаттық тобының материалдары негізінде әзірледі.

Тұрақты комитеттердің, саяси партиялар фракцияларының, «Қазақстан халқы Ассамблеясы» депутаттық тобының деректері 2020 жылғы 10 желтоқсандағы жағдай бойынша ұсынылды.

1.1. Алтыншы сессияда заң жобаларының өтуі

Атауы	Сессия ішінде барлығы	Оның ішінде бастамашы болған		
		Президент	Депутаттар	Үкімет
Мәжіліске енгізілген заң жобаларының саны	58		9	49
Алдыңғы сессиядан өткен заң жобаларының саны	58		21	37
Мәжіліс қабылдамаған және қайтарған				
Бастамашысы Мәжілістен қайтарып алған	0+1 (V сессиядан)			0+1 (Сенаттан)
Мәжіліс қаулысымен күші жойылған				
Конституциялық емес деп танылған				
Мақұлданған және Сенатқа жіберілген	66		20	46

Президент наразылық білдірген				
Сенат қайтарған	8+2 (V сессиядан)		0+1 (V сессиядан)	8+1 (V сессиядан)
Қарауда жатқан	50		10	40
Заң ретінде қол қойылған	27+3 (V сессиядан)		8+2 (V сессиядан)	19+1 (V сессиядан)

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне алтыншы сессия барысында **58** заң жобасы келіп түсті (оның ішінде: 9-ына – депутаттар, 49-ына Үкімет бастамашы болды). Бұдан басқа, Палатаның заңнамалық қоржыныңда Палатаның қарауына алдыңғы сессиядан өткен **58** заң жобасы болды (оның ішінде: 21-іне – депутаттар, 37-іне Үкімет бастамашы болды).

Палата **66** заң жобасын (оның ішінде: депутаттар бастамашы болған – 20 және Үкімет – 46 заң жобасын) немесе жұмыста болған (116) жалпы заң жобалары санының **56,9 %**-ын қарап, мақұлдауды және Парламент Сенатына жіберді.

Парламент Сенаты **10** заң жобасын Парламент Мәжілісіне қайтарды, оның ішінде 2-еуін Палата бесінші сессияда мақұлдаған болатын.

Мәжілісте әртүрлі қарау сатысында **50** заң жобасы (жұмыста болған заң жобаларының **43,1 %**-ы) жатыр, оның **10-на** депутаттар бастамашы болған.

Көрсетілген кезең ішінде Мемлекет басшысы **30** заңға (оның ішінде 3 заң жобасы бесінші сессия барысында Сенатқа жіберілген болатын) немесе Палатаның қарауында болған заң жобаларының жалпы санының **23,3 %**-ына қол қойды.

1.2. Алтыншы сессия ішінде Мәжіліс қараған әрі мақұлдаған және Парламент Сенатының қарауына берілген заң жобаларының тақырыптық құрылымы

Атауы	Сессия ішінде барлығы	Сенатқа жіберілген жалпы заң жобалары санындағы % үлесі
Мемлекеттік құрылым мәселелері жөніндегі заңнама (конституциялық құрылым негіздері, мемлекеттік қызмет және т.б.)	7	10,6%
Азаматтық заңнама	2	3,0%
Еңбек, әлеуметтік сақтандыру және әлеуметтік қамсыздандыру туралы заңнама	2	3,0%

Қаржы, салық, кредит және кеден ісі туралы заңнама	13	19,7%
Шаруашылық қызметті (лицензиялау, статистика, сауда, ақпарат және т.б.) мемлекеттік реттеу туралы заңнама	9	13,6%
Кәсіпкерлік мәселелері жөніндегі заңнама		
Құрылыш, ТКШ және сәулет мәселелері жөніндегі заңнама		
Ауыл шаруашылығы және агроенеркәсптік кешен мәселелері жөніндегі заңнама	3	4,5%
Өнеркәсіп, көлік және байланыс мәселелері жөніндегі заңнама	5	7,6%
Білім, ғылым мәселелері жөніндегі, мәдениет және деңсаулық сақтау туралы заңнама	5	7,6%
Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды пайдалану туралы заңнама. Жер заңнамасы	4	6,1%
Қорғаныс және әскери қызметшілерді әлеуметтік қорғау туралы заңнама. Төтенше жағдайлар	2	3,0%
Ұлттық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпті қорғау туралы заңнама. Сот. Әділет. Прокуратура	10	15,2%
Сыртқы саясат пен халықаралық қатынастардың жалпы мәселелері жөніндегі заңнама	4	6,1%
БАРЛЫҒЫ	66	

1.3. Әртүрлі тақырыптық ауқымдағы заң жобаларын (алтыншы сессия ішінде Мәжіліс қараған әрі макұлдаған және Парламент Сенатының қарауына берілген) әртүрлі реттеу сипатындағы топтарға бөлу

Салдын атавы	Барлығы	оның ішінде					
		Конституцияға езг. мен тол. енгізу туралы	Конституциялық	Негізгі	Мерзімдік сипаттагы	Езгерістер жөне (немесе) толықтырулар енгізу туралы	Халықаралық шарттарды ратификациялау және денонсациялау туралы
1	2	3	4	5	6	7	8
Мемлекеттік құрылыш мәселелері жөніндегі заңнама (конституциялық құрылыш негіздері, мемлекеттік қызмет, көші-кон және т.б.)	7	«Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер енгізу туралы			Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қоғамдық кеңестердің қызыметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 күркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-кимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауының жекелеген ережелерін іске асyrу мәселесі бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы «Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылышы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Беларусь Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтасық туралы келісімді ратификациялау туралы Олім жазасының күшін жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық практике екінші Факультативтік хаттаманы ратификациялау туралы	

					Қазақстан Республикасының кейір заңнамалық актілеріне нормашығарма-шылықты жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	
Азаматтық заңнама	2				Қазақстан Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне жылжымайтын мұлікке құқықтарды және заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i>	1994 жылғы 9 қыркүйектегі Еуразиялық патент конвенциясына Өнеркәсіптік үлгілерді қорғау туралы хаттаманы ратификациялау туралы
Еңбек, алеуметтік сақтаңдыру және алеуметтік қамсыздандыру туралы заңнама	2				Қазақстан Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне персоналды беру жөніндегі қызметтер көрсету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i>	Еуразиялық экономикалық одакқа мүше мемлекеттердің еңбекшілерін зейнетақымен қамсыздандыру туралы келісімді ратификациялау туралы
Қаржы, салық, кредит және кеден ісі туралы заңнама	13			Қазақстан Республика-сының Ұлттық қорынан 2021 – 2023 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы 2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы»	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республика-сының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республика-сының Кодексін Табыс пен капиталға Қазақстан Республика-сының Заңына өзгерістер	2012 жылғы 3 мамырда Люксембургте қол койылған Хаттамамен енгізілген өзгерістерді ескере отырып, 2008 жылғы 26 маусымда Астанада қол койылған Қазақстан Республика-сының Үкіметі мен Люксембург Ұлы Герцогтігінің Үкіметі арасындағы салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық

VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

					мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының кейір заңнамалық актілеріне кедендей реттеу және көсіпкерлік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған) Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған) «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 – 2022 жылдарға арналған кепілден-дірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы «Салық және бюджетке төленетін басқада міндетті толемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және	салудан жалтаруга жол бермеу туралы конвенцияга тольктыру енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы 1999 жылғы 8 қазандагы Еркін сауда аймагын құру туралы келісімте қатысушы мемлекеттердің арасында тасымалданын тауарларды кедендей ресімдеудің және кедендей бақылаудың тәртібі туралы келісімте өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы Қазақстан Республикасы мен Азия Даму Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (Жай операциялар) (COVID-19-ға қарсы құрес жөніндегі белсенде шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) ратификациялау туралы Қазақстан Республикасы мен Азия Инфрақұрылымдық Инвестициялар Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (COVID-19-ға қарсы құрес жөніндегі белсенде шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) бюджетке
--	--	--	--	--	---	--

					төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	ратификациялау туралы
Шаруашылық қызметті (лицензиялау, статистика, сауда, ақпарат және т.б.) мемлекеттік реттеу туралы заңнама	9		Техникалық реттеу туралы (жаңа редакция)		Қазақстан Республикасының кейібір заңнамалық актлеріне ақпарат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының кейібір заңнамалық актлеріне экономикалық өсүді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының кейібір заңнамалық актлеріне техникалық реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының косылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақтың күкірына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актлерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырда қол қойылған хаттамаға өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу, сондай-ақ жекелеген халықаралық

VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТИНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

							шарттардың қолданысын өзгерту және тоқтату туралы хаттаманы ратификациялау туралы
							2014 жылғы 12 қарашадағы Еуразиялық экономикалық комиссияның бәсекелестіктің бірынгай қагидаларының сакталуын бакылау жөніндегі өкілдегілерді жүзеге асыруы кезінде құпия ақпаратты корғау тәртібі және оны жария еткені үшін жауаптылық туралы келісімге Армения Республика- сының қосылуы туралы хаттаманы ратификация- лау туралы
							«Бір тараптан Еуразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Сербия Республикасы арасындағы еркін сауда туралы келісімге қол кою туралы».
							«2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификация- лау туралы».
Кәсіпкерлік мәселелері жөніндегі заннама							
Құрылым, ТКШ және саulet мәселелері жөніндегі заннама							
Ауыл шаруа- шылығы және агроенер- кәсіптік кешен мәселелері жөніндегі заннама	3					«Мақта саласын дамыту туралы» Қазақстан Республикасы Занының куші жойылды деп тану және Қазақстан	

					<p>Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне өзгерістер енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)</p> <p>Қазақстан Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне ветеринария мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)</p> <p>«Астық тура-лы» Қазақстан Республика-сының Заңына толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)</p>	
Өнеркәсіп, көлік және байланыс мәселелері жөніндегі заңнама	5				<p>Қазақстан Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне жаңақтылатын энергетика көздерін пайдалануды қолдау және электр энергетикасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)</p> <p>Қазақстан Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне атом энергиясын пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p> <p>«Қазақстан Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»</p>	<p>Кеме қатынасы туралы келісімді ратификациялау туралы</p> <p>2007 жылғы 6 наурыздагы Қазақстан Республика-сының Үкіметі мен Грузия Үкіметі арасындағы Халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p>
Білім, ғылым, мәдениет және деңсаулық сактау мәселелері жөніндегі заңнама	5				<p>Қазақстан Республика-сының кейір заңнамалық актілеріне мәдениет мәселелері бойынша өзгерістер</p>	<p>Қазақстан Республика-сының Үкіметі мен Білім, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі</p>

VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

					мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республика-сының кейбір заңнамалық актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар ба- стамашы болған) Қазақстан Республика-сының кейбір заңнамалық актілеріне дene шынықтыру және спорт мәселелері бой- ынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы «Қазақстан Республика- сының кейбір заңнамалық актілеріне ғылым мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру- лар енгізу туралы»	Біріккен Ұлттар Ұйымы (ЮНЕСКО) арасындағы ЮНЕСКО аясында Мәдениет- терді жақындастыру халықаралық орталығын (2-санат) құру туралы кеleсімді рати- фика- циялау туралы
Қоршаган ортаны қорғау және табиги ресурстарды пайдалну туралы заңнама. Жер заңнамасы	4		Қазақстан Республика- сының Экология- лық кодексі	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне эко- логия мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республика- сының Су кодексіне жергілікті екілді, орталық және жергілікті атқарушы орган- дар арасында ауызсу- мен жабдықтауды субсидиялау жөніндегі екілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бой- ынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар ба- стамашы болған) «Жер қойнауы және жер	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне эко- логия мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республика- сының Су кодексіне жергілікті екілді, орталық және жергілікті атқарушы орган- дар арасында ауызсу- мен жабдықтауды субсидиялау жөніндегі екілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бой- ынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар ба- стамашы болған) «Жер қойнауы және жер	

					қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне уран өндіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» (депутаттар бастамашы болған)	
Қорғаныс және әскери қызметшілерді әлеуметтік қорғау туралы заңнама. Төтенше жағдайлар	2				2007 жылғы 27 маусымдағы Шанхай ынтымақтастық үйімінде мұше мемлекеттер арасындағы бірлескен әскери оқу жағдайлар өткізу туралы келісімге толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы	Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына катысушы мемлекеттердің ядролық авария немесе радиациялық авариялық ахуалдың туындау жағдайына дайындықты және олардың зарданпартын жою кезіндегі өзара көмекті қамтамасыз ету бойынша өзара іс-кимылы туралы келісімді ратификациялау туралы
Ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және қоғамдық тәртіпті қорғау туралы заңнама. Сот. Әділет. Прокуратура	10				Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне күзет қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)	Қазақстан Республикасы мен Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы соттаған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы

VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

					Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адамдарды Қазақстан Республикасының шегінен тыскары жерге шығарып жіберу кезінде ұстап алу мерзімдерін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)	құқықтық көмек туралы шартты ратификациялау туралы
					«Нотариат туралы» Қазақстан Республикасының Занына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)	
					Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын корғауды және сыйайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимылды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)	
					Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасын корғау және ұлттық қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)	

Сыртқы саясат пен халықаралық қатынастардың жалпы мәселелері жөніндегі заңнама. Фарыш	4				<p>Қазақстан Республикасының Әкімшілік күқік бұзушылық туралы кодексіне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p> <p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жол жүрісі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)</p> <p>«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».</p>	<p>Қазақстан Республикасының Әкімшілік күқік бұзушылық туралы кодексіне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p> <p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жол жүрісі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)</p> <p>«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».</p>	

**VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ**

							Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қаржы корпорациясы арасындағы Қазақстан Республикасында оғисстер құру және олардың қызметі туралы келісімді ратификациялау туралы
	66	-	1	2	2	38	23

Палата 1 конституциялық заң жобасын, 65 заң жобасын, оның ішінде Қазақстанның басқа мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен халықаралық шарттары мен келісімдерін ратификациялау туралы 23 жобаны қарады, мақұлдады және Сенаттың қарауына берді.

1.4. Алтыншы сессияда Парламент Сенаты қайтарған заң жобалары туралы

Комитеттер	Сенат қайтарған заң жобалары	Қабылданған шешім	Түзетулер саны
Қаржы және бюджет	Қазақстан Республикасының кейібір заңнамалық актілеріне салық салу және инвестициялық ахуалды жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Тақырыбы өзгертілді: «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	25.11.2020 Сенат енгізген өзгерістер мен толықтыруларға келісім білдірілсін	46
	2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы	25.11.2020 Сенат енгізген өзгерістер мен толықтыруларға келісім білдірілсін	39
Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік	Қазақстан Республикасының кейібір заңнамалық актілеріне сыйайлас жемқорлықта қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Сенатқа V сессияда жіберілді)	23.09.2020 Сенат енгізген өзгерістерге келісім білдірілсін	3

Экология мәселелері және табигат пайдалану <p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қалдықтарды энергетикалық кәдеге жарату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p> <p>Тақырыбы өзгертілді: Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қалдықтарды энергетикалық кәдеге жарату, су қорғау белдеулері және жүктөрді теміржол көлігімен тасымалдау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p> <p>28.10.2020 тақырыбы келесідей өзгертілді: Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне энергетика, көлік және мемлекеттік наградалар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған) <i>(Сенатқа V сессияда жіберілді)</i></p> <p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p>	<p>28.10.2020 Сенат енгізген өзгерістер мен толықтыруларға келісім білдірілсін</p>	3	
<p>Заңнама және сот-құқықтық реформа</p>	<p>Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p>	<p>23.12.2020 Сенат енгізген өзгерістерге келісім білдірілсін</p>	1
<p>Әлеуметтік-мәдени даму</p>	<p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ақпарат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p>	<p>23.12.2020 Сенат енгізген өзгерістерге келісім білдірілсін</p>	3
<p>Заңнама және сот-құқықтық реформа</p>	<p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауының жекелеген ережелерін іске асыру мәселесі бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p>	<p>23.12.2020 Сенат енгізген өзгерістерге келісім білдірілсін</p>	2
<p>Экономикалық реформа және өнірлік даму</p>	<p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қоғамдық кенестердің қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p>	<p>30.12.2020 Сенат енгізген өзгерістер мен толықтыруларға келісім білдірілсін</p>	11
<p>Экономикалық реформа және өнірлік даму</p>	<p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экономикалық өсуді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p>	<p>23.12.2020 Сенат енгізген өзгерістер мен толықтыруларға келісім білдірілсін</p>	5

1.5. Сенат қайтарған заң жобалары бойынша келісу рәсімдері

сессия ішінде құрылған келісім	0
комиссияларының саны	

Сенат қайтарған заң жобалары бойынша келісу комиссиялары алтыншы сессия ішінде құрылмады.

1.6. Алтыншы сессия ішінде Парламент қабылдаған және Президент қол қойған заңдардың саны

БАРЛЫҒЫ, оның ішінде	27+3 (V сессиядан)
Конституцияға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заң	-
Конституциялық заңдар	-
Негізгі заңдар	-
Мерзімдік сипаттағы заңдар (<i>әр жылы немесе өзге де белгіленген тұрақтылықпен қабылданатын</i>)	2
Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы заңдар	12+3 (V сессиядан)
Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарын ратификациялау және денонсациялау туралы заңдар	13

Президент мынадай 27+3 заңға қол қойды:

1	30.09.2020 Сенатқа 5-сессияда жіберілді	362-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
2	05.10.2020	363-VI	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырда қол қойылған хаттамаға өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
3	05.10.2020	364-VI	Қазақстан Республикасы мен Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы
4	06.10.2020 Сенатқа 5-сессияда жіберілді	365-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
5	12.10.2020	366-VI	2007 жылғы 27 маусымдағы Шанхай ынтымақтастық үйимына мүші мемлекеттер арасындағы бірлескен

			әскери оқу-жаттыгулар өткізу туралы келісімге толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
6	14.10.2020	367-VI	2012 жылғы 3 мамырда Люксембургте қол қойылған Хаттамамен енгізілген өзгерістерді ескере отырып, 2008 жылғы 26 маусымда Астанада қол қойылған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Люксембург Ұлы Герцогтігінің Үкіметі арасындағы Табис пен капиталға салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық салудан жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияға толықтыру енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
7	19.10.2020	368-VI	Қазақстан Республикасы мен Украина арасындағы қылмыстық істер бойынша құқықтық көмек туралы шартты ратификациялау туралы
8	26.10.2020	369-VI	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одак туралы шартқа өзгерістер енгізу, сондай-ақ жекелеген халықаралық шарттардың қолданысын өзгерту және тоқтату туралы хаттаманы ратификациялау туралы
9	02.11.2020	370-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мәдениет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
10	03.11.2020	371-VI	«Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 – 2022 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы
11	03.11.2020	372-VI	«2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
12	09.11.2020 Сенатқа 5-сессияда жіберілді	373-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне энергетика, көлік және мемлекеттік нағрадалар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
13	13.11.2020	374-VI	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Беларусь Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы
14	16.11.2020	375-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасын қорғау және ұлттық қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
15	17.11.2020	376-VI	Кеме қатынасы туралы келісімді ратификациялау туралы
16	23.11.2020	377-VI	1994 жылғы 9 қыркүйектегі Еуразиялық патент конвенциясына Өнеркәсіптік үлгілерді қорғау туралы хаттаманы ратификациялау туралы

VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

17	24.11.2020	378-VI	Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2021 – 2023 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы
18	02.12.2020	379-VI	2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы
19	07.12.2020	380-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау және электр энергетикасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
20	07.12.2020	381-VI	Еуразиялық экономикалық одақта мүше мемлекеттердің еңбекшілерін зейнетақымен қамсыздандыру туралы келісімді ратификациялау туралы
21	10.12.2020	382-VI	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
22	12.12.2020	383-VI	«Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылышы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
23	19.12.2020	384-VI	Қазақстан Республикасының Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды қүшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
24	19.12.2020	385-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адамдарды Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге шығарып жіберу кезінде ұстау мерзімдерін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
25	19.12.20	386-VI	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне персоналды ұсыну бойынша қызметтер көрсету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
26	21.12.2020	387-VI	Қазақстан Республикасы мен Азия Даму Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (Жай операциялар) (COVID-19-та қарсы қурес жөніндегі белсенді шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) ратификациялау туралы
27	21.12.2020	388-VI	Қазақстан Республикасы мен Азия Инфрақұрылымдық Инвестициялар Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (COVID-19-та қарсы қурес жөніндегі белсенді шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) ратификациялау туралы

28	21.12.2020	389-VI	1999 жылғы 8 қазандағы Еркін сауда аймағын құру туралы келісімге қатысушы мемлекеттердің арасында тасымалданатын тауарларды кедендік ресімдеудің және кедендік бақылаудың тәртібі туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
29	21.12.2020	390-VI	«Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
30	25.12.2020	391-VI	Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)

1.7. Мәжіліс алтыншы сессия ішінде қарauғa қabyлдағan заң жобаларын жауапты комитеттер арасында бөлу

Комитеттер	Қарауында болған	Сенат қайтарған	Үкімет кері қайта рып алған	Сенаттың қарауында және Президенттің қол қоюында жатыр	Президент қол қойған	Жұмыста
Аграрлық мәселелер	6			2	1+1	3
Заңнама және сот-құқықтық реформа	32	2	0+1	9	6	17
Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік	13	0+1		4	3+1	6
Әлеуметтік-мәдени даму	15	1		5	3	7
Қаржы және бюджет	18	2		3	10	5
Экология мәселелері және табиғат пайдалану	15	2+1		8	1+1	6
Экономикалық реформа және өнірлік даму	17	1		8	3	6
Барлығы	116	8+2	0+1	39	27+3	50

Комитеттер жұмысында **116** заң жобасы болды.

Заң жобаларының ең көп саны Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің қарауына түсті – 32 (27,6 %).

Сенаттың қарауында және Президенттің қол қоюында **39** заң жобасы бар. **30** заң жобасына қол қойылды, оның ішінде 3-еүін Сенатқа бесінші сессияда жіберді.

Мәжіліс жұмысында қараудың әртүрлі сатыларында – 50 заң жобасы, оның ішінде ең көп саны Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетіне – 17.

1.8. Депутаттар бастамашы болған заң жобалары

Алдыңғы сессиядан өткен			
P/c №	Заң жобасының атауы	Бастамашы	Ескерту
1	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	24.02.2020 Н.Әлтаев, З.Балиева, И.Смирнова	
2	Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қары іс-қимыл туралы	02.03.2020 Г.Әбдіқалықова, М. Бақтиярұлы, Д.Некетаева, А.Нұркина, С.Сейдуманов, Б. Смағұл, Л.Сүлеймен, И.Унжакова	
3	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қары іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	02.03.2020 Г.Әбдіқалықова, М. Бақтиярұлы, Д.Некетаева, А.Нұркина, С.Сейдуманов, Б. Смағұл, Л.Сүлеймен, И.Унжакова	
4	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау және электр энергетикасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	18.03.2020 Ш. Өтемісов М. Бортник К. Ержан С. Симонов Г. Щегельский Т. Яковлева	07.12.2020 Президент қол қойды № 380-VI ҚРЗ
5	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне күзет қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	10.04.2020 А. Қожахметов, Н. Дулатбеков, А. Смағұлов, Н. Бекназаров	20.11.2020 Сенатқа жіберілді
6	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	10.04.2020 И. Аронова, М. Бақтиярұлы, З. Балиева, Н. Жұмаділдаева, С. Имашева, Н. Қылышбаев, Е. Мамытбеков, А. Мұсаханов, Д. Нұржігітова, И. Смирнова, Л. Сүлеймен	

7	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	10.04.2020 Ә. Бектұрғанов, В. Волков, Б. Жұмағұлов, Н. Жұмаділдаева, Ж. Нұрманбетова	20.11.2020 Сенатқа жіберілді
8	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық және гендерлік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	24.04.2020 Ж. Нұрманбетова, М. Бақтиярұлы, Н.Жұмаділдаева, Д.Некетаева, Ж. Омарбекова, Б. Смағұл, Л. Сүлеймен, И. Үнжакова	
9	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ғылым мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	24.04.2020 Ж. Нұрманбетова, Ә. Бектұрғанов, Б. Мамраев, Е. Мамытбеков	30.12.2020 Сенатқа жіберілді
10	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адамдарды Қазақстан Республикасының шегінен тыскары жерге шығарып жіберу кезінде үстап алу мерзімдерін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	05.05.2020 В. Олейник, С. Айтпаева, С. Бычкова, А. Смағұлов	19.12.2020 Президент қол қойды № 385-VI ҚРЗ
11	«Қазақстан Республикасындағы кедендейк реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	14.05.2020 А. Рай, Д. Әділбеков, П. Шарапаев	03.12.2020 Сенатқа жіберілді «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кедендейк реттеу және кәсіпкерлік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»
12	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнірлердің әкімшілік-аумақтық құрылышын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	18.05.2020 А.Базарбаев, Н.Бекназаров, Ұ.Қайназаров, А.Кұрманова, Н.Сабилянов, А.Сапарова, Т.Сыздықов, Т.Хитуов, Б.Шелпеков	12.12.2020 Президент қол қойды № 383-VI ҚРЗ «Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылышы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

**VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ**

13	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	22.05.2020 Ж. Омарбекова, З. Аманжолова, И. Аронова, Н. Жұмаділдаева, А. Нұркина, Ж. Нұрманбетова, Н. Төреғалиев	
14	«Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	25.05.2020 В. Божко, Қ. Ержан, М. Ерман, Н. Нұрсипатов, Қ. Сұлтанов, М. Чирков	16.11.2020 Президент қол қойды № 375-VI ҚРЗ Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасын қорғау және ұлттық қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
15	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	26.05.2020 С. Бычкова, В. Волков, С. Имашева, Б. Кесебаева, К. Сафинов, Л. Сүлеймен	30.12.2020 Сенатқа жіберілді
16	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жылжымайтын мүлікке құқықтарды және занды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	26.05.2020 Б. Кесебаева, Н. Бекназаров, Қ. Мусин	02.12.2020 Сенатқа жіберілді
17	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қарызыдық енбекті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	28.05.2020 Г. Бижанова, Н. Әбдіров, В. Божко, С. Ершов, О. Перепечина	19.12.2020 Президент қол қойды № 386-VI ҚРЗ «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне персоналды беру жөніндегі қызметтер көрсету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

18	«Мақта саласын дамыту туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану және Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер енгізу туралы	29.05.2020 Н. Бекназаров, Б. Жылқышев, С. Қаныбеков	02.12.2020 Сенатқа жіберілді
19	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ветеринария мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	29.05.2020 Р. Әкімов, Е. Барлыбаев, С. Звольский, Р. Ким, Б. Оспанов	02.12.2020 Сенатқа жіберілді
20	«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне уран өндіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	01.06.2020 Г. Баймаханова, И. Унжакова	24.12.2020 Сенатқа жіберілді
21	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бюджет заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	16.06.2020 Г.Қарақұсова С.Құсайынов Е.Мамытбеков О.Әксікпаев О.Перепечина	25.12.2020 Президент қол қойды № 391-VI ҚРЗ «Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

VI сайланымның алтыншы сессиясында келіп тұсken заң жобалары

22	Қазақстан Республикасының Су кодексіне жергілікті өкілді, орталық және жергілікті атқарушы органдар арасында ауызсумен жабдықтауды субсидиялау жөніндегі өкілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	25.08.2020 С.Ахметов А.Базарбаев М.Кебенов У.Қайназаров А.Құрманова С.Әтебаев Н.Сабилянов А.Сапарова Н.Төрегалиев	25.11.2020 Сенатқа жіберілді Қазақстан Республикасының Су кодексіне жергілікті өкілді, орталық және жергілікті атқарушы органдар арасында ауызсумен жабдықтауды субсидиялау жөніндегі өкілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
23	«Нотариат туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	04.09.2020 С.Бычкова, В.Волков, Б.Кесебаева, К.Мусин Л.Сүлеймен	09.12.2020 Сенатқа жіберілді «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне нотариат

VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТИНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

			мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».
24	«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне жер қойнауын геологиялық зерттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы	09.09.2020 Г.Баймаханова, Б.Ізмұхамбетов, Ж.Нұргалиев, Г.Щегельский	
25	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасында микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	15.09.2020 А. Рау, А.Жамалов	
26	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік менишік саласындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	28.09.2020 Г.Бижанова, С.Айтпаева, С.Бычкова, В.Волков	
27	Қазақстан Республикасының Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстерге қылмыстық процестегі азаматтардың құқықтарын күшетту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	09.10.2020 В.Олейник, А.Лукин, С.Бычкова, М.Магеррамов	19.12.2020 Президент қол қойды № 384-VI ҚРЗ Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды күшетту және сыйайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
28	«Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы	02.11.2020 Д.Мусин, А.Дәуренбаев, С.Зволльский, Б.Оспанов, М.Теміржанов	21.12.2020 Президент қол қойды № 390 ҚРЗ

29	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жол жүрісі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	04.11.2020 Н.Бекназаров, Е.Козлов, Қ.Мусин	10.12.2020 Сенатқа жіберілді
30	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот-сараптама қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	03.12.2020 С. Бычкова, З. Аманжолова, Б. Кесебаева, С. Мәкежанов, В. Олейник	

Алтыншы сессияда депутаттар **9** заң жобасына бастамашылық жасап, Парламент Мәжілісіне енгізді.

Бұдан басқа, заң шығару қоржынында Палата қарауына алдынғы сессиядан өткен **21** заң жобасы болды. **20** заң жобасы макұлданды және Парламент Сенатына жіберілді.

Мемлекет басшысы Парламент депутаттары бастамашы болған **10** заңға қол қойды (оның ішінде Сенатқа 5-сессия барысында 2 жоба жіберілді: «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне энергетика, көлік және мемлекеттік наградалар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»).

Депутаттар бастамашы болған **10** заң жобасы әртүрлі қарау сатысында жұмыста жатыр.

II БӨЛІМ

МӘЖІЛІСТІ ҚҰРАҚТЫ КОМИТЕТТЕРІ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЖИНАҚТАП ҚОРЫТЫЛҒАН ДЕРЕКТЕР

2.1. АГРАРЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР КОМИТЕТІ

2020 жылғы 1 қыркүйек - 30 желтоқсан аралығындағы кезеңде Комитет 6 заң жобасы бойынша бас Комитет болды, оның 3-іне Қазақстан Республикасының Үкіметі және 3-іне Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары бастамашы болды.

Комитеттің 20 отырысы, оның ішінде 1 кеңейтілген, жұмыс тобының 18 отырысы өткізілді.

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне асыл тұқымды мал шаруашылығы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Е.Х. Барлыбаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.А. Звольский, Н.К. Әшімбетов, Ш.Ә. Өтемісов, Б. Смағұл, Қ.К. Жабағиев, Б.С. Дүйсембинов, С.В. Имашева, В.Б. Косарев, Т.Ы. Сыздықов.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылға арналған заң жобалау жұмыстарының жоспарына сәйкес әзірленді және қолданыстағы заңнаманы жетілдіруге және асыл тұқымды мал шаруашылығы саласында қазіргі заманғы нормативтік құқықтық база құруға бағытталған.

Заң жобасында ұсынылып отырған өзгерістер мен толықтырулар республикада асыл тұқымдық істі одан әрі қайта реттеумен, асыл тұқымды мал шаруашылығы субъектілерінің қызметін жүзеге асыру тәсілдерін өзгертумен, тұтастай алғанда селекциялық асыл тұқымдық жұмысты жетілдірумен, ауыл шаруашылығы жануарларының генетикалық әлеуетінің деңгейін арттырумен байланысты.

Заң жобасын қабылдау мемлекеттік бюджеттен қосымша қаражат бөлуді талап етпейді және теріс әлеуметтік-экономикалық салдарлардың туындауын болжамайды.

2020 жылғы 4 ақпанда мұдделі мемлекеттік органдар, ведомстволық бағынысты, үкіметтік емес үйымдар өкілдерінің, сарапшылар мен ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің қатысуымен осы Заң жобасының таныстырылымы өткізілді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының 8 отырысы өткізілді, салыстырма кестеде 169 түзету бар.

Заң жобасын қарау барысында депутаттар заң жобасының негізгі ережелерін нақтылауға бағытталған бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізді.

Мәселен, заң жобасына сәйкес асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы субъектілер өз қызметін асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы уәкілетті органды өз қызметінің басталғаны туралы хабардар етпестен жүзеге асырады деп болжанған.

Жұмыс тобы занды тұлғалар - асыл тұқымдық орталықтар және асыл тұқымды малдың ұрығы мен эмбриондарын өткізу

жөніндегі дистрибутерлік орталықтар үшін асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы қызметті мемлекеттік реттеуді хабарлама жасау тәртібі түрінде сақтау туралы шешім қабылдады.

Бонитерлер (сыныптауыштар), ұрықтандыруши техниктер, әмбриондарды телу (ауыстырып салу) жөніндегі мамандар сияқты асыл тұқымды мал шаруашылығы жүйесіне қатысушы жеке тұлғалар өз қызметін үәкілетті органға хабарламай жүзеге асыратын болады. Сонымен бірге, олардың қызметіне қойылатын негізгі талаптарды заңнамалық түрде бекіту үсінілді. Бұл асыл тұқымды мал шаруашылығы саласында бәсекелестік ортаны дамыту үшін негіз жасауға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» Заң әлемдік практикада кең таралған жануарларды геномдық бағалауды жүзеге асыру нормаларымен толықтырылды. Бұл әдіс ерте кезеңде табынның одан әрі өсімін молайту және қажетті селекциялық параметрлері бар үрпақ алу үшін перспективалық даражатарды таңдауға мүмкіндік береді.

Сондай-ақ асыл тұқымды тұқымдық жануарларды бағалаудың бонитирлеу, индектік бағалау және үрпақтарының сапасы бойынша бағалау сияқты өзге де түрлеріне қатысты ережелер нақтыланды.

Келесі өзгерістер «асыл тұқымды өнім» және «асыл тұқымды материал» ұғымдарының аражігін ажыратуға қатысты болды. Бұл сондай-ақ олардың бөлек тізбелерін жүргізу және асыл тұқымды өнім мен асыл тұқымды материалға тану белгілерін салу жөніндегі жалпы әлемдік үрдіске негізделген.

Жеке блок «кросс» ұғымын қолдануға қатысты түзетулерді көрсетеді. Зоотехникада бұл ұғым құс шаруашылығымен байланысты, бірақ Заңдабарлық аудио шаруашылығы жануарларына қатысты қолданылды, бұл жекелеген заңнамалық нормаларды практикада қолдану кезінде белгілі бір шатасушылықты тудырды.

Бұдан басқа, асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы бұзушылықтардың уақтылы жолын кесу және оларға жол бермеу мақсатында қабылданған алдын алу тетігі көзделген. Мәселен, үәкілетті орган ведомствосының бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылауды жүзеге асыру мүмкіндігі бөлігінде толықтырулар енгізілді.

Сонымен қатар, заң жобасы басқа тұжырымдамалық нормалармен де толықтырылады, оларға мыналарға қатысты:

- бал ара шаруашылығын дамыту, оның ішінде бал ара шаруашылығында ғылыми зерттеулер жүргізу, асыл тұқымдық жұмыстарды жүзеге асыру, қофамдық бал ара шаруашылығы ұйымдарының қызметін жетілдіру;

- агрономикалық кешенді дамыту саласындағы үәкілетті органға облигациялар бойынша қупондық сыйақыны субсидиялауды жүзеге асыру бойынша құзырет беру;

- тұрмыстық химия өнімдерін өндіру үшін биоэтанолды қолдану;

- ғылыми-білім беру қызметін жүзеге асыру үшін мемлекеттік дендрологиялық паркті Қазақ ұлттық аграрлық университетіне тұрақты жер пайдалануға беру.

Заң жобасын енгізудің негізгі мақсаттарын қозғайтын тұжырымдамалық және шығынды сипаттағы депутаттардың жоғарыда аталған түзетулері Қазақстан Республикасы Үкіметінің қорытындысына жіберілді.

Қазіргі уақытта заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

2. «Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде ауыл шаруашылығы жануарларымен селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жүргізуді біріздендіруге бағытталған шаралар туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Е.Х. Барлыбаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ж.Ә. Ахметбеков, У.А. Қайназаров, Қ.К. Жабагиев, Қ.Ә. Қаракен, В.И. Олейник, В.Б. Косарев.

2019 жылғы 25 қазанды Мәскеуде жасалған Келісімнің мақсаты ауыл шаруашылығы жануарларының жасалған типтерін, желілерін (тұқымдарын) және кростарын сынақтан өткізуі, асыл тұқымды өнімге молекулярлық генетикалық сараптама жүргізуі, асыл тұқымды жануарлардың тұқымын айқындауды және олардың асыл тұқымдық құндылығын бағалауды біріздендіру болып табылады.

Бұл шаралар ЕАӘО шеңберінде асыл тұқымды мал шаруашылығының ортақ нарығын дамытуға және өзара саудадағы кедергілерді жоюға алып келеді, бұл өз кезегінде отандық асыл тұқымды өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттырады деп күтілуде.

Заң жобасын қабылдау мемлекеттік бюджеттен қосымша қаражат бөлуді талап етпейді.

Осы Келісімді ратификациялау «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» заңда көзделген.

Жоба бойынша 1 жұмыс тобы өткізілді. Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ветеринария мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Е.Х. Барлыбаев, С. А. Звольский, Р.У. Ким, Б.С. Оспанов және Р.Қ. Әкімов.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Р. У. Ким.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ж.Ә. Ахметбеков, Т.Ы. Сыздықов, С.В. Имашева, Қ.Ә. Қаракен, Ш.Х. Хахазов, В.Б. Косарев.

Заң жобасымен 3 заңнамалық актіге: «Қазақстан Республикасындағы кедендейк реттеу туралы» Кодекке, «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» және «Ветеринария туралы» Заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізіліп отыр.

Заң жобасында ветеринариялық паспорт беру жөніндегі мемлекеттік қызмет көрсету процесін автоматтандыру ұсынылады, бұл қағазқұжатайналымын қысқартуға, оны алууақытын жөнілдетуге және жеделдетуге, сондай-ақ ақша қаражатын үнемдеуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, заң жобасында мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторларға фото - және бейнетіркеуді жүзеге асыру және мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық бақылау

мен қадағалауды жүргізу кезінде техникалық құралдарды пайдалану құқығы беріледі. Техникалық құралдарды қолдану сыйбайлар жемқорлық тәуекелдерін төмендетуге, ветеринариялық инспекторлардың жұмысын бақылауды және мониторингілеуді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Сонымен бірге, кеден заңнамасына Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасындағы кеден органдары мен мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторлар және өсімдіктер карантині жөніндегі мемлекеттік инспекторлардың өзара іс-қимыл тәртібін нақтылауды көздейтін өзгерістер енгізілді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының 5 отырысы және уәкілетті органдар өкілдерінің қатысуымен Комитеттің кеңейтілген 2 отырысы өткізілді. Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 8 позициядан тұрады.

Заң жобасын Парламент Палатасы мақұллады және Мемлекет Басшысына қол қоюға жіберілді.

4. «Мақта саласын дамыту туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану және Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Н.Қ. Бекназаров, Б.Ж. Жылқышев, С.А. Қаныбеков.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.Ә. Қаныбеков.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ф.Ә. Қаратеев, Т.К. Хитуов, Қ.К. Жабагиев, Г.Г. Шиповских, М.М. Магеррамов, Қ.Т. Ержан.

Заң жобасы мақта саласындағы әкімшілік кедергілерді азайту және қаржы ұйымдарының кредиттік ресурстарын қоса алғанда, инвестициялар тарту үшін жағдай жасау мақсатында әзірленді.

«Мақта саласын дамыту туралы» Қазақстан Республикасы Заңының құқық қолдану практикасына жүргізілген талдау салалық заңда көзделген саланы мемлекеттік реттеу құралдары – мақта қолхаты және оны қамтамасыз ету жөніндегі шаралар саланы дамытатын қозғаушы күшке айналмағанын көрсетті.

Заң қолданыста болған 13 жыл ішінде мақта қолхатын мақта өндеу ұйымдары бірде-бір рет бермеген әрі банктер кепілдік қамтамасыз ету ретінде бірде-бір рет қабылдамаған. Осы себептен заңнамада көзделген мақта қолхаттарын қамтамасыз ету жөніндегі жүйе саланың субъектілері арасындағы кедергі болып табылады. Ал бұл өз кезегінде саладан инвестициялар мен ақша қарожатының кетуіне және оның барлық негізгі көрсеткіштерінің төмендеуіне алдып келеді.

Мысалы, 2019 жылы 2007 жылмен салыстырғанда шittі мақтаны жинау 450 мыңдан 344,5 мың тоннаға дейін төмендеді, егіс алқаптары 200 мыңдан 126 мың гектарға дейін төмендеді, қазіргі уақытта жұмыс істең түрған 24 зауыттың 18-i 47 % қуат жүктемесімен жұмыс істеуде. 2007 жылы экспорт 147 млн. долларды құраған болатын, 2019 жылы 95,1 млн. АҚШ долларына дейін азайды.

Саланың тоқырауын тұғызыатын проблемалар мақта өсірушілердің, уәкілетті мемлекеттік органдардың, жергілікті

мемлекеттік органдардың өкілдері мен Қазақстан Республикасы Парламенті депутаттарының қатысуымен әртүрлі диалог алаңдарында бірнеше рет талқыланды. Барлық дерлік мұдделі тараپтар саланың тартымды болмауы оның шамадан тыс әрі тиімсіз реттелуінен туындалған отыр деген пікірге тоқтады.

Осыған байланысты, саладағы проблемаларды занамалық түрғыдан шешу мақсатында Парламент депутаттары осы зан жобасын әзірледі, онда бір мезгілде қолданыстағы занаманың нормаларына тиісті өзгерістер енгізе отырып, салалық заның күшін жою арқылы мақта қолхаттары жүйесін қайта реттеу үсінілады.

Зан жобасын қабылдау саланың инвестициялық ахуалын сауықтыруға және кредиттік ресурстарды тарту үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді деп күтілуде, бұл өз кезегінде мақта өнімділігінің көлемін ұлғайтады, мақта сапасы мен қазақстандық компаниялардың экспорттық түсімін жақсартады, сол арқылы қазақстандық тоқыма өнеркәсібін дамыту үшін мүмкіндіктер ашады.

Зан жобасын қабылдау бюджеттен қосымша қаржы шығынын талап етпейді.

Зан жобасында үсінілған өзгерістер 8 занамалық актіге енгізіледі: 4 кодекс және 4 зан. Бұдан басқа, «Мақта саласын дамыту туралы» Зан жойылуға қойылады.

Мұдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің, отандық сарапшылар мен ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің қатысуымен жұмыс тобының 2 отырысы және Комитеттің 2 кеңейтілген отырысы өткізілді. Салыстырмалы кестеде қабылданған 11 позиция бар.

Зан жобасын талқылау барысында зан жобасын әзірлеудің негізгі мақсатына байланысты, сондай-ақ зан жобасының нормаларын Қазақстан Республикасының қолданыстағы занамасына және зан техникасы қағидаларына сәйкес келтіру бөлігінде редакциялық-нақтылау сипатындағы түзетулер енгізілгенін атап өту қажет. Атап айтқанда, Салық кодексінің З-бабына сәйкес салық занамасына үсінілған өзгерістер алып тасталды. Осыған байланысты, зан жобасының күшіне енетін күні 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап деп айқындалды.

Зан жобасын Парламент Палатасы мақұлдады және Мемлекет Басшысына қол қоюға жіберілді.

5. «Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Д.М. Мусин, А.А. Дәуренбаев, С. А. Звольский, Б.С. Оспанов, М.Б. Теміржанов.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.А. Звольский.

Жұмыс тобының мүшелері - депутаттар И.И. Клименко, Т.Ы. Сыздықов, Қ. К. Жабағиев, Г.Г. Шиповских, Б.С. Дүйсембинов, В.Б. Косарев.

Зан жобасының негізгі мақсаты – табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған, төтенше жағдай енгізілген кезде азық-түлік астығымен кепілді түрде қамтамасыз ету арқылы елдің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, ішкі астық нарығын тұрақтандыру.

Мәселен, заң жобасымен астық нарығындағы мемлекеттік басқаруды - оны сақтау жөніндегі шығыстарды өтеу арқылы астықтың резервтік қорын ұстаумен толықтыру үсінілады. Осы мақсатта Заңын ғлоссарийі «астықтың резервтік қоры», «астықтың резервтік қорын басқару», сондай-ақ «астық нарығы жөніндегі оператор» үғымдарымен толықтырылады. Астық нарығы бойынша оператордың мәртебесі мен рөлін анықтау үшін заң жобасында жаңа бап қарастырылған.

Бұдан басқа, заң жобасын қабылдау жемшөп қорын қалыптастыру және түқым қорын қалыптастыру арқылы түқым шаруашылығын дамыту арқылы отандық мал шаруашылығы саласын дамытуға жәрдемдесуге бағытталған.

Заң жобасын қабылдау республикалық бюджеттен астықтың резервтік қорын сақтауға 2,4 млрд. теңге мөлшеріндегі соманы жыл сайын қаржыландыруды талап етеді.

Заң жобасы бойынша мұдделі мемлекеттік органдар, үкіметтік емес үйымдар, оның ішінде «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 2 отырысы және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді. Жұмыс тобы заң жобасының нормаларын Қазақстан Республикасының заңнамасына және заң техникасы қағидаларына сәйкес келтіруге бағытталған сондай-ақ редакциялық-нақтылау сипатындағы түзетулерді қарады және мақұлдады. Салыстырмалы кестеде қабылданған 6 позиция бар.

2020 жылғы 21 желтоқсанда Мемлекет Басшысы заңға қол қойды.

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жылжымайтын мұліктің бірынғай мемлекеттік кадастры шеңберінде мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді цифрандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Заң жобасы «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының 32-тармағына сәйкес әзірленді.

Заң жобасын қабылдаудың негізгі мақсаты жер қатынастары саласында мемлекеттік қызмет көрсетуді автоматтандыру болып табылады. Атап айтқанда, жер участекерін беру тәртібі екі тәсілмен регламенттелетін болады деп болжануда: электрондық форматта тікелей беру арқылы және электрондық түрде сауда-саттық өткізу арқылы беру.

Нәтижесінде, жер участекеріне құқық беру кезінде бірынғай тәсіл әзірленеді және тиісті мемлекеттік қызметтер көрсету кезінде азаматтардың лауазымды адамдармен өзара іс-қимылды едәүір қысқарады.

Заң жобасын іске асыру теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарға әкеп соқтырмайды.

Қазіргі уақытта Палата заң жобасын жұмысқа қабылдады. Заң жобасы бойынша жұмыс 2021 жылы басталады.

Комитеттің өзге де іс-шаралары:

Кенейтілген отырыстар

2020 жылғы 29 қазанды Аграрлық мәселелер комитеті бейнеконференц-байланыс режимінде Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Жолдауын іске асыру шенберінде «Элеуметтік маңызы бар азық-тұлік тауарларымен өзін-өзі қамтамасыз ету, ауыл тұрғындарының табысын, еңбек өнімділігін арттыру және АӨК өнімдерінің экспортын ұлғайту жөніндегі міндеттерді шешу тұрғысынан ауыл шаруашылығы коопeraçãoсын дамыту мәселелері» атты кенейтілген тақырыптық отырыс өткізді.

Іс-шараға Ауыл шаруашылығы министрлігінің жауапты қызметкерлері, Жамбыл және Алматы облыстарының, «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасының, ведомстволық бағынысты ұйымдардың, квазимемлекеттік сектордың өкілдері және ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер қатысты.

Іс-шараны өткізу барысында шағын тауар өндірушілерді екі өнір үлгісінде ауыл шаруашылығы коопeraçãoсын дамыту арқылы ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруге тарту мәселелері талқыланды. Мұндай шаруашылықтардың азық-тұлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі және ауыл тұрғындарының табысын арттырудадағы рөлі атап етілді.

Үәкілетті орган министрліктің ауыл шаруашылығы коопeraçãoсын дамыту жөніндегі жоспарларын, оның ішінде шаруашылық жүргізуінің субъектілерді біріктіруді ынталандыру бойынша қолданыстағы және ұсынылатын мемлекеттік қолдау шараларын таныстырды. Ұсынылып отырған жаңалықтар жақын арада қабылдануы жоспарланып отырған алдағы бесжылдыққа АӨК дамыту жөніндегі жаңадан әзірленіп жатқан ұлттық жобаның негізгі ережелерімен өзара байланысты.

Сонымен қатар, агробизнес өкілдері тындалды, олар кооперативтердің өз қызметінде кездесетін қындықтары туралы айтты.

Депутаттық корпус өз кезегінде үәкілетті органдардың ауыл шаруашылығы коопeraçãoсын дамыту бойынша жүргізіп жатқан жұмысының маңыздылығын атап өттіп, ауыл шаруашылығы салалары бойынша тиісті даму бағдарламаларын әзірлеу мен қабылдау кезінде жан-жақты тәсілдің және шектеулі қаржы ресурстарына ұқыпты қараудың қажеттілігін атап өтті.

Нәтижесінде ауыл шаруашылығы коопeraçãoсын дамыту саласындағы қазіргі проблемалар жан-жақты және сыйдарлы талқыланды, ал барлық енгізілген ұсыныстар мен сараптамалық пікірлерді уәкілетті орган қосымша қараста алды.

2.2. ЗАҢНАМА ЖӘНЕ СОТ-ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕФОРМА КОМИТЕТИ

2020 жылғы 1 қыркүйек - 30 желтоқсан аралығы кезеңінде Комитет 31 заң жобасы бойынша бас Комитет болды, оның

ішінде 9-ы Парламент депутаттарының бастамасы, 22-ін Үкімет енгізді.

Барлық **31** заң жобасының **6-на** Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, **5-і** Парламент Сенатының қарауында, **1-і** Сенаттан қайтарылды, **2-і** Мемлекет Басшысына жіберілді, **17-і** Комитеттің қарауында.

155 отырыс өткізілді, оның ішінде Комитет отырысы – **20**, жұмыс топтарының отырысы – **127**, дөңгелек үстел – **2**, парламенттік тыңдауға дайындық бойынша уақытша комиссия – **2**, сараптамалық кездесулер – **4**.

Есепті кезеңде Комитет депутаттары **40** азаматты жеке қабылдады, жеке және заңды тұлғалардың **586** өтініші қаралды, **50** депутаттық сауал, оның ішінде **41-і** бірлескен авторлықпен дайындалды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің регламентіне сәйкес Комитетте 17 заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда:

1. «Мемлекеттік фельдъегерлік байланыс туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Е. А. Козлов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.Е. Бектұрғанов, А.А. Дәуренбаев, Ш.У. Нұрымов, А.В. Суслов, А.Б. Тасболатов, О.В. Шишигина.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 3 отырыс.

Заң жобасы фельдъегерлік байланыс саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру, оның ішінде құқықтық олқылықтарды жою жолымен жетілдіру мақсатында өзірленді.

Заң жобасының негізгі ережелері:

1) фельдъегерлік байланысты қамтамасыз ету саласындағы арнайы функцияларды жүзеге асыратын орган ретінде мемлекеттік фельдъегерлік байланыстың (бұдан әрі – МФБ) құқықтық мәртебесін айқындауға;

2) МФБ-тың мемлекеттік органдармен, оның ішінде ТМД елдерінің фельдъегерлік қызметтерімен жедел өзара іс-қимыл тәртібін белгілеуге;

3) МФБ қызметкерлеріне, олардың отбасы мүшелеріне әлеуметтік кепілдіктер беруге, тұрғын үй алаңымен бірінші кезекте қамтамасыз ету құқығы ұсынылады;

4) МФБ қызметкерлері мен жұмыскерлері ұғымын ашуға, олардың мәртебесін, МФБ құзыреттерін, құқықтары мен міндеттерін айқындауға бағытталған.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік фельдъегерлік байланыс және ішкі істер органдары қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Е. А. Козлов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.Е. Бектұрғанов, А.А. Дәуренбаев, Ш.У. Нұрымов, А.В. Суслов, А.Б. Тасболатов, О.В. Шишигина.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 3 отырыс.

Заң жобасы жекелеген заңнамалық актілердің нормаларын «Мемлекеттік фельдъегерлік байланыс туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобасының ережелеріне сәйкес келтіру мақсатында, сондай-ақ оны қабылдау кезінде туындаитын құқықтық олқылықтар мен коллизияларды жою үшін әзірленді.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Н.Б. Әлтаев, З.Я. Балиева, И.В. Смирнова.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат В.И. Олейник.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының қолданыстағы қылмыстық заңнамасын жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасында мынадай заңнамалық актілерге түзетулер енгізу үсынылады:

1) Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне:

- татуласу және ауырлығы орташа қылмыстар санатынан ауыр қылмыстар санатына ауыстыру құқығын қоспағанда, бас бостандығынан айыру мерзімі 5-тен жыл болатын жыныстық тиіспеушілікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін жазаны өмір бойына дейін қатаандату;

- сотты осы қылмыстық құқық бұзушылық үшін көзделгеннен неғұрлым жеңіл жаза тағайындау міндетінен босату;

- жыныстық тиіспеушілікке қарсы аса ауыр қылмыс жасаған адамды жазасын өтеуден мерзімінен бұрын шартты түрде босату құқығын алып тастау;

- кемелетке толмағандардың жыныстық тиіспеушілігіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылық жасаған он сегіз жастан асқан адамдарды соңғысының психикалық жай-күйіне қарамастан, мәжбүрлеп химиялық кастрациялау;

- «жыныстық қысым көрсету» және оны жасағаны үшін көзделген жаза ретінде ұғымды енгізу бөлігінде.

2) Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексіне:

- жыныстық тиіспеушілікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды жеке жария айыптау істерінен жария айыптау істеріне ауыстыру;

- жыныстық тиіспеушілікке қарсы қылмыстардан зардал шеккендерге сараптама жүргізу және басқа да тергеу іс-шаралары кезінде тегін психологиялық және заң көмегіне тиісті қол жеткізуді қамтамасыз ету.

Қазіргі уақытта заң жобасын қарау бойынша жұмыс тобы құрылуда.

4. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы»

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.М. Магеррамов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.С. Сабильянов, Ш.Х. Хахазов, К.И. Мұсырман, Б.Е. Ертаев, С.А. Үмбетов, М.Д. Бопазов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

Келісім шеңберінде Тараптар өз мемлекеттерінің заңнамасына және халықаралық міндеттемелеріне сәйкес көші-қон, Тараптар мемлекеттері азаматтарының құқықтарын қорғау саласындағы ынтымақтастықты, оның ішінде ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырады.

Келісім Тараптар мемлекеттерінің көші-қон заңнамасы туралы алмасуды жүзеге асыру, оның ішінде көші-қон процестерін реттеу, қос азаматтық фактілерінің жолын кесу, заңсыз көші-қонға қарсы күресті ұйымдастыру бойынша қолайлы жағдайлар жасауды көздейді.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар С.Ф. Бычкова, В.В. Волков, С.В. Имашева, Б.Т. Кесебаева, К.Б. Сафинов, Л.Ж. Сүлеймен.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Е. А. Козлов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, С.Ф. Бычкова, С.В. Имашева, Б.Т. Кесебаева, А.О. Қоңыров, К.И. Мұсылман, В.И. Олейник, М.К. Пішембаев, А.П. Рай, А.Б. Тасболатов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 25 отырыс.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабында көзделген азаматтардың білікті заң көмегін алу құқықтарының кепілдіктерін арттыруға бағытталған.

Заң жобасы қолданыстағы заңнама мен құқық қолдану практикасының мониторингі, соңдай-ақ депутаттардың адвокаттармен, заңгерлермен, судьялармен және құқық қорғау органдарының өкілдерімен кездесулері кезінде келіп түскен ұсыныстар негізінде әзірленді.

«Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсатында қылмыстық, азаматтық істер және әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету шеңберінде адвокаттарды тағайындау тәртібін автоматтандыру ұсынылады.

Бұл ретте қорғауға конституциялық құқықтың бұзылуына жол бермеу мақсатында автоматтандырумен қатар адвокаттарды тағайындаудың қолданыстағы тәртібі сақталады.

Қорғаушиның қатысуын тиісті орган қаулыны адвокаттар алқасына заң көмегінің бірынғай нотариаттық ақпараттық жүйеден, сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімінен тікелей нақты іс аясында электрондық құжат нысанында жіберу арқылы қамтамасыз ететін болады.

Соңдай-ақ адвокаттардың бірынғай нотариаттық ақпараттық жүйеден, сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімінен тікелей нақты іс аясында электрондық құжат нысанында жіберу арқылы бөлігінде нормаларды бекіту ұсынылады.

Адвокаттық қоғамдастық үшін өзекті мәселелер бойынша жедел шешім қабылдау мақсатында бірқатар жергілікті актілер қабылдау бөлігінде республикалық конференцияның ерекше құзыретін

қысқарту есебінен республикалық адвокаттар алқасы төралқасының өкілеттіктері кеңейтілуде.

Республикалық адвокаттар алқасына адвокаттық мәртебесі тоқтатылған адамдардың сот ісін жүргізуге қатысу жағдайларын болғызбау мақсатында адвокаттардың республикалық тізілімін жүргізу жөнінде құзыгret беріледі.

Сондай-ақ заң консультацияларын жою ұсынылады, бұл адвокаттар алқасының шығыстарын оңтайландыруға, сондай-ақ адвокаттардың білікті көмек көрсету нарығында тиімді бәсекелестік орта құруға ықпал етеді.

2020 жылғы 18 қарашада заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

6. «1993 жылғы 22 қазандығы Қазақстан Республикасы мен Монғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы Шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Н.Г. Микаелян.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.Е. Базарбаев, М.Д. Бопазов, Ж.К. Дүйсебаев, Б. Ертаев, Д.М. Еспаева, Қ.И. Мұсырман.

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің 1994 жылғы 22 маусымдағы қауалысымен ратификацияланған 1993 жылғы 22 қазандығы Қазақстан Республикасы мен Монғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы Шарт азаматтық және қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек көрсету тәртібі мен шарттарын айқындаиды, сондай-ақ жеке және занды тұлғалардың құқықтарын қорғауға бағытталған.

1993 жылғы 22 қазандығы Қазақстан Республикасы мен Монғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманың негізгі мақсаты осы Шарттың 4-бабына түзетулер енгізу болып табылады, ол құқықтық көмек көрсету кезінде уәкілетті органдардың өзара іс-қимыл тәртібін айқындаиды.

Хаттама «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 27-бабының 4-тармағына сәйкес ратификациялауға жатады.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

7. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің бас бостандығынан айырумен байланысты емес жазаларды орындауды беру туралы конвенцияны ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ж.К. Омарбекова.

Жұмыс тобының мүшелері: А.Е. Базарбаев, А.Е. Бектұрғанов, Б. Ертаев, Б. Ж. Жылқышиев, Ш.Х. Хахазов, Г.Г. Шиповских.

Аталған Конвенцияның негізгі мақсаты халықаралық ынтымақтастықты нығайту және ТМД-та қатысушы елдердің жазаларды орындау саласындағы өзара құқықтық көмегін кеңейту болып табылады.

Қазақстан Республикасы Конвенцияға бір ескертпемен қол қойды. Ескертпеге сәйкес Конвенцияның 2, 3 және 4-баптарында аталған «занды өкіл» термині Қазақстан үшін еліміздің қылмыстық-процестік және азаматтық-процестік заңнамасына сәйкес «қорғаушы» термині ретінде түсінілетін болады.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

8. «Қазақстан Республикасы мен Болгария Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Б.С. Дүйсенбинов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ф.Ә. Қаратаев, А.С. Мурадов, А.В. Суслов, Ш.У. Нурумов, А.Ж. Ералиев, Е.Ә. Бектұрғанов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

Шартқа сәйкес тараптар сотталған адамдарды беру саласында жан-жақты ынтымақтастықты жүзеге асырады.

Шарт Болгария соттары бас бостандығынан айыруға соттаған Қазақстан Республикасының азаматтарын және Қазақстан Республикасының соттары бас бостандығынан айыруға соттаған Болгария азаматтарын жазасын одан әрі өтеу үшін азаматтығы тиесілі мемлекетке беруді жүзеге асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

9. «Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасының арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.В. Имашева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.Ж. Ералиев, Ж.А. Жарасов, А.М. Жамалов, Ф.Ә. Қаратаев, Н.С. Сабильянов, Г.Г. Шиповских.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартқа 2019 жылғы 22 сәуірде Нұр-Сұлтан қаласында қол қойылды.

Шарт сотталған адамдардың өз мемлекетінде жазасын өтеу мақсатында оларды беру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасының құзыретті органдары арасындағы қатынастарды реттеуге бағытталған.

Шартты іске асыру өз кезегінде адам құқықтарын сақтау саласында Корея Республикасымен оң халықаралық-құқықтық ынтымақтастыққа әкеледі.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

10. «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.М. Магеррамов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.Қ. Ахметов, А.Ж. Ералиев, Б. Ертаев, Ф.Ә. Қаратаев, Д.Қ. Мыңбай, П.А. Шарапаев.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы

шартқа (бұдан әрі – Шарт) 2019 жылғы 22 тамызда Скопъеде қол қойылды.

Шарт Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасының құзыретті органдары арасындағы сottалған адамдардың өз мемлекетінде жазасын өтеуі мақсатында оларды беру мәселелері жөніндегі қатынастарды реттеуге бағытталған.

Шартты іске асыру тиісті жылдарға арналған республикалық бюджетте Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасына көзделген қаражат есебінен және шегінде жүзеге асырылатын болады.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

11. «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасының арасындағы қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Н.Г. Микаелян.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ф.Ә. Қаратаев, П.А. Шарапаев, А.С. Мурадов, А.О. Қоңыров, А.Т. Перуашев, Ж.А. Жарасов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шарт 2019 жылғы 22 тамызда Скопъеде (Солтүстік Македония) жасалды.

Шарттың талаптарына сәйкес Тараптар адамның және заттардың орналасқан жерін анықтау және жеке басын анықтау кезінде бір-біrine қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек көрсетеді; құжаттарды тапсыру, материалдар мен заттай дәлелдемелерді беру; айғақтар мен өтініштер алу; күзетпен ұсталатын не қылмыстық жазасын өтеп жатқан адамдарды уақытша беру; тінтуді, дәлелдемелерді ауды және активтерді тәркілеуді жүзеге асыру; сұрау салынатын Ұағдаласуыш Тараңтың заңнамасына қайшы келетін жағдайларды қоспағанда, ұлттық заңнама бойынша ақпарат алмасу.

Шартты ратификациялау екі елдің қылмысқа қарсы күрестегі ынтымақтастырының тиімділігін арттыруға ықпал ететін болады.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

12. «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы адамдарды ұстап беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Б.С. Дүйсенбинов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ф.Ә. Қаратаев, А.С. Мурадов, П.А. Шарапаев, А.Е. Базарбаев, А.О. Қоңыров, Е.Ә. Бектұрғанов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

Шартқа сәйкес тараңтар адамдарды ұстап беру саласында жан-жақты ынтымақтастықты жүзеге асырады.

Шартқа сәйкес тараңтар ұстап беруге әкеп соғатын қылмыстар үшін қылмыстық қудалауды жүзеге асыру немесе сот үкімін орындау үшін өздерінің аумақтарында жүрген іздеудегі адамдарды бір-біrine ұстап беруге міндеттенеді.

Шартта ұстап беру және одан бас тарту үшін нақты негіздер көзделген.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

13. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы қошпі-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.В. Имашева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар М.А. Айсина, Қ.Т. Ержан, Р.У. Ким, А.С. Мурадов, К.И. Мұсылман, С.А. Симонов.

Келісім шенберінде Тараптар өз мемлекеттерінің заңнамаларына және халықаралық міндеттемелеріне сәйкес қошпі-қон, екінші Тарап мемлекетінің аумағындағы бір Тарап мемлекеті азаматтарының құқықтарын қорғау саласындағы ынтымақтастықты, оның ішінде ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырады.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

14. «Еуразиялық экономикалық одақтың тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Г. Қ. Бижанова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар М.А. Айсина, Г.А. Баймаханова, Қ.Т. Ержан, К.И. Мұсылман, А.П. Рау, С.А. Үмбетов.

Еуразиялық экономикалық одақтың тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы шартқа (бұдан әрі – Шарт) 2020 жылғы 3 ақпанда Мәскеу қаласында қол қойылды.

Шарттың мақсаты тауар таңбаларына, қызмет көрсету таңбаларына және тауар шығарылған жерлердің атауларына қатысты құқықтар алуудың өнірлік жүйесін құру болып табылады.

Бұл жүйені құру ЕАӘО аумағында тауар таңбаларына, қызмет көрсету таңбаларына және тауар шығарылған жерлердің атауларына қатысты қорғау алу рәсімін оңайлатады, бір еуразиялық өтінім беру арқылы өтінім берушілер үшін әкімшілік және қаржылық кедергілердің азайтады.

Шартта тауар белгілерін, қызмет көрсету белгілерін және тауар шығарылған жерлердің атауларын құқықтық қорғау ерекшеліктері, оның қолданылу қағидаттары, құқық иеленушілердің құқықтары, сондай-ақ Еуразиялық экономикалық комиссия мен ЕАӘО-ға қатысушы мемлекеттер берілген өтінімдерге қатысты жүзеге асыратын міндеттемелер мен өкілеттіктер көзделген.

Бұл жүйе қолданыстағы ұлттық жүйе шенберінде қорғау құжаттарын алғын тауар белгілері иелерінің құқықтарына нұқсан келтіруге алып келмейді. Бұл ретте отандық кәсіпкерлер оңайлатылған жүйе шенберінде қорғауды алу мүмкіндігіне ие болады, оның күші Шартты қабылдаған барлық мемлекеттерде бір мезгілде қолданылатын болады.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

15. «2009 жылғы 2 қазандығы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара визасыз жол жүргулері туралы».

келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.М. Магеррамов.

«2009 жылғы 2 қазандығы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара визасыз жол жүрүлөрі туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді және ратификациялауға жатады.

Хаттама Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 3 қазандығы № 735 қаулысымен мақұлданған.

Хаттама Тараптар азаматтарының міндетті тіркеусіз болу мерзімін 30 күнге дейін, сондай-ақ Тараптардың аумағында болу мерзімін 90 күнге дейін ұлғайтуды көздейді.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

16. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік саласындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Г.К. Бижанова, С.М. Айтпаева, С.Ф. Бычкова, В.В. Волков.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Г. К. Бижанова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар М. Б. Теміржанов, Ш.Х. Хахазов, А.Е. Бектұрғанов, М.В. Чирков, Т.Ы. Сыздықов, О.В. Шишигина.

Жұмыс тобының откізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

«Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – «Авторлық құқық туралы» заң) 43-бабына сәйкес ғылым, әдебиет және өнер туындыларының авторлары, орындаушылар, фонограмма жасаушылар немесе өзге де авторлық және сабақтас құқықтар иелері өздерінің мүліктік құқықтарын практикалық жүзеге асыру мақсатында мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдар (бұдан әрі – ҚҰБҰ) құруға құқылы.

ҚҰБҰ негізгі мақсаты - авторлар мен құқық иеленушілердің құқықтарын олардың мүдделеріне орай басқару және олардың құқықтарын пайдаланғаны үшін сыйақы төлеуді қамтамасыз ету.

Олардың қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету, сондай-ақ тиесілі сыйақы алуға авторлар мен құқық иеленушілердің құқықтарын қамтамасыз ету бөлігінде ҚҰБҰ міндеттерін толықтыру және нақтылау ұсынылады.

Патенттік сенім білдірілген өкілдер институтын жетілдіру мақсатында ерікті мүшелігі бар патенттік сенім білдірілген өкілдер үшін өзін-өзі реттейтін ұйымды (патенттік сенім білдірілген өкілдер палатасы) және «патенттік сенім білдірілген өкілдің кәсіптік әдеп кодексі» ұғымын енгізу, сондай-ақ осы қызметпен айналысуға үміткер адамдарды атtestаттау рәсімін күшептік ұсынылады.

Сонымен бірге, қолданыстағы заңнаманың кейбір нормалары Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын халықаралық келісімдерге сәйкес келтіруді талап етеді.

Аталған заң жобасы зияткерлік менишік құқықтарын қорғауды күшетуге және зияткерлік менишік саласындағы дауларды объективті шешу үшін жағдай жасауға бағытталған.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

17. «2005 жылғы 25 қарашадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралдарын жымқыруға қарсы қрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Б.Т. Кесебаева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар К.Ф. Әбсатиров, Б. Ертаев, Р.У. Ким, М.Қ. Пішембаев, С.Т. Сейдуманов, О.Н. Өксікбаев.

2005 жылғы 25 қарашадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралдарын жымқыруға қарсы қрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы (бұдан әрі – Хаттама) 2018 жылғы 20 шілдеде Баку қаласында Қазақстан Республикасының ескертпесімен жасалған.

Хаттама ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің аумақтарында автокөлік құралдарына қылмыстық қол сұғышылыққа қарсы іс-қимыл жүйесін жетілдіруге бағытталған.

Ескертпеге сәйкес ақпараттық дерекқорды еліміздің мемлекеттік шекарасын кесіп өтетін автокөлік құралдары туралы мәліметтермен қолдау мәселелері Қазақстан Республикасына таралмайды.

«Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 11-бабының 1) тармақшасына және 27-бабының 4-тармағына сәйкес Хаттама ратификациялауға жатады.

Хаттамаға сәйкес қатысушылар өзара негізде және онда көрсетілген шарттар сақталған кезде ТМД аумағында автокөлік құралдарын ұрлауға қарсы қресте көмек көрсетуге міндеттенеді.

Заң жобасы жұмыс тобының қарауында жатыр.

5 заң жобасы Парламент Сенатының қарауында жатыр:

18. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне күзет қызметі мәселелері бойынша өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар А.Т. Қожахметов, Н.Қ. Бекназаров, Н. О. Дулатбеков, А. А. Смағұлов.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А. Т. Қожахметов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.О. Дулатбеков, А. Ж. Ералиев, Ж. А. Жарасов, Ф. Ә. Қаратаяев, А. С. Мурадов, О. Н. Өксікпаев, В. И. Олейник, С. Н. Өтебаев, А. А. Смағұлов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 7 отырыс.

Заң жобасына Қазақстан Республикасы Парламентінің бір топ депутаттары бастамашы болды. Оның негізгі мақсаты күзет қызметі саласындағы заңнаманы жетілдіру болып табылады.

Заң жобасында күзет қызметтерін көрсету сапасын арттыруға, азаматтардың мұліктік және жеке құқықтарын қорғауды жетілдіруге және осы саладағы қолданыстағы заңнама нормаларының жекелеген

сәйкесіздіктерін жоюға бағытталған бірқатар түзетулер көзделіп отыр.

Жеке күзет қызметін ұйымдастыруды талдау күзет қызметтерінің сапасын арттыру және кәсіпкерліктің осы түрін одан әрі дамыту мүмкіндігін күәландарады.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне және

«Күзет қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделген.

Атап айтқанда, Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 52-бабына жұмыскер кәсіптік қызметке қойылатын заңнамада белгіленген қосымша арнайы талаптарға сәйкес келмеген жағдайда, жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзы негізін нақтылауга қатысты түзету енгізу ұсынылады.

Сондай-ақ, Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінде және «Күзет қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында әртүрлі түсіндерілетін «арнайы киім» ұғымының анықтамасындағы сәйкесіздіктерді жою мақсатында кейбір түзетулер енгізу ұсынылып отыр.

Бұдан басқа, «Күзет қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңынан бұрын теріс себептер бойынша жұмыстан шығарылған адамдардың күзетші лауазымында жұмыс істеуіне тыйым салу туралы нормаларды алып тастау ұсынылады, өйткені заңнамада «теріс себептер бойынша жұмыстан шығару» деген ұғым жоқ және Еңбек кодексінде осы негіздер бойынша еңбек шарттарын бұзы көзделмеген.

Салыстырма кестеде қабылданған 13 позиция бар.

2020 жылғы 11 қарашада заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

2020 жылғы 18 қарашада заң жобасын Парламент Мәжілісі екінші оқылымда мақұлдалап, Парламент Сенатының қарауына жіберді.

19. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жылжымайтын мүлікке құқықтарды және занды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Б.Т. Кесебаева, Н. К. Бекназаров, Қ.С. Мусин.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Б.Т. Кесебаева.

Жұмыс тобының мүшелері: М. А. Қазбекова, Р. У. Ким, Қ.С. Мусин, С. А. Симонов, Қ. С. Сұлтанов, Б. Қ. Тілеухан, Г.Г. Шиповских.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 2 отырыс.

Заң жобасы жылжымайтын мүлікке және занды тұлғаларға құқықтарды мемлекеттік тіркеу саласын жетілдіру мақсатында әзірленді.

Түзетулер жылжымайтын мүлікке құқықтарды тіркеу мерзімін бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілікті алып тастауга, объектінің бұзылғанын растайтын құжатты ресімдеу тетігі мен

мерзімдерін белгілеуге бағытталған, бұл жылжымайтын мүліктің меншік иелеріне бұзылған жылжымайтын мүлік объектілеріне құқықтарды тоқтатуды мемлекеттік тіркеу үшін жүгінуге мүмкіндік береді.

Сондай-ақ, заң жобасында құқықтық кадастрың ақпараттық жүйесі мен уәкілетті органдар мен үйымдардың ақпараттық жүйелерінің интеграциялық өзара іс-қимылы арқылы құқықтық кадастранд ақпарат алуға бағытталған нормалар көзделген.

Бұдан басқа, қатысушы жарғылық капиталдағы үлесті иеліктен айырған кезде шаруашылық серіктестікті қайта тіркеу үшін қажетті құжаттар тізбесін айқындау көзделеді.

Тұтастай алғанда, заң жобасы ведомствоаралық үйлестірудің тиімділігін арттыруға, қолданыстағы рәсімдерді оңтайландыруға, мемлекеттік қызметтер көрсету процестерінің сатыларын жетілдіруге бағытталған.

Заң жобасын Парламент Мәжілісі 2020 жылғы 11 қарашада бірінші оқылымда мақұлдады.

2020 жылғы 24 қарашада екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

20. «Нотариат туралы» Қазақстан Республикасының Занына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары С. Ф. Бычкова, В. В. Волков, Б. Т. Кесебаева, К. С. Мусин, Л.Ж. Сүлеймен.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Б. Т. Кесебаева.

Жұмыс тобының мүшелері: З.Я. Балиева, Ә.Е. Бектұрғанов, У.А. Қайназаров, А.О. Қоңыров, Ш.Х. Хахазов, Г.Г. Шиповских.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 8 отырыс.

Заң жобасында нотариаттық қызметтің құқықтық және үйымдастырушылық негіздерін реттейтін ережелер бар, атап айтқанда, нотариатты үйымдастыру мен оның қызметінің негізгі қағидаттарының бірі нотариат құпиясы мен оны сақтау міндетін бұзғаны үшін жауапкершілік мәселелері толығырақ реттеледі.

Нотариаттық қызметті одан әрі цифрандыру жасалатын нотариаттық іс-әрекеттердің жеделдігін, ашықтығын және занылығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, нотариаттық құжаттарды ресімдеуді жөнілдетеді.

Бұл үшін электрондық нотариаттың жекелеген ерекшеліктерін заңнамалық регламенттеу талап етіледі.

Заң жобасының негізгі жаңалықтарына:

- Бірынғай нотариаттық ақпараттық жүйенің жұмыс істеуін заңнамалық регламенттеу жолымен электрондық нотариат элементтерін кеңінененгізу, нотариаттық іс-әрекеттердің электрондық нысанда жасау;

- нотариалды қуәландырылған құжаттарды сақтаудың орталықтандырылған электрондық жүйесін құру;

- тәртіптік жаза шараларын нақтылау;

- нотариаттық палаталардың басқару органдарының өкілдіктерін регламенттеу;

- электрондық құжаттың қағаз жеткізгіштегі құжаттың баламалылығын күәландыру және қағаз жеткізгіштегі құжаттың электрондық құжаттағы баламалылығын күәландыру сияқты жаңа нотариаттық іс-әрекеттерді енгізу жатады.

Заң жобасын талқылау кезінде жұмыс тобының мүшелері мен депутаттар бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізді.

Республикалық нотариаттық палатаның интернет-ресурстарында немесе бірыңғай нотариаттық ақпараттық жүйелердің сайтында орналастырылуы нотариаттық құпияны бұзы болып табылмайтын мәліметтердің түрлері нақтыланды.

Заң жобасынан Республикалық нотариаттық палатаның тәртіптік комиссиясының тәртіптік жауапкершілік шараларын қолдануы туралы нормалар алып тасталды.

Нотариаттық палатаның тексеру комиссиясын сайлау мерзімі екі жылдан төрт жылға дейін ұзартылды.

Нотариустарға қатысты тәртіптік комиссия қабылдайтын тәртіптік жазалардың түрлері, нотариаттық палатаның тәртіптік комиссиясының шешімдеріне шағымдану туралы нормалар нақтыланды.

Бұдан басқа, заң жобасының бүкіл мәтіні бойынша құқықтық олқылықтарды болдырмау, заң жобасының нормаларын бір-біріне және Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалық актілеріне сәйкес келтіру мақсатында редакциялық, нақтылау сипатындағы түзетулер енгізілді.

2020 жылғы 2 желтоқсанда Заң жобасын Парламент Мәжілісі мақұлдалап, Парламент Сенатының қарауына жіберді.

21. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жол жүрісі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары Н.Қ. Бекназаров, Е. А. Козлов, Қ. С. Мусин.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М. М. Магеррамов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ж. Ә. Ахметбеков, Б. Ертаев, С. Қаныбеков, А. С. Мурадов, Ш. У. Нурумов, И.В. Смирнова.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 5 отырыс.

Заң жобасына жол жүрісі саласындағы заңнаманы жетілдіру мақсатында бастамашылық жасалған және ол Мемлекет басшысының ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің екінші отырысында жүргізушілердің Қазақстан Республикасында көлік құралына жүргізуші қуәлігі мен тіркеу құжаттары болмағаны үшін әкімшілік жауапкершілігін алып тастау туралы берген тапсырмасын іске асыруға бағытталған.

Көрсетілген құжаттар ішкі істер органдарының дерекқорында болады және қажет болған жағдайда полиция қызметкерлері дерекқорға қосылу арқылы олардың бар-жоғын тексере алады.

Айта кету керек, ағымдағы жылдың он айында ғана аталған құқық бұзушылық үшін 150 мың жүргізуші әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

Заң жобасы әкімшілік жауапкершілікті алып тастайды және Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске тиісті өзгеріс енгізеді. Сонымен қатар, бұл түзетулер шетелдік жүргізушілер мен шетелдік көлік құралдарына қолданылмайды.

Жобаны іске асыру республикалық немесе жергілікті бюджеттерден қосымша қаржылық шығындарды талап етпейді.

Жобаны қабылдау теріс әлеуметтік-экономикалық немесе құқықтық салдарға алып келмейді.

Заң жобасы бірінші оқылымда 2020 жылғы 2 желтоқсанда, екінші оқылымда 2020 жылғы 9 желтоқсанда мақұлданды және Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

22. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне норма шығармашылықты жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С. Ф. Бычкова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, А.М. Жамалов, Ж.К. Дүйсебаев, Ф.Ә. Қаратасев, Е.А. Козлов, Ю.А. Тимошенко, Т.К. Хитуов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 16 отырыс.

Заң жобасы халықаралық тәжірибелі ескере отырып, Қазақстанда нормашығармашылық практикасын реформалау мақсатында әзірленді. Құқық қолдану практикасындағы проблемаларды жою, ведомствоаралық үйлестірудің, азаматтарды заңнамалық бастамаларды талқылау процесіне тарту практикасының тиімділігін арттыру, заң шығарудың болжамды-талдамалық құрамдас бөлігін жақсарту, қолданыстағы рәсімдерді онтайландыру, ғылыми сараптамалардың рәсімдерін жетілдіру және заң шығару процесінің жекелеген сатыларының қайталануын жою жөніндегі бірқатар міндеттерді шешу ұсынылады.

Заң жобасының негізгі ережелерінің бірі заңнама алдындағы талдау нысаны ретінде заң жобасының тұжырымдамасы мәселесін шешу болып табылады. Заң жобасын әзірлеуші мемлекеттік

органның консультативтік құжатты оған тиісті талдамалық материалдарды қоса бере отырып қалыптастыру және оны жүртіштықпен талқылау міндеті белгіленеді. Талқылау қорытындысы бойынша мемлекеттік органдар проблемаларды және оларды шешудің ұсынылатын жолдарын пысықтайды.

Заң жобасы қабылданған заңдарды бағалауды енгізуі ұсынады. Бір жыл өткеннен кейін әзірлеуші орган заңды қабылдаудың оң немесе теріс нәтижелері бар есепті жасайды. Есепте жүртіштықпен талқыланатын болады.

Азаматтар мен бизнеске қосымша міндеттер жүктейтін нормаларға қатысты өтпелі кезең практикасын заңнамалық деңгейде белгілеу ұсынылады. Мемлекеттік органдар бизнеспен азаматтардың дайындығын ескере отырып, жаңа реттеуді қолданысқа енгізу мерзімдерін белгілейтін болады. Алдын ала ең аз 60 күндей мерзім айқындалып отыр. Бұл қоғамды алдағы өзгерістерге дайындау үшін қабылданған заң бойынша тиісті түсіндіру жұмысын қүшнейтуге мүмкіндік береді. Осыған байланысты, алдағы заңнамалық

өзгерістер туралы халық пен бизнеске ақпарат беру және түсініктемелер ұсыну тетіктері күштейтіледі. Ол үшін әрбір заң жобасына және қабылданған заңға ақпараттық сүйемелдеу бағдарламасы қоса берілетін болады.

Заң жобаларына ғылыми құқықтық сараптама жүргізуі үйимдастыру тәртібі қайта қаралады. Заң жобаларына сараптама жүргізуге тартылатын сарапшылардың тізілімі жасалады.

Заң жобасында «Е-заңнама» электрондық жүйесін қабылдау ұсынылады, ол заң жобаларын әзірлеуді барлық әзірлеу кезеңдерінде (заң жобасының тұжырымдамасын талқылаудан бастап оған қол қойылғанға дейін) сүйемелдейді. Аталған жүйені қабылдау заң шығару процесінің сапасын жетілдіруге, заңдар мен нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеуге және талқылауга жұмысалатын уақытты қысқартуға, ведомствоаралық және мемлекетаралық өзара іс-қимылдың тиімді тетігін қамтамасыз етуге, заңнама мен құқық қолданудағы проблемаларды анықтауға, заң жобалау жұмысы туралы есептілікті қалыптастыру жеделдігін арттыруға мүмкіндік береді.

Заң жобасы 2020 жылдың 18 қарашасында бірінші оқылымда макұлданды.

2020 жылғы 23 желтоқсанда Мәжілісте екінші оқылымда макұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

1 Заң жобасы Сенаттан Мәжіліске қайтарылды

23. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қоғамдық кеңестердің қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.Т. Қожахметов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.К. Ахметов, Н.К. Әшімбетов, Б. Ертаев, Н.В. Жұмаділдаева, С.Д. Құсайынов, С.Т. Сейдуманов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 16 отырыс.

Заң жобасының Қазақстан Республикасындағы қоғамдық кеңестер институтын одан әрі дамыту, барлық деңгейдегі мемлекеттік органдардың шешімдер қабылдауына азаматтық қоғамды тарту тетіктерін жетілдіру мақсатында әзірленді.

Жұмыс тобының отырыстарында талқыланған негізгі мәселе қоғамдық кеңестердің қызметін үйимдастыру болып табылады. Заң жобасына сәйкес қоғамдық кеңестің қызметін материалдық-техникалық және қаржылық тұрғыдан қамту қатысуымен осы қоғамдық кеңес құрылатын органға бекітіледі. Қазір өнірлік қоғамдық кеңестер әкімдіктердің қатысуымен қалыптастырылып келеді, бұл қоғамдық кеңестер ұстанымдарының тәуелсіздігі мен объективтілігіне белгілі бір дәрежеде күмән тудырады.

Осыған байланысты депутаттар қоғамдық кеңестің қызметін жергілікті деңгейде үйимдастыру тұрғысынан қамтамасыз ету жөніндегі функцияны әкімдіктердің құзыретінен алып тастауды және оны мәслихаттарға бекітіп беруді ұсынды.

Осыны негізге ала отырып, мәслихат хатшысы еңбек заңнамасына сәйкес еңбек шарты бойынша тартылатын қызметкерді дербес айқындаиды, ол қоғамдық кеңес хатшысының міндеттерін атқаратын болады.

Депутаттар қоғамдық кеңестің құрамын қалыптастыру мәселелерін, оның ішінде жаңа құрамды қалыптастыра бастау мерзімдерін, сандық құрамды, конкурс туралы хабарландыруды, сайлауға шектеулерді, сайланған құрамды бекітуді, қоғамдық кеңес өкілеттіктерінің жалпы мерзімін регламенттейтін ұсыныстарды да енгізді. Қосымша конкурс өткізу тәртібін қоғамдық кеңес туралы үлгілік ережеде көздеу ұсынылады.

Депутаттардың ұсынысы бойынша қоғамдық кеңестің мүшесі ұсынылған коммерциялық емес ұйымды тарату қоғамдық кеңестің құрамынан мерзімінен бўрын шығаруға қосымша негіз болады.

Түзетулердің үлкен тобы сатып алу комиссияларының жұмысына қоғамдық кеңестерді тартуға және квазимемлекеттік сектор субъектілерінде қоғамдық кеңестерді құруға қатысты Қазақстан халқына Жолдауында айтылған Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасын орындауға байланысты болып отыр.

Осыған орай депутаттар ұлттық басқарушы холдингерде, ұлттық холдингерде, ұлттық компанияларда қоғамдық кеңестер құруды реттейтін түзетулер енгізді. Атап айтқанда, квазимемлекеттік сектордағы қоғамдық кеңестерге республикалық мәртебе беріледі. Қоғамдық кеңестің құрамы оннан он беске дейінгі мүшени қамтиды және оны тиісті квазимемлекеттік сектор субъектісінің атқарушы органдарының басшысы бекітеді.

Квазимемлекеттік сектордағы қоғамдық кеңестердің өкілеттіктеріне стратегиялар мен даму жоспарларының жобаларын, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің стратегиялары мен даму жоспарларының іске асырылуы бойынша есептер мен мониторингті, жылдық бюджеттің атқарылуын талқылауды жатқызу ұсынылады. Олар қолданыстағы заңнаманы жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеп, оларды мемлекеттік органдарға енгізе де алады. Қоғамдық кеңестер қызмет бағыттары бойынша комиссиялар құруға, сондай-ақ «Қоғамдық кеңестер туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген нысандарда қоғамдық бақылауды жүзеге асыруға құқылы. Қоғамдық кеңес стратегиялар мен даму жоспарларының іске асырылуы бойынша есептер мен мониторингті, жылдық бюджеттің атқарылуын талқылаудың қорытындылары бойынша ұсынымдар енгізуге құқылы. Бұл ретте, тиісті квазимемлекеттік сектор субъектісінің бірінші басшысы заңда белгіленген мерзімде осы ұсынымдарға дәлелді жауап ұсынуға тиіс.

Квазимемлекеттік сектор субъектісінде құрылған қоғамдық кеңестің мүшелері осы квазимемлекеттік сектор субъектісі заңда көзделген мәселелер бойынша өткізетін іс-шараларға қатысуға, оның ішінде тиісті квазимемлекеттік сектор субъектісінің, сондай-ақ қатысуымен қоғамдық кеңес құрылған мемлекеттік органдарын мемлекеттік сатып алу жөніндегі конкурстық комиссияларына қатысуға құқылы.

Заң жобасы 2020 жылғы 4 қарашада бірінші оқылымда, 2020 жылғы 18 қарашада екінші оқылымда мақұлданды және Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

2020 жылғы 24 желтоқсанда Сенаттан Мәжіліске қайтарылды.

2 Заң жобасы Мемлекет Басшысына қол қоюға жіберілді:

24. «Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С. В. Имашева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар М.А. Айсина, Ә. Е. Бектұрғанов, Е. Ә. Бектұрғанов, Б. Ж. Жылқышиев, Ә. Қ. Мыңбай, М. Қ. Пішембаев, Т. И. Яковлева, О. Н. Өксікпаев.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 3 отырыс.

«Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының жобасын (бұдан әрі – заң жобасы) Үкімет Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне 2020 жылғы 3 қарашада енгізді.

Заң жобасы Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйекте жариялаған «Жаңа жағдайлар Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын (бұдан әрі - Жолдау) іске асыру үшін әзірленді.

Мемлекет басшысы мемлекеттік қызмет жүйесін қайта қарау қажеттігін атап өтті.

Сондай-ақ Жолдауға сәйкес жауапты хатшылар институтын жою жөнінде нақты тапсырма берілді.

Мемлекет басшысы министрліктердің бірінші басшысы – министрлердің жауапкершілігін арттыруға ерекше назар аударды.

Заң жобасының негізгі мақсаты мемлекеттік қызмет және мемлекеттік басқару саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру болып табылады.

Заң жобасымен жауапты хатшылар институты жойылады.

Жауапты хатшылар институты таратылған кезде олардың міндеттері министрліктер аппараттарының басшыларына жүктеледі.

Әлеуметтік-экономикалық салдар тұргысынан заң жобасын қабылдаудан күтілетін нәтижелер:

мемлекеттік аппараттың тұрақтылығы;

мемлекеттік органдар бірінші басшыларының жауапкершілігін арттыру;

мемлекеттік органдардың жұмысында кадрлық сабактастықты сақтау және тағы басқа мәсмелелер күтіледі

2020 жылғы 18 қарашада заң жобасы Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында бірінші оқылымда мақұлданды.

2020 жылғы 24 қарашада Конституциялық заң жобасы екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

2020 жылғы 10 желтоқсанда Парламент Сенатында қабылданып, Мемлекет Басшысына қол қоюға жіберілді.

25. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі

«Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауының жекелеген ережелерін іске асыру мәселесі бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С. В. Имашева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар М.А. Айсина, Ә. Е. Бектұрғанов, Е. Ә. Бектұрғанов, Б. Ж. Жылқышиев, Д. Қ. Мыңбай, М. Қ. Пішембаев, Т. И. Яковлева, О. Н. Өксікпаев.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 5 отырыс.

Заң жобасында:

- лауазымдары жойылатын жауапты хатшылардың міндетін аппарат басшыларына жүктеу;

- бас бостандығынан айыру мерзімдерін ұлғайтуды, жазаны өтеу режимін қүшейтуді, заңда көзделгеннен негұрлым жеңіл жаза қолдану құқығын, сондай-ақ жазаны өтеу кезеңінде оны жеңілдету құқығын алып тастауды қоса алғанда, кәмелетке толмағандарға қатысты сексуалдық сипаттағы қылмыстар үшін жауапкершілікті қатаандату және басқалар;

- квазимемлекеттік сектор қызметкерлерінде қос азаматтық анықталған кезде оларға қатысты шаралар қабылдау;

- сүйыттылған мұнай газы саудасының электрондық сауда алаңдарына өту мерзімін ұзарту ұсынылады.

2020 жылғы 18 қарашада заң жобасын Парламент Мәжілісі бірінші оқылымда мақұлдады.

2020 жылғы 24 қарашада заң жобасын Парламент Мәжілісі екінші оқылымда мақұлдап, Парламент Сенатының қарауына жіберді.

2020 жылғы 10 желтоқсанда Заң жобасы Парламент Сенатынан түзетулерімен Мәжіліске қайтарылды.

2020 жылғы 23 желтоқсанда Сенаттың түзетулерін енгізе отырып, Мемлекет Басшысына қол қоюға жіберілді.

Мемлекет басшысы 6 занға қол қойды:

26. «Қазақстан Республикасы мен Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Қ.С. Мусин.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А. М. Жамалов, А. Қ. Нұркина, Қ. Т. Ержан, А. Е. Базарбаев, С. А. Звольский, Д. Қ. Мыңбай.

Шарт ережелерінің талаптарына сәйкес сотталған адам жазаны одан әрі өтеу немесе оның қалған мерзімін өтеу мақсатында Үкім шығарушы мемлекеттің аумағынан Үкімді орындаушы мемлекеттің аумағына берілуі мүмкін.

Шарт ол күшіне енгенге дейін және одан кейін сотталған адамдарға қолданылады, сондай-ақ сотталған адамдарды беру үшін және одан бас тарту үшін нақты негіздерді көздейді.

Шартты ратификациялау сотталған адамдарды олардың азаматтық тиесілілігі қоғамына қайта интеграциялауға ықпал ететін болады.

Заңға Мемлекет басшысы 2020 жылғы 5 қазанда қол қойды.

27. «Қазақстан Республикасы мен Украина арасындағы қылмыстық істер бойынша құқықтық көмек туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат В. И. Олейник.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ж. А. Жарасов, С. А. Звольский, Ф. Ә. Қаратайев, Ш. У. Нурумов, А. С. Платонов, Ш. У. Хахазов.

Қазақстан Республикасы мен Украина арасындағы қылмыстық істер бойынша құқықтық көмек туралы шарт 2018 жылғы 29 қазанда Астана қаласында жасалды.

Шартқа сәйкес тараптар көмек туралы сұрау салу берілген сәтте Сұрау салушы Тараптың құзыретті органдарының юрисдикциясына жататын қылмыстар туралы қылмыстық істер бойынша бір-біріне барынша құқықтық көмек беруге міндеттенеді.

Шартты ратификациялау екі елдің қылмысқа қарсы құрестегі ынтымақтастығының тиімділігін арттырады.

Заңға Мемлекет басшысы 2020 жылғы 19 қазанда қол қойды.

28. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Беларусь Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Н. Г. Микаелян.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Б. Ертаев, Қ. И. Мұсырман, М. Қ. Пішембаев, А.П. Рау, С. Ә. Үмбетов, Г.Г. Шиповских.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Беларусь Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісім 2019 жылғы 25 қазанда Нұр-Сұлтанда жасалды.

Жобаны қабылдау тараптарға келісім шенберінде екінші Тарап мемлекетінің аумағындағы бір Тарап мемлекеті азаматтарының көші-қон, құқықтарын қорғау саласындағы ынтымақтастықты, оның ішінде өз мемлекеттерінің заңнамалары мен халықаралық міндеттемелеріне сәйкес ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Заңға Мемлекет басшысы 2020 жылғы 14 қарашада қол қойды.

29. «1994 жылғы 9 қыркүйектегі Еуразиялық патент конвенциясына Өнеркәсіптік үлгілерді қорғау туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Г. Қ. Бижанова.

Жұмыс тобының мүшелері: Е.Ә. Бектұрганов, М.Д. Бопазов, Е. С. Никитинская, Ж.Н. Нұрманбетова, У.А. Қайназаров, С. А. Звольский.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 2 отырыс.

Хаттаманың мақсаты өнертабыстарға арналған Еуразиялық патенттерді тіркеудің қолданыстағы жүйесіне үқсас өнеркәсіптік үлгілерге қатысты құқықтар алудың өнірлік жүйесін құру болып табылады.

Осы жүйені құру Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде өнеркәсіптік үлгілерге қатысты қорғау алу рәсімін оқайлатады және Еуразиялық патенттік үйімның Еуразиялық патенттік

ведомствосына бір өтінім беру арқылы өтінім берушілер үшін екімшілік және қаржылық кедергілерді азайтады.

Осы Хаттаманы қабылдау арқылы 2020 жылдан бастап өнеркәсіптік үлгілерді қорғаудың Еуразиялық жүйесін енгізу жоспарлануда.

Заңға Мемлекет басшысы 2020 жылғы 23 қарашада қол қойды.

30. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адамдарды Қазақстан Республикасының шегінен тыс шығарып жіберу кезінде ұстau мерзімдерін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар В. И. Олейник, С. М. Айтпаева, С. Ф. Бычкова, А. А. Смағұлов.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат В. И. Олейник.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н. К. Әшімбетов, А. П. Рай, Ә. Е. Бектұрғанов, Ж. А. Жарасов, С. Қ. Ахметов, А. С. Мурадов.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 8 отырыс.

Заң жобасын қабылдау:

1) адам құқықтарын қорғау саласындағы ұлттық заңнамаға халықаралық стандарттарды енгізу;

2) құқықтық олқылықтарды жою, заңнамалық актілерде бір-біріне қайшы келетін және азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын бұзу үшін жағдай жасайтын ережелерді алып тастау;

3) адамдарды (шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарды) Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге шығарып жіберу кезінде ұстап алу мерзімдерін қосымша заңнамалық реттеу туралы Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің ұсыныстарын орындау, оларды ұстап алу және кейіннен ішкі істер органдарының арнаулы мекемелеріне орналастыру тәртібін регламенттеу сияқты міндеттерді шешуге мүмкіндік береді

Жоғарыда көрсетілген міндеттерді іске асыру азаматтардың, сондай-ақ шетелдіктердің және азаматтығы жоқ адамдардың бостандығы мен жеке басына қол сұғылмаушылық құқықтарын қорғау саласындағы ұлттық заңнаманы одан әрі жетілдіруді қамтамасыз етеді.

2020 жылғы 9 қыркүйекте заң жобасы Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында бірінші оқылымда мақұлданды.

2020 жылғы 18 қарашада заң жобасы Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

2020 жылғы 10 желтоқсанда Парламент Сенатында қабылданып және Мемлекет Басшысына қол қоюға жіберілді.

2020 жылғы 20 желтоқсанда Заңға Мемлекет Басшысы қол қойды.

31. «Қазақстан Республикасының Қылмыстық және Қылмыстық- процестік кодекстеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар В. И. Олейник, А. И. Лукин, С. Ф. Бычкова, М. М. Магеррамов.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат В. И. Олейник.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.К. Әшімбетов, Г.А. Баймаханова, З. Я. Балиева, Ә. Е. Бектұрғанов, А. М. Жамалов, М. М. Магеррамов, М. М. Махамбетов, Ш. У. Нурумов, А. Қ. Нұркина.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 10 отырыс.

Заң жобасының негізгі мақсаты қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды күшейту бөлігінде қылмыстық және қылмыстық-процестік заңнаманы жетілдіру болып табылады.

Заң жобасы сот процесінде айыптау және қорғау тараптарының тенденциясында қамтамасыз ету жөніндегі ұсыныстарды іске асыру мақсатында, Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 19 маусымдағы № 27 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Президентінің «Игілік баршаға! Сабактастық. Әділдік. Өрлеу» сайлауады бағдарламасын және «Бірге» жалпыұлттық акциясы барысында алынған ұсыныстарды іске асыру жөніндегі іс-қимылдар жоспарының 6-тармағын орындау шенберінде, соңдай-ақ азаматтардың құқықтарын қорғау кепілдіктерін арттыру, қылмыстық процесте тараптардың жарыспалылығы мен тенденциясында қамтамасыз ету бөлігінде Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 10 қыркүйектегі № 152 Жарлығымен бекітілген Мемлекет басшысының 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі жалпыұлттық іс-шаралар жоспары 20-тармағының ережелерін іске асыру мақсатында әзірленеді.

Қылмыстық кодекске ұсынылып отырған түзету ынтымақтастық туралы процестік келісімнің барлық шарттарын орындаудына байланысты адамдарды қылмыстық жауаптылықтан босату мүмкіндігіне бағытталған.

Қылмыстық-процестік кодекске түзетулер процеске қатысушылардың пікірлерін ескере отырып, қылмыстық процесті электрондық форматта жүргізу; тергеу судьясының құзетпен ұстауға санкция беру, санкция беруден бас тарту туралы қауалыларын қайта қарастыру кезінде ашық сот отырысын өткізу мүмкіндігіне және басқаларға бағытталған.

Сонымен қатар, бірінші сатыдағы сотта, апелляциялық және кассациялық сатыда судьяға қарсылық білдіруге қатысты нормаларды жетілдіру ұсынылады.

Аталған түзетулерді іске асыру қылмыстық процестің жарыспалылығын және қылмыстық процеске қатысушылардың құқықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын қамтамасыз ету тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Заң жобасын жұмыс тобының отырыстарында қарастыру барысында депутаттар Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыруға бағытталған бірқатар түзетулер енгізді.

Атап айтқанда, заң жобасына Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі

жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының (бұдан әрі – Жалпыұлттық жоспар) 102-тармағын орындау бойынша прокурордың қылмыстық істер бойынша адам құқықтары мен бостандықтарын қозғайтын негізгі процестік шешімдерді келісу міндетін бекітуге қатысты нормалар енгізілді.

Осылайша, Қылмыстық-процестік кодекске прокурордың сотқа дейінгі тергеп-тексеру органдың адамды құдікті деп тану туралы, құдіктінің іс-әрекетін саралау және қылмыстық құқық бұзушылықты қайта саралау туралы, тергеп-тексеру мерзімдерін ұзу туралы және басқа да қаулыларын келісуі бойынша түзетулер енгізілді.

Сонымен бірге, Мәжіліс депутаттары сыйайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы жетілдіру бөлігінде Жалпыұлттық жоспардың 121, 124 және 125-тармақтарын іске асыру үшін өзгерістер мен толықтырулар енгізді.

Енгізілген түзетулер мемлекеттік қызметшілер, Парламент депутаттары, судьялар үшін шетелдік банктерде шпоттарды иеленуге, ақша қараждаты мен құндылықтарды сақтауға заңнамалық шектеулер енгізуге; құқық қорғау органдары қызметкерлерінің, судьялардың, пара берушілер мен парақорлықтағы делдалдардың сыйайлас жемқорлық үшін жазасын қатаңдатуға; сыйайлас жемқорлық қылмыстарына жол берген адамдарға қатысты мерзімінен бұрын шартты түрде босату мүмкіндігін болғызбаға; Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауында айтылған мәселелерге қатысты болып отыр. Тиісінше заң жобасының тақырыбы өзгерітілді. Кестеде қабылданған 50 позиция бар.

Заң жобасы 2020 жылғы 11 қарашада Парламент Мәжілісінде бірінші оқылымда мақұлданды.

2020 жылғы 24 қарашада екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

2020 жылғы 10 желтоқсанда Парламент Сенатында қабылданып және Мемлекет Басшысына қол қоюға жіберілді.

2020 жылғы 20 желтоқсанда Заңға мемлекет Басшысы қол қойды.

Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті өткізген іс-шаралар

1. Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті алтынши шақырылымның алтынши сессиясына арналған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес 2020 жылғы 22 қазанда «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қоғамдық кеңестер қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша дөңгелек үстел өткізді.

Іс-шарага Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары, қоғамдық кеңестердің басшылары, мемлекеттік органдардың, квазимемлекеттік сектордың, үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері, ғалымдар мен сарапшылар қауымдастырының өкілдері қатысты.

2015 жылы «Қоғамдық кеңестер туралы» Заң қабылданды. 2016 жылы елімізде Қоғамдық кеңестер құрылды. Қазақстанда түрлі деңгейдегі 234 Қоғамдық кеңес жұмыс істейді.

Республикалық деңгейде – 18 Қоғамдық кеңес, өнірлік деңгейде – 216 Қоғамдық кеңес (17 – облыстар, Астана, Алматы, Шымкент қалалары деңгейінде, 199 – қалалар, аудандар деңгейінде).

Отырысты ашқан Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің төрағасы Қ.С. Мусин «біздің азаматтарымыздың бағалауы бойынша Қоғамдық кеңестер қоғамдық пікір білдіру және қоғам мен билік арасындағы диалогтың дербес және маңызды институты ретінде қалыптасқанын» атап өтті.

Заң жобасында жергілікті деңгейде сандық құрамды және республикалық деңгейде қоғамдық кеңестер құрамының сандық параметрлерін белгілеу бойынша бірынғай тәсіл ұсынылған.

Қоғамдық кеңестер мүшелерін олардың құрамынан мерзімінен бұрын шығару үшін негізdemeler тізбесі нақтылаңды.

Қоғамдық тыңдауларды, қоғамдық сараптаманы, қоғамдық мониторингті, мемлекеттік органдар басшыларының есептерін ұйымдастыру және өткізу тәртібін нормативтік түрғыдан бекіту ұсынылды.

Қоғамдық кеңестерге қажет болған жағдайда қоғамдық бақылаудың әртүрлі нысандарын жүргізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тарту мүмкіндігін беру ұсынылды.

Заң жобасында қоғамдық кеңестер саласындағы уәкілетті органды айқындау арқылы мемлекет пен қоғамдық кеңестердің өзара іс-қимыл жасау тетігі белгіленеді, оның құзыретіне қоғамдық кеңестердің қызметін үйлестіруді және әдістемелік қамтамасыз етуді жүзеге асыру кіреді. Бұл органға сондай-ақ Мемлекет басшысына қоғамдық кеңестердің қызметі туралы жыл сайынғы Ұлттық баяндаманы дайындау және енгізу жөніндегі өкілеттіктер берілетін болады.

Отырыста Ақпарат және қоғамдық даму вице-министрі Б.А. Тілепов, Нұр-сұлтан қаласы, Түркістан және Қарағанды облыстары, Денсаулық сақтау министрлігі, сондай-ақ Индустрія және инфрақұрылымдық даму министрлігі Қоғамдық кеңестерінің төрағалары баяндама жасады.

2. 2020 жылғы 27 қарашада Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті «Жария құқықты заңды тұлғалар» институтының ұлттық заңнамаға енгізу» тақырыбында дөңгелек үстел өткізді.

Дөңгелек үстелге Парламент Мәжілісінің депутаттары, Қазақстан кәсіпкерлерінің құқықтарын қорғау жөніндегі уәкіл, Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің өкілдері, мемлекеттік органдардың, Қазақстан Республикасының «Атамекен» Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасының, сондай-ақ өзге де үкіметтік емес ұйымдардың басшылары қатысты.

Іс-шарада 2019 жылғы 29 қарашадағы ҚР Парламенті Мәжілісіндегі «Nur Otan» Партиясы Фракциясы мен Ұлттық палата ынтымақтастырының жол картасы аясында «Бизнесті қорғау және сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл» бағытын іске асыру аясында көзделген ұлттық заңнамаға «жария құқықты заңды тұлғалар» (бұдан әрі - ЖҚЗТ) институтын ұлттық заңнамаға енгізу мәселесі талқыланды.

Бұл мәселені іске асыру ЖҚЗТ институтының жұмыс істеуінің халықаралық тәжірибесін зерделеуді және ЖҚЗТ институтын регламенттеу мақсатында заңнаманы жетілдіру жөнінде ұсыныстар дайындауды көздейді.

Жалпы, ЖҚЗТ институтын енгізудің орындылығы мәселесі 2019-2020 жылдар аралығында мемлекеттік органдардың түрлі алаңдарында бірнеше рет талқыланды.

Сонымен қатар, 2017-2018 жылдар ішінде Ұлттық палатаның тапсырмасы бойынша ЭҮДҮ елдері мен бірқатар посткеңестік елдердің экономиқаны басқарудың мемлекеттік секторын реформалау, мемлекеттік аппаратты оңтайландыру, ЖҚЗТ институтына сүйене отырып, оның кәсібиілігі мен клиентке бағдарлануын арттыру жөніндегі тәжірибесін ауқымды зерттеу үйлемдастырылды.

Аталған зерттеуді жүргізуге академик, з.ғ.д. М.К. Сүлейменовтың басшылығымен қазақстандық жетекші цивилист-құқықтанушылар тобы тартылды.

Іс-шара барысында аталған зерттеудің зерттеу тобының ғалымдарының бірі болып табылатын з.ғ.д. Ф.С. Қарағұсов сөз сөйлемді, ол ЖҚЗТ тұжырымдамасын Қазақстан заңнамасымен үйлестіруге қатысты өзінің сарапшылық пікірімен бөлісті.

Сондай-ақ, аталған институтқа қатысты, сондай-ақ жүргізіліп жатқан және жоспарланып отырған жұмыс туралы Әділет вице-министрі Н.В. Пан және Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің бірінші орынбасары О. А. Бектенов өз пікірлерін білдірді.

Қатысушылар ЖҚЗТ құқықтық режимінің ерекшеліктеріне, ЖҚЗТ мүлкіне қатысты меншік құқығына, қаржыландыру және кіріс алу тәсілдеріне және ЖҚЗТ институтын енгізуге байланысты өзге де мәселелер талқыланды.

Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің депутаттары қатысқан дөңгелек үстелдер, конференциялар, сараптамалық кездесулер және өзге де іс-шаралар:

1. 2020 жылғы 1 қыркүйекте «Сот жүйесіндегі парасаттылық сот әділдігінің кепілі» атты тақырыптағы дөңгелек үстел;

2. 2020 жылғы 10 қыркүйекте «Nur Otan» партиясы жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі республикалық қоғамдық кеңестің отырысы;

3. 2020 жылғы 14 қыркүйекте Мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы үйлестіру кеңесінің отырысы;

4. 2020 жылғы 15 қыркүйекте ҚХА депутаттарының Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму вице - министрімен этносаралық қатынастар мәселелері бойынша Ұлттық кітапханада кездесу;

5. 2020 жылдың 15-16 қыркүйегінде «Авторлық және сабактас құқықтарды ұжымдық басқару. Дыбыс-бейнежазу туындылары мен фонограммаларды кіріс алмай-ақ жеке мақсатта қайта шығарғаны үшін сыйақы жинау және бөлу;

6. 2020 жылғы 21-24 қыркүйек аралығында «Бейбітшілік пен тұрақтылық жолындағы Орталық Азия мен Ауганстандағы

парламентші әйелдерінің әріптестігі» атты халықаралық семинарға қатысу;

7. 2020 жылғы 30 қыркүйекте «Закавказьеңегі эскалацияның Қазақстандағы этносаралық жағдайға әсері туралы» тақырыбындағы этносаяси пікірталасқа қатысу»;

8. 2020 жылғы 14 қазанда «Nur Otan» партиясының Құқықтық кеңесінің отырысы, «Экологиялық заңнама новеллалары: елдің жаңа мемлекеттік саясаты» тақырыбындағы дөңгелек үстел;

9. 2020 жылғы 15 қазанда «Nur Otan» партиясының Құқықтық кеңесінің отырысы, «Экологиялық заңнама новеллалары: елдің жаңа мемлекеттік саясаты» тақырыбындағы дөңгелек үстел;

10. 2020 жылғы 20 қазанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Заң жобалау қызметі мәселелері жөніндегі ведомствоаралық комиссияның отырысы;

11. 2020 жылғы 23 қазанда Қазақстан Республикасы судьяларының VIII съезінің жұмысына қатысу;

12. 2020 жылғы 23 қазанда ТМД ПАА құқықтық мәселелер жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысына қатысу;

13. 2020 жылғы 23 қазанда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары бастамашылық жасаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобасының жекелеген ережелері бойынша Заң консультанттары қауымдастықтары мен палаталарының өкілдерімен сараптамалық кездесу;

14. 2020 жылғы 23 қазанда «Елім-ай» орман шаруашылығы және жануарлар дүниесін қорғау саласындағы республикалық сыйлыққа қатысу;

15. 2020 жылғы 27 қазанда «Nur Otan» партиясы жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі республикалық қоғамдық кеңестің отырысы;

16. 2020 жылғы 29 қазанда Covid-19 кезеңіндегі саясаттың өзгерістері жөніндегі халықаралық семинарға қатысу және кейіннен ХҚХК25 Азия-Тынық мұхиты өніріндегі қызметі;

17. 2020 жылғы 29 қазанда Кәсіпкерлікті қолдау жөніндегі республикалық қоғамдық кеңестің отырысы;

18. 2020 жылғы 29 қазанда Қазақстанда комплаенсті дамыту және ілгерілету жөніндегі халықаралық онлайн-форум;

19. 2020 жылғы 5 қарашада «Nur Otan» партиясы жанындағы Құқықтық кеңестің «Қазақстан Республикасындағы шағын және орта кәсіпкерлікті заңнамалық қолдау мәселелері» тақырыбындағы кеңейтілген отырысы;

20. 2020 жылғы 6 қарашада Қазақ КСР прокуроры У. С. Сейітовтың ведомствоаралық ғылыми зерттеулер жөніндегі 2020 жылға арналған естелігіне арналған криминологиялық форум;

21. 2020 жылғы 11 қарашада Елбасы мен Қазақстан Республикасы Президентінің қатысымен өткен ҚҲА Кеңесінің отырысы;

22. 2020 жылғы 13 қарашада «Қоғамдық келісім мен жалпыұлттық бірлікті заңнамалық іске асыру» тақырыбындағы дөңгелек үстелге қатысу;

23. 2020 жылғы 15 қарашада «Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру барысы туралы» тақырыбындағы конференцияға қатысу;

24. 2020 жылғы 16 қарашада «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы коммерциялық емес акционерлік қоғамының филиалдарында Мемлекеттік қызметтерді көрсету сапасы» тақырыбында «Nur Otan» партиясының «Қазақстан – 2021: Бірлік. Тұрақтылық. Жасампаздық.» сайлауды бағдарламасының «Мемлекеттік қызмет көрсету» бағыты бойынша комиссия отырысы;

25. 2020 жылғы 24 қарашада «Қазақстан Республикасының кейбір заннамалық актілеріне әділет органдары қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасының жекелеген ережелерін талқылау тақырыбындағы отырыс;

26. 2020 жылғы 25 қараша «Nur Otan» партиясының кезектен тыс XX съезі»;

27. 2020 жылғы 25 қарашада Еуразиялық экономикалық одақ Сотының «ЕАӘО интеграциясының жаңа сын-қатерлері: құқықтық өлшем» тақырыбындағы III Халықаралық конференциясы;

28. 2020 жылғы 26 қарашада Қазақстан Республикасының Тұнғыш Президенті күніне арналған «Қазақстан парламентаризмінің қалыптасуы мен дамуындағы Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың рөлі» тақырыбындағы халықаралық конференция;

29. 2020 жылғы 26 қарашада ҚХА республикалық Медиация кеңесінің отырысына қатысу;

30. 2020 жылғы 3 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Бас Прокуратуrases жанындағы Құқық қорғау органдары Академиясының ғылыми-әдістемелік кеңесінің отырысы;

31. 2020 жылғы 9 желтоқсанда «Nur Otan» партиясы Құқықтық кеңесінің «2020 жылдың қорытындылары және 2021 жылға арналған жоспарлар» тақырыбындағы отырысы.

2.3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ИСТЕР, ҚОРҒАНЫС ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК КОМИТЕТИ

2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 30 желтоқсанға дейінгі кезеңде Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті (бұдан әрі – Комитет) Қазақстан Республикасының Үкіметі енгізген 12 және Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары бастамашылық жасаған 1 заң жобалары бойынша 13 (1 - екінші сессиядан ауысқан; 4 – бесінші сессиядан өткен) бас комитет болып табылды.

Барлық заң жобаларының ішінде: - 3-не Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, 2 заң жобасын Мәжіліс мақұллады және Сенатқа қарастырылған жағдайда жіберді, 8 жұмыс үстінде.

59 отырыс өткізілді, оның ішінде Комитет отырысы - 16, жұмыс топтарының отырысы - 42, тақырыптық отырыс - 1.

Сонымен қатар, Комитет Халықаралық байланыстар және хаттама бөлімімен бірлесіп:

- 2020 жылғы 26 қарашада - Қазақстанның Тұнғыш Президенті күніне орайластырылған «Қазақстан парламентаризмінің қалыптасуы мен дамуындағы Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың рөлі» атты халықаралық парламенттік конференциясы өткізілді;

2020 жылғы 15 қазанға Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі Н.Б. Ермекбаевтың қатысуымен «Әскери қызметшілерді әлеуметтік қамтамасыз ету және әскери-патриоттық тәрбиені дамыту жөніндегі шаралар туралы» деген тақырыпта **Үкімет сағаты** жоспарланған болатын. Ол коронавирус жағдайы бойынша карантиндік шараларға байланысты өтпелі. Сонымен қатар, аталған мәселе бойынша ақпараттық материалдар мен ұсыныстар қамтылған брошюра шықты.

Комитет 2020 жылғы 17 қарашада «Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шенберінде мемлекеттік қызметті заңнамалық қамтамасыз етуді жетілдіру туралы» деген тақырыпта 1 тақырыптық отырыс өткізді.

Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті бас комитет болған заң жобалары.

1. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырда қол қойылған хаттамаға өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Қ. Т. Ержан.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Б. Жилқышиев, С. Ф. Бычкова, Ж. Ә. Омарбекова, А. П. Рай, А. С. Платонов, А. Е. Базарбаев.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырда қол қойылған хаттамаға (бұдан әрі – Хаттама) өзгеріс енгізу туралы Хаттама 2019 жылғы 29 мамырда Нұр-Сұлтанда жасалды.

Хаттамамен Қырғыз Республикасы үшін кедендей құқықтық қатынастарды реттейтін халықаралық шарттардың және Еуразиялық экономикалық одақтың құқығын құрайтын актілердің талаптарына сәйкес Еуразиялық экономикалық одақтың кедендей шекарасындағы өзінің өткізу пункттерін жаңғырту жөніндегі мерзімді Хаттама күшіне енген күннен бастап 72 айға дейін ұзарту ұсынылады.

Заң жобасына 2020 жылғы 5 желтоқсанда Мемлекет басшысы қол қойды.

2. «2007 жылғы 27 маусымдағы Шанхай ынтымақтастық үйымына мүше мемлекеттер арасындағы бірлескен әскери оқу-жаттығулар өткізу туралы келісімге толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Б. Е. Ертаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С. Ә. Үмбетов, С. В. Имашева, Б. Смағұл, А. Т. Перуашев, О. Н. Өксіқбаев, Г.Г. Шиповских.

Жұмыс тобының 1-отырысы өткізілді.

2007 жылғы 27 маусымдағы Шанхай ынтымақтастық үйымына мүше мемлекеттер арасындағы бірлескен әскери оқу-жаттығулар өткізу туралы келісімге толықтырулар енгізу туралы хаттама (бұдан әрі - хаттама) 2019 жылғы 29 сәуірде Бішкекте жасалды.

Хаттамаға сәйкес Шанхай ынтымақтастық үйымына мүше мемлекеттер арасындағы бірлескен әскери оқу-жаттығулар өткізу туралы Келісім оған Шанхай ынтымақтастық үйымына мүше болып табылатын кез келген мемлекеттің қосылуы үшін ашық.

Заң жобасына 2020 жылғы 12 желтоқсанда Мемлекет басшысы қол қойды.

3. «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары бастамашылық жасаған.

Жұмыс тобының жетекшісі - Ж. А. Жарасов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С. Ә. Қаныбеков, З. Ж. Аманжолова, А. А. Смағұлов, Д. М. Еспаева, А. С. Мурадов, Т. Ы. Сыздықов, Қ. Т. Ержан.

Жұмыс тобының 4 отырысы өткізілді.

Осы заң жобасында құқық қорғау және арнайы органдар, прокуратура органдары қызметкерлерінің өткізу пункттерінде болу тәртібін регламенттейтін Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекара туралы заңнамасын бұзудың ықтимал тәуекелдерін төмендетуге бағытталған нормалар көзделген.

Сондай-ақ, заң жобасы Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті Шекара қызметінің қажетті инженерлік-техникалық құралдарды, құрылыштар мен тосқауылдарды орнату жөніндегі құзыретін нақтылайды.

Заң жобасына 2020 жылғы 16 қарашада Мемлекет басшысы қол қойды.

4. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Біріккен Араб Әмірліктерінің Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Біріккен Араб Әмірліктеріндегі Елшілігінің және Біріккен Араб Әмірліктерінің Қазақстан Республикасындағы Елшілігінің мұқтаждары үшін Астана қаласында және Абу Даби қаласында жер участекерін өтеусіз пайдалануға өзара беру туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Б. Е. Ертаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.Ә. Қаныбеков, Н. Б. Әлімжанов, В. И. Олейник, С. Д. Құсайынов, С. Т. Сейдуманов, Т. Ы. Сыздықов.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Біріккен Араб Әмірліктерінің Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Біріккен Араб Әмірліктеріндегі Елшілігінің және Біріккен Араб Әмірліктерінің Қазақстан Республикасындағы Елшілігінің мұқтаждары үшін Астана қаласында және Абу Даби қаласында жер участеклерін өтеусіз пайдалануға өзара беру туралы Келісім (Бұдан әрі – Келісім) Абу-Дабиде 2017 жылғы 15 қаңтарда жасалды.

Келісімнің мақсаты екі мемлекеттің аумағында Қазақстан Республикасы мен Біріккен Араб Әмірліктері елшіліктерінің объектілерін салу мұқтажы үшін жер участеклерімен өзара алмасуды құқықтық қамтамасыз ету болып табылады.

Осыған байланысты, өтеусіз жер пайдалану шарттарымен, 49 жылға, кейіннен осында мерзімге ұзартумен беріледі, біздің елімізге Абу-Даби қаласында ауданы 1,2 гектар жер участекі беріледі және тиісінше Біріккен Араб Әмірліктеріне Нұр-Сұлтан қаласында көлемі 2,6 гектар жер участекі беріледі.

Заң жобасы Сенатқа жіберілді.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қаспий теңізінде қызметті жүзеге асыруға байланысты мәселелер бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Б. С. Ізмұхамбетов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.А. Дауренбаев, З. Ж. Аманжолова, Г. Қ. Бижанова, П. А. Шарапаев, А. С. Мурадов, С.Н. Өтебаев.

Жұмыс тобының 6 отырысы өткізілді.

Заң жобасы Қаспий теңізінде құқықтық мәртебесі туралы Конвенцияның ережелерін ұлттық заңнамаға үйлестіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасында аумақтық сулардың енін 12-ден 15 теңіз міліне дейін ұлғайту және балық аулау аймағын белгілеу көзделеді.

Заң жобасы 1 оқылымнан өтті және Сенатқа жіберілді

6. «Суға батып кеткен кемелерді жою туралы 2007 жылғы Найроби халықаралық конвенциясын ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Б. С. Ізмұхамбетов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А. Ж. Ералиев, Қ. С. Мусин, К. Ф. Абсатиров, О. Н. Өксікбаев, Ш.Ә. Өтемісов, А. Е. Базарбаев.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

2007 жылғы 18 мамырда Найробиде БҰҰ бөлімшесінің штаб-пәтерінде суға батқан кемелерді жою жөніндегі халықаралық конференция суға батқан кемелерді жою туралы халықаралық конвенцияны (бұдан әрі - Конвенция) қабылдады, ол 2015 жылғы 14 сәуірде күшіне енді.

Қазіргі уақытта Каспий теңізінің қазақстандық секторында суға батқан 2 шетелдік кеме бар және осы кемелерді жою мәселесі әзірше ашық қүйінде қалып отыр.

Қазақстанның Конвенцияны ратификациялауы аумақтық суларда суға батқан кеменің меншік иесінің бас тартуы бойынша жағдайларды болдырмау үшін алдын алу тетігін құруға, мынадай шаралар қабылдау арқылы оны жоюды жүзеге асыруға мүмкіндік береді: кеме иесінің батып кеткен кеменің орналасқан жерін, оны, осындағы бортындағы объектілерді қоса алғанда, оның кез келген бөлігін белгілегені және алып тастағаны үшін қаржылық жауапкершілігін белгілеу; отандық порттарға кіретін Теніз кемелерінің бортында (жалпы сыйымдылығы 300 және одан да көп тіркелімді тонна) батып кеткен кемелерді жойғаны үшін сақтандыру немесе өзге де қаржылық жауапкершілікті қамтамасыз ету туралы күәліктің болу қажеттілігін анықтау, бұл кеме иесінің аварияны жою жөніндегі қажетті шығыстарды өтеуінің кепілі болып табылады.

Бұдан басқа, конвенцияны ратификациялау Қазақстанға суға батып кеткен кеменің меншік иесінің сақтандыру компаниясына шығыстарды тікелей өтеу туралы талаптар қою құқығын береді.

Комитетте заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

7. «Ерекше тауарларды бақылау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат К. Т. Ержан.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлтаев, Б. С. Дүйсембінов, З.Ж. Аманжолова, Е. С. Никитинская, А. С. Платонов, М. А. Қазбекова.

Жұмыс тобының 8 отырысы өткізілді.

Заң жобасы ерекше тауарларды бақылаудың ұлттық жүйесін жетілдіруге бағытталған. Ерекше тауарларды бақылаудың мақсаты мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігіне қатер төндіретін олармен байланысты тәуекелдерді жою, осы тауарларды террористік ұйымдарға беруге жол бермеу, сондай-ақ Қазақстан Республикасы қабылдаған халықаралық міндеттемелерді сақтау болып табылады.

Халықаралық тәжірибе көрсетіп отырғандай, озық халықаралық стандарттарға сәйкес келетін ұлттық бақылау жүйелері елдерге озық технологияларды сатып алуды жеңілдетуге, тікелей шетелдік инвестицияларды тартуға көмектеседі, экспортқа және өнеркәсіптің дамуына жәрдемдеседі.

Заң жобасын қабылдау қазақстандық ерекше тауарларды бақылау жүйесіне озық халықаралық стандарттарға сәйкес келуге мүмкіндік береді және Қазақстан Республикасының кандидатурасын экспорттық бақылаудың халықаралық режимдеріне (Австралиялық топ, вассенаарлық үағдаластықтар, зымырандық технологияларды бақылау режимі) ілгерілетуге ықпал ететін болады.

Комитетте заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ерекше тауарларды бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат К. Т. Ержан.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлтаев, Б. С. Дүйсембиноғаров, З.Ж. Аманжолова, Е. С. Никитинская, А. С. Платонов, М. А. Қазбекова.

Жұмыс тобының 8 отырысы өткізілді.

Заң жобасы мемлекеттік органдардың құзыретін, мемлекеттік органдар мен ұйымдар арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл тәртібін, соңдай-ақ ерекше тауарларды бақылау саласындағы құқықтық реттеуді белгілейтін «Ерекшетауарларды бақылаутуралы» Заң жобасында көзделген нормаларды іске асыруға бағытталған. Осы саладағы субъектілердің мемлекеттік функциялары мен қарым-қатынастары әртүрлі заңнамалық актілермен бекітілген.

Комитетте заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

9. «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Қ. Сұлтанов

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С. Ф. Бычкова, Ж. Қ. Дүйсебаев, И. И. Клименко, Т.И. Яковлева, Т.Ы. Сыздықов, А. С. Платонов.

Жұмыс тобының 3 отырысы өткізілді.

Заң жобасының мақсаты біздің еліміз қатысушысы болып табылатын халықаралық шарттардың Қазақстан Республикасының аумағында қолданылу тәртібі мен шарттарын айқындау болып табылады. Заң жобасын қабылдау өзіне алған міндеттемелерді орындамайтын мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен өзара қарым-қатынастарда біздің мемлекетіміздің мүдделерін ескеруді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Комитетте заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

10. «Өлім жазасының күшін жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге екінші Факультативтік хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат З. Я. Балиева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С. Ә. Үмбетов, Н. В. Жұмаділдаева, С. Ф. Бычкова, Е. С. Никитинская, А. С. Мурадов, М. А. Қазбекова.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

Өлім жазасының күшін жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге екінші Факультативтік хаттамаға (бұдан әрі - Хаттама) Қазақстан Республикасының ескертпесімен 2020 жылғы 23 қыркүйекте Нью-Йорк қаласында Біріккен Ұлттар Ұйымы жаңындағы Қазақстан Республикасының Тұрақты өкілі қол қойды.

Хаттаманың негізгі мақсаты – әрбір қатысушы мемлекет өзінің юрисдикциясы шеңберінде өлім жазасының күшін жою үшін барлық қажетті шараларды қабылдайды.

Хаттама Қазақстан Республикасының өлім жазасының күшін жою туралы халықаралық міндеттемелер қабылдаудына бағытталған. Қазақстан Республикасының екінші Факультативтік хаттамаға қатысуы қылмыстық саясатты ізгілендіру жөніндегі саясаттың бағыттарына сәйкес келеді.

Комитетте заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

11. «Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Е.Ә. Бектұрғанов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.К. Әшімбетов, Ж.Қ. Омарбекова, Ф.Ә. Қаратаяев, Ш.Х. Хахазов, С.Т. Сейдуманов, Ш.У. Нурумов.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

Заң жобасының негізгі мақсаттары дипломатиялық қызмет органдарының қызметін одан әрі ретке келтіру және жүйелеу; дипломатиялық қызмет жұмысын реттейтін қолданыстағы нормативтік құқықтық актілердегі олқылықтар мен коллизияларды жою; дипломатиялық қызмет ардагерлерінің әлеуметтік қорғалуын арттыру; дипломатиялық қызмет органдарының кадрлық әлеуетін сапалы нығайту; қаржы тәртібін нығайту, соңдай-ақ дипломатиялық қызмет органдарының шаруашылық қызметіне байланысты мәселелерді жүйелеу; дипломатиялық поштаны жоспарлау, жасақтау, ресімдеу және жеткізу тәртібін регламенттеу болып табылады.

Заңдың қабылдануы дипломатиялық қызмет органдары жүйесінің жұмысын нормативтік реттеуді жетілдіруге, дипломатиялық поштаны жасақтау, ресімдеу және жеткізу тәртібін регламенттеуге, дипломатиялық қызмет персоналының халықаралық ұйымдарда жұмыс істеуге ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Заң жобасы Сенатқа жіберілді.

12. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы поляр маңындағы орбиталарға солтүстік бағытта ғарыш аппараттарын ұшыру үшін «Байқоңыр» ғарыш айлағынан «Союз-2» типіндегі тасымалдағыш зымырандарды ұшыруды жүзеге асыру жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат К.Т. Ержан.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.Ж. Ералиев, Н.О. Дұлатбеков, Ж.Ә. Ахметбеков, А.П. Рай, С.Т. Сейдуманов, Т.К. Хитуов.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

Осы заңды қабылдау:

бұкіл әлемді Интернетке кең жолақты қолжетімділікпен қамтамасыз етуге бағытталған (Қазақстанның өнірлерін қоса алғанда) «One Web» ірі халықаралық жобасын іске асыру үшін «Байқоңыр» ғарыш айлағынан ғарыш аппараттарын ұшыруды жүргізу кезінде Қазақстан Республикасы Қостанай облысының аумағында «Союз-2» типіндегі тасымалдағыш зымырандардан бөлінетін бөліктердің құлау ауданын Ресей тараҧының пайдалануын реттейтін құқықтық база құруға;

«Байқоңыр» ғарыш айлағын коммерциялық ұшырулармен жүктеуді ұлғайтуға мүмкіндік береді, бұл бұкіл «Байқоңыр» кешенінің тыныс-тіршілігіне оң әсерін тигізеді;

тасымалдағыш зымырандардан бөлінетін бөліктер құлаған ауданды пайдалануда қазақстандық мамандар мен ұйымдардың қатысуына;

Қостанай облысы Жангелдин ауданының әкімдігіне жіберілетін құлау ауданын пайдаланған үшін жылына 460000 (төрт жүз алпыс мың) АҚШ доллары мөлшерінде (үшеуден аспайтын ұшыруды жүзеге асыруды қоса алғанда), ал қосымша ұшыруды жүзеге асырған жағдайда әрбір қосымша ұшыру үшін 50000 (елу мың) АҚШ доллары мөлшерінде төлемді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Комитет заң жобасымен жұмысты жалғастыруды.

13. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» ғарыш айлағынан ұшыру кезінде тасымалдағыш зымырандардан бөлінетін бөліктердің құлау ауданы ретінде Қазақстан Республикасының аумағындағы жер участесін беру және пайдалану шарттары туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі – депутат Ж.А. Жарасов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.Ж. Ералиев, Б. Смағұл, Б.Ж. Әбдірайым, О.М. Өксікпаев, Г.А. Щегельский, П.О. Казанцев.

Келісімге сәйкес Қазақстан Республикасы Ресей Федерациясына «Байқоңыр» ғарыш айлағынан «Союз» типінде тасымалдағыш зымырандарды ұшыру кезінде олардан бөлінетін бөліктердің құлау ауданы ретінде пайдалану үшін ауданы 63,2 мың га жер участесін береді.

Қазақстан Республикасының Ақтөбе (22,52 мың га) және Қостанай (40,68 мың га) екі облысы шекарасында орналасқан жер беріледі.

Құлау ауданын пайдаланғаны үшін төлем «Союз» типінде тасымалдағыш зымырандарды ұшыру санына қарамастан жылына 460 (төрт жүз алпыс) мың АҚШ доллары мөлшеріндебелгіленеді және Қазақстан Республикасының Ақтөбе және Қостанай облыстарының әкімдіктері арасында тиісінше 103 мың АҚШ доллары және 357 мың АҚШ доллары мөлшерінде бөлінуге жатады.

Комитет заң жобасымен жұмысты жалғастыруды.

2.4. ӨЛЕУМЕТТИК-МӘДЕНИ ДАМУ КОМИТЕТИ

2020 жылғы 1 қыркүйек - 2020 жылғы 30 желтоқсан аралығындағы есепті кезеңінде Комитет 15 заң жобасы бойынша бас комитет болды, оның ішінде:

- 8-іне депутаттар бастамашылық етті,
- 7-ін Үкімет енгізді.

51 заң жобасы бойынша қорытындылар әзірленіп, Парламент Мажілісінің комитеттеріне тапсырылды.

Есепті кезеңде Комитет қараған бас заң жобаларының ішінде 3 заң жобасына Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, Парламент Сенатына - 3, Мемлекет басшысына қол қоюға - 2 жіберілді, қазіргі уақытта Комитеттің қарауында 7 заң жобасы жатыр.

144 отырыс өткізілді, оның ішінде: Комитет отырысы – 26, жұмыс тобының отырысы – 118.

Мемлекет басшысы қол қойған заң жобалары

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мәдениет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Б.К. Тілеухан.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Жұмаділдаева Н.В., Мұсылман К.И., Нұрманбетова Ж.Н., Коңыров А.О., Микаелян Н.Г., Омарбекова Ж.К., Еспаева Д.М., Аронова И.П., Сейдуманов С.Т., Сапарова А.С.

Заң жобасы кітапхана ісі, мәдениет үйымдарының қызметі, шығармашылық одақтар мен баспа ісі аясында мәдениет саласын дамыту үшін қолайлар жасау мақсатында өзірленген.

Заң жобасында Қазақстанның бүкіл кітапхана желісін цифрлық форматта біріктіруге мүмкіндік беретін бірынғай үйымдастық және технологиялық жүйе ретінде Қазақстан ұлттық электрондық кітапханасын қалыптастыру тәртібін айқындау көзделеді.

Музыкалық орындаушылардың концерттерде фонограмманы жиі қолдануына байланысты бұл жағдайды қоғам мемлекет тарапынан әрекетсіздік ретінде қабылдайды. Осыған байланысты, мәдени-бүқаралық іс-шараларды үйымдастырушыларға орындаушылардың фонограмманы пайдалану турали көрерменге күні бұрын хабарлау міндетін жүктеу ұсынылады. Бұл концерттік қызметті жүргізуі ретке келтіруге, музыкалық туындыларды орындаушылардың деңгейін және репертуар сапасын арттыруға, сондай-ақ фонограммаларды пайдалану жөніндегі мәселені реттеуге, үйымдастырушылардың өздері ұсынатын көрсетілетін қызметтердің сапасы үшін жауапкершілігін белгілеуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, мәдени-бүқаралық іс-шараларды үйымдастырушыларға іс-шараны өткізгенге дейін және өткізу уақытында әртістердің тиісті мінез-құлық көрсетуін қамтамасыз ету жүктеледі.

Шығармашылық бастамаларды қолдау үшін қорлар құруға бағытталған нормалар енгізіліп отыр, бұл азаматтық қоғамды тарту арқылы ұлттық мәдениет пен өнерді танымаған етуге және ілгерілетуге ықпал ететін болады.

Шығармашылық одақтарды мемлекеттік қолдау елде әлеуметтік саясатты жүргізуде қатынастардың жаңа моделін қалыптастыруға серпін береді. Уәкілетті органның шығармашылық үкіметтік емес үйымдармен өзара іс-қимылы мен ынтымақтастық жүйесі жетілдірілетін болады.

Шығармашылық одақтар үкіметтік емес үйымдар ретінде мемлекеттің көптеген әлеуметтік міндеттерін шешуде әріптестер болып табылады және бұл ретте меценаттар мен демеушілер оларға қаржылай қолдау көрсететін болады.

Бұдан басқа, заң жобасында авторлық құқықтарды сатып алу мерзімдерін және қоғамдық маңызы бар әдебиетке қаламақы

төлемін және баспа ісін жетілдіруге байланысты бірқатар мәселелерді айқындау ұсынылады. Бұл сапалы баспа өнімдерін шығаруға, сондай-ақ сатып алынатын және шығарылатын қоғамдық маңызы бар әдебиеттерді іріктеудің ашықтығын қамтамасыз етуге және оқырман сұранысын арттыруға мүмкіндік береді.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында депутаттар заң жобасын сапалы түрде жақсартқан түзетулер енгізді. Оның ішінде «мәдени-бұқаралық іс-шара» және «ойын-сауық мәдени-бұқаралық іс-шара» деген ұғымдардың аражігін ажырататын, әлеуметтік маңызы бар әдебиетті сатып алу және басып шығару рәсімдерін нақтылайтын түзетулер және құқықтық нормаларды нақтылаш жақсартуға бағытталған басқа да ұсыныстар енгізілді.

Заңға 2020 жылғы 2 қарашада Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды.

2. «Еуразиялық экономикалық одакқа мүше мемлекеттердің еңбекшілерін зейнетақымен қамсыздандыру туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ж.Н. Нұрманбетова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Нұркина А.Қ., Омарбекова Ж.Ә., Каныбеков С.Ә., Магеррамов М.М., Смирнова И.В., Ертаев Б., Утемисов Ш.Ә., Сапарова А.С.

Заң жобасы Еуразиялық экономикалық одакқа мүше мемлекеттердің еңбекшілерін зейнетақымен қамсыздандыру туралы келісімді (бұдан әр – Келісім) ратификациялау мақсатында әзірленді.

Келісім шенберінде Қазақстан Республикасындағы еңбекші көшіп-қонушыларға зейнетақы төлемдері бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорынан Қазақстан Республикасының зейнетақы заңнамасында белгіленген тәртіппен және шарттарда өздері енгізген қалыптастырылған зейнетақы жарналары есебінен ғана жүзеге асырылады деп көзделеді.

Келісім мынадай негізгі міндеттерді шешуді көздейді:

ЕАӘО-ға мүше мемлекеттер еңбекшілерінің зейнетақы құқықтарын жұмысқа орналастырылатын азаматтардікі сияқты шарттарда және тәртіппен қалыптастыру;

зейнетақымен қамсыздандыру, зейнетақы тағайындау құқығын айқындау кезінде азаматтардың ЕАӘО-ға мүше мемлекеттердің аумақтарында алған зейнетақы құқықтарын есепке алу;

ЕАӘО-ға мүше мемлекеттер арасындағы ынтымақтастықты дамыту.

Заң жобасына 2020 жылғы 7 желтоқсанда Мемлекет басшысы қол қойды.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қарызыдық еңбекті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Парламент Мәжілісінің депутаттары Г.Қ. Бижанова, Н.М. Әбдіров, В.К. Божко, Парламент Сенатының депутаттары С.М. Ершов, О.В. Перепечина.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат К.И. Мұсырман.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Аманжолова З.Ж., Нұркина А.Қ., Омарбекова Ж.Ә., Божко В.К., Дауренбаев А.А., Бижанова Г.Қ., Смирнова И.В., Бектұрғанов Е.Ә., Платонов А.С., Сапарова А.С.

Заң жобасы қарыздық еңбек саласын құқықтық реттеудің болмауына байланысты азаматтардың Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабымен кепілдік берілген құқықтарын бұзушылықты жою және алдын алу мақсатында әзірленді.

Заң жобасының нормалары қарыздық еңбек саласында еңбек етуші азаматтарды әлеуметтік қорғауға, сондай-ақ жұмыс берушілер тарапынан олардың еңбек үшін сыйақы алу құқығы сақталуын, еңбек жағдайларын қауіпсіздік және гигиена талаптарына сәйкес қамтамасыз етуге бағытталған.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне (бұдан әрі – Еңбек кодексі) еңбек қатынастары жүйесіндегі қарыздық еңбек саласының объектілері мен субъектілерін айқындау бөлігінде жаңа ұғымдар енгізу ұсынылады. Персоналды беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын занды тұлғалар, оның ішінде жұмыспен қамтудың жекеше агенттіктері «жіберуші тарап» ретінде айқындалған, қарыздық еңбекті пайдаланатын занды және жеке тұлғалар «қабылдаушы тарап» ретінде айқындалған.

Сонымен қатар, «қабылдаушы тараптың жұмыскерлері», «персоналды беру» деген жаңа анықтамалар ұсынылады, «еңбек міндеттері», «еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиға» ұғымдарына нақтылау сипатындағы өзгерістер енгізіледі.

Бұдан басқа, Еңбек кодексін:

қабылдаушы және жіберуші тараптар жұмыскерінің құқықтары мен міндеттерін;

қабылдаушы тарап жұмыскерлерінің негізгі жалақысынан төмен емес болып белгіленетін негізгі жалақы мөлшерін;

тараптардың құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі, сондай-ақ қарыздық жұмыскердің еңбек қызметі уақытындағы жазатайым оқиғалар кезіндегі тергеп-тексеру тәртібін;

персоналды беру жөніндегі қызметтерді көрсету бойынша қызметті жүзеге асыру тәртібін реттейтін нормалармен толықтыру ұсынылады.

Заң жобасымен жұмыс барысында депутаттар:

жіберуші тараптың жұмыскерлеріне қатысты еңбекақы төлеу саласындағы кемсітүшілікке тыйым салуга;

қолданыстағы заннамаға сәйкес ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстарда істейтін жіберуші тараптың жұмыскерлері үшін жыл сайынғы ақылы қосымша еңбек демалыстарының ұзақтығын сақтауға;

ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары өндірістік объектілерді аттесттаттау нәтижелерімен расталған зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстарда істейтін жіберуші тараптың жұмыскерлеріне жоғарылатылған еңбекақы төлеуді ұсынуға бағытталған түзетулер енгізілді. Осыған байланысты қабылдаушы тараптың персонал беру жөніндегі қызметтерді көрсетуге арналған шартты жасасу

кезінде жіберуші тарапқа өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттесттатау нәтижелерін беру міндеті бекітілді. Сонымен бірге депутаттар қабылдаушы тарап өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттесттатау нәтижелерін бермеген жағдайда жіберуші тараптың персонал беру бойынша қызметтерді көрсетуге арналған шарттарды жасауына тыйым салуды ұсынды.

Сонымен қатар, жіберуші тарап жұмыскерлері алкогольден, есірткіден, уытқұмарлықтан масаң қүйде болған жағдайда жұмыс берушінің оларды жұмыстан шеттету міндеті бекітілді. Осыған байланысты қабылдаушы тараптың актілеріне сәйкес жіберуші тарап жұмыскерінің профилактикалық медициналық қарап-тексеруден өту міндеті де бекітілді.

Бұдан басқа, заң жобасын Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, заң техникасы қағидаларына сәйкес келтіруге бағытталған және әртүрлі өкілдіктердің болғызбайтын редакциялық және нақтылау сипатындағы бірқатар түзету енгізілді.

Заңнамада «қарыздық еңбек» терминің болмауына байланысты депутаттар заң жобасының атауын «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне персонал беру жөніндегі қызметтерді көрсету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» деп өзгертуді ұсынды.

Заң жобасында З кодекске (Қазақстан Республикасының Азаматтық, Еңбек және Кәсіпкерлік кодекстері) және 2 заңға («Жұмыскер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы», «Халықты жұмыспен қамту туралы» Қазақстан Республикасының Заңдары) өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделген.

Заң жобасына 2020 жылғы 20 желтоқсанда Мемлекет басшысы қол қойды.

Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ақпарат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.А. Абдрахманов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Мұсылман К.И., Абсатиров К.Г., Әлімжанов Н.Б., Қоңыров А.О., Омарбекова Ж.Қ., Еспаева Д.М., Тимошенко Ю.Е., Шиповских Г.Г., Пшембаев М.Қ.

Заң жобасының негізгі мақсаты отандық бұқаралық ақпарат құралдарының бәсекеге қабілеттілігін дамыту, телерадио хабарларын тарату, ақпаратқа қол жеткізу саласындағы заңнаманы жетілдіру болып табылады. Заң жобасында:

- ақпаратқа қол жеткізу саласындағы уәкілетті органды, ал әрбір мемлекеттік органда уәкілетті бөлімшені айқындау;

- Мемлекет басшысына ақпаратқа қол жеткізу саласының жай-күйі туралы есепті жыл сайын енгізу;

- мемлекеттік функцияларды орындаушыларды (кәсіпкерлік субъектілері, өзін-өзі реттейтін үйымдар және ҮЕҰ) ақпарат иеленушілерге жатқызу;

- ашық деректерді орналастыру жөніндегі міндеттемелерді квазимемлекеттік сектор үйымдарына қолдану;

- мемлекеттік ақпараттық саясатты қалыптастыру жөніндегі республикалық және өнірлік комиссиялардың мәртебесін бекіту;

- бұқаралық ақпарат құралдарында отандық сыра мен шараптың тауар белгісін және атауын жарнамалауға салынған тыйымды алып тастау ұсынылып отыр.

Заң жобасымен жұмыс барысында депутаттар мемлекеттік ақпараттық саясатты жүргізу жөніндегі мемлекеттік тапсырыс ұғымын бекітүге және ашуға; ақпараттық өнімді дайындау, жариялау, қайталап көрсету және тарату кезінде бұқаралық ақпарат құралдарының құқықтары мен міндеттерін нақтылауға; Қазақстан Республикасының Үкіметі мен уәкілетті органдардың ақпараттандыру және ақпаратқа қол жеткізу саласындағы құзыреттерін нақтылауға, сондай-ақ заң жобасының мазмұнын сапалы жақсартатын, нормаларды заң техникасына сәйкес келтіруге және қайталанатын нормаларын алып тастауға бағытталған түзетулер енгізді.

Комитет жұмыс тобының 10 отырысын және Комитеттің кеңейтілген отырысын өткізді.

Заң жобасын 2020 жылғы 4 қарашада Парламент Мәжілісі мақұлданап, Парламент Сенатына жіберді.

21 желтоқсанда Парламент Сенатының жалпы отырысында сенаторлар заң жобасынан ҚР аумағында өндірілген сыраның атауын немесе тауар белгісін жарнамалауды көздейтін нормаларды алып тастауды ұсынды.

23 желтоқсанда Мәжілістің жалпы отырысында Сенат ұсынған өзгерістер мақұлданды, заң жобасы Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне дene шынықтыру және спорт мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Н.В. Жұмаділдаева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Мұсылман К.И., Аманжолова З.Ж., Омарбекова Ж.А., Тілеухан Б.Қ., Жақыпов Қ.Қ., Дүйсенбинов Б.С., Мыңбай Д.Қ., Темиржанов М.Б., Хахазов Ш.Х., Хитуов Т.К., Шишигина О.В.

Заң жобасын қабылдаудың мақсаты дene шынықтыру және спорт саласындағы қолданыстағы заңнаманы жетілдіру болып табылады. Заң жобасы халықтың барлық жас топтары арасында дene шынықтыру мен бұқаралық спорты дамытуға және балалар үшін спортың инфрақұрылымның барынша қолжетімді болуына бағытталған.

Заң жобасында жергілікті атқарушы органдарға халықпен жұмыс істеу үшін халыққа арналған спорт үйірмелері мен секцияларын ұйымдастыратын спорт нұсқаушыларының штат бірліктерімен қамтамасыз ету бойынша, , сондай-ақ білім беру бөлімдерінде дene шынықтыру даярлығының балалар-жасөспірімдер клубтарын ашу бойынша құзыреттер беру көзделген.

Сонымен қатар, дәрігерлік-дene шынықтыру диспансерлерін кезең-кезеңімен құру, білім берудің барлық деңгейлеріндегі білім беру бағдарламаларына ұлттық спорт түрлері бойынша міндетті

компонентті енгізу ұсынылады. Бұл нормалар дene шынықтыру және спорт саласында көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Халықтың az қозғалатын топтары үшін дene шынықтырумен айналысуға жағдай жасауға бағытталған нормалар енгізіледі.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында депутаттар:

- «дene шынықтыру және спорт жөніндегі нұсқауышы», «дәрігерлік дene шынықтыру диспансері», «мектеп спорты», «студенттік спорт» ұғымдарының редакциясын нақтылап жақсартуға бағытталған түзетулерді енгізді. «Студенттердің республикалық спартакиадасы» ұғымы алынып тасталды, өйткені заң жобасының мәтінінде бұл ұғым қолданылмайды;

- ауданының, облыстық маңызы бар қаланың жергілікті атқарушы органдының дene шынықтыру даярлығының, оның ішінде бейімделетін дene шынықтыру және спорт клубтарын ашу бойынша құзыретін бекітуге;

- тиісті аумақтар шегінде ерікті негізде құрылатын спорт клубтарын ашу және олардың қызметіне жәрдемдесу бойынша қаладағы аудан, аудандық маңызы бар қала, ауылдық округ, кент және ауыл әкімінің құзыретін толықтыруға;

- шығармашылық үйірмелерді/спорт секцияларын жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыру негізінде мемлекеттік шығармашылық / спорттық тапсырысты реттеу бойынша нормаларды енгізуге;

- шығармашылық үйірмелерде/ спорт секцияларында мемлекеттік шығармашылық/спорттық тапсырысты орналастыру қағидаларын әзірлең бекітуге және олардың жұмыс істеуі бойынша; мемлекеттік шығармашылық/спорттық тапсырысты жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыру әдістемесін әзірлеуге және бекітуге уәкілетті органдың құзыретін айқындауға бағытталған түзетулерді енгізді. Бұл ретте жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік шығармашылық/спорттық тапсырысты орналастыруы тиісті қаржы жылына арналған жергілікті бюджеттерде көзделген қаражат шегінде жүзеге асырылады деп көзделеді;

- 2021 жылғы 1 мамырдан бастап мемлекеттік шығармашылық/ спорттық тапсырысты енгізуге қатысты нормаларды қолданысқа енгізу мерзімдерін айқындауға бағытталған түзетуді енгізді.

«Мәдениет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына мемлекеттік шығармашылық тапсырысты енгізу бөлігінде өзгерістер мен толықтырулар енгізуге байланысты депутаттар заң жобасының атауын «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мәдениет, дene шынықтыру және спорт мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» деп өзгертуді ұсынды.

Бұдан басқа, депутаттар редакциялық сипаттағы түзетулерді және нормаларды заң техникасына сәйкес келтіруге бағытталған, заң жобасының мазмұнын сапалы түрде жақсартқан түзетулер енгізді.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы», «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылышы және құрылыш қызметі туралы», «Дene шынықтыру

және спорт туралы», «Мәдениет туралы» 4 Заңына өзгерістер мен тоłyқтырулар енгізу көзделген.

2020 жылғы 9 желтоқсанда заң жобасы Мәжілістің жалпы отырысында мақұлданды және Сенаттың қарауына жіберілді.

2020 жылғы 24 желтоқсанда Заң жобасы Сенаттың жалпы отырысында мақұлданды және Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді.

Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберілген заң жобалары

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Ә.Е.Бектұрғанов, Н.В.Жұмаділдаева, Ж.Н. Нұрманбетова, Парламент Сенатының депутаттары В.В. Волков, Б.Т. Жұмағұлов.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ә.Е. Бектұрғанов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Абсатиров К.Г., Жұмаділдаева Н.В., Нұрманбетова Ж.Н., Дүйсебаев Ж.Қ., Микаелян Н.Г., Смирнова И.В., Аронова И.П., Платонов А.С., Үнжакова И.С., Хитуов Т.К.

Заң жобасы білім беру процесін одан әрі жетілдіру, оның ішінде білім беру қызметтерін көрсетуге мониторингті жүзеге асыру мақсатында әзірленді.

Атап айтқанда, құқықтық коллизияны болдырмау мақсатында Еңбек кодексінде көзделген қызметкердің еңбек қызметін растайтын құжаттардың тізбесі жаңа құжатпен – дуальді оқыту туралы шартпен толықтырылады. Өйткені, Еңбек кодексінің 119-бабына сәйкес білім алушылардың дуальды оқыту туралы шарт негізінде өндірістік оқыту мен кәсіптік практиканан өту уақыты еңбек өтіліне есептеледі. Бұл ретте еңбек қызметін растайтын құжаттар тізбесінде шарттың бұл түрі көзделмеген.

«Білім туралы» Заңға техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға арналған мемлекеттік білім беру тапсырысын бөлу тетігін жетілдіруді, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында білім беру жетістіктеріне мониторинг жүргізуді, «жоғары колледж» және «колледж» ұйымдарының аражігін ажыратуды, соңдай-ақ мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде оқыған азаматтар жұмыспен өтей алатын ұйымдардың тізбесін көндыруді, жұмыспен өтеу мерзімін олардың нақты оқу уақытына мөлшерлес және еңбекпен өтеу жөніндегі міндеттің орындалмауына байланысты бюджет қаржатының өтелең тін сомасын олардың нақты оқу уақытына мөлшерлес етіп айқындауды көздейтін өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында депутаттар:

- қашықтықтан оқыту мәселелерін реттеуге;

- тиісті қаржы жылына арналған жергілікті бюджеттерде бекітілген бюджет қаржатының көлемі шегінде балаларға қосымша білім беруге мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыруға;

- мемлекеттік мектептерде, балабақшаларда қолданылатын тамақтандыруды ұйымдастыру рәсімін мемлекеттік мектептен тыс қосымша білім беру ұйымдары мен колледждерде қолдануға;

- білім беру ұйымдарында және олардың аумақтарында әкелуге тыйым салынған немесе пайдаланылуы шектелген нәрселер мен заттардың тізбесін бекіту бойынша уәкілетті органның құзыретін айқындауға;

- оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендердің сапасын арттыруға бағытталған түзетулер енгізді. Оқулықтардың, оқу-әдістемелік кешендердің құрылымы мен мазмұнына қойылатын талаптарды белгілеу, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларына, үлгілік оқу бағдарламаларына сараптама жүргізу және оларды сынақтан өткізу ұсынылады;

- алғынған шетелдік білімді және (немесе) біліктілікті шетелдік дипломның баламалылығын анықтамай-ақ тануға мүмкіндік беретін «білім туралы құжаттарды нострификациялау» рәсімін «білім туралы құжаттарды тануға» ауыстыруға;

- жоғары оқу орындарын білім алушылардың білім беру жетістіктеріне мониторинг жүргізуден босатуға;

- мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде бейіні бойынша докторлар бағдарламасы бойынша докторантурада білім алған Қазақстан Республикасының азаматтары үшін мемлекеттік органдарда немесе жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында немесе ғылыми ұйымдарда кемінде үш жыл міндетті жұмыспен өтегу рәсімін реттеуге;

- білім беру ұйымдарын мемлекеттік аттестаттауды Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес профилактикалық бақылау арқылы жүргізуге;

- заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылауға және мазмұнын жақсартуға бағытталған түзетулер енгізді.

Заң жобасы 2020 жылғы 18 қарашада Мәжілістің жалпы отырысында екінші оқылымда мақұлданып, Сенаттың қарауына енгізілді.

2020 жылғы 29 желтоқсанда заң жобасы Сенаттың жалпы отырысында қаралады.

7. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Білім, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі Біріккен Ұлттар Ұйымы (ЮНЕСКО) арасындағы ЮНЕСКО аясында Мәдениеттерді жақындастыру халықаралық орталығын (2-санат) құру туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.А. Абдрахманов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ахметбеков Ж.А., Бектурганов А.Е., Дауренбаев А.А., Микаелян Н.Г., Смирнова И.В., Аронова И.П., Платонов А.С., Ахметов С.К.

Заң жобасы «Мәдениеттерді жақындастыру орталығы» мемлекеттік музей» республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнының базасында Алматы қаласында ЮНЕСКО (2-санат)

қамқорлығымен Мәдениеттерді жақындастырудың халықаралық орталығының жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында әзірленді.

Орталықтың басты міндеттері:

- ғылыми-зерттеу және мәдени-білім беру жұмыстары арқылы мәдениеттердің жақындасуына ықпал ету;

- Қазақстан Республикасының орнықты дамуы саласында ғалымдар мен мәдениет қайраткерлерінің зияткерлік өзара іс-қимылын үйлестіру;

- нәсілдік, этникалық немесе діни сәйкестілікке қарамастан, адамдардың әртүрлі қауымдастықтарының бейбіт, тең құқылы өмір сүруінің іргетасы болып табылатын Қазақстан Республикасының ішкі және сыртқы саясатының, ЮНЕСКО мандатының негізінде жатқан қағидаттарды адамдардың ой-санасында орнықтыруға жәрдемдесу;

- ұлттық және жаһандық деңгейде этносаралық келісімді нығайту болып табылады.

Заң жобасы 2020 жылғы 9 желтоқсанда Мәжіліс отырысында мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

Заң жобасы 2020 жылғы 9 желтоқсанда Мәжілістің жалпы отырысында мақұлданды және Сенаттың қарауына жіберілді.

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ғылым мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Парламент Мәжілісінің депутаттары Ж.Н. Нұрманбетова, Ә.Е. Бектұрғанов, Б.Б. Мамраев, Парламент Сенаттың депутаты Е.К. Мамытбеков

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ж.Н. Нұрманбетова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Абсатиров К.Г., Ахметов С.Қ., Баймаханова Г.А., Бектұрғанов А.Е., Бычкова С.Ф., Жұмаділдаева Н.В., Казбекова М.А., Қаныбеков С.Ә., Косарев В.Б., Кожахметов А.Т., Мұсылман К.И., Нұрманбетова Ж.Н., Смирнова И.В.

Заң жобасының негізгі мақсаты сыйайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырmaу және қаржыландыру ресімдерінің айқындығы мен ашықтығын қамтамасыз ету мақсатында ғылыми және ғылыми-техникалық қызметті гранттық және бағдарламалық-нысаналы қаржыландырудың құқықтық тетігін жетілдіру болып табылады.

Сонымен қатар, заң жобасы ұлттық ғылыми кеңестердің сапалық құрамына қойылатын талаптарды күштейтеді, үздік ғылыми қызметкерлерді оларға «Үздік ғылыми қызметкер» атағын беру арқылы материалдық көтермелеге шараларын көздейді, сондай-ақ нақтылау сипатындағы нормаларды қамтиды.

Заң жобасын іске асыру ғылымның ел экономикасын дамытуға қосатын үлесін жақсартуға, сондай-ақ ғылыми әлеуеттің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ететін болады.

Заң жобасы 2020 жылғы 30 желтоқсанда Мәжілістің жалпы отырысында екінші оқылымда қаралады және Сенаттың қарауына енгізіледі.

Жұмыста

9. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары И.П. Аронова, З.Я. Балиева, Н.В. Жұмаділдаева, С.В. Имашева, И.В. Смирнова, Парламент Сенатының депутаттары М. Бақтиярұлы, Н.Н. Қылышбаев, Л.Ж. Сүлеймен, Е.К. Мамытбеков, А.Т. Мұсаханов, Д.О. Нұржігітова

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Н.В. Жұмаділдаева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Клименко И.И., Нұрманбетова Ж.Н., Омарбекова Ж.Ә., Тілеухан Б.Қ., Әлтаев Н.Б., Омарбекова Ж.К., Смирнова И.В., Балиева З.Я., Шиповских Г.Г., Платонов А.С., Сапарова А.С.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы (бұдан әрі – заң жобасы) балалар мұддесі үшін заңнаманы жетілдіру, сондай-ақ Бала құқықтары туралы конвенцияның ережелерін Қазақстан Республикасының орындауы туралы төртінші кезеңдік баяндаманы қорғау қорытындылары бойынша Комитеттің 70-сессиясында 2015 жылғы қыркүйекте берген БҮҰ Бала құқықтары жөніндегі комитеттің ұсынымдарын іске асыру мақсатында және «Балағамейірімді Қазақстан» атты екіхалықаралық конференцияның қорытындылары бойынша дайындалған ұсынымдар шеңберінде әзірленді.

Заң жобасында мынадай заңнамалық актілерге:

1) Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне:

- өздеріне қатысты тәрбиелік әсері бар мәжбүрлеу шаралары қолданылатын кәмелетке толмағандарды профилактикалық есепке алу және бақылау бойынша «Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 19-5-бабының талаптарына сәйкес келтіру;

2) Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне:

- кәмелетке толмаған адамның денсаулығына жеңіл зиян келтіргені және ұрып-соққаны үшін, сондай-ақ соттарға кәмелетке толмаған адамның денсаулығына жеңіл зиян келтіргені және ұрып-соққаны үшін әкімшілік істерді қарастауда құзыретті беру үшін;

- кәмелетке толмағандардың мас күйде болғаны, олардың алкогольдік ішімдіктерді ішкені үшін әкімшілік жауапкершілікті енгізу бөлігінде;

3) Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне:

- он төрт жасқа толмаған адамдармен, жоғары дәрежелі спортшылармен еңбек шартын жасасу бөлігінде;

4) «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына:

- баланы кемсітудің барлық түрлерінен қорғауды қамтамасыз ету;

- балалардың түрғын үйге құқықтарын қамтамасыз ету;
- балаларды тәрбиелу бойынша ата-аналардың міндеттерін кеңейту бөлігінде;

5) «Кәмелеткетолмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына:

- кәмелеткетолмағандардың бейімдеу орталықтарына орналастыру және ерекше режимде ұстайтын білім беру үйімдарында болу шарттары;

- құқық бұзушылық жасаған кәмелетке толмағандардың жүргістүрьсіна ерекше талаптар белгілеу үшін негіздер тізбесін айқындау бөлігінде;

6) «Арнаулы әлеуметтік қызметтер туралы» 2008 жылғы 29 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңына:

- өмірлік қызын жағдайлар профилактикасы бойынша арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі қағидаттараты мен міндеттерін айқындау бөлігінде түзетулер енгізу үсынылып отыры.

Ағымдағы жылғы 20 мамырда бірінші жұмыс тобының отырысы өтті, оның шеңберінде заң жобасының таныстырылымы өткізілді.

Ағымдағы жылғы 9 желтоқсандағы жағдай бойынша жұмыс тобының 10 отырысы өткізілді.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында жұмыс тобына 270-ке жуық түзетулер келіп түсті.

Бұл ретте, Үкіметтің теріс қорытындысына қарамастан, депутаттар бала құқықтарын кемсітүге тыйым салу және ата-аналардың балаларды тәрбиелу жөніндегі міндеттерін егжей-тегжейлі нақтылау туралы қайтадан түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, жекелеген бастамаларды қарау барысында қосымша талқылау мен шешім қабылдауды талап ететін мәселелер туындағы.

Депутаттар үсыныстарының едәуір бөлігі тұжырымдамалық сипатта болады, орталық және жергілікті атқарушы органдардың құзыреттерін айқындаиды, сондай-ақ құқық қолдану практикасында елеулі өзгерістерге әкеп соғуы мүмкін.

Мәселен, жұмыс тобының қарауында:

- баланың 10 жастан бастап 7 жасқа дейінгі сот талқылауы барысында тыңдалуы мүмкін ең төменгі жасын өзгертуге;

- Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің бірқатар баптарының диспозициясын тұжырымдамалық өзгертуге және кәмелетке толмағандарға және жыныстық тиіспеушілігіне қарсы қылмыстары үшін қылмыстық жауаптылықты қатаандатуға (ЖҰЖ-ның 64-тармағын іске асыру шеңберінде);

- жетім балаларға, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған тәлімгерлік институтын білім беру жүйесіне енгізуге бағытталған бірқатар түзетулер бар, бұл балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында осы мәселені және оны іске асыру тетіктерін қосымша егжей-тегжейлі пысықтауды талап етеді;

- білім беру жүйесінде онлайн-оқыту үйімдарын, тұжырымдамаларын, оны іске асыру тетіктерін нормативтік бекітүге (ЖҰЖ 66-тармағын іске асыру шеңберінде);

- балаларды буллинг (қорлық) көріністерінен қорғау мәселелерін реттеуге;

- мүгедек балаларды тәрбиелеп отырған отбасылардың тұрғын үйге қатысты мұдделерін қорғауға бағытталған бірқатар түзетулер бар.

Бұл ретте, депутаттар ұсынған түзетулердің негізгі бөлігі теріс салдарларды болдырмай үшін уәкілетті органдар тарапынан егжеттегжейлі пысықтауды және терең талдауды талап етеді, осыған байланысты тұжырымдамалық түзетулердің негізгі бөлігі Үкімет қорытындысына жіберілді.

Анықтама ретінде: қорытынды алуға 1-сұрау салу Үкіметке ағымдағы жылғы 21 қыркүйекте (4 позиция); 2-сұрау салу – ағымдағы жылғы 29 қазанда (79 позиция); 3-сұрау салу – ағымдағы жылғы 4 желтоқсанда (91 позиция) жіберілді.

Ағымдағы жылғы 9 желтоқсандағы жағдай бойынша Үкіметтің қорытындысы алынған жоқ (Үкіметтің ағымдағы жылғы 19 қазандағы № 21-8/4929 зп аралық жауабы бар).

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

10. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырудар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары Ж.Ә. Омарбекова, З.Ж. Аманжолова, И.П. Аронова, Н.В. Жұмаділдаева, А.Қ. Нұркина, Ж.Н. Нұрманбетова, Парламент Сенатының депутаты Н.Т. Төреғалиев.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ж.Ә. Омарбекова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Төреғалиев Н., Аманжолова З.Ж., Жұмаділдаева Н.В., Нұркина А.К., Нұрманбетова Ж.Н., Әшимбетов Н.К., Омарбекова Ж.Қ., Смирнова И.В., Аронова И.П., Платонов А.С., Хитуев Т.К.

Заң жобасы 2015 жылы Қазақстан Республикасы ратификациялаған Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияға сәйкес әзірленді. Ерекше қажеттіліктері бар адамдардың, оның ішінде мүгедектігі бар адамдардың қолжетімді білімге құқығында кемсітүсіз және мүмкіндіктер тенденциясында аспартауда мемлекет азаматтардың осы санаты үшін барлық деңгейлерде инклузивті білім беруді және өмір бойы оқытуды қамтамасыз етуге туіс.

Бұл заң жобасы инклюзивті және арнайы білім берудің нормативтік құқықтық базасын жетілдіруге, заңнаманы Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы және Мүгедектердің құқықтары туралы конвенция қағидаттарына сәйкес келтіруге бағытталған.

Заң жобасында оқу процесінде ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар адамдарды (балаларды) психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің арнағы шарттарын және жанбасына шаққандағы қаржыландыруды ескере отырып, білім беру қажеттіліктерін бағалау өлшемшарттарын әзірлеуді регламенттейтін баптарға өзгерістер мен толықтырулар енгізу үсүнылады.

Оқу жоспарларының, бағдарламаларының (бейімделген, жеке, арнайы) көп нұсқалылығын, икемділігін қамтамасыз ететін

ұғымдарды, сондай-ақ білім алушының даму ерекшеліктеріне байланысты жетістіктерді бағалау жүйесін енгізу көзделеді, бұл білім беру процесін инклюзиялаудың жетекші қағидаттарының бірі болып табылады.

Бұдан басқа, заң жобасымен білім беру ұғымдарында арнайы жағдайларды қамтамасыз етуде, оның ішінде жан басына шаққандағы қаржыландыру және ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуге мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру шеңберінде жергілікті атқарушы органдардың құзыреті толықтырылды.

Сонымен қатар, білім беру ұғымдары басшыларының ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар адамдардың (балалардың) сапалы білімге қол жеткізу құқықтарын бұзғаны үшін жауаптылығы туралы норма көзделген.

2020 жылғы 29 қыркүйекте «Инклюзивті білім беру мәселелері туралы» тақырыбында дөңгелек үстел өткізілді».

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

11. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық және гендерлік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары И.С. Унжакова, Д.Н. Нұрманбетова, Н.В. Жұмаділдаева, Ж.Ә. Омарбекова, Б. Смағұл, Парламент Сенатының депутаттары М. Бақтиярұлы, Д.Ж. Некетаева, Л.Ж. Сүлеймен.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.К. Нұркина.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Нұркина А.К., Аманжолова З.Ж., Ахметбеков Ж.Ә., Нұрманбетова Ж.Н., Смағұл Б., Әлтаев Н.Б., Омарбекова Ж.К., Еспаева Д.М., Балиева З.Я., Унжакова И.С., Сапарова А.С.

Заң жобасы гендерлік саясат, ерлер мен әйелдер жынысы өкілдерінің тең құқылығы саласындағы заңнамалық олқылықтарды жоюға, сондай-ақ Қазақстанның Әйелдерге қатысты кемсітүшілікті жою жөніндегі комитеттің ұсынымдарын орындаудына бағытталған.

Осылайша, еңбек заңнамасына ер және әйел жынысты қызметкерлерді тең жағдайлармен және олардың еңбек құқықтарын іске асыруға қол жеткізумен қамтамасыз ету бойынша нормалар енгізіліп отыр.

«Ерлер мен әйелдердің тең құқықтарының және тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы» Заңға түзетулер «тең құқықтық сараптамасы», «жыныс белгісі бойынша статистика» ұғымдарын енгізуді, сондай-ақ квазимемлекеттік сектордағы басшылық пен басқаруға ерлер мен әйелдердің тең қол жеткізуін қамтамасыз ету мәселелерін реттеуді және басқаларды көздейді.

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

12. «Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары Г.Н. Әбдіқалықова, А.К. Нұркина,

И.С. Унжакова, С.Т. Сейдуманов, Б. Смағұл, Парламент Сенатының депутаттары М. Бақтиярұлы, Д.Ж. Нәкетаев, Л.Ж. Сүлеймен.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.Қ. Нұркина.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Нұркина А.Қ., Нәкетаева Д.Ж., Сулеймен Л.Ж., Ахметбеков Ж.Ә., Жұмаділдаева Н.В., Нұрманбетова Ж.Н., Омарбекова Ж.Ә., Смағұл Б., Қаныбеков С.Ә., Микаелян Н.Г., Смирнова И.В., Чирков М.В., Унжакова И.С., Айсина М.А.

Заң жобасы заңнаманың мақсаттарын, міндеттері мен қағидаттарын күшейту бөлігінде отбасындағы зорлық-зомбылықтың алдын алуға бағытталған, профилактика субъектілерінің тізбесі кеңейтілді, уәкілетті мемлекеттік органдардың құзыреттері нақтыланды және олардың аражігі ажыратылды.

Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылық құрбандарының қауіпсіздігі мен қорғау шараларын қамтамасыз ету бойынша нормалар енгізілді. Сонымен қатар, отбасылық жанжал шығарушының мінез-құлқын психикалық түзету, қоғамдық бақылау институтын енгізу тетігі қарастырылған.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында депутаттар заң жобасының нормаларын елеулі түрде пысықтады. Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл қағидаттары, заң жобасының қолданылу аясы қайта қаралды және тиісінше оның атауын «Отбасылық-тұрмыстық қатынастар саласындағы зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл туралы» деп өзгерту жөніндегі түзету қабылданды.

Ішкі істер органдарының, Әділет министрлігінің, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың құзыретіне, жасалған отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылық нәтижесінде келтірілген зиянды өтеуте, отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылық саласындағы статистикалық мониторингке қатысты бапттар толығымен қайта қаралды.

Бұдан басқа, зорлық-зомбылықтың кез келген фактісіне жедел ден қою бойынша полицияның жауапкершілігі күшейтіледі, сондай-ақ қайғылы салдарларды болдырмау үшін отбасылық агрессорды тұрғын үйден уақытша шығару жөніндегі норма көзделіп отыр.

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

13. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары Г.Н. Әбдіқалықова, А.Қ. Нұркина, И.С. Унжакова, С.Т. Сейдуманов, Б.Смағұл, Парламент Сенатының депутаттары М. Бақтиярұлы, Д.Ж. Нәкетаева, Л.Ж. Сүлеймен.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.Қ. Нұркина.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Нұркина А.Қ., Нәкетаева Д.Ж., Сулеймен Л.Ж., Ахметбеков Ж.Ә., Жұмаділдаева Н.В., Нұрманбетова Ж.Н., Омарбекова Ж.Ә., Смағұл Б., Қаныбеков С.Ә., Микаелян Н.Г., Смирнова И.В., Чирков М.В., Унжакова И.С., Айсина М.А.

Заң жобасы жаңа редакциядағы «Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл туралы» заң жобасын әзірлеуге байланысты жекелеген заңнамалық актілерді сәйкес келтіру мақсатында әзірленді.

Тұзетулер отбасылық-тұрмыстық қатынастар саласында қайталанған әкімшілік құқық бұзушылыққа жол берген, тараптардың татуласуы бойынша нормалар қолданылмайтын құқық бұзушылардың жауаптылығын күштейтуге бағытталған.

Тұрмыстық зорлық-зомбылық фактілері тіркелген отбасылардың балаларды асырап алуына жол бермеу бойынша нормалар көзделген.

Кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі комиссиялардың суицидке ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою, кәмелетке толмағандардың жыныстық тиіспеушілігіне қарсы қылмыстардың алдын алу бөлігіндегі функциялары нақтыланды.

Сонымен қатар, әділет органдарының отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шеккендерге заң көмегін көрсету жөніндегі функциялары регламенттелген.

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

14. «Тәжікстан Республикасы, Қырғыз Республикасы, Қазақстан Республикасы мен Исламиттер Имаматы арасындағы Орталық Азия Университетін құру жөніндегі шартқа хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ж.Ә. Ахметбеков.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ахметбеков Ж.Ә., Бектүрғанов А.Е., Карагаев Ф.А., Нұрманбетова Ж.Н., Ералиев А.Ж., Дулатбеков Н.О., Смирнова И.В., Аронова И.П., Баймаханова Г.А., Айсина М.А.

Заң жобасы Қазақстан Республикасында Орталық Азия университетін құру және оның жұмыс істеуі үшін кедендей баждарды жинау мен төлеуден босату мақсатында «салықтар» ұғымын нақтылауды көздейтін хаттаманы ратификациялауға бағытталған.

Аталған шартқа қол қою және ратификациялау кезінде «салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер, оның ішінде кедендей баждар» ұғымдары Қазақстанның салық заңнамасымен реттелді. Кейінрек, 2008 жылдан бастап салықтар Салық кодексімен, ал кедендей төлемдер Кеден кодексімен реттеле бастады.

Осылайша, бүтінгі күні хаттаманы ратификациялау кедендей төлемдерді (алымдар мен баждарды) төлеу кезінде преференциялар беру мәселесін шешпейді. Бұдан басқа, заң жобасымен жұмыс істеу барысында оны егжей-тегжейлі зерделеу қажеттілігі анықталды.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Үкіметі заң жобасын Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігімен және Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігімен талқылау және келісу рәсімдерін жалғастыруда, осы заң жобасы бойынша қорытынды дайындау мерзімі 2020 жылғы 23 желтоқсанға дейін ұзартылды.

Заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

15. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көрнекі ақпарат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат К.И. Мұсырман.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Карапаев Ф.А., Смағұл Б., Коңыров А.О., Омарбекова Ж.К., Еспаева Д.М., Чирков М.В., Шишигина О.В., Сапарова А.С.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көрнекі ақпарат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы орфография нормаларын сақтау және мәтіндердің теңтүпнұсқалы аудармасы бойынша талаптарды белгілеу жолымен деректемелер мен көрнекі ақпаратты орналастыру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасын одан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасы көрнекі ақпарат саласындағы тиімді құқықтық реттеуді арттыруға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының көрнекі ақпаратты ресімдеу мәселелерін реттейтін жекелеген заңнамалық актілерін сәйкес келтіруге бағытталған және «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне, Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы көлік туралы», «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы», «Теміржол көлігі туралы», «Жарнама туралы», «Сауда қызметін реттеу туралы», «Тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі туралы», «Машиналар мен жабдықтардың қауіпсіздігі туралы», «Ойыншықтардың қауіпсіздігі туралы», «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы», «Пошта туралы», «Кинематография туралы» заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізуіндегі көздейді.

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

Комитет ұйымдастырған Мәжіліс іс-шаралары

6-сайланымның 6-сессиясында әлеуметтік-мәдени даму комитеті:

1 Үкімет сағатын,

1 дөңгелек үстел,

3 тақырыптық отырысын өткізді.

Тақырыптық отырыстар

1) 2020 жылғы 29 қазанды Комитет төрағасы Б.Б. Мамраевтың төрағалығың етуімен Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің «Қазақстан Республикасында дағдарыстан кейінгі кезеңде ғылымның дамуы туралы: жаңа векторлар, жаңа тәсілдер» тақырыбындағы кеңейтілген тақырыптық отырысы өтті.

Отырысқа мемлекеттік органдардың, Ұлттық ғылым академиясының, ғылыми ұйымдар мен республиканың жоғары оқу орындарының басшылары, «Елбасы академиясының», Ұлттық ғылыми кеңестердің, «Атамекен» ҮКП-ның, қоғамдық ұйымдардың өкілдері қатысты.

Депутаттар мен ғылыми қоғамдастық өкілдері өзекті мәселелерді көтеріп, отандық ғылымды одан әрі дамыту жөнінде сындарлы ұсыныстар айтты. Депутат Ж.Н. Нұрманбетова ғылым мәселелері бойынша заңнаманы жетілдіру туралы ақпарат берді.

Сонымен қатар, отырыста ғылыми-техникалық саясатты одан әрі жетілдіру, қазақстандық ғалымдардың әлеуметтік мәртебесі мен рөлін арттыру, олардың еңбекіне ақы төлеу, ведомствоның бағынысты ғылыми үйымдар мен орталықтардың басшыларын тағайындау тәртібін қайта қарау, докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмыстары үшін жағдай жасау мәселелері талқыланы.

2) 2020 жылғы 23 қарашада Комитет төрағасы Б.Б. Мамраевтың төрағалық етуімен Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің «Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Жолдауын орындау шеңберінде зейнетақымен қамсыздандырудың өзекті мәселелері туралы» тақырыбында кеңейтілген тақырыптық отырысы өтті.

Отырысқа Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, Денсаулық сақтау, Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрліктерінің, Қаржынарығын реттеу және дамыту агенттігінің, Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының, Тұрғын үй құрылыш жинақ банкінің өкілдері қатысты.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экономикалық өсіуді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы шеңберінде қолданыстағы зейнетақы заңнамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. Өзгерістер азаматтардың өз зейнетақы жинақтарының бір бөлігін тұрғын үй жағдайларын жақсартуға, қымбат тұратын емделуге ақы төлеуге немесе жеке басқарушы компанияларға басқаруға беру құқығы мен тәртібін айқындайды.

3) 2020 жылғы 14 желтоқсанда Заннама және сот-құқықтық реформа комитетімен бірлесіп, медициналық-санитариялық алғашқы көмекті дамыту тәсілдерін жетілдіру, сондай-ақ сот сараптамалары мен мәйітханалардың ғимараттарын салу және жұмыс істеп тұрғандарын реконструкциялау қажеттігі мәселелері бойынша тақырыптық отырыс өткізілді.

Отырыста медициналық-санитариялық алғашқы көмектін, әсіресе ауылда қолжетімділігін арттыру, пандемия кезеңінде медициналық-санитариялық алғашқы көмек жүйесін бейімдеу, сот-сараптама мекемелерінің материалдық-техникалық базасын жақсарту, оның ішінде стандарттар мен талаптарға сай келетін қызметтік үй-жайлармен қамтамасыз ету мәселелері талқыланы.

Депутаттар отырыста ауруларды ерте анықтау мен адамдардың өмір сүру сапасын сақтауды ынталандыруды негізге ала отырып және медициналық қызметтердің жаңа технологияларын енгізе отырып, емханалар мен ауруханалардың қызметін жетілдіру жөніндегі жұмысты жалғастыруды ұсынды.

Дөңгелек үстел

2020 жылғы 29 қыркүйекте «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклузивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасын талқылау аясында «Инклузивті білім беру мәселелері туралы» тақырыбында жоспардан тыс дөңгелек үстел өткізілді.

Іс-шараның мақсаты инклюзивті білім берудің өзекті мәселелерін талқылау болды.

Осы заң жобасы инклюзивті және арнайы білім берудің нормативтік құқықтық базасын жетілдіруге, ұлттық заңнаманы Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясының қағидаттарына және Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияның ережелеріне сәйкес келтіруге бағытталған.

Іс-шараға Мәжіліс депутаттары, Білім және ғылым вице-министрі Ш.Т. Каринова, мемлекеттік органдардың, Республикалық психологиялық-медициналық-педагогикалық консультация өкілдері, сарапшылар, үкіметтік емес үйымдардың өкілдері қатысты.

Республикалық психологиялық-медициналық-педагогикалық консультация менгерушісі А.К. Ерсарина баяндама жасап, талқыланып отырған заң жобасына өзгерістер мен толықтырулар енгізуге қатысты кейбір аспектілерді атап өтті.

Сондай-ақ «Ақыл-ойы және дene дамуы бұзылған балалар мен жасөспірімдерді әлеуметтік бейімдеу және кәсіптік-еңбекпен оңалту орталығы» ЖШС Бас директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Р. А. Сүлейменова, «Түзету педагогикасы ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» ММ директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты Г. А. Абаева, «Түзету педагогикасы ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» ММ арнайы мектеп білімі зертханасының менгерушісі доцент, педагогика ғылымдарының кандидаты И.Г. Елисееваның, «Мүгедектік технологияларын зерттеу инновациялық ғылыми-өндірістік орталығы» ЖШС сараптамалық-талдау тобының жетекшісі Ж. Садуақасовтың, Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының Орта білім беру орталығының директоры М. Е. Адамованың баяндамалары тыңдалды.

Дөңгелек үстел бейне-конференц-байланыс режимінде өтті.

Дөңгелек үстелді Мәжіліс депутаты, Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің мүшесі Ж. А. Омарбекова қорытындылады.

Қазақстан Республикасының орталық мемлекеттік органдары басшыларының «Үкімет сафаты» шенберінде сөйлеген сөздері

1) 2020 жылғы 24 қыркүйекте «Еңбек» нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы» шенберінде жаңа жұмыс орындарын құру туралы» тақырыбында Үкімет сафаты өтті.

Дайындықта жауапты – депутат А.К. Нұркина.

Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Б.Б. Нұрымбетов баяндама жасады.

Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрағасы Б.Б. Мамраев қосымша баяндама жасады.

Үкімет сафаты барысында тұрақты жұмыс орындарын құру перспективалары, еңбек нарығында сұранысқа ие кәсіптік дағдылар мен біліктіліктер алудың тиімді жүйесін құру мәселелері, «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасын іске асырудың қорытындылары, Жаңа кәсіптер атласын енгізу, еңбек нарығындағы негізгі сын-қатерлер – оған өсіп келе жатқан жұмыс күшінің қысымы талқыланды.

Қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметіне ұсыныстар берілді.

2.5. ҚАРЖЫ ЖӘНЕ БЮДЖЕТ КОМИТЕТИ

2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 2020 жылғы 30 желтоқсанға дейінгі есепті кезеңде Комитет 18 заң жобасы бойынша бас Комитет болды. Бас комитет болмаған 46 заң жобасы бойынша қорытындылар әзірленіп, Парламент Мәжілісінің комитеттеріне берілді.

Есепті кезеңде бас Комитет ретінде қараган заң жобаларының 10-іне Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, 3-еуі – Парламент Сенатына жіберілді, 5-і қазіргі уақытта Комитеттің қарауында жатыр.

73 отырыс, оның ішінде: 20 – Комитет отырысы, 53 – жұмыс тобының отырысы өткізілді.

Аталған кезеңде Комитетте мынадай заң жобалары қаралды:

1. «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2021 – 2023 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Т.И. Яковлева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар З.Я. Балиева, М.Д. Бопазов, С.А. Звольский, Б.Т. Кесебаева, К.И. Мұсылман, М.А. Айсина.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке 2021 жылға 2 700 млрд. теңге, 2022 жылға 2 400 млрд. теңге, 2023 жылға 2 200 млрд. теңге кепілдік берілген трансферттің мөлшерін бекітуді көздейді.

Таныстырылым, жұмыс тобының 8 отырысы өткізілді.

2020 жылғы 21 қазанды заң жобасы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында қаралып, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберілді. 2019 жылғы 19 қарашада Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының жалпы отырысында қаралды. Заңға 2020 жылғы 24 қарашада Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды.

2. «2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Т.И. Яковлева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар З.Я. Балиева, М.Д. Бопазов, С.А. Звольский, Б.Т. Кесебаева, К.И. Мұсылман, М.А. Айсина.

Осы «2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне сәйкес, Қазақстан Республикасының 2021 – 2023 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық дамуы мен бюджеттік параметрлерінің болжамы, Елбасының және Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмалары негізінде әзірленді.

2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет жобасын дайындау кезінде базалық сценарий негізге алынды.

ЖІӨ-нің нақты өсуі 2021 жылы 2,8% деңгейінде болжанып отыр, ол 2025 жылы одан әрі 4,6%-ға дейін өседі. Алдағы орта мерзімді кезеңге ЖІӨ-нің орташа жылдық өсу қарқыны 4,0%-ды құрайды.

Жан басына шаққандағы ЖІӨ 2021 жылы 9,6 мың АҚШ долларын құрайды, ол 2025 жылы 12,7 мың АҚШ долларына дейін ұлғаяды.

МҚҰ-ның 2021-2022 жылдарға арналған мұнай бағасының консенсус-болжамы бір баррель үшін, тиісінше, 45 және 55 АҚШ долларын құрайды. Орта мерзімді кезеңге арналған болжамда бір баррель үшін 35 АҚШ доллары болатын неғұрлым консервативтік баға салынған.

Ұлттық банк жылдық инфляцияның нысаналы дәлізін 2021 - 2022 жылдары 4,0 - 6,0%, 2023 - 2024 жылдары 4,0 - 5,0% шегінде айқындалап отыр, ол кейіннен 2025 жылы 3,0 - 4,0%-ға дейін төмендейді.

Kірістер

2021 жылға арналған республикалық бюджет кірістерінің болжамы (трансфертер түсімін есепке алмағанда) 6 925 686 106 мың теңге сомасында айқындалды немесе 550 363 760 мың теңгеге асып түсе отырып, ағымдағы жылғы бағалауға қатысты 108,6 %-ды құрайды.

2022 жылға арналған республикалық бюджет кірістерінің болжамы (трансфертер түсімін есепке алмағанда) 2021 жылғы болжамға қарағанда 1 640 374 115 мың теңгеге немесе 23,7%-ға өсе отырып, 8 566 060 221 мың теңге сомасында, 2022 жылға қарағанда 651 048 507 мың теңгеге немесе 7,6%-ға өсүмен, 2023 жылға 9 217 108 728 мың теңге сомасында айқындалды.

2021 жылғы республикалық бюджеттің кірістерінде ең үлкен үлес салмаққа (95,8 %) салықтық түсімдер ие болып отыр.

2021 жылғы салықтық түсімдерде қомақты үлес қосылған құн салығының (46,6%), корпоративтік табыс салығының (28,0%) түсімдеріне тиесілі болып отыр.

2021 жылға арналған мұнай емес сектордан түсетін корпоративтік табыс салығы бойынша болжам 2020 жылғы бағалауға қарағанда 319 419 566 мың теңгеге немесе 20,7%-ға ұлғаюмен 1 860 502 000 мың теңге сомасында есептелген.

2021 жылға арналған қосылған құн салығы бойынша болжам 3 092 670 014 мың теңге сомасында есептелген, ол 2020 жылғы бағалаудан 567 159 241 мың теңгеге немесе 22,5%-ға асып отыр.

2022 жылға ҚҚС-тың болжамды сомасы тұтастай алғанда 4 261 402 746 мың теңгені, 2023 жылға – 4 505 308 674 мың теңгені құрайды.

Салықтық емес түсімдер бойынша 2021 жылға арналған болжам 2020 жылғы бағалауға қарағанда 529 108 203 мың теңгеге азайтыла отырып, 286 471 117 мың теңге сомасында айқындалды.

Трансфертердің түсімдері 2021 жылы 4 351 425 304 мың теңге, 2022 жылы – 3 090 436 982 мың теңге, 2023 жылы – 2 690 670 924 мың теңге сомасында болжануда.

«Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 - 2022

жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансфертердің көлемі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес 2021 жылы бюджеттік алып қоюлар 451 425 304 мың теңгені, 2022 жылы – 490 436 982 мың теңгені, алдын ала деректерге сәйкес 2023 жылы – 490 670 924 мың теңгені құрайды.

Төмен түрған мемлекеттік басқару органдарынан түсетін трансфертер 2021 - 2022 жылдарға 200 000 000 мың теңге көлемінде болжануда.

«Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2021 - 2023 жылдарға арналған кепілдендірілген трансфер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына сәйкес кепілдендірілген трансфертің көлемі мынадай көлемдерде айқындалған:

2021 жылға – 2 700 000 000 мың теңге;

2022 жылға – 2 400 000 000 мың теңге;

2023 жылға – 2 200 000 000 мың теңге.

Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес, мемлекеттік инвестициялардың ең төмен қолайлы деңгейін сақтау мақсатында 2021 жылы Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 1 000 000 000 мың теңге сомасында нысаналы трансферт тарту көзделген.

Бюджеттік кредиттер бойынша түсімдер – 430 694 330 мың теңгені, оның ішінде:

2021 жылға – 168 598 398 мың теңгені;

2022 жылға – 156 132 062 мың теңгені;

2023 жылға – 105 963 870 мың теңгені құрайды.

Шығыстар

2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет шығыстарының басымдықтары 2021 – 2025 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамына сәйкес келеді.

Республикалық бюджет жобасы Мемлекет басшысының 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «Сындарлы қоғамдық диалог - Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтқан тапсырмаларын, Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің – Елбасының «Нұр Отан» партиясының XVIII съезінде айтқан бастамаларын және Қазақстан Республикасы Президентінің «Иглік барщаға! Сабактастық. Әділдік. Өрлеу» атты сайлауалды бағдарламасын іске асыруды жалғастыруға бағытталған.

Бюджет жобасында жалақыны арттыру арқылы педагог пен медицина қызметкерлерінің мәртебесін арттыруға, мемлекеттің міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыруға арналған жарналарына, орта білім беру үйімдарындағы жан басына шаққандағы қаржыландыруға, халықты сапалы ауыз сумен қамтамасыз етуге, жергілікті маңызы бар жолдарды дамытуға, газдандыруға, жастар мен табысы аз көп балалы отбасыларды тұрғын үймен қамтамасыз етуге арналған шығыстар көзделген.

«Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 - 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансфертердің көлемі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес 2021 жылы

өнірлерге субвенциялар 2 120 876 742 мың теңгені, 2022 жылы – 2 124 711 058 мың теңгені құрайды. 2023 жылы алдын ала деректерге сәйкес 1 924 711 058 мың теңгені құрайды.

Республикалық бюджет шығыстарының жалпы көлемі 2021 жылы 14 048 994 469 мың теңге, 2022 жылы – 13 873 111 749 мың теңге, 2023 жылы – 13 888 578 736 мың теңге көлемінде жоспарланып отыр.

Тапшылық

Республикалық бюджет тапшылығы 2021 жылы ЖІӨ-ге қатысты 3,4%, 2022 жылы ЖІӨ-ге қатысты 2,5% және 2023 жылы ЖІӨ-ге қатысты 2,1% деңгейінде айқындалған.

Республикалық бюджеттің ЖІӨ-ге қатысты мұнай емес тапшылығы 2021 жылы – 9,1 %, 2022 жылы – 6,3 %, 2023 жылы – 5,5%-ды құрайды.

2021 жылға арналған республикалық бюджет тапшылығы 2 603 484 661 мың теңгені, 2022 жылға – 2 060 482 484 мың теңгені, 2023 жылға – 1 874 835 214 мың теңгені құрайды.

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына түсетін түсімдер

Мұнай секторы үйымдарынан Ұлттық қорға түсетін түсімдердің 2021 жылға арналған болжамы мұнай өндірудің 86,0 млн. тонна көлемі, 35 доллар/баррельді құрайтын мұнайдың әлемдік бағасы, теңгенің АҚШ долларына шаққандағы бағамы 420 теңге негізге алына отырып есептелді және 1 956 067 871 мың теңгені құрады.

Мұнай секторы бойынша тікелей салықтар мен басқа да төлемдер түсімдерінің көлемі ағымдағы жыл бойынша бағалауға қарағанда 304 772 750 мың теңгеге азая отырып, 1 939 172 947 мың теңге сомасында болжануда.

Сонымен қатар, мұнай секторы үйымдарынан түсетін түсімдер теңгенің АҚШ долларына шаққандағы бағамының бір доллар үшін 415 теңгеден 420 теңгеге дейін ұлғаюы есебінен 12 200 000 мың теңгеге үлғаяды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің комитеттері оң қорытындыларын берді.

Сонымен бірге, **Экономикалық реформа және өнірлік даму комитеті** Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

- Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қаражатын қалыптастыру және пайдалану тұжырымдамасына енгізілген нормаларды іске асыру мақсатында контрициклдік бюджет қағидасын енгізу үшін бюджет заңнамасына түзетулер әзірлеуді жеделдетуді;

- шағын және орта бизнестің тауарлар өндірісі мен қызметтер көрсету көлемі бойынша көрсеткіштерді олардың кейіннен өсуімен дағдарысқа дейінгі деңгейге жеткізу мақсатында дағдарыстан шығару үшін бизнесі, атап айтқанда шағын және орта бизнесі мемлекеттік қолдау жоспарын әзірлеуді ұсынады. Бұл ретте бизнесі қолдау бойынша барлық шараларды бір бағдарламаға біріктіру қажет.

Әлеуметтік-экономикалық даму комитеті:

- әлеуметтік салаға арналған шығыстарды арттыру (2021 жылғы 50,4%-дан 2023 жылы 61,6%-ға дейін);

- министрліктер мен өнірлер арасындағы үйлестіруді нығайту қажет деп есептейді.

Заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісінде қарau барысында жекелеген бюджеттік бағдарламалар бойынша қаражатты оңтайландыру есебінен 13,7 млрд. теңге сомасына ауылдық елді мекендерде сумен жабдықтауды және су бұруды дамытуға, сондай-ақ газбен жабдықтауды дамытуға арналған шығыстар ұлғайтылды. Бұдан басқа, шұғыл шығындарға арналған резерв қаражатын 25,5 млрд. теңгеге азайту есебінен фельдшерлік-акушерлік пункттерді, дәрігерлік амбулаторияларды, ауылдық елді мекендерде медициналық пункттерді салуға және күрделі жөндеуге, жалпы әскери үлес құнын ұлғайтуға, сондай-ақ «Жұмыспен қамту жол картасы – 2020-2021» бағдарламасы бойынша шығыстар ұлғайтылды.

Депутаттардың, мұдделі мемлекеттік органдар, сондай-ақ үкіметтік емес ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының сегіз отырысы өткізілді.

2020 жылғы 21 қазанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын макұлдалап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына қарауына жіберді. Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты заң жобасын 19 қарашада қарады. 2020 жылғы 24 қарашада Парламент Мәжілісі Сенат енгізген өзгерістермен келісті. Заңға Қазақстан Республикасының Президенті 2020 жылғы 2 желтоқсанда қол қойды.

3. «2020 – 2022 жылдарға арналған респубикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.В. Суслов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.К. Ахметов, М.В. Чирков, М.Д. Бопазов, С.А. Звольский, Б.Т. Кесебаева, Ю.Е. Тимошенко, К.И. Мұсылман.

Осы Заң жобасы ағымдағы жылдың сәуір және қыркүйек айларында 2020 - 2024 жылдарға арналған макроэкономикалық көрсеткіштер болжамын нақтылауға байланысты әзірленді және:

1) «Қазақстан Республикасында төтенше жағдайды енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасында төтенше жағдайды енгізу туралы» 2020 жылғы 15 наурыздағы № 285, «Әлеуметтік-экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету жөніндегі шаралар туралы» 2020 жылғы 16 наурыздағы № 286, «Экономиканы тұрақтандыру жөніндегі одан арғы шаралар туралы» № 287 жарлықтарын;

2) Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында, сондай-ақ 2020 жылғы 9 айдағы бюджетті атқару шеңберінде айтылған тапсырмаларын іске асыруға бағытталған.

Kірістер

2020 жылға арналған респубикалық бюджет кірістерінің нақтыланған болжамы (трансферттер түсімінсіз) 6 539 108 849 мың теңге сомасында айқындалған немесе бекітілген жоспарға қарағанда 1 547 294 044 мың теңгеге азайтылған.

Салық түсімдері бойынша болжам тұтастай алғанда 5 560 089 549 мың теңге сомасында немесе бекітілген жоспарға қарағанда 2 400 495 166 мың теңгеге азайтыла отырып айқындалған.

Мұнай емес сектордан түсетін корпоративтік табыс салығы бойынша нақтыланған болжам бекітілген жоспарға қарағанда 551 400 328 мың теңгеге азайтыла отырып, 1 400 371 672 мың теңге сомасында айқындалды.

Қосылған құн салығы бойынша нақтыланған болжам 2 788 885 187 мың теңгені құрайды немесе бекітілген жоспарға қарағанда 1 142 546 846 мың теңгеге азайтылған.

Салықтық емес түсімдер бекітілген жоспардан 855 186 723 мың теңгеге ұлғайтыла отырып, 976 507 201 мың теңге мөлшерінде нақтылануда.

Трансфертердің түсімдері 2020 жылы бекітілген бюджетке қарағанда 2 247 720 565 мың теңгеге ұлғаюмен 5 367 801 768 мың теңге сомасында, оның ішінде:

кепілдендірілген трансфертті 2 070 000 000 мың теңгеге ұлғайту;

облыстық бюджеттерден, респубикалық маңызы бар қалалардың және астананың бюджеттерінен 160 000 000 мың теңге сомасында трансфертер тарту;

жергілікті атқарушы органдардың Ұлттық қордан алынған пайдаланылмаған 12 035 034 мың теңге нысаналы трансфертерді қайтару;

жергілікті атқарушы органдардың респубикалық бюджеттен пайдаланылмаған 5 685 531 мың теңге нысаналы даму трансфертерін қайтару болжануда.

2020 жылға арналған бюджеттік кредиттер бойынша түсімдер 109 688 925 мың теңге сомасында көзделеді.

Шығыстар

2020 жылға арналған респубикалық бюджеттің шығыстары бекітілген бюджетпен салыстырғанда 1 561 083 706 мың теңгеге ұлғайтыла отырып, 14 475 384 875 мың теңге сомасында көзделуде.

«2020 жылға арналған нақтыланған респубикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 8 сәуірдегі № 299 Жарлығы шеңберінде респубикалық бюджеттің шығыстары бекітілген бюджетпен салыстырғанда 1 356 443 103 мың теңгеге өсүмен айқындалды.

Заң жобасы шеңберінде респубикалық бюджеттің шығыстары нақтыланған бюджетпен салыстырғанда 204 640 603 мың теңгеге өсүмен айқындалды.

2020 жылға арналған респубикалық бюджет шығыстарын ұлғайту мынадай мақсаттарға жалпы сомасы 500 403 563 мың теңгеге жүзеге асырылды:

1. Коронавирустық инфекцияға қарсы қуреске бағытталған іс-шаралар – 238 749 769 мың теңге.

2. Экономиканың басым шығыстары – 261 653 794 мың теңге.

2020 жылға арналған респубикалық бюджеттің шығыстары жалпы сомасы 295 762 960 мың теңгеге оңтайландырылды.

2020 жылға арналған респубикалық бюджет тапшылығы 144 499 328 мың теңгеге азайтылды және 2 458 785 333 мың теңге немесе ЖІӨ-ні бағалауға қатысты 2,1% мөлшерінде айқындалды.

Парламент Мәжілісінің барлық комитеттері осы заң жобасы бойынша он қорытындыларын берді.

Заң жобасын қарau барысында барлық мүдделі мемлекеттік органдар өкілдерінің қатысуымен таныстырылым, жұмыс тобының отырыстары және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

2020 жылғы 21 қазанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді. Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасының Президенті 2020 жылғы 4 қарашада қол қойды.

4. «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 – 2022 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.В. Суслов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.Қ. Ахметов, М.В. Чирков, М.Д. Бопазов, С.А. Звольский, Б.Т. Кесебаева, Ю.Е. Тимошенко, К.И. Мұсылман.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 жылға арналған респубикалық бюджетке кепілдендірілген трансферттің мөлшерін «2020 жылға арналған нақтыланған респубикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 8 сәуірдегі №299 Жарлығына сәйкес келтіруді көздейді.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің барлық комитеттері он қорытындыларын берді.

Заң жобасын қарau барысында барлық мүдделі мемлекеттік органдар өкілдерінің қатысуымен таныстырылым, жұмыс тобының отырыстары және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

2020 жылғы 21 қазанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіberді. Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасының Президенті 2020 жылғы 4 қарашада қол қойды.

5. «1999 жылғы 8 қазандағы Еркін сауда аймағын құру туралы келісімге қатысушы мемлекеттердің арасында тасымалданатын тауарларды кедендей өзгерістер енгізу туралы хаттамаға қол қою туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат П.А. Шарапаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Р.У. Ким, Ә.Е. Бектұрғанов, Б.С. Дүйсенбинов, А.Б. Тасболатов, О.В. Шишигина, М.А. Қазбекова.

Заң жобасымен ратификацияланатын Хаттамаға 2019 жылғы 31 мамырда Ашғабат қаласында Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы үкіметтері басшылары Кеңесінің отырысында қол қойылды.

Заң жобасында 1999 жылғы 8 қазандағы Еркін сауда аймағын құру туралы келісімге қатысушы мемлекеттердің арасында тасымалданатын тауарларды кедендей өзгерістер енгізу туралы шартқа сәйкес келтіру бөлігінде оған түзетулер енгізу ұсынылады.

Осы Хаттаманы іске асыру мемлекеттік бюджеттен қаржылық шығындарды талап етпейді.

Парламент Мәжілісінің барлық комитеттері осы заң жобасы бойынша оң қорытындыларын берді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының және Комитеттің кеңейтілген отырыстары өткізілді.

2020 жылғы 24 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдаپ, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді.

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне салық салу және инвестициялық ахуалды жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.А. Симонов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.М. Жамалов, А.П. Рау, Д.М. Еспаева, Е.С. Никитинская, Б.С. Дүйсенбинов, А.Т. Перуашев, К.Ф. Абсатиров, Ж.Н. Нұрманбетова, Қ.Қ. Жақыпов, Ә.Қ. Мыңбай, Н.К. Әшімбетов, С.А. Звольский.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 19 маусымдағы № 27 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Президентінің «Иглік баршага! Сабактастық. Әділдік. Өрлеу» атты сайлауалды бағдарламасын және «Бірге» жалпыұлттық акциясы барысында алынған ұсыныстарды іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспарының 69-тармағын, Мемлекет басшысының 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 45-тармағын және «Nur Otan» партиясының Саяси кеңесінің 2019 жылғы 21 тамыздағы кеңейтілген отырысының хаттамасын іске асыру жөніндегі жол картасын іске асыру мақсатында өзірленді.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының 28 заңнамалық актісіне салық жүйесін реформалау, салықтық және кедендік әкімшілендіруді жетілдіру, инвестициялар тартуды ынталандыру, бизнес-ортаны дамыту, тарифтік саясатты және монополияға қарсы реттеуді жетілдіру бойынша өзгерістер мен толықтыруларды енгізу және басқалары көзделген болатын.

Салық кодексінің 3-бабы 4-тармағының талаптарына сәйкес келтіру мақсатында Салық кодексіне және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыруларды қоспағанда, заң жобасынан 26 заңнамалық актіге (7 кодекс пен 19 заңға) өзгерістер мен толықтыруларды алып тастау туралы ұсыныс енгізілді. Осыған байланысты заң жобасының атауын өзгерту туралы ұсыныс енгізілді.

Өз кезегінде, заң жобасының атауы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан

Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» болып өзгертілді.

Осы заң жобасы шеңберінде мынадай мәселелер бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу ұсынылады.

Салық төлеуші жеке тұлғаларға салық салуды жақсарту мақсатында:

- көпшетерлі үйлер үшін жер салығын алып тастауға;

- жеке тұлғалар, жеке үйлердің меншік иелері үшін жер және мүлік салықтарын бірыңғай мүлік салығына біріктіруге қатысты өзгерістер ұсынылып отыр. Яғни, екі салық бір төлеммен төленеді;

- жеке тұлғалардан көлік құралдарына салық төлеу мерзімін салық кезеңінің 31 желтоқсанынан жылдың 1 сәуіріне ауыстыруға;

- жеке тұлғаның салық салуға жататын кірістерінен ашық және аралық инвестициялық пай қорларының пайларын өткізу кезінде құн өсімінен түсетін кірістерді, әлеуметтік және қайырымдылық көмек көрсете мақсатында жекетүлғаның үкіметтікемес үйімдардан өтеусіз алған кірістерін алып тастауға;

- жеке тұлғаның кірістерінен Қазақстан Республикасының заннамасында нысанды киім кию және (немесе) онымен қамтамасыз ету жөніндегі міндет белгіленген жағдайларда қызметкерге берілген нысанды киімнің құнын, белгілі бір шарттар бойынша ипотекалық компаниялар есептен шығарған жеке тұлғалардың қарыздарын алып тастауға;

- білім алу кезінде Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде уақытша болу кезеңінде білім алушы адамның науқастану жағдайын сақтаңдыруға қатысты нақты шығыстар бойынша салық салынатын кірісті азайтуға қатысты өзгерістер ұсынылады.

Тең емес тәсілдер мен әртүрлі түсіндірулерді жою мақсатында жеке тұлғалардың, оның ішінде жұмыскерлердің кірістеріне салық салу бөлігінде Салық кодексінің нормалары нақтыланы.

Стандық кәсіпкерлерді қолдау және олардың бәсекеге қабілеттілігін күшейту және инвестициялар тартуды ынталандыру, сондай-ақ АӨК-ті дамыту мақсатында:

- «инвестициялық салық кредиті» деген үйімді енгізу ұсынылады, оған сәйкес кәсіпкерлерге корпоративтік табыс салығы және (немесе) мүлік салығы бойынша алда тұрган кезеңдердің салықтарын төлеу мерзімін үш жылға дейінгі мерзімге өзгерту құқығы беріледі;

- мақта-мата талшығын, мақта талшығын дайындауды, ашытқы, қант қызылшасынан жасалатын қант, шоколад, қантты кондитерлік өнімдер, печене және ұзақ сақталатын ұннан кондитерлік өнімдер өндіруді жүзеге асыратын занды тұлғалардың қосылған құн салығының қосымша сомасын (70%) есепке жатқызу құқығын беру;

- тіркелген шегерімді пайдалана отырып, арнаулы салық режимін қолданатын салық төлеушілерге салық салынатын кірісті есептөу кезінде кәсіпкерлік мақсаттарда пайдаланылатын байланыс, электр энергиясы, су, жылу энергиясы, газ қызметтеріне акы төлеуте арналған шығыстарды және жалға алушының кәсіпкерлік мақсаттарда пайдаланылатын жалға алынатын мүлікке қатысты жүргізген шығыстарын шегерімге жатқызу;

- өз өндірісінің тауарларын өндірушілерге 50% мөлшерінде ҚҚС-тың асып кетуін қайтарудың оңайлатылған тәртібін қолдану құқығын беру;

- көлік құралдарын және (немесе) ауыл шаруашылығы техникасын өткізу кезінде ҚҚС-тан босатумен қатар, сондай-ақ жолаушылардың автомобиль көлігімен, қалалық (ауылдық), қала маңындағы, ауданішлік, ауданарапалық (облысішлік қалааралық) қатынастарда, сондай-ақ трамвайлармен және әлеуметтік мәні бар тасымалдарын жүзеге асыру бойынша көрсетілетін қызметтерді, белгілі бір жағдайларда олардың компоненттерін өткізуден босату және басқалары;

- АӘА аумақтарында тауарларды өткізу кезінде ҚҚС салудың бірыңғай тәртібін белгілеу ұсынылады.

Бұдан басқа, жүкті теміржол көлігінен су көлігіне ауыстырып тиесу кезінде ҚҚС-тің нөлдік мөлшерлемесі ұсынылады.

Жасанды интеллектіні дамыту және 5G байланысының жаңа түрін құруға инвестициялар тарту мақсатында радиожиілік спектрін пайдаланғаны үшін төлемекі мөлшерлемесін 5 жылға 10 есеге төмendetу ұсынылады.

Казақстанда жеке тұлғаларға қызмет көрсететін шетелдік интернет-компанияларға ҚҚС салу бойынша нормалар ұсынылады.

«Астана» халықаралық қаржы орталығы туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына сәйкес келтіру мақсатында 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап резиденттікте растайтын құжатты бергені үшін алым түрінде бюджетке міндетті төлемді белгілеу туралы нормалар көзделген. Сондай-ақ, белгілі бір жағдайларда төленген алымды қайтаруды реттейтін норма ұсынылады.

Сонымен бірге, қаржылық пайда салу обьектілерінің негізгі ұғымдарын нақтылау, салық салуда жеңілдігі бар елдерде және басқа да юрисдикцияларда тіркелген Қазақстан Республикасының резиденттеріне тікелей немесе жанама тиесілі, бақыланатын шетелдік компаниялардың кірістеріне салық салу тәртібін айқындау жөніндегі нормалар көзделген.

Салық кодексіне бейрезиденттерге салық салу бойынша халықаралық шарттарды, сондай-ақ салық мақсаттары үшін ЭҮДҰ-ның ашықтық және ақпарат алмасу жөніндегі жаһандық форумының 29-шы алқалы шолуынан өту барысында берілген ұсынымдарды орындауға байланысты нақтылайтын түзетулер енгізілді.

Сондай-ақ, 2022 жылдан бастап алкоголь және темекі өнімдеріне акциздердің мөлшерлемелерін кезең-кезеңімен арттыру бойынша нормалар көзделген. Акцизделетін тауарлар тізбесіне газохол, бензанол, нефрас, жеңіл көмірсулар қоспалары және экологиялық отын кіреді.

Заң жобасында Проблемалық кредиттер қорына оның негізгі міндеттерін іске асыру шенберінде салық жүктемесін төмendetуге байланысты нормалар ұсынылады.

Көлеңкелі экономиканы азайту мақсатында заң жобасында ҚҚС төлеуші ретінде есепке қою шегін 2022 жылғы 1 қаңтардан

бастап 30 мың АЕК-тен 20 мың АЕК-ке дейін төмендету, сатып алынған тауарлар, жүргізілген жұмыстар, көрсетілген қызметтер бойынша, 1000 еселенген АЕК мөлшерінен асатын мәмілелер бойынша шығыстарды КТС бойынша шегерімдерге жатқызу кезінде тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатып алуды электрондық нысанда шот-фактураның болуымен растау талабын енгізу көзделген.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың 2019 жылғы 20 желтоқсандағы Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің отырысында берген тапсырмасын орындау мақсатында 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап пайдаланылмайтын ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге базалық салық мөлшерлемесін 10-нан 20 есеге дейін арттыру көзделген.

Сондай-ақ, депутаттар:

- салық заңнамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізудің ерекше тәртібі белгіленген Салық кодексінің 3-бабының қолданыстағы редакциясын сақтауға;

- салық саясаты саласындағы уәкілетті органның салық жеңілдіктерін қолдану нәтижелерінің тұтастай экономикаға және мемлекеттік бюджеттің кіріс бөлігін қалыптастыруға әсер етуіне байланысты оның тиімділігін талдауды жүзеге асыру міндетін сақтауға;

- жалпыға бірдей декларациялау рәсімін оңайлатуға, уәкілетті органдардың салық органдарына жеке тұлғалар туралы мәліметтерді ұсыну бойынша міндеттерін заңнамалық бекітуге және т.б.;

- шағын және орта бизнес үшін 2020 жылғы 1 қаңтарға дейін туындаған салық міндеттемелері мен талаптары бойынша 3 жыл талап қою мерзімін сақтауға;

- міндетті түрде электрондық шот-фактуралар жазып беруге жататын,

оның ішінде халықаралық тасымалдарды жүзеге асыратын салық төлеушілердің тізбесін кеңейтуге;

- уәкілетті органның ЕАӘО елдері ішінде тауарларды жалған транзитпен тасымалдауға қарсы күреске бағытталған өкілеттіктерін кеңейтуге;

- Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы кодекстің нормаларына сәйкес келтіру мақсатында акцизделетін тауарлар тізбесінен құрамында никотині бар бұйымдарды (никотинді темекісіз снюс) және олар бойынша мөлшерлемелерді алып тастауға;

- камералдық бақылау нәтижелері бойынша салық органдары анықтаған бұзушылықтарды жою туралы хабарлама орындалмаган жағдайда ҚҚС төлеушілердің электрондық шот-фактураларды жазып берулерін бұғаттау жөніндегі норманы алып тастауға;

- Салық кодексінің 3-бабының 5-тармағына сәйкес мұндай нормалардың кері күші болмайтындықтан, салық төлеушінің жағдайын нашарлататын, Салық кодексіне ұсынылып отырган өзгерістердің мерзімдерін алып тастауға немесе ауыстыруға қатысты түзетулер енгізді.

Заң жобасы шенберінде салықтық әкімшілендіруді жетілдіруге, оның ішінде салық салу кезінде мемлекеттік қызметтер көрсету

мерзімдерін оңтайландыруға және салықтық міндеттеменің орындалуын оңайлатуға бағытталған нормалар да ұсынылып отыр.

Жұмыс тобы Салық кодексіне Мәжілісте қаралып жатқан басқа заң жобаларынан бұрын алып тасталған түзетулерді де қарады.

Бұдан басқа, Салық кодексіне жаңа салық және (немесе) бюджетке төлем белгілеуді, мөлшерлемені арттыруды, салық салу обьектісін және (немесе) салық базасын өзгертуді, салық төлеушілер (салық агенттері) санаттарын ұлғайтуды, шегерімнің күшін жоюды немесе азайтуды немесе салықтар мен бюджетке төлемдер төлеу бойынша женілдіктерді көздейтін өзгерістер мен толықтырулардың күшіне ену мерзімдері Салық кодексінің 3-бабы 2-тармағының ережесіне сәйкес келтірілді.

Депутаттар ұсынған тұжырымдамалық және шығынды сипаттағы бірқатар түзетулерге Қазақстан Республикасы Үкіметінің қорытындысы алынды.

Заң жобасы бойынша мұдделі мемлекеттік органдар, Қазақстан Республикасының «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы және салалық қауымдастықтар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 20 отырысы және Қаржы және бюджет комитетінің 2 кеңейтілген отырысы өткізілді.

2020 жылғы 23 қыркүйекте Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді.

2020 жылғы 12 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты заң жобасын 46 түзетумен қайтарды, оның ішінде Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтылған негізгі шараларды іске асыруға байланысты және:

- Қазақстан Республикасының зейнетақымен қамсыздандыру туралы заңнамасына сәйкес біржолғы зейнетақы төлемдерін пайдаланған кезде жеке тұлғаларға жеке табыс салығын төлеу мерзімін ұзарту құқығын беруді көздейтін, сондай-ақ оны есептеу, ұстап қалу және төлеу тәртібін айқындастын түзетулер;

- пандемиядан аса зардап шеккен секторларда жұмыс істейтін шағын және орта бизнес субъектілеріне айналымнан бөлшек салық төлеуге құқық беру мақсатында бөлшек салықтың арнаулы салық режимін енгізуді;

- шенберінде инвестициялық жобалар іске асырылатын Қазақстан Республикасының Үкіметімен инвестициялар туралы келісімдер жасасқан заңды тұлғалар үшін салық, салудың ерекше шарттарын;

- ағымдағы жылдың соңына дейін Үкімет айқындаған қызмет түрлерінің тізбесі бойынша экономиканың негұрлым зардап шеккен салаларындағы микро, шағын және орта бизнес субъектілеріне бюджетке төленуге жататын әлеуметтік салық сомасын есептелген әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдар сомасы арасындағы айырма ретінде айқындау құқығын беруді;

- салық төлеушілерге контрагенттерді өз бетінше тексеру мүмкіндігін беру үшін ақпараттық жүйені жүргізу мақсатында салық

органдарының уәкілетті мемлекеттік органдармен және Қазақстан Республикасының «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен өзара іс-қимыл жасауын;

- лотерея операторының лотерея билеттерін өткізуі кезінде ККС бойынша айналым мөлшерін айқындауды;

- радиожиілік спектрін пайдаланғаны үшін төлемақының төмendetілген мөлшерлемесін қолдану кезінде операторлардың міндеттемелерін өзгертуді көздейтін түзетулер бар. Бұдан басқа, төлеушілер төлеген осы төлемақы сомаларын қайтармау көзделеді;

- «Астана» халықаралық қаржы орталығының инвестициялық резидентіне қатысты нормаларды қолданысқа енгізу мерзімдерін өзгертуді көздейтін;

- нақтылаушы сипаттағы өзге де түзетулер бар.

2020 жылғы 24 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының өзгерістерімен және толықтыруларымен келісті.

Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасының Президенті 2020 жылғы 10 желтоқсанда қол қойды.

7. «Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қаржы корпорациясы арасындағы Қазақстан Республикасында оғистер құру және олардың қызметі туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.П. Рау.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Е.Х. Барлыбаев, А.Қ. Нұркина, Қ.С. Мусин, Ж.А. Жарасов, С.Т. Сейдуманов, Н.С. Сабильянов.

Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қаржы корпорациясы арасындағы Қазақстан Республикасында оғистер құру және олардың қызметі туралы келісімге (бұдан әрі – Келісім) 2020 жылғы 28 қантарда Нұр-Сұлтан қаласында қол қойылды.

Келісімде Қазақстан Республикасындағы Халықаралық қаржы корпорациясы (бұдан әрі – Корпорация) оғистерінің мәртебесін, артықшылықтары мен иммунитеттерін айқындау көзделеді.

Корпорацияның мақсаты – мүше елдерде, әсіресе аз дамыған аудандарда жекеменшік өндірістік кәсіпорындардың өсуін ынталандыру арқылы экономикалық дамуға жәрдемдесу, осылайша Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкінің қызметін толықтыру.

2016 жылғы 11 мамырда Қазақстан Республикасы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі арасындағы Қазақстан Республикасында оғистер құру және олардың жұмыс істеуі туралы осыған ұқсас келісімді ратификациялады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің ақпараты мен болжамдары бойынша Келісімді ратификациялау сыртқы инвестицияларды ынталандыру үшін ұлken мүмкіндіктер ұсынады және теріс әлеуметтік-экономикалық, саяси-құқықтық салдарға әкеп соқтырмайды.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының (1) және Комитеттің кеңейтілген (1) отырыстары өткізілді.

2020 жылғы 23 желтоқсанда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында қарau жоспарлануда.

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бюджет заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: депутаттар Г.Ж. Қарақұсова, С.Д. Құсайынов, Е.Қ. Мамытбеков, О.Н. Өксікпаев, О.В. Перепечина.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.Д. Құсайынов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар О.Н. Өксікбаев, Б.Т. Кесебаева, З.Ж. Аманжолова, Қ.Қ. Жақыпов, И.С. Унжакова, С.А. Звольский, С.Н. Өтебаев.

Заң жобасы бюджет заңнамасын жақсарту және бюджеттік рәсімдерді оңайлату, сондай-ақ бюджетаралық қатынастарды жетілдіру мақсатында өзірленді. Мемлекеттік тапсырма тетігін жетілдіру шеңберінде әкімшілердің мемлекеттік тапсырма нысанында орындалатын қызметтердің құнына баға белгілеу әдістемесін бекітуі көзделеді. Сондай-ақ көрсетілетін қызметтердің бір бөлігін қосалқы мердігерлік үйымдарға беру бойынша шектеу белгіленеді. Бұдан басқа, бюджетаралық қатынастар шеңберінде жер қойнауын пайдаланушылардың аударымдарын өнірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға облыстық мәслихат белгілеген кірістерді бөлу нормативтері бойынша есепке алу ұсынылады. Сондай-ақ, заң жобасында бюджет процесінде пайдаланылмайтын арнайы резервті және шартты түрде қаржыландырылатын шығыстарды белгілеу тетіктерін Бюджет кодексінен алып тастау ұсынылады.

Жұмыс тобына 40-тан астам ұсыныс келіп түсті. Оның ішінде Мемлекет басшысының жыл сайынғы жолдауларында берілген тапсырмаларын іске асыру аясында түзетулер енгізілді.

Барлық келіп түскен ұсыныстар жұмыс тобының жеті отырысында және мұдделі министрліктер мен ведомстволар, сондай-ақ үкіметтік емес үйымдар өкілдерінің қатысуымен Қаржы және бюджет комитетінің кеңейтілген отырыстарында қаралды.

Заң жобасын жұмыс тобының отырыстарында қарau барысында заң жобасының жекелеген нормаларын жетілдіру мақсатында мынадай түзетулер ұсынылды:

- тек арнаулы мемлекеттік органдар үшін шығыстардың ерекше сыйыптамасын белгілеу мақсатында Бюджет кодексінің 40-бабы нақтыланды;

- стратегиялық және бюджеттік жоспарлау байланысын жақсарту мақсатында бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің лимиттерін айқындау тәсілдері өзгертилді;

- бюджет шығыстарының тиімділігін арттыру мақсатында мемлекеттік органдардың бюджеттік өтінім шеңберінде бюджеттік

инвестициялар мен субсидияларға арналған шығыстардан болатын экономикалық әсерге бағалау жүргізу көзделеді;

- мемлекеттік органдардың бюджеттік дербестігін арттыру мақсатында Қаржы министрлігіне бюджеттік өтінімдерді шығыстардың жаңа бастамалары бойынша ғана есептеулерімен қоса енгізу ұсынылады;

- Ұлттық қордың жинақтау функциясын қүшейту және оның активтерін одан әрі жинақтау мақсатында контрициклдік бюджеттік қағида енгізіледі;

- Мемлекет басшысының тапсырмаларын, оның ішінде жыл сайынғы Жолдаулар шенберінде берілген тапсырмаларды қаржылық қамтамасыз ету үшін республикалық бюджетте президенттік бастамаларға арналған резервті жоспарлауды көздейтін норма ұсынылады.

Заң жобасы 2020 жылғы 28 қазанды Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында бірінші оқылымда тұжырымдамалы түрде мақұлданды. 2020 жылғы 18 қарашада Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында екінші оқылымда қаралып, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберілді.

9. «**2012 жылғы 3 мамырда Люксембургте қол қойылған Хаттамамен енгізілген өзгерістерді ескере отырып, 2008 жылғы 26 маусымда Астанада қол қойылған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Люксембург Ұлы Герцогтігінің Үкіметі арасындағы Табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық салудан жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияға толықтыру енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».**

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат П.А. Шарапаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ж.К. Дүйсебаев, К.К. Жақыпов, И.И. Клименко, А.Т. Қожахметов, Н.С. Сабильяннов, Г.А. Щегельский.

2012 жылғы 3 мамырда Люксембургте қол қойылған Хаттамамен енгізілген өзгерістерді ескере отырып, 2008 жылғы 26 маусымда Астанада қол қойылған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Люксембург Ұлы Герцогтігінің Үкіметі арасындағы Табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық салудан жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияға толықтыру енгізу туралы хаттамаға (бұдан әрі – Хаттама) 2019 жылғы 14 қазанды Нұр-Сұлтан мен Люксембургте қол қойылды.

Хаттаманы ратификациялау инвестициялар үшін қолайлы жағдайлар жасауға, экономикалық ынтымақтастықты нығайтуға және салық салу мәселелері бойынша ақпарат алмасу арқылы екі мемлекеттің салық қызметтерінің ынтымақтастығын кеңейтүге мүмкіндік береді.

Егер Үкімет немесе орталық немесе жергілікті билік органы, Орталық (Ұлттық) Банк немесе Үкіметке толық тиесілі кез келген басқа мекеме осындағы дивидендердің нақты иесі болып табылған жағдайда, Хаттама кіріс көзі - мемлекетте дивидендерге салық салудан босатуды көздейді.

Хаттаманың 2-бабына сәйкес күшіне ену үшін мемлекетішлік рәсімдерді жүргізу қажет, осыған байланысты осы халықаралық шартты ратификациялау талап етіледі.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының (1) және Комитеттің кеңейтілген (1) отырыстары өткізілді.

2020 жылғы 9 қыркүйекте Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдаپ, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді.

Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасының Президенті 2020 жылғы 14 қазанды қол қойды.

10. «Қазақстан Республикасы мен Азия Даму Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (Жай операциялар) (COVID-19-ға қарызы күрес жөніндегі белсененді шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Д.М. Еспаева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлтаев, З.Ж. Аманжолова, Е.Ә. Бектұрғанов, М.А. Қазбекова, В.И. Олейник, С.Т. Сейдуманов.

Қазақстан Республикасы мен Азия Даму Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімге (Жай операциялар) (COVID-19-ға қарызы күрес жөніндегі белсененді шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) «Қазақстан Республикасы мен Азия Даму Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімге (Жай операциялар) (COVID-19-ға қарызы күрес жөніндегі белсененді шаралар және шығыстарды қолдау бағдарламасы) қол қою туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 13 тамыздағы №385 Жарлығына сәйкес 2020 жылғы 25 тамызда Нұр-Сұлтан қаласында қол қойылды.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Үкіметі коронавирустық инфекцияның таралуына қарызы іс-қимыл жөніндегі іс-шаралар шеңберінде әлеуметтік-экономикалық жағдайдаң тұрақтылығын қолдауға бағытталған дағдарысқа қарызы шаралар кешенін жүзеге асыруда. Дағдарысқа қарызы шаралар кешені COVID-19 пандемиясының денсаулыққа, табыс пен экономикалық мүмкіндіктерге теріс әсерін жұмсарту жөніндегі іс-шараларды, сондай-ақ өзге де шараларды қамтиды.

АДБ қарызы Қазақстан Республикасына 908596000 еуро сомасында, Евробор+0,50% сыйақы мөлшерлемесі бойынша, резервке қойғаны үшін қарызы қарожатының игерілмеген қалдығына жылдық 0,15% мөлшеріндегі комиссиямен беріледі. 454298000 еуро мөлшеріндегі қарыздың бір бөлігі 3 жылдық женілдікті кезеңді қоса алғанда, 10 жыл мерзімге беріледі, 454298000 еуро мөлшеріндегі қарыздың қалған бөлігі 3 жылдық женілдікті кезеңді қоса алғанда, 5 жыл мерзімге беріледі.

Қарызы қарожаты Қазақстан Республикасы Үкіметінің COVID-19 пандемиясының салдарына қарызы күрес және экономиканы қалпына келтіру жөніндегі шараларын қолдауға мүмкіндік береді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының (1) және Комитеттің кеңейтілген (1) отырыстары өткізілді.

2020 жылғы 24 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді.

Заң жобасына 2020 жылғы 21 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды.

11. «Қазақстан Республикасы мен Азия Инфракүрылымдық Инвестициялар Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (COVID-19-ға қарсы күрес жөніндегі белсенді шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Д.М. Еспаева.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлтаев, З.Ж. Аманжолова, В.И. Олейник, С.Т. Сейдуманов, Қ.С. Сұлтанов, Т.К. Хитуов.

Қазақстан Республикасы мен Азия Инфракүрылымдық Инвестициялар Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімге (COVID-19-ға қарсы күрес жөніндегі белсенді шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) «Қазақстан Республикасы мен Азия Инфракүрылымдық Инвестициялар Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімге (COVID-19-ға қарсы күрес жөніндегі белсенді шаралар мен шығыстарды қолдау бағдарламасы) қол қою туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 13 тамыздағы №386 Жарлығына сәйкес 2020 жылғы 26 тамызда Нұр-Сұлтан қаласында қол қойылды.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Үкіметі коронавирустық инфекцияның таралуына қарсы іс-қимыл жөніндегі іс-шаралар шеңберінде әлеуметтік-экономикалық жағдайдағы тұрақтылығын қолдауға бағытталған дағдарысқа қарсы шаралар кешенін жүзеге асыруда. Дағдарысқа қарсы шаралар кешені COVID-19 пандемиясының денсаулыққа, табыс пен экономикалық мүмкіндіктерге теріс әсерін жұмсарту жөніндегі іс-шараларды, сондай-ақ өзге де шараларды қамтиды.

АИИБ қарызы Қазақстан Республикасына 661800000 еуро сомасында 3 жылдық женілдікті кезеңді қоса алғанда, 10 жыл өтегі мерзімімен беріледі. Сыйақы мөлшерлемесі Еурибор+0,50%-ды, біржолғы комиссия – қарыз сомасының 0,25%-ын, резервке қойғаны үшін комиссия – қарыз қаражатының игерілген қалдығына жылдық 0,25%-ды құрайды.

Қарыз қаражаты Қазақстан Республикасы Үкіметінің COVID-19 пандемиясының салдарына қарсы күрес және экономиканы қалпына келтіру жөніндегі шараларын қолдауға мүмкіндік береді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының (1) және Комитеттің кеңейтілген (1) отырыстары өткізілді.

2020 жылғы 24 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіberdі.

Заң жобасына 2020 жылғы 21 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды.

12. «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасы Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары А.П. Рау, Д.З. Әлілбеков, П.А. Шараапаев.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Е.С. Никитинская.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар К.Ф. Абсатиров, Е.Х. Барлыбаев, Н.О. Дулатбеков, А.Т. Қожахметов, Ю.Е. Тимошенко, С.Н. Өтебаев, О.В. Шишигина.

Заң жобасының негізгі мақсаттары кедендейк операцияларды жасау уақытын қысқарту, ұсынылатын кедендейк қызметтердің сапасын қамтамасыз ету, сыртқы саудаға жәрдемдесу, сондай-ақ кеден органдарының ақпараттық жүйелерін одан әрі дамыту болып табылады.

Кедендейк реттеуді жетілдіру бизнес ахуалды жақсарту қажеттігіне, кедендейк рәсімдерден өту мерзімдері мен тәртібін оңтайландыруға байланысты.

Бүгінгі күні Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына жыл сайынғы жолдауларында белгіленген, сондай-ақ «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасында көзделген бірқатар міндеттер бар, олар мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді электрондық форматқа көшіруді қамтамасыз ету, мемлекеттік қызметтер көрсету процестері мен мерзімдерін оңтайландыру бөлігінде, оның ішінде бизнес-орта мен сыртқы экономикалық қызметтің прогрессивті дамуына, сондай-ақ бизнес шығасыларының азауына тікелей әсер ететін құралдар ретінде кедендейк қатынастар саласында қолданыстағы заңнамаға өзгерістер енгізуі талап етеді. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаевтың 2017 жылғы 31 қаңтардағы «Қазақстанның Үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына Жолдауында, 2018 жылғы 10 қаңтардағы «Тәртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауында және 2018 жылғы 5 қазандығы «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Қазақстан халқына Жолдауында белгіленген.

Мемлекеттік қызметтер көрсету мерзімдерін қысқарту және оларды электрондық форматқа ауыстыру тауарларды сыныптау, жинақталмаған түрдегі тауарларды сыныптау бойынша алдын ала шешімдер беру сияқты кедендейк көрсетілетін қызметтерге қатысты.

Зияткерлік меншік объектілерін кедендейк тізілімдерге енгізу процесі оңайлатылады, сондай-ақ кеден ісі саласындағы қызметті жүзеге асыратын тұлғалардың кедендейк тізілімдеріне өз тауарларын сақтау қоймаларының, еркін кеден қоймалары мен бажсыз сауда дүкендерінің иелерін енгізуге, оларды тиісті тізілімнен шығаруға, сондай-ақ олардың қызметін тоқтата тұруға және қайта бастауға байланысты іс-әрекеттер электрондық форматқа ауыстырылады.

Кеден органдарына Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тауарларды сыныптау туралы қосымша функциялар да беріледі. Бұл, ең алдымен, одак ішіндегі тауарлардың қозғалысына байланысты.

Заң жобасын жұмыс тобының отырыстарында қарau барысында жекелеген нормаларды жетілдіру мақсатында бірқатар түзетулер қабылданды, оның ішінде:

- электрондық түрде мемлекеттік қызметтер көрсетеу бойынша қызметтер көрсетуге өтініштер беру және шешімдер қабылдау, сондай-ақ мемлекеттік қызметтер көрсетеу мерзімдерін қысқарту;
- мемлекеттік кірістер органдарының ақпараттық жүйесінің жұмысындағы қателіктермен байланысты бұзушылықтар анықталған жағдайда декларантты жауапкершіліктен босату;
- камералдық кедендейтік тексеру жүргізу тәртібін регламенттеу;
- көшпелі кедендейтік тексерудің қосымша түрін – тәуекелдерді басқару жүйесі негізінде жүзеге асырылатын кешенді көшпелі кедендейтік тексеруді енгізу;
- тәуекелдің құндық индикаторларын және сыртқы экономикалық қызметке қатысуышыларға қолжетімді болатын бағалық ақпаратты қалыптастыру әдістемелерін айқындау жөніндегі функцияларды бекіту;
- ұлттық оператордың электрондық сүйемелдеуді жүзеге асыруы кезінде навигациялық пломбаларды қолдануға байланысты мәселелерді реттеу;
- әкімшілік рәсімдерді жүзеге асыру тәртібіне байланысты кедендейтік құқықтық қатынастар «Қазақстан Республикасындағы кедендейтік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының қолданыстағы Кодексімен реттелмеген бөлігінде Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексімен реттелетін толықтыруды енгізу;
- екінші деңгейдегі банктердің кредиттік портфельдерінің сапасын жақсартуға маманданатын үйымға берешекті қайта құрылымдау, берешекті, сыйақыны есептен шығару, тұрақсыздық айыбын жою жөніндегі, сондай-ақ банктермен және банк операцияларының жекелегентүрлерін жүзеге асыратын үйимдармен үқастық бойынша шығындарды тану жөніндегі өкілеттіктерді беру жөніндегі, сондай-ақ басқа да түзетулер қабылданы.

Бұдан басқа, бірқатар заңнамалық актілерге өзгерістер енгізілуіне байланысты заң жобасының атауы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кедендейтік реттеу және кәсіпкерлік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» болып өзгертилді.

Заң жобасының жекелеген түзетулері редакциялық дәлсіздіктерді жоюға және ЕАЭО-ның Кеден кодексіндегі өзгерістерге сәйкес келтіруге бағытталған.

Сондай-ақ, жұмыс тобы заң жобасын заң техникасының қағидаларына сәйкес келтіру мақсатында енгізілген өзгерістер мен толықтыруларды қабылдады.

Заң жобасы бойынша мүдделі министрліктер мен ведомстволардың Қазақстан Республикасының «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасының, сондай-ақ өзге де үкіметтік емес үйимдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 13 отырысы және Қаржы және бюджет комитетінің 2 кеңейтілген отырысы өткізілді.

2020 жылғы 24 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын екінші оқылымда мақұлдаپ, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді.

13. «2017 жылғы 11 сәуірдегі Еуразиялық экономикалық одақтың Кеден кодексі туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификацияла туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат К.К. Жабағиев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар К.Ф. Абсатиров, С.Қ. Ахметов, Р.У. Ким, Е.А. Козлов, М.М. Махамбетов, Ю.Е. Тимошенко.

Заң жобасы Еуразиялық экономикалық одақтың Кеден кодексіне кеден органдарының мүше мемлекеттер үкіметтерінің басшыларына және олармен бірге жүретін отбасы мүшелеріне, Армения Республикасы Премьер-Министрі Әкімшілігінің Басшысына, сондай-ақ Армения Республикасы Премьер-Министрінің Күзет қызметінің бастығына қатысты кедендік бақылаудың белгілі бір нысандарын қолдануынан босатуды белгілеу белгілінде өзгерістер енгізуіндегі көздейді.

Армения Республикасының жаңа Конституациясының қабылдануына байланысты Армения Республикасы 2017 жылғы 22 тамызда Комиссия кеңесінің отырысында Еуразиялық экономикалық одақтың Кеден кодексінің 321-бабына өзгерістер енгізу мәселесі жөнінде бастамашылық жасалды.

2020 жылғы 23 желтоқсанда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында қарау жоспарлануда.

14. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасында микроқаржы және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: А.М. Жамалов, А.П. Рау.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.М. Жамалов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлтаев, М.Д. Бопазов, И.И. Клименко, В.И. Олейник, И.П. Аронова, М.А. Қазбекова.

Заң жобасы «Қазақстан Республикасы азаматтарының борыш жүктемесін азайту шаралары туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 26 маусымдағы № 34 Жарлығына және 2020 жылғы 24 қаңтарда Үкіметтің кеңейтілген отырысында берілген Қазақстан Республикасы Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес әзірленді.

Заң жобасында микроқаржы үйымдарын микрокредит беру туралы шарттың бірінші бетіндегі артық төлем сомалары мен микрокредит нысанасын қоса алғанда, микрокредиттің толық құны туралы ақпаратты көрсетуге міндеттейтін нормалар көзделген. Бұдан басқа, микрокредит беру туралы шартқа мазмұнына, ресімделуіне, мұқаба парақтың міндетті талаптарына қойылатын талапты бекіту бойынша уәкілетті орган үшін қосымша құзырет көзделеді.

Сондай-ақ, сыйақы негізгі борышқа қосылатын микрокредиттің қайта құрылымдау немесе қайта қаржыландыру есебінен азаматтардың борыштық жүктемесінің ұлғаюына жол бермеу мақсатында мерзімі өткен сыйақыны, тұрақсыздық айыбын (айыппұлды, өсімпұлды), комиссиялар мен қарыз беруге және оған

қызмет көрсетуге байланысты өзге де төлемдерді негізгі борыш сомасына капиталдандыруға (жинақтауға) тыйым салу ұсынылады.

Заң жобасы коллекторлық агенттіктердің қалыптастырылған жарғылық капиталының ең мөлшерінде қойылатын талаптарды белгілеу арқылы коллекторлық агенттіктердің жауапкершілігін арттыруды көздейді. Коллекторлық агенттіктің жарғылық капиталының ең төмен мөлшері уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленетін болады.

2020 жылғы 9 желтоқсанда заң жобасы бірінші оқылымда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында мақұлданды.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Регламентіне сәйкес Қаржы және бюджет комитеті мынадай заң жобалары бойынша жұмысты жалғастыруды:

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бюджет заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат О.Н. Өксікбаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Б.Т. Кесебаева, К.И. Мұсылман, Қ.Қ. Жақыпов, М.Д. Бопазов, С.А. Звольский, У.А. Қайназаров.

Бюджет саясаты мен бюджет қаражатын жоспарлау және пайдалану процесінің тиімділігін арттыру мақсатында әзірленген. Заң жобасында бюджет шығыстарынан қайтарымды арттыруға бағытталған бюджет процесін реформалау көзделеді.

Қаржы және бюджет комитетіне бұл туралы 2021 жылғы 2 маусымға дейін қорытынды дайындау тапсырылды.

2. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат И.В. Смирнова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ж.Ә. Омарбекова, С.В. Имашева, С.Т. Сейдуманов, М.Қ. Пішембаев, А.Б. Тасболатов, С.А. Звольский.

Еуразиялық экономикалық одақтың кедендейк кодексінің ережелерін іске асыру мақсатында аванстық төлемдерді кедендейк әкелу, арнайы, демпингке қарсы, өтемақы баждарын төлеу есебіне есепке жатқызу мүмкіндігі бөлітінде 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттамаға 2019 жылғы 1 қазанда қол қойылды.

Қаржы және бюджет комитетіне бұл туралы 2021 жылғы 9 маусымға дейін қорытынды дайындау тапсырылды.

3. «Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің темекі өнімдеріне акциздер саласындағы салық саясатын жүргізу қағидаттары туралы келісімді ратификациялау туралы».

Ратификацияланатын Келісімнің мақсаты - Еуразиялық экономикалық одақ шенберінде темекі өнімдері нарығының жұмыс істеуі және акциздер мөлшерлемелерін үйлестіру арқылы осы салада бәсекелес ортаны дамыту үшін жағдайлар жасау.

2020 жылды 9 желтоқсанда Парламент Мәжілісі заң жобасын жұмысқа қабылдады және Қаржы және бюджет комитетіне 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейін ол бойынша қорытынды дайындауды тапсырды.

4. «**2011 жылғы 22 маусымдағы Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің бірлескен алқасы туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы**».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.М. Жамалов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.Ә. Үмбетов, Қ.Т. Ержан, Б.Қ. Тілеухан, В.И. Олейник, С.Н. Өтебаев, О.В. Шишигина.

2011 жылғы 22 маусымда Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің бірлескен алқасы туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттамаға (бұдан әрі - Хаттама) 2019 жылғы 9 тамызда Чолпон-Ата қаласында қол қойылды.

Хаттаманы ратификациялау 2011 жылғы 22 маусымдағы Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің бірлескен алқасы туралы шарттың терминологиясын 2014 жылғы 29 мамырдағы ЕАЭО туралы шарт пен 2017 жылғы 11 сәуірдегі ЕАЭО Кеден кодексі туралы шарттың ережелеріне сәйкес келтіруге мүмкіндік береді.

2020 жылғы 9 қыркүйекте Парламент Мәжілісі заң жобасын жұмысқа қабылдады және Қаржы және бюджет комитетіне 2021 жылғы 17 наурызға дейін қорытынды дайындау тапсырылды.

2.6. ЭКОЛОГИЯ МӘСЕЛЕЛЕРИ ЖӘНЕ ТАБИГАТ ПАЙДАЛАНУ КОМИТЕТИ

Ағымдағы сессияда барлығы Комитеттің **27** отырысы, оның ішінде тақырыптық кеңейтілген отырыс және Комитеттің кеңейтілген **10** отырысы өтті.

Есеп беру сессиясында Комитет жұмысында Комитет жетекші болып табылатын **16** заң жобасы бар.

1. «**Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы**».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат И.С. Унжакова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлімжанов, Е.Х. Барлыбаев, Г.Қ. Бижанова, Қ.Қ. Жақыпов, А.С. Мурадов, А.Т. Перуашев, А.П. Рау.

Заң жобасы өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы заңнаманың нормаларын жетілдірге, қауіпті объектілердегі мемлекеттік қадағалауды жүзеге асырудың тиімділігін арттыруға, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы жұмыстарды жүргізу құқығына, аттестатталған ұйымдардың қызметін реттеуге және авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу бойынша қызметтер көрсетуге, сондай-ақ заңнамалық олқылықтарды және қолданыстағы заңнамадағы қайшылықтарды жоюға бағытталған.

Заң жобасын талқылау барысында жұмыс тобы «Азаматтық қорғау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының ұғымдық аппаратын нақтылау және редакциялық жақсартуға қатысты түзетулер енгізді және қабылдады. Депутаттардың ұсынысы бойынша «Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы авариялық-құтқару қызметтерін аттестаттау» жаңа бабымен реттелген өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы авариялық-құтқару қызметтерін аттестаттау механизмін енгізді.

Жұмыс тобының бастамасымен өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету, оның ішінде қауіпті өндірістік құрылғылар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерінде қауіпті техникалық құрылғыларды тіркеу және есептен шығару бөлігінде жергілікті атқарушы органдар мен үекілетті органның өкілеттіктерін шектеу мәселелерін реттейтін жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдарды пайдалану бойынша нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу және бекіту жөніндегі үекілетті органның құзыреті кенейтілді.

Кәсіпорындарда өндірістік бақылауды күшейту және өнеркәсіптік қауіпсіздік декларациясын дербес әзірлеу үшін нормалар қабылданды.

2020 жылғы 27 мамырда Заң жобасы Парламент Мәжілісінде бірінші оқылымда мақұлданды.

Заң жобасын екінші оқылымға дайындау барысында өндірістік, қалалық және көліктік инфрақұрылым жұмысының қауіпсіздігі мен тиімділігін арттыру мақсатында «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылышы және құрылыш қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар қолдауға ие болды.

Заң жобасымен «Арнайы экономикалық және өнеркәсіптік аймақтар туралы» Заңға арнайы индустримальдық аймақтарды құру, олардың жұмыс істеуі және тарату процестерін реттейтін түзетулер, сондай-ақ арнайы индустриялық аймақтардың аумағында жұмыс істейтін инвесторларға сараптама жүргізуге және өздерінің инвестициялық жобаларын «бір терезе» қағидаты бойынша бекітуге мүмкіндік беретін нормалар енгізілді.

Сонымен қатар, «Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы», «Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы» заңдарға түзетулер енгізілді. Олар мемлекеттік-жекеменшік серіктестік шарттары бойынша туристік-рекреациялық қызметті жүзеге асыру үшін ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың участекелерін беру, кәсіптік балық аулауды ынталандыру және балық өсіру шаруашылықтарын дамыту мәселелеріне қатысты. «Табиғи монополиялар туралы» Заңға шаруашылықаралық және шаруашылықшілік каналдары бар магистралдық каналдарды сенімгерлік басқаруға беру туралы мемлекеттік меншікті басқару жөніндегі үекілетті органмен, жергілікті атқарушы органдармен келісу бойынша нормалар енгізілді.

Бұдан басқа, «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы» Заңға энергия үнемдеуге және ресурс үнемдеуге, сондай-ақ Қазақстанның парниктік газдар шығарындыларын азайту

жөніндегі халықаралық міндеттемелерін орындауға бағытталған қайталама энергетикалық ресурстарды пайдалану тетігін енгізетін нормалар енгізілді.

Заң жобасына жаңа нормалардың енгізілуіне байланысты оның тақырыбын мынадай редакцияда жазу ұсынылды: «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік, индустриялық аймақтар, жануарлар дүниесі, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, энергетика және табиғи монополиялар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобына 180-нен астам түзету келіп түсті, олар жұмыс тобының 30 отырысында және Комитеттің үш кеңейтілген отырысында қаралды. Салыстырма кестеде барлық позициялар қабылданды.

Заң жобасын а.ж. 30 желтоқсанда Парламент Мәжілісінің жалпы отырысына екінші оқылымда талқылауға шығару жоспарланып отыр.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне атом энергиясын пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат А.С. Платонов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.В. Имашева, П.О. Казанцев, А.О. Қоңыров, Ж.Ә. Омарбекова, А.П. Рау, Қ.С. Сұлтанов, И.С. Унжакова.

Заң жобасының мақсаты - атом энергетикасын дамытудың ұйымдық-құқықтық тетіктерін жетілдіру және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша түзетулер енгізу.

Заң жобасының негізгі мақсаты - атом энергиясын пайдалану саласындағы қызметті реттеудің нақты шекараларын айқындау, бұл реттеу объектілері мен субъектілеріне қойылатын біржакты талаптарды белгілеуге мүмкіндік береді, бұл, сайып келгенде, ядролық және радиациялық қауіпсіздік деңгейінің артуына және халықаралық шарттардың сақталуын қамтамасыз етуге алып келеді.

«Халықтың радиациялық қауіпсіздігі туралы», «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» және «Атом энергиясын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Зандарына өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Заң жобасын талқылау барысында жұмыс тобы мыналарға қатысты ұсыныстар енгізді: Қазақстан Республикасының атом энергиясын пайдалану саласындағы заңнамасының талаптарын бұзу жағдайлары; қызметтің ядролық қондырығылармен және ықтимал радиациялық қауіптілі I және II санаттағы объектілермен жүзеге асыратын субъектілерді тексеру тәртібі; атом энергиясын пайдалану саласындағы қызметті лицензиялау және т. басқалары.

Сондай-ақ, қолданыстағы заңнамаға сәйкестендіру үшін жекелеген нормалардың редакциясы жақсартылды және нақтыланды.

Парламент Мәжілісінің барлық комитеттері заң жобасы бойынша оң қорытындыларын берді.

Жұмыс тобына 50-ден астам ұсыныстар келіп түсті, олар жұмыс тобының 3 отырысында және мұдделі мемлекеттік

органдар өкілдерінің, «Атамекен» ҰКП, «Республикалық тау-кенметаллургия кәсіподағы» ЗТБ, «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ, Ядролық технологиялар қауіпсіздігі ғылыми-техникалық орталығы өкілдерінің қатысуымен кеңейтілген отырыста қаралды.

Заң жобасы 2020 жылғы 23 желтоқсанында Парламент Мәжілісінде мақұлданды және Парламент Сенатының қаралуына жіберілді.

3. «Қазақстан Республикасының Экология кодексі».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.М. Махамбетов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, Е.Х. Барлыбаев, Г.Қ. Бижанова, М.Д. Бопазов, Б.С. Ізмұхамбетов, П.О. Казанцев, Қ.Ә. Қаракен, А.Т. Қожахметов, Б.Б. Мамраев, М.Б. Теміржанов, Т.И. Яковлева.

Экология кодексінің жобасы халықтың өмірі мен денсаулығы үшін қолайлы қоршаған табиғи орта құру және табиғи ресурстарды сақтау мақсатында экологиялық қатынастарды реттеуге бағытталған.

Экология кодексінің жобасы Елбасы – Тұңғыш Президент Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы Қазақстан халқына арнаған Жолдауында және 2050 Стратегиясында айтылған экологиялық заңнаманы жаңарту және экологиялық тұрақты дамудың басымдығы туралы, сондай-ақ Мемлекет Басшысы Қ. Тоқаевтың 2019 жылғы 12 маусымда Қазақстан Республикасының Президенті лауазымына сайланған ресми ұлықтау рәсімінде қойған бірыңғай экологиялық саясатты қалыптастыру жөніндегі міндеттер туралы тапсырмасына сәйкес әзірленді.

Кодекс жобасында ЭЫДҰ елдерінің тәжірибесін ескере отырып әзірленген экологиялық қатынастарды реттеудің тұжырымдамалық жаңа тәсілдері қарастырылған. Олар 7 қағидала негізделген:

1) «ластаушы төлейді және түзетеді»; 2) қоршаған ортаға әсерді бағалаудағы жаңа тәсілдер; 3) ең жақсы қол жетімді технологияларды және экономикалық ынталандыру шараларын енгізу; 4) эмиссиялар үшін төлем және табиғатты қорғау іс-шараларына бюджет қаражатын мақсатты жұмсай; 5) шығарындылар мен төгінділерді бақылаудың автоматтандырылған жүйесі; 6) мемлекеттік бақылау тетіктерін жетілдіру; 7) өндіріс пен тұтыну қалдықтарын, оның ішінде жылу мен электр энергиясын алу үшін қалдықтарды өндеуді басқаруды жетілдіру.

Кодекс жобасы ластауш кәсіпорындардың ең озық қол жетімді технологияларын енгізу жағдайында кешенді экологиялық рұқсаттарға өтуді; қоршаған ортаға әсерді бағалау рәсіміне жататын объектілерді шектеуді; стратегиялық экологиялық бағалауды және экологиялық мониторинг жүйесін автоматтандыруды енгізуі көздейді.

Экология кодесінің жобасы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің 2020 жылғы 28 қазандығы жалпы отырысында бірінші оқылымда мақұлданды.

Екінші оқылымға дайындық барысында жұмыс тобы мынадай мәселелер бойынша түзетулерді қарастырды:

ең озық қолжетімді техникалардың неғұрлым қатаң анықтамаларын қабылдау кезінде бұрын берілген кешенді экологиялық рұқсаттарды қайта қарастауды;

Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындастын әзірлеу тәртібін ұлттық стандарттар түрінде емес, ең озық қолжетімді техникалар бойынша анықтамалықтарды бекіту;

Эмиссияларды бақылаудың автоматтандырылған жүйесін енгізу мерзімдері.

Отпелі ережелер мемлекеттің экологиялық және экономикалық мұдделері арасындағы теңгерімді сақтай отырып нақтыланды.

Осы және басқа да бірқатар нормалар Үкіметке қорыттындыға жіберілді, олардың маңызды бөлігі қолдау тапты.

Кодекс жобасы «Өсімдіктердің, жануарлардың, микроорганизмдердің гендік қорын қорғау және генетикалық ресурстарды пайдалану» жаңа тарауымен, «Биоәртүрлілікті сақтау шаралары», «Биоәртүрлілікті жоғалту және биологиялық әртүрлілікті жоғалтқаны үшін өтемең», «Экожүйелік қызметтер», «Электр желілерін салу және пайдалану кезіндегі экологиялық талаптар», «Энергия қалдықтарды кәдеге жарату» секілді жаңа баптармен толықтырылды.

Депутаттар 98-бапты пысықтады, оған сәйкес I және II санаттағы объектілер рұқсат беру рәсімдері шеңберінде, ал III санаттағы объектілер - жеңілдетілген түрде мемлекеттік экологиялық сараптамадан өтетін болады. Сондай-ақ, III санаттағы объектілерге жататын мал шаруашылығы саласындағы мәселелерді реттеуді жеңілдету бойынша ұсыныстар әзірленді.

Кодекс жобасын талқылау барысында Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес бірыңғай жер салығын төлеушілер болып табылатын адамдарға әкімшілendіруді жеңілдету және жақсарту үшін әсер етуге экологиялық рұқсат алу қажеттілігіне қатысты нормалар әзірленді.

Сондай-ақ мынадай мәселелерді реттейтін нормалар пысықтады:

экологиялық тиімділікті арттыру бағдарламасы, онда әмиссияға қол жеткізу кестесі және осы Кодекске сәйкес белгіленген технологиялық стандарттар болуы қажет, ал егер оператор қоршаған ортаға теріс әсердің төмендеуіне ықпал етпесе, кестеге өзгерістер енгізуге құқылы;

мемлекеттік экологиялық бақылауды жүзеге асыру және жүргізу кезінде Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасын бұзы нәтижесінде алынған экономикалық пайда сомасын анықтау;

коршаған ортаны қорғау мұдделерін қозғайтын мәселелер бойынша шешім қабылдауға қоғамның қатысуы. Енді қоғамдық бақылаудың субъектісі жоспарланған қызмет сатысында ғана емес, сонымен қатар жүзеге асырылатын кез-келген қызмет болуы мүмкін.

Депутаттар қоршаған ортаға әсер ету рұқсаттарын қарau және беру мерзімдерін, сондай-ақ тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау, кәдеге жарату және қайта өңдеудің ұтымды жүйесі туралы халықты ақпараттандыру мәселелерін реттеуге бағытталған түзетулерді қарастыратын ұсыныстар енгізді.

Бұдан басқа, әртүрлі оқыуларды болдырмайтын және Кодекс жобасын Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасы қағидаларына сәйкес келтіруге бағытталған редакциялық және нақтылау сипатында бірқатар түзетулер енгізілді.

Экология кодексінің жобасын кеңінен талқылау мақсатында Комитет Kazenergy алаңдарында 2020 жылғы 5 наурызда «Экология кодексінің жобасы аясында мұнай-газ және энергетика салаларының өзекті мәселелері» атты және Халықаралық технологиялар мен инвестициялық жобалар орталығында 2020 жылғы 24 қыркүйекте «Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі жобасы шенберінде экологиялық қатынастарды реттеудің жаңа тәсілдері туралы» тақырыптық кездесулер өткізді. Комитет Тұнғыш Президент - Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы 5 қазандағы Жолдауын және Мемлекет басшысы Қ. Тоқаевтың 2019 жылғы 2 қыркүйектегі Жолдауын іске асыру шенберінде Қарағанды облысының Теміртау қаласында: «Өнірдегі ірі кәсіпорындардың шығарындыларды тазарту мен азайтудың жаңа технологияларын енгізуі туралы» деген тақырыпта және 2020 жылғы 28 ақпанда «Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің жобасы шенберінде қалдықтарды қайта өндеду және кәдеге жарату жүйесіндегі жаңа тәсілдер туралы» деген тақырыпта Ақтөбе облысында 2 көшпелі отырыс өткізді.

Мәжіліс спикері Н.З. Нығматулиннің қатысуымен Үкіметтік емес үйымдардың өкілдерімен онлайн кездесу өтті.

Жалпы, Кодекс жобасы бойынша тұсаукесер, жұмыс тобының 37 отырысы, Комитеттің екі кеңейтілген отырысы өтті.

Жұмыс тобы 2500-ден астам ескертулер мен ұсыныстарды қарады, олар бойынша жұмыс тобының отырыстарында тиісті шешімдер қабылданды.

Экология кодексінің жобасы Қазақстан Республикасының Президентіне қол қоюға жіберілді.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.М. Махамбетов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, Е.Х. Барлыбаев, Г.Қ. Бижанова, М.Д. Бопазов, Б.С. Ізмұхамбетов, П.О. Казанцев, Қ.Ә. Қаракен, А.Т. Қожахметов, Б.Б. Мамраев, М.Б. Теміржанов, Т.И. Яковleva.

Заң жобасы Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы 5 қазандағы «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Қазақстан халқына Жолдауын және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылға арналған занжобалау жұмысының жоспарын іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасы экологиялық бақылау тәсілдерін қайта қарауды, экологиялық заңнаманы бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілікті күштейтуді, әмиссиялық алымдардан түсken қаражатты бөлудегі мақсатты тәсілді және жаңа Экологиялық кодектің жобасында анықталған экологиялық қатынастарды реттеудегі тұжырымдамалық тәсілдерді іске асыруға бағытталған басқа да нормаларды қарастырады.

Заң жобасы Экология кодексінің жобасында ұсынылған жаңалықтарды іс жүзінде іске асырудың құқықтық негізін құру мақсатында заңнамаға өзгерістер көздейді.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің 2020 жылғы 28 қазандагы жалпы отырысында бірінші оқылымда мақұлданды.

Екінші оқылымға дайындық барысында жұмыс тобы табиғатты қорғау іс-шараларына қоршаған ортаға жағымсыз әсері (шығарындылары) үшін жергілікті атқарушы органдар жинайтын барлық төлемдердің бағыттары туралы ережелермен, оның ішінде Бюджет кодексінің нормаларын толықтыратын түзетулерді қарастырды. Соңдай-ақ экологиялық сақтандыруға қатысты мәселелер жетілдірілді. Атап айтқанда, міндетті экологиялық сақтандыру I санаттағы объектілерді пайдалану үшін ғана емес, қоршаған ортаға қауіпті қызмет турлерінің тізбесі бойынша да қолданыстағы редакциядағы талап етілетін болады;

жер қойнауын пайдалану және оларды қаржылық қамтамасыз ету бойынша операциялардың салдарын жеңілдету мәселелерін реттейді, олардың болмауы қазіргі кезде қоршаған орта саласында және мемлекет шығындарында тәуекелдерді тудырады;

мемлекеттік экологиялық сараптама мен экологиялық рұқсат алудың аражігін ажырату мәселелерінде Экология кодексінің жобасына сәйкес келтіру мақсатында Орман және Су кодекстерінің ережелері пысықталды.

Заң жобасы 8 кодекс пен 10 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізуіндегі көздейді.

Жалпы, Заң жобасы бойынша жұмыс тобының 7 отырысы және Комитеттің екі кеңейтілген отырысы өтті.

Жұмыс тобы 350-ден астам ескертулер мен ұсыныстарды қарады, олар бойынша тиісті шешімдер қабылданды.

Заң жобасы 2020 жылғы 18 қарашада Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында мақұлданды және Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберілді.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Президентіне қол қоюға жіберілді.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау және электр энергетикасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Қ.Ә. Қаракен.

Бастамашылары: Парламент Мәжілісінің депутаттары: Ш.А. Өтемісов, Қ.Т. Ержан, С.А. Симонов, Г.А. Шегельский, Т.И. Яковлева, Парламент Сенатының депутаты: М.М. Бортник.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Ж.А. Ахметбеков, Г.Қ. Бижанова, М.Д. Бопазов, Қ.Т. Ержан, С.А. Звольский, С.Д. Құсайынов, Т.И. Сыздықов.

Заң жобасының тұжырымдамасына сәйкес жаңа икемді қуаттарды салуға жағдай жасау, жаңартылатын энергия көздерін (ЖЭК) пайдалану жөніндегі жобалар бойынша төлем

міндеттемелері орындалмаған жағдайда есеп айырысу-қаржы орталығына мемлекеттік қаржылық қолдау көрсету, су тасқыны электр энергиясын орталықтандырылған сатып алу-сату механизмін енгізу, жаңартылатын энергия көздерін қолдауға арналған соңғы тариф белгілеу қарастырылуда.

Заң жобасының қабылдануы оларды өндіріс пен тұтынудың теңгерімсіздігін реттеуге тартудың икемді қуаттарын дамытуға, жаңартылатын энергия көздері секторының инвестициялық тартымдылығын арттыруға, инвесторлардың тәуекелдерін азайтуға ынталандырады, бұл сәйкесінше аукциондық саудада жаңартылатын энергия көздері объектілері өндіретін электр энергиясы бағасының төмендеуіне әкеледі.

Заң жобасын талқылау барысында депутаттар - жұмыс тобының мүшелері «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының тұжырымдамалық аппаратына бірқатар толықтырулар енгізді, соның ішінде: «икемді генерация режимі бар жаңадан іске қосылатын генераторлық қондырғылардың құрылышы кезінде электр энергиясының дайындығын қолдау қызметіне жеке тариф», «икемді генерация режимі бар жаңадан пайдалануға берілетін өндіруші қондырғылардың құрылышына аукциондық тендерлер», «аукционды ұйымдастырушы», «энергия өндіруші ұйымның электр энергиясының сату бағасы», «жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау үшін қосымша акы».

Заң жобасының кейбір нормаларын жетілдіру мақсатында жұмыс тобы мыналарға қатысты нормаларды қабылдады:

- Қазақстан Республикасында икемді генерация режимі бар генерацияланатын қондырғылар салу жобаларын іске асыру тетігі;

- су тасқыны электр энергиясын беру кезінде энергия өндіруші ұйымдарды электр энергиясын беру қызметі үшін ақы төлеуден босату;

- электр қуаттылығының алдағы жылға арналған жүктемесін көтеру дайындығын қамтамасыз ету үшін қызмет бағасын төмендетуге қуат нарығында қалыптасқан қаражатты бағыттау.

Жұмыс тобына 140-тан астам ұсыныстар келіп түсті, олар жұмыс тобының 9 отырысында және Комитеттің кеңейтілген отырысында қаралды.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің 2020 жылғы 7 қазандығы жалпы отырысында мақұлданды.

Мемлекет басшысы 2020 жылғы 7 желтоқсанда қол қойды.

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заннамалық актілеріне қалдықтарды энергетикалық кәдеге жарату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ш.Ә. Өтемісов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.К. Әшімбетов, Г.Қ. Бижанова, Б.С. Ізмұхамбетов, Қ.Ә. Қаракен, Ф.А. Қаратасев, С.А. Симонов, Т.К. Хитуов.

Бастамашылары: Мәжіліс депутаттары К.Ә. Қаракен, Г.К. Бижанова, **[Г.А. Щегельский]**

Заң жобасы Қазақстан үшін маңызды болып табылатын тұрмыстық қатты қалдықтар мәселесін шешуге бағытталған.

Заңжобасында қатты тұрмыстық қалдықтарды электр энергиясын алу үшін, оларды жағу арқылы қедеге жарату үсінілады. Бұғынгі күні республикада қатты тұрмыстық қалдықтарды өндіру деңгейі шамамен 14,9% құрайды. Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің деректері бойынша, мұндай қалдықтарды қайта өндіру үлесі 30%-дан аспайды, қалған 70%-ы қайта өңделмейді және көмүге жатады.

Қалдықтардың басым үлесін көму полигондар алып жатқан алаңдардың ұлғаюына және полигондардың қалпына келтірілген жерлерін шаруашылық айналымынан шығаруға әкеледі.

Осы аспектіде қайта өндіреүте жатпайтын қалдықтарды жағу полигондардың саны мен алаңын қысқартып қана қоймай, қалдықтарды жағудан экологиялық және экономикалық тиімділігін алуға мүмкіндік береді. Алайда, осы сектордың төмен инвестициялық тартымдылығы қалдықтарды қайта өндіреді осы бағытының негізгі тежеуші факторы болып табылады.

Осыған байланысты заң жобасында Экология кодексіне және «Электр энергетикасы туралы» және «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы» заңдарға түзетулер енгізу үсінілады. Бұл түзетулер электр энергиясын алу үшін қалдықтарды жағу процестерін қолдау тетігін құруға бағытталған және мыналарды көздейді:

- ұфым аппаратын «қалдықтарды энергетикалық қедеге жарату» және «қалдықтарды энергетикалық қедеге жарату объектісі» терминдерімен толықтыру;

- қоқысты жағуды пайдаланатын энергия өндіруші ұйымдардың тізбесін бекіту жөніндегі уәкілетті органның құзыреті; сондай-ақ жағуға жатпайтын қалдықтардың тізбесі; осы заң жобасының ережелерін іске асыру үшін заңға тәуелді актілерді әзірлеу;

- жергілікті органдардың қоқыс жағатын зауыттарды қалдықтардың қажетті көлемімен қамтамасыз ету жөніндегі міндеті;

- қалдықтарды энергетикалық қедеге жарату объектілері өндірген электр энергиясын 15 жыл ішінде кепілді сатып алу;

- қоршаған ортаға шығарындыларды шектеубөлігінде европалық стандарттарға баламалы қоқыс жағатын зауыттарды пайдалануға қойылатын талаптарды белгілеу.

Заңжобасын жұмыс тобының мүшелерімен талқылау барысында бас комитет мыналарды қарастыратын ұсныстар мен түзетулер енгізді:

- «қалдықтарды энергетикалық қедеге жарату» және «қалдықтарды энергетикалық қедеге жарату объектісі» ұфымдарының анықтамасын нақтылау;

- жергілікті атқарушы органдардың қоқыс жағатын кәсіпорындарды қалдықтардың қажетті көлемімен қамтамасыз етуді міндеттейтін норманы алып тастау;

- жер заңнамасына сәйкес қалдықтарды энергетикалық кәдеге жарату бойынша объектілерді қоса алғанда, әлеуметтік инфрақұрылым салу үшін жергілікті атқарушы органдардың жер учаскелерін бөлу мәселелерін Қазақстан Республикасының Экология кодексінде нақтылау;

- қолданыстағы заңнамаға және Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісінде қаралатын заң жобаларының нормаларына үйлестіру мақсатында құқықтық коллизияларды жою;

- заң жобасы нормаларының редакциясын нақтылау және жақсарту;

- заң жобасының нормаларын заң техникасы талаптарына сәйкестендіру.

Заң жобасын екінші оқылымға дайындау шенберінде жұмыс тобы қалдықтарды энергетикалық кәдеге жарату жөніндегі жобаларды іске асыру үшін құқықтық олқылықтардың орнын толтыруға және құқық қолданудағы коллизияларды болдырмауға бағытталған түзетулерді талқылады.

Мәжілістің барлық комитеттері заң жобасы бойынша он қорытышыларын берді.

Жалпы, заң жобасы бойынша жұмыс тобының 6 отырысы және Комитеттің кеңейтілген екі отырысы өтті.

Экология және табиғатты пайдалану мәселелері комитеті Қазақстан Республикасы Заңының жобасына Сенат ұсынған З түзетүмен келісті.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне энергетика, көлік және мемлекеттік наградалар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына Мемлекет Басшысы 2020 жылы 9 қарашада қол қойды.

7. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің ядролық авария немесе радиациялық авариялық ахуалдың туындау жағдайына дайындықты және олардың зардаптарын жою кезіндегі өзара көмекті қамтамасыз ету бойынша өзара іс-қимылтытуралықелісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Д.Қ. Мыңбай.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар А.Е. Базарбаев, Б. Жылқышиев, В.Б. Косарев, Е.С. Никитинская, Ж.Ә. Омарбекова, С.Ф. Бычкова.

Келісімге 2018 жылғы 2 қарашада Астана қаласында қол қойылды. Ол ТМД елдерінің арасындағы ядролық апарттар мен инциденттерге шұғыл көмек көрсету бойынша ынтымақтастықты дамытуға бағытталған. Мұндай ынтымақтастық ядролық апарттардың зардаптарын барынша азайту және халық денсаулығы мен қоршаган ортаны радиоактивті шығарылымдардың әсерінен қорғау үшін қажет.

Келісім атом энергиясын бейбіт мақсатта пайдалану кезінде ядролық қондырғылардың сақталуы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуге ықпал ететін болады.

Жұмыс тобының 1 отырысы, Комитеттің кеңейтілген отырысы өтті, онда депутаттардың, әзірлеушілердің және мүдделі мемлекеттік орган өкілдерінің қатысуымен келісімнің негізгі тармақтары талқыланды.

Жұмыс тобында қарау барысында Заң жобасының тақырыбы мен мәтініне редакциялық сипатта бір түзету келіп түсті, оны жұмыс тобының мүшелері бірауыздан қабылдады.

Заң жобасы 2020 жылғы 23 желтоқсанда Парламент Мәжілісінде мақұлданды және Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

8. «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне уран өндіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ш.А. Өтемісов.

Бастамашылары: депутаттар И.С. Унжакова, Г.А. Баймаханова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Б. Жылқышиев, Б.С. Ізмұхамбетов, А.Т. Қожахметов, М.Қ. Пішембаев, С.А. Симонов, Б. Смағұл, И.С. Унжакова.

Заң жобасы уран өндіру мәселелері бойынша «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексті іс жүзінде құқықтық қолдану барысында туындаған олқылықтарды жоюға бағытталған.

Заң жобасында уран өндіру кезеңін ұзарту рәсімін жетілдіру, мемлекеттік сараптама тетігін құру, уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобаларына қойылатын талаптарды бекіту көзделген.

Бұл уран өндірісі бойынша қойылған мақсаттарға жету механизмін енгізуге, кәсіпорындардың келісімшарт талаптарын сақтауын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында жұмыс тобы мыналарға қатысты түзетулер енгізді:

- жобалау құжаттарына тәуелсіз сараптама және әзірлеу талдауларын ұйымдастыруға және жүргізуге жұмсалған шығындарды етеу;

- уран кен орындары қорлары көлемінің ұлғаюы бастапқыдан 30 пайызға немесе одан көп болған жағдайда, аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуына бағытталған жобаны іске асыру бойынша жер қойнауын пайдаланушының қосымша міндеттемелері.

Заң жобасы 2020 жылғы 2 желтоқсанда Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында бірінші оқылымда мақұлданды.

Заң жобасын екінші оқылымға дайындау кезінде жұмыс тобы уран кен орны қорлары көлемінің өсімі бастапқы көлемнен 30 және одан да көп пайызға артқан жағдайда, тәуелсіз сараптама операторының қызметіне, өнірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына бағытталған жобаны іске асыру жөніндегі жер қойнауын пайдаланушының қосымша міндеттемелеріне қатысты түзетулер енгізді және қабылдады.

Барлығы жұмыс тобына 30-дан астам түзетулер келіп түсті, олар жұмыс тобының 4 отырысында және Комитеттің кеңейтілген 2 отырысында қаралды. Қорытынды салыстырма кестеде қабылданбаған позициялар жоқ.

Заң жобасы 2020 жылғы 23 желтоқсанда Парламент Мәжілісінің екінші оқылымында мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

9. «Жер қойнауын геологиялық зерделеу мәселелері бойынша «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер енгізу туралы» Заң жобасы 2020 жылғы 16 қыркүйекте жұмысқа қабылданды.

Бастамашылары: Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары Г.А. Баймаханова, Б.С. Іzmұхамбетов, Ж.М. Нұрғалиев, Г.А. Щегельский.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.Д. Бопазов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, Қ.Қ. Жақыпов, М.М. Магеррамов, Б. Смағұл, С.Н. Өтебаев, П.А. Шарапаев.

Заң жобасы геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералдық ресурстар мен минералдық қорлары туралы есептіліктің халықаралық стандарттарын енгізу жағдайында жер қойнауын геологиялық барлау және минералды шикізат ресурстарын толтыру процесіндегі қызындықтарды жоюға бағытталған.

«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» кодекс екі жылдан астам уақыт қолданысты, оны қолдану тәжірибесі де бар. Құқықтық кемшіліктер мен олқылықтар анықталды. Соңдай-ақ, геологиялық саланың алдына қойылған міндеттерді жүзеге асырудың, әсіресе геологиялық барлауға инвестицияларды қарқынды ынталандырудың жаңа құқықтық жағдайындағы салалық нормалар мен ережелердің іс-қимыл алгоритімі әзірленуде. Осы мақсатта ұлттық компанияларға инвесторлар тартуда жинақталған он тәжірибелі ескере отырып, жер қойнауын пайдаланудың басым құқығын алу мерзімін бес жылға ұзарту ұсынылады.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің қарауында.

10. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.М. Махамбетов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, Г.Қ. Бижанова, М.Д. Бопазов, Қ.Ә. Қаракен, А.Т. Қожахметов, Д.Қ. Мыңбай, А.Б. Тасболатов, Т.И. Яковлева.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті - Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың 28 жылғы 5 қазандығы «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» Қазақстан халқына арнаған Жолдауын және Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына арнаған Жолдауын іске асыру мақсатында Экологиялық Кодекс жобасына байланысты әзірленді.

Заң жобасы экологиялық заннаманы бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілік бөлігінде Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің нормаларын жетілдіруге, соңдай-ақ Экологиялық кодекстің жобасына сәйкестендіруге бағытталған.

Заң жобасын талқылау барысында депутаттар - жұмыс тобының мүшелері, бас комитет ұсыныстар мен түзетулер енгізді, оның ішінде:

қоршаған ортаға келтірілген зиянды қалпына келтірмегені және дұрыс жүргізбегені үшін диспозицияларды бөлу туралы;

экологиялық заннаманы бұзу нәтижесінде алынған экономикалық пайда сомасын есептеуге қатысты.

Жұмыс тобы атмосфералық ауаны қорғау және су объектілерін ластанудан және бітелуден қорғау бойынша талаптарды бұзу, қоршаған ортаға антропогендік әсер етудің рұқсат етілген нормативтерін бұзу туралы түзетулерді қолдады.

Жалпы, Заң жобасы бойынша 5 жұмыс тобының отырысы және Комитеттің екі кеңейтілген отырысы өткізілді.

Жұмыс тобы 350-ден астам ескертулер мен ұсыныстарды қарады, олар бойынша тиісті шешімдер қабылданды.

Заң жобасы 2020 жылғы 18 қарашада Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында мақұлданды және Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберілді.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Президентіне қол қоюға жіберілді.

11. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.М. Махамбетов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар З.Х. Аманжолова, Г.А. Баймаханова, Г.Қ. Бижанова, М.Д. Бопазов, Қ.Ә. Қаракен, А.Т. Қожахметов, Д. Қ. Мыңбай, С.А. Симонов, А.Б. Тасболатов, Т.И. Яковлева.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Тұнғыш Президенті Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы 5 қазандығы «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру мақсатында 2019 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісіне енгізілген Экологиялық кодекс жобасына байланысты әзірленді.

Депутаттар - жұмыс тобының мүшелері, бас комитет заң жобасын талқылау барысында мыналарды көздейтін ұсыныстар енгізді:

мәслихаттардың 2025 жылғы 1 қаңтарға дейін қоршаған ортаға теріс әсер еткені үшін төлемдер мөлшерлемесін (бұдан әрі - төлемдер) арттырудың қолданыстағы жүйесін сақтау;

табиғи монополиялар субъектілері, энергия өндіруші үйымдар және коммуналдық қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарының операторлары үшін I санатты объектілерге өсетін коэффициенттерді қолдану жағдайында төлем мөлшерін есептеу кезінде төмендеу коэффициенттерін сақтау. Бұл түзетулер коммуналдық қызмет тарифтерінің өсуіне жол бермеу үшін енгізілген.

Сонымен қоса, депутаттар Заң жобасының мазмұнын, сондай-ақ Салық кодексінің нормаларын қолданысқа енгізу тәртібін жақсартуға бағытталған түзетулер енгізді.

Жұмыс тобы 70-тен астам ұсыныстарды қарады, олар бойынша тиісті шешімдер қабылданды.

Заң жобасы 2020 жылғы 18 қарашада Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында мақұлданды және Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберілді.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентіне қол қоюға жіберілді.

12. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне энергияны үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырудар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат И.С. Унжакова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар М.А. Айсина, Б.С. Ізмұхамбетов, С.А. Қаныбеков, М.М. Магеррамов, Ж.Ә. Омарбекова, А.В. Суслов.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспарын іске асыру және Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 10 қаңтардағы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 12-тармағын орындау мақсатында әзірленген.

Заң жобасын қабылдау мақсаты - жалпы ішкі өнімнің энергия сыйымдылығын 2021 жылға қарай 20% -ға және 2025 жылға қарай 25% -ға төмендету бойынша энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы жүргізілетін саясаттың түпкі нәтижесіне қол жеткізу болып табылады.

Осы мақсатқа жету үшін мынадай міндеттер қойылды: Мемлекеттік энергетикалық тізілім жүйесін жетілдіру, энергия аудит жүйесін жетілдіру, бюджет секторындағы жүйені жетілдіру және өнірлік саясатты күшету, мемлекеттік бақылау жүйесін жетілдіру.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің қарауында.

13. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы (Еуразиялық экономикалық одақтың ортақ электр энергетикалық нарығын қалыптастыру бөлігінде)».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ш.Ә. Өтемісов.

Хаттама Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығын қалыптастыру, жұмыс істеу және дамытудың құқықтық негіздерін анықтайды, Одақтың ОЭК жұмыс істеу ережелерімен реттелетін салаларды белгілейді, сондай-ақ аталған құжатта көзделген актілерді бекіту үшін Еуразиялық үкіметаралық кенес пен Комиссия Кеңесіне өкілеттік береді.

Электр энергиясының жалпы нарығын қалыптастыру мүше мемлекеттердің ішкі тұтынушыларын электр энергиясымен қамтамасыз етудің басымдықтарын ескере отырып, Армения, Беларуссия, Қазақстан, Қырғызстан және Ресейдің ұлттық

электр энергиясының нарығын интеграциялау арқылы кезең-кезеңімен жүзеге асырылады. Осылайша, тендік, өзара тиімділік және мүше мемлекеттердің кез келгеніне экономикалық зиян келтірмеу негізінде ынтымақтастық үшін жағдайлар жасалатын болады.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің қарауында.

14. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ш.Ә. Өтемісов.

Хаттаманың мақсаты - шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты мүше мемлекеттер арасында электр энергиясын (куатты) мемлекетаралық беруді жүзеге асырудың әдістемесін анықтау болып табылады.

Хаттаманы ратификациялау ұзақ мерзімді перспективада ЕАЭО-қа мүше мемлекеттермен, оның ішінде Армения Республикасымен электр энергетикасы саласындағы тиімді ынтымақтастықты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Халықаралық шартты реттеу мәні - электр энергетикасы саласында, баға белгілеу және тарифтік саясатты қоса алғанда табиғи монополиялар субъектілерінің қызметтеріне қол жетімділікті қамтамасыз ету туралы Хаттамаға Армения Республикасының қосылуын ескере отырып, ЕАЭО-қа мүше мемлекеттер арасында электр энергиясын (куатты) мемлекетаралық беруді жүзеге асыру болып табылады.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің қарауында.

15. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ш.А. Өтемісов

Хаттаманың мақсаты - шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты мүше мемлекеттер арасында электр энергиясын (куатын) мемлекетаралық беруді жүзеге асырудың әдістемесін анықтау болып табылады.

Хаттаманы ратификациялау ЕАЭО-қа мүше мемлекеттермен, оның ішінде Қырғыз Республикасымен ұзақ мерзімді перспективада электр энергетикасы саласындағы тиімді ынтымақтастықты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Халықаралық шартты реттеу мәні - электр энергетикасы саласындағы табиғи монополия субъектілерінің қызметтеріне қол жетімділікті қамтамасыз ету туралы Хаттамаға Қырғыз Республикасының қосылуын ескере отырып, оның ішінде баға белгілеу және тарифтік саясат негіздерін қоса алғанда, ЕАЭО-қа мүше мемлекеттер арасында мемлекетаралық электр энергиясын (куатты) беруді жүзеге асыру болып табылады.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің қарауында.

16. «Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде бағалы металдармен және бағалы тастармен операцияларды жүзеге

асыру ерекшеліктері туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Д.Қ. Мыңбай.

2019 жылғы 24 қазанда Президент «Еуразиялық экономикалық одақ шенберінде бағалы металдармен және асыл тастармен операцияларды жүзеге асыру ерекшеліктері туралы келісімге қол қою туралы» Жарлыққа қол қойды.

2019 жылғы 22 қарашада Еуразиялық экономикалық комиссия Кеңесінің отырысында Еуропалық экономикалық одақ (ЕАӘО) шенберінде бағалы металдармен және асыл тастармен операцияларды жүзеге асыру ерекшеліктері туралы келісімге қол қойылды.

Келісімді ратификациялау ЕАӘО шенберінде бағалы металдар ментастардыңеркінайналымынқамтамасызетуүшінжағайжасауға, ЕАӘО-қа мүше-мемлекеттердің бәсекелестік артықшылықтарын құруға бағытталған сауда-экономикалық тетіктерін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің қарауында.

Откізілген іс-шаралар туралы ақпарат

«Алтыншы сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асыру жөніндегі негізгі іс-шаралар жоспарын алтыншы сессияда» орындау туралы.

2020 жылғы 24 қыркүйекте алтыншы сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асыру бойынша негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес Экология мәселелері және табиғатты пайдалану комитеті алтыншы сессияда Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 1 қыркүйектегі жолдауын іске асыру шенберінде «Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің жобасы шенберінде экологиялық қатынастарды реттеудегі жаңа тәсілдер туралы» тақырыбында кеңейтілген тақырыптық отырыс өткізді. Халықаралық жасыл технологиялар және инвестициялық жобалар орталығының алаңында бейнеконференция режимінде өткен Комитет отырысына қоғамдық бірлестіктердің, ҮЕҰ, табиғат пайдаланушы кәсіпорындардың және мемлекеттік органдардың өкілдері-барлығы 250-ге жуық қатысушы қатысты.

Отырысты аша отырып, Комитет төрағасы Г.А. Щегельский ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев өзінің «Сындарлы қоғамдық диалог - Қазақстандағы тұрақтылық пен өркендеудің негізі» атты Жолдауында ағымдағы жылдың соңына дейін қабылдауға тапсырған Экологиялық кодекс жобасы бойынша жедел жұмыс жүргізу қажеттігін атап өтті. Отырыс барысында Мәжіліс жұмыс тобының басшысы М.М. Махамбетов Кодекс жобасы бойынша 1500-ден астам, ілеспе заң жобасы бойынша қарауға 350-ден астам түзетулер келіп түскенін хабарлады. Сонымен қатар, Үкіметтің қорытындысын алу үшін 5 блок ұсыныстар жіберілді. Бұл қалдықтарды басқару мәселелеріне қатысты түзетулер, әмиссиялардың лимиттері мен нормативтерін анықтауда тәсілдерінің өзгеруі, қоршаған органдары

қорғау саласындағы қызметті ынталандырудың қосымша шаралары және басқалары.

Кездесуге қатысушылар табиғат пайдаланушылардың шаруашылық қызметін реттеудегі жаңалықтарға жеке назар аударды. Олар ең жақсы қол жетімді технологияларды (БАТ) қолдануға байланысты кәсіпорындардың кешенде экологиялық рұқсаттар алу мәселелеріне қатысты, өнеркәсіптік кәсіпорындардың мұндай технологияларды енгізуі қоршаған ортага әсердің төмендеуін қамтамасыз етеді. Қолданыстағы кәсіпорындар үшін БАТ-ға өтуді 2021 жылдан бастап ерікті түрде жүргізу ұсынылады. 1-ші санаттағы жаңа ірі кәсіпорындар үшін мұндай өтуді 2025 жылдан бастап міндетті түрде жүргізу ұсынылады.

Бірінші сатыда ластанудың 80% құрайтын мұнай-газ, тау-кен металургия, химия және электр энергетикасы салаларынан БАТ-ға 50 ірі кәсіпорынды ауыстыру жоспарланып отыр. 2023 жылдың аяғына дейін кешенде технологиялық аудит негізінде БАТ-тың 8-ге жуық салалық анықтамалықтары әзірленетін болады. Сонымен қоса, Кодекс жобасында уәкілдеп органға деректерді бере отырып, 1-санаттағы объектілер үшін өндірістік экологиялық мониторингті міндетті автоматтандыру нормасы көзделген.

Жаңа экологиялық кодекстің жобасында қауіпті қалдықтар бойынша қызметті лицензиялау және қалдықтарды жинау мен тасымалдау бойынша хабарлама тәртібі де қарастырылған. Бұл қалдықтарды жинаумен, тасымалдаумен, өндеумен және кәдеге жаратумен айналысатын мамандандырылған кәсіпорындардың тізілімін жүргізуге мүмкіндік береді.

Талқылау барысында кәсіпорындардың ең жақсы қол жетімді технологияларды енгізу туралы пікірлері тындалды.

Талқылау қорытындысын шығара отырып, Экология мәселелері және табиғатты пайдалану комитетінің төрағасы Г.А. Щегельский айтылған ұсыныстар мен ескертулер жұмыс тобында толығырақ қарастырылатынын атап өтті.

2.7. ЭКОНОМИКАЛЫҚ РЕФОРМА ЖӘНЕ ӨҢІРЛІК ДАМУ КОМИТЕТІ

2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 2020 жылғы 30 желтоқсанға дейінгі кезеңде 17 заң жобасы бойынша Комитет жетекшілік етті, оның 15-ін Қазақстан Республикасының Үкіметі енгізді және 2 заң жобасына депутаттар бастамашылық етті.

Барлық заң жобаларының ішінен: 3-үнен - Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, 3-үн - Қазақстан Республикасының Президентіне қол қоюға жіберді, 3-үн - мақұлданды және Сенатқа жіберілді және 8 заң жобасы Комитет қарауында.

88 отырыс өтті, оның ішінде Комитет отырысы - 20, жұмыс тоptарының отырысы - 78.

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне туристік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат П.О. Казанцев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар С.Қ. Ахметов, С.В. Имашева, Т.К. Хитуов, Р.У. Ким, Е.С. Никитинская, Ж.А. Омарбекова, Ю.Е. Тимошенко, И.С. Унжакова, О.В. Шишигина.

Заң жобасы туристік қызмет саласындағы заңнаманы жетілдіру мақсатында өзірленді және:

- «басым туристік аумақтар» ұғымын анықтауды;
- осындай аумақтарда туристік қызмет объектілерін құру кезінде инвестициялық преференциялар беруді;
- туроператорлық қызметті шығу, келу және ішкі туризм салаларына бөлуді;
- ішкі және келу туризмін дамыту мақсатында Үкімет құрган ұғымның өкілеттіктерін айқындауды;
- шығу туризмі саласында азаматтардың құқықтарына кепілдік беру жүйесін жетілдіруді;
- «трофейлік аң аулау» ұғымын енгізуі көздейді.

Жұмыс тобының жұмысы барысында депутаттар заң жобасына мынадай:

- туристік саланы дамытуды ынталандыру және мемлекеттік қолдау шараларын айқындауға;
- ішкі және келу туризмі саласындағы туроператорлық қызмет лицензиясын хабарлама жасау тәртібіне ауыстыруды алып тастауға және қызметтің осы түрін лицензиялауды сақтауға;
- басым туристік аумақты басқару үшін басқарушы компания құру жөніндегі норманы алып тастауға;
- «Kazakh tourism» ұлттық компаниясының туристік қызмет субъектілерінің жарғылық капиталдарына акцияларының 50%-ынан аспайтын мөлшерде инвестицияларды жүзеге асыру жөніндегі құзыretін алып тастауға;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес туристік қызмет объектілерінің құрылышын жүзеге асыруға бағытталған түзетулер енгізді.

Сондай-ақ, жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар туристік жарнаны республикалық бюджеттен республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың және облыстық маңызы бар қалалардың бюджеттеріне аудару және мәслихаттарға туристік жарнаның ставкаларын бекіту жөнінде құзыret беру жөнінде ұсыныстар енгізді.

Жұмыс тобына Парламент Мәжілісінің комитеттері мен депутаттарынан 355 түзету келіп түсті және жұмыс тобының 30 отырысы өткізілді.

2020 жылғы 18 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару деңгейлері арасында өкілеттіктерді қайта бөлу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.Қ. Ахметов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Қ.Қ. Жақыпов, Б.Ж. Жылқышев, С.Д. Құсайынов, Қ.С. Мусин, Ә.Н. Нұрманбетова, И.С. Унжакова.

Заң жобасы мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді және мемлекеттік органдардың дербестігі мен жауапкершілігін арттыруға бағытталған және жекелеген функцияларды Үкіметтен орталық мемлекеттік органдарға, сондай-ақ орталық мемлекеттік органдардан жергілікті атқарушы органдарға беруді көздейді.

Заң жобасында 55 заңнамалық актіге, оның ішінде Қазақстан Республикасының 5 Кодексі мен 50 Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу ұсынылады.

Заң жобасында министрліктердің жауапкершілігін арттыру және қойылған мақсаттар мен міндеттерді уақтылы орындау мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметінен:

- мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға стратегиялық жоспарды іске асыру туралы есепті жасау және ұсыну тәртібін белгілеу жөніндегі өкілеттіктерді;

- азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органға өрт қауіпсіздігі қағидаларын, сондай-ақ авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу үшін құтқарушыларды атtestаттау тәртібін бекіту жөніндегі функцияларды;

- су қорын пайдалану және қорғау, сумен жабдықтау, су бұру саласындағы уәкілетті органға республикалық меншіктегі су шаруашылығы құрылыштарын басқаруды ұйымдастыру жөніндегі құзыреттерді;

- автомобиль жолдары жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органға автомобиль жолдарымен жүргүре арналған автокөлік құралдарының рұқсат етілген параметрлерін белгілеу жөніндегі функцияларды;

- халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы уәкілетті органға тамақ өнімдерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін уәкілетті органдардың қызметін салааралық үйлестіру жөніндегі құзыреттерді беру көзделеді.

Заң жобасының таныстырылымы және жұмыс тобының 8 отырысы өткізілді.

Аталған заң жобасы бойынша қорытынды дайындау мерзімі 2021 жылғы 16 маусымға дейін белгіленген.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат У.А. Қайназаров.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Т.И. Яковлева, С.А. Абдрахманов, Е.Х. Барлыбаев, Б.С. Дүйсембінов, Қ.Т. Ержан, Г.Г. Шиповских.

Заң жобасының мақсаты мемлекеттік сатып алуды өткізуіндің тиімділігін, ашықтығын арттыруға және сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайтуға бағытталған мемлекеттік сатып алудың саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру болып табылады.

Заң жобасында З заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу ұсынылады және мыналар көзделеді:

1) бір көзден мемлекеттік сатып алуды қысқарту. Шартты тікелей жасасудың 52 негізінен:

- жаңарту тәртібімен шығарылатын мемлекеттік материалдық резервтің материалдық құндылықтарын сатып алу;

- ҚР заңнамасында белгіленген тұлғадан мүлікті сенімгерлік басқару бойынша қызметтерді сатып алу;

- тауарларды 100 АЕК-ке дейін, сондай-ақ жұмыстар мен қызметтерді 500 АЕК-ке дейін сатып алу сияқты бір көзден сатып алушың З негізін алыш тастау ұсынылады;

2) сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендету. Сатып алушың жаңа тәсілі – рейтингтік-балдық жүйені пайдалана отырып конкурс өткізу ұсынылады. Сатып алушың бұл тәсілі мемлекеттік сатып алу процесіне адамның қатысуын толық болдырмау мақсатында енгізіледі. Мемлекеттік сатып алушың электрондық жүйесін кеңінен интеграциялау арқылы веб-портал әлеуетті өнім берушілерге автоматты түрде тиісті рейтинг береді деп болжанады;

3) мемлекеттік сатып алушы өткізу рәсімдерінің тиімділігін арттыру және оңайлату. Негізdemelіk келісімдерді пайдалана отырып, конкурс түрінде сатып алушың жаңа тәсілі енгізіледі. Бұл тәсіл сатып алу рәсімдерін қысқартуға мүмкіндік береді және стандартты (типтік) тауарлар, жұмыстар, кеңсе тауарлары, ЖЖМ, байланыс қызметтері және басқалары бойынша пайдаланылатын болады. Екінші кезеңде тапсырыс берушілер негізdemelіk келісім жасалған әлеуетті өнім берушілерге тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуға өтінімдер жіберетін болады. Шарт ең жақсы ұсынысты ұсынған адаммен жасалады. Бұдан басқа, заң жобасында «Электрондық дүкен» түрінде сатып алушың жаңа тәсілін енгізу ұсынылады, ол өнім берушіні таңдау процесін едәуір жылдамдатуға, сондай-ақ маңызы аз тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер үшін ашық бәсекелі нарық құру есебінен бюджет қаржатын үнемдеуді арттыруға мүмкіндік береді.

Заң жобасының таныстырылымы және жұмыс тобының 15 отырысы өткізді.

Жұмыс тобына Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары мен комитеттерінен 165 түзету келіп тұсті.

Заң жобасы 2020 жылғы 23 желтоқсанда Парламент Мәжілісінің бірінші оқылымында мақұлданды.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнірлердің әкімшілік-аумақтық құрылышын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары А.Е. Базарбаев, Н.Қ. Бекназаров, У.А. Қайназаров, Н.С. Сабильянов, Ә.С. Сапарова, Т.Ы. Сыздықов, Т.К. Хитуов, Б.А. Шелпеков.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат У.А. Қайназаров.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар И.П. Аронова, Г.А. Баймаханова, Б. Жылқышиев, О.Н. Өксіқбаев, Б. Смағұл, А.А. Смағұлов.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылыш саласындағы заңнамасын жетілдіруге бағытталған.

Қазіргі уақытта елдің әкімшілік-аумақтық бірліктерінің санаттары жекелеген елді мекендердің, әсіресе аудандық маңызы бар қалалардың қолданыстағы мэртебесін толық көлемде көрсетпейді.

«Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылышы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес аудандық маңызы бар қалаларға халқының саны кемінде 10 мың адам болатын елді мекендер жатады. Бүгінгі таңда 10 мыңнан кем тұрғыны бар 13 қала бар.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында халық саны бойынша қала мэртебесіне сәйкес келмеген жағдайда аудандық маңызы бар қалаларды кенттер мен ауылдарға жатқызудың құқықтық тетігі жоқ.

Осығанбайланысты заңжобасында «Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылышы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына аудандық маңызы бар қалаларды өзге елді мекендерге қайта құру жөніндегі құзыретті айқындауға бағытталған түзетулер енгізу үсынылады.

Заң жобасын қарау барысында «аудандық маңызы бар қала», «кент», «ауыл» ұғымдарынан қосымша өлшемшарттарды алыш тастауды көздейтін және заң жобасының жекелеген нормаларын нақтыладап, мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізілді.

Бұданбасқа, «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 23-бабына сәйкес келтіру үшін заң жобасының тақырыбы жаңа редакцияда жазылды: «Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылышы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобына Парламент Мәжілісінің комитеттері мен депутаттарынан 14 түзету келіп тұсті, олар жұмыс тобының бес отырысында, мұдделі министрліктер, ведомстволар мен сараптамалық үйымдар өкілдерінің қатысуымен комитеттің кеңейтілген отырыстарында қаралды.

Қорытынды салыстырмалы кесте қабылданған 8 позициядан тұрады.

2020 жылғы 28 қазанда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдалап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

2020 жылғы 3 желтоқсанда аталған заңды Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты қабылдалап, Заңға 2020 жылғы 12 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ауыз сумен жабдықтауды субсидиялау жөніндегі орталық және жергілікті мемлекеттік органдар арасындағы өкілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары С.Қ. Ахметов, А.Е. Базарбаев, М.Ш. Көбенов, Ұ.А. Қайназаров, А.А. Құрманова, С.Н. Өтебаев, Н.С. Сабильянов, Ә.С. Сапарова, Н. Төреғалиев.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ә.С. Сапарова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар У.А. Қайназаров, Ж.Ә. Ахметбеков, Н.К. Әшімбетов, М.Д. Бопазов, Б.Т. Кесебаева, О.Н. Өксікбаев, Қ.С. Сұлтанов.

Заң жобасы халықты ауыз сумен қамтамасыз ету үшін өнірлердің субсидияларды уақтылы бөлуі мен алыу және жергілікті атқарушы органдардың сумен жабдықтаудың баламасыз көздері болып табылатын жергілікті сумен жабдықтау жүйелерінің тізбесін бекітуі мақсатында әзірленді.

Қазақстан Республикасының Су кодексіне сәйкес сумен жабдықтауды мемлекеттік қолдаудың негізгі түрлерінің бірі уәкілетті орган бекітетін тізбе бойынша ауыз сумен жабдықтаудың баламасыз көздері болып табылатын сумен жабдықтаудың аса маңызды топтық және оқшау жүйелерінен ауыз су беру жөніндегі көрсетілетін қызметтердің құнын субсидиялау болып табылады.

Қолданыстағы заңнамаға жүргізілген талдау уәкілетті орган – ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі бекітетін тізбеке сумен жабдықтаудың жаңа жүйелерін енгізу процесі заңнамалық деңгейде ұзақ және көптеген ведомствоаралық келісулерді талап ететінін көрсетті. Мәселен, жыл сайын облыс әкімдіктерінен Тізбеке жаңа жүйелерді енгізу бойынша көптеген өтінімдер келіп түседі. Бұл ретте Тізбеке енгізу үшін мемлекеттік органдардың тиісті келісімдері және республикалық бюджет комиссиясының шешімі талап етіледі. Бұл халық үшін ауыз сумен жабдықтауды уақтылы субсидияламаудың себебі болып табылады.

Осыған байланысты, заң жобасында жергілікті сумен жабдықтау жүйелерінің тізбесін бекіту жөніндегі өкілеттіктерді уәкілетті органдан жергілікті атқарушы органдар деңгейіне беру ұсынылады. Бұл ретте, жаңадан салынған жергілікті сумен жабдықтау жүйелерін енгізу рәсімі жергілікті деңгейде жүргізілетін болады, бұл өнірлердің ауыз сумен жабдықтауға субсидиялар бөлу және алу жеделдігін арттырады. Сондай-ақ заң жобасында жергілікті атқарушы органдардың ауыз сумен жабдықтаудың баламасыз көздері болып табылатын аса маңызды топтық және оқшау сумен жабдықтау жүйелерінен халыққа берілген ауыз судың бір текше метрі үшін төлемақы мөлшерін әзірлеу жөніндегі құзыреті ұсынылады, ал жергілікті өкілді органдарға оны бекіту бойынша өкілеттік беру ұсынылады.

Жалпы, бұл заң жобасы жергілікті атқарушы органдардың дербестігі мен жауапкершілігін арттыруға мүмкіндік береді.

Жұмыс тобының жұмысы барысында депутаттар заң жобасына: ауыз сумен жабдықтауды субсидиялау жөніндегі іс-шараларды іске асыру бойынша облыстардың жергілікті атқарушы органдарының құзыреттерін нақтылауға;

коммуналдық шаруашылық саласындағы уәкілетті органдың ауыз сумен жабдықтаудың баламасыз көздері болып табылатын аса маңызды топтық және оқшау сумен жабдықтау жүйелерінен халыққа берілген ауыз судың текше метрі үшін төлемақы мөлшерін есептеу әдістемесін әзірлеу және бекіту жөніндегі құзыретін енгізуге;

облыстардың жергілікті атқарушы органдарының ауыз сумен жабдықтаудың баламасыз көздері болып табылатын аса маңызды

жергілікті сумен жабдықтау жүйелерінің тізбесін бекіту туралы, оның ішінде оған өзгерістер немесе толықтырулар енгізу кезінде үәкілетті органды хабардар етуіне бағытталған түзетулер енгізді.

Сондай-ақ, заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылау, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасының талаптарына сәйкес келтіру бойынша түзетулер енгізілді.

Жұмыс тобына 17 ұсыныс келіп тұсті, олар жұмыс тобының бес отырысында, мұдделі министрліктер, жергілікті өкілді және атқарушы органдар өкілдерінің, сондай-ақ қоғамдық және сараптамалық үйымдар өкілдерінің қатысуымен комитеттің кеңейтілген отырыстарында талқыланды.

Қорытынды салыстырмалы кесте қабылданған 12 позициядан тұрады.

2020 жылғы 18 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2020 жылғы 25 қарашада заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

6. «Техникалық реттеу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат П.О. Казанцев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, К.Г. Абсатиров, Н.К. Әшімбетов, А.Т. Қожахметов, Б.С. Ізмұхамбетов, А.П. Рау, С.Н. Өтебаев.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 24 қаңтарда Үкіметтің кеңейтілген отырысында айтылған жаңа редакциядағы техникалық реттеу туралы заңды дайындау қажеттігі туралы тапсырмасын іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасы 5 тараудан, 48 баптан тұрады және:

техникалық реттеу саласындағы мемлекеттік бақылау мен қадағалауды жетілдіруге;

сәйкестікті бағалау рәсімін жетілдіру арқылы өнімнің қауіпсіздігі мен сапасын, сондай-ақ оның бәсекеге қабілеттілігін арттыруға;

техникалық реттеудің ақпараттық жүйесін құруға;

тиісті зертханалық практикаға сәйкестік мониторингі жүйесін енгізуге;

техникалық реттеу туралы ұлттық заңнаманы Еуразиялық экономикалық одақтың нормативтік құқықтық базасына сәйкес келтіруге бағытталған.

Заң жобасында сондай-ақ сараптамалық кеңестердің қызметін салалық келіссөз ұстанымын әзірлеу үшін қайта форматтау көзделеді, бұл экономика салаларында техникалық реттеуді қолданудың жеткіліксіздігіне байланысты проблемаларды шешуге мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, заң жобасында ұлттық және мемлекетаралық стандарттарды қолдануды қамтитын өзара байланысты стандарттардың тізбелерін қалыптастыру жолымен ұлттық техникалық регламенттерді әзірлеу тәртібі қайта қаралды, бұл техникалық регламенттерде өнімнің сәйкестілін раставу схемалары

болмаған кезде оларды үлттық және мемлекетаралық стандарттарда айқындауға мүмкіндік береді.

Сондай-ақ, заң жобасы бизнес үшін ерікті сертификаттау жүйесін құрудың құқықтық тетігін белгілейді, бұл кәсіпкерлерге мемлекеттік сатып алуға қатысу кезінде бәсекелестік артықшылықтар алуға мүмкіндік береді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар: мемлекеттік техникалық реттеу жүйесіне, сондай-ақ техникалық реттеу субъектілері мен объектілеріне қатысты нормаларды жақсартуға;

Еуразиялық экономикалық одактың құқығына сәйкес республика аумағында сәйкестікті бағалау туралы құжаттарды электрондық нысанда ғана емес, сондай-ақ қағаз жеткізгіштерде де беру мүмкіндігіне;

ерікті акт ретінде өнімнің жалпы қауіпсіздігі туралы декларацияны қабылдауға;

электрондық дерекқор ретінде техникалық реттеудің мемлекеттік жүйесінің тізіліміне қатысты нормаларды нақтылауға, сондай-ақ техникалық реттеудің ақпараттық жүйесінің барлық қажетті дерекқорлармен интеграцияланған, оның ішінде метрология және стандарттау саласындағы тұтас жүйе ретінде жұмыс істеуіне байланысты нормаларды нақтылауға;

өнімді айналымға шығарудың барлық сатыларында бақылау және қадағалау субъектісіне бармай профилактикалық бақылау және қадағалау қорытындылары бойынша өнім үлгілерін іріктеуді жүргізу мүмкіндігіне, сондай-ақ осынданай іріктеу үшін негіздерді айқындауға;

техникалық регламенттердің талаптарына сәйкестігін міндетті растауға жататын өнім нарығындағы айналым шарттарын нақтылауға;

алып қойылған өнімді тасымалдау, сақтау, жою, кәдеге жарату, қайта өндеу жөніндегі шығыстарға байланысты нормаларды нақтылауға бағытталған түзетулер енгізді.

Сонымен бірге, депутаттар өнімнің техникалық регламенттердің талаптарына сәйкес келмеуі қоғамға қауіпті зардалтар тудыратын жағдайларға, сондай-ақ өнімге таңбалалу қателіктеріндегі сияқты мұндай бұзушылық қауіп төндірмейтін жағдайларға бөле отырып, өнімді алып қою түрінде жедел ден қоюдың шектеу шаралары құқығы қолданылатын бұзушылықтар бойынша нормаларды нақтылады.

Сондай-ақ депутаттар Еуразиялық экономикалық одақ елдерінен өндірушілердің өнімдерін ішкі нарыққа әкелуге тыйым салу мүмкіндігін болдырмау үшін Еуразиялық экономикалық одақтың бірыңғай тізілімінен деректер мен мәліметтерді есепке алу жөнінде нормалар қабылдады.

Жұмыс тобына депутаттар мен комитеттердің 253 ұсынысы келіп түсті, олар жұмыс тобының он бес отырысында, мұдделі министрліктер, ведомстволар өкілдерінің, бизнес қоғамдастық өкілдері мен сарапшылардың қатысуымен Комитеттің кеңейтілген отырыстарында талқыланды.

Қорытынды салыстырмалы кесте қабылданған 189 позициядан тұрады.

2020 жылғы 11 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2020 жылғы 9 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдаап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

Заң 2020 жылғы 24 желтоқсанда Парламент Сенатында қабылданып, Қазақстан Республикасы Президентіне қол қоюға жіберілді.

7. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне техникалық реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат П.О. Казанцев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Г.А. Баймаханова, К.Г. Абсатиров, Н.К. Әшімбетов, А.Т. Қожахметов, Б.С. Ізмұхамбетов, А.П. Рау, С.Н. Өтебаев.

Заң жобасы қолданыстағы заннаманы «Техникалық реттеу туралы» заң жобасына сәйкес келтіру мақсатында әзірленді және Қазақстан Республикасының З кодексі мен 15 заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейді.

Заң жобасы:

техникалық регламенттердің талаптарына сәйкес келмейтін өнімді алып қою және кері қайтарып алу, сондай-ақ аккредиттеу субъектілеріне қатысты тексерулердің ерекше тәртібін енгізу мәселелерін регламенттеу арқылы мемлекеттік бақылауды жетілдіруге;

сәйкестікті бағалау жөніндегі ақпараттық жүйені құруға;

зертгерлік өнімді мемлекеттік бақылау функциясын техникалық реттеу саласындағы уәкілетті органға беруге;

стандарттау және метрология саласындағы заңнама талаптарын оңтайланыруға бағытталған.

Заң жобасында жаңа технологияларды жедел енгізу мақсатында үйымның мақсаттарын іске асыру үшін халықаралық, өнірлік және шетелдік стандарттарды тікелей қолдану көзделеді.

Сонымен қатар, аттракциондарды пайдалану кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында заң жобасында жергілікті атқарушы органдарға аттракциондардың қауіпсіз пайдаланылуын бақылау және ұлттық стандарттарға сәйкес пайдалану процесінде аттракциондарға қойылатын талаптарды белгілеу функциясы берілген. Бұдан басқа, жергілікті атқарушы органдарға кәсіпкерлердің құқықтық сауаттылығын арттыру үшін Бақылау және қадағалау органдарының жыл сайынғы есебінің бірыншай күнін үйымдастыру және өткізу бойынша құзырет беріледі, оның шенберінде кәсіпкерлік субъектілерімен мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру және ұлттық заңнаманы бұзушылықтардың алдын алу нәтижелерін талқылау жоспарлануда.

Сондай-ақ, заң жобасы өнімді сату кезінде оның нақты санына сәйкес келмеу арқылы тұтынушыларды алдауды болдырмау мақсатында оларды орау, сату және импорттау кезінде кез келген

түрдегі орамалардағы буып-түйілген тауарлар санының, сондай-ақ, сауда операцияларын жасау кезінде иелікten шығарылатын өнімдер санының сәйкестігін айқындау тәртібін белгілеуді көздейді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар: аттракциондарды пайдалануға беру және техникалық күеландыру жөніндегі нормаларды нақтылауға;

аккредиттеу жөніндегі орган жаңындағы Апелляция бойынша комиссияның құзыретін және оның қызметін жүзеге асыру тәртібін нақтылауға;

сәйкестікті бағалау саласындағы шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік кәсіпорындарды құру мүмкіндігін болдырмауға;

зергерлік өнімге сараптама жүргізуге уәкілетті үйымдарға техникалық реттеу саласындағы уәкілетті органға сынамалық таңба кодын беру жөніндегі құзыретті бекітуге бағытталған түзетулер енгізді.

Сондай-ақ, депутаттар сыйбайлар жемқорлық тәуекелдерін болдырмау үшін кез келген түрдегі қаптамадағы буып-түйілген тауарларға қатысты мемлекеттік метрологиялық бақылауды жүргізуге қатысты нормаларды қабылдады.

Сонымен қатар, депутаттар жергілікті атқарушы органдарға аттракциондарды ғана емес, балалардың ойын алаңдарына арналған жабдықтардың, сондай-ақ бүқаралық спортпен айналысуға арналған спорттық жабдықтардың қауіпсіз пайдаланылуын бақылау құзыретін бере отырып, оларды қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз етуге қатысты түзетулер қабылдады.

Уәкілетті органда белгіленген мемлекеттік саясатты іске асыру бойынша құзыреттердің қайталануын болдырмау мақсатында депутаттар аккредиттеу жөніндегі органда және стандарттау жөніндегі ұлттық органда ұқсас құзыреттерді алып тастады.

Бұдан басқа, депутаттар сарапшы-аудиторлардың тауардың шығарылған елін, Еуразиялық экономикалық одақ тауарының немесе шетел тауарының мәртебесін айқындау жөніндегі қызметін нақтылайтын, олар өтінімде немесе ұсынылған құжаттарда қамтылған мәліметтердің жалғандығы немесе дәйексіздігі фактілерін анықтаған кезде, сондай-ақ олар сараптама актілерін жасау, күеландыру және беру қағидаларын бұзған кезде жауаптылықты бекітетін түзетулерді ұсынды.

Сонымен қатар, депутаттар әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарлары бағасының негізсіз өсуін тежеу үшін әкімдіктерге осындағы тауарларға сауда үстемесі мөлшерінің сақталуын бақылау құзыретін беру бойынша түзетулерді қабылдады.

Депутаттар сондай-ақ «Жұмыспен қамту жол картасы» бағдарламасын іске асыруды ұзартуға мүмкіндік беретін жұмыспен қамтуға жәрдемдесу жөніндегі жекелеген іс-шараларды қаржыландыру тәртібін кеңейту үшін әкімдіктердің бюджет қаражатын қарызға алу мүмкіндігіне бағытталған түзетулер енгізді.

Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйекте «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Жолдауында айтылған

тапсырмаларын орындау мақсатында депутаттар азаматтың цифрлық «әлеуметтік әмиянын» енгізу бойынша түзетулер енгізді.

Сондай-ақ, Президент Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 24 қантардағы кедендей-тарифтік және тарифтік емес саясат шараларын нақты сектордың мұқтаждарына бейімдеу, отандық өндірушінің мұдделерін есепке алу және қорғау жөніндегі Үкіметтің кеңейтілген отырысының қорыттындылары бойынша берген тапсырмалары шенбөрінде депутаттар Қазақстанның экономикалық мұдделерін қорғау бойынша, оның ішінде үшінші елдер мен ЕАӘО-та мүшес мемлекеттерге қатысты жауап шараларын ендіру бойынша түзетулер енгізді.

Осыған байланысты, заң жобасының атауын мынадай редакцияда өзгерту бойынша түзетулер енгізілді: «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне техникалық реттеу, кәсіпкерлік, мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіру және төлемдер мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобына депутаттар мен комитеттердің 254 ұсынысы келіп түсті, олар жұмыс тобының он алты отырысында, мұдделі министрліктер, ведомствоілар өкілдерінің, бизнес қоғамдастық өкілдері мен сарапшылардың қатысуымен Комитеттің кеңейтілген отырыстарында талқыланды.

Қорыттынды салыстырмалы кесте қабылданған 156 позициядан тұрады.

2020 жылғы 11 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2020 жылғы 9 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдалап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

Заң 2020 жылғы 24 желтоқсанда Парламент Сенатында қабылданып, Қазақстан Республикасы Президентіне қол қоюға жіберілді.

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне аудандық, қалалық және ауылдық билік деңгейлерінің дербестігі мен жауапкершілігін кеңейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.А. Қазбекова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар М.Д. Бопазов, А.А. Дәуренбаев, Қ.Т. Ержан, Қ.Қ. Жабағиев, Б.Т. Кесебаева, Ф.Ә. Қаратаев, Ж.Қ. Омарбекова.

Заң жобасы жергілікті мемлекеттік басқаруды және өзін-өзі басқаруды дамытуға бағытталған және аудандық маңызы бар қалаларға, ауылдарға, кенттерге, ауылдық округтерге салықтар мен төлемдердің қосымша түрлерін беруді, бюджеттік ресімдерді оңайлатуды және жергілікті өкілді органдардың өкілеттіктерін кеңейтуді, сондай-ақ елдің әкімшілік-аумақтық құрылымын жетілдіруді көздейді.

Сондай-ақ, заң жобасында жеке түсімдер көлемінің 10%-нан аспайтын мөлшерде ауылдық бюджет резервін құру және ауылдық округтер әкімдері апараттары үшін біртекті тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді бір көзден сатып алу

бойынша «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заң нормасын 2025 жылға дейін 3000 АЕК-ке дейін (қолданыстағы норма 2021 жылғы 1 қантарға дейін) ұзарту ұсынылады.

Заң жобасы шеңберінде Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне, Қазақстан Республикасының «Әкімшілік-аумақтық құрылыш туралы», «Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы», «Мемлекеттік сатып алу туралы», «Құқықтық актілер туралы» және басқа заңдарына өзгерістер енгізу ұсынылады.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар:

- облыстардың (республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) жергілікті атқарушы органдарына зиратқа арналған жер участекелерін есепке алууды және тіркеуді жүргізу құзыретін беру;
- «салт-жоралар қызметтері» және «салт-жоралар агенттігі» ұйымдарын енгізу»;

- облыс, республикалық маңызы бар қала, астана әкіміне жергілікті атқарушы органдар мен салт-жоралар агенттіктері арасында жасалатын шарттарда салт-жоралар қызметтерінің тізбесінде көзделген шекті бағалардың сақталуын қамтамасыз ету жөнінде құзырет беру бойынша түзетулер енгізді.

Заң жобасының таныстырылымы және жұмыс тобының жеті отырысы өткізілді.

Осы заң жобасы бойынша қорытынды дайындау мерзімі 2021 жылғы 20 қазанға дейін белгіленді.

9. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экономикалық өсіді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.Н. Отебаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.К. Әшімбетов, К.Т. Ержан, С.В. Имашева, А.С. Мурадов, А.К. Нұркина, С.А. Симонов.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 20 мамырдағы № 307 қаулысымен бекітілген Экономикалық өсіді қалпына келтіру жөніндегі 2020 жылдың соңына дейінгі кешенде жоспарын іске асыру мақсатында әзірленді және ел экономикасының сапалы әрі тұрақты дамуын қамтамасыз етуге бағытталған.

Заң жобасында бюджет, жер, еңбек қатынастары, экология, кәсіпкерлік, агроенеркәсіптік кешен, сәулет, қала құрылышы және құрылыш қызметі, денсаулық сақтау, білім беру, сақтандыру және микроқаржылық үйымдар, жасанды зердені дамыту саласындағы заңнаманы жетілдіруге бағытталған 14 кодекс пен 67 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі және:

1) микроқаржылық қызмет бойынша:

микроқаржылық қызмет субъектілерін қаржы үйымдарына жатқызу;

қаржы нарығын және қаржы үйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау жөніндегі уәкілетті органның микроқаржылық қызметті лицензиялау, микроқаржы қызметін жүзеге асыруға лицензия беру, тоқтата тұру, тоқтату және одан айыру жөніндегі құзыретін белгілеу;

микроқаржылық қызметті жүзеге асыруға лицензияны бірінші деңгейдегі рұқсаттар (лицензиялар) тізбесіне енгізу бөлігінде;

2) шетелдік қаржы үйымдары филиалдарының қызметін реттеу бойынша, Қазақстан Республикасының резидент-қаржы үйымдарының қызметін жүзеге асыру және реттеу шарттарына үқсас, оның ішінде лицензиялау, депозиттерге кепілдік беру және сақтандыру төлемдері, қызметін тоқтату мәселелері бойынша шетелдік қаржы үйымдары филиалдарының қызметін занамалық реттеу бөлігінде;

3) инвестициялық занаманың тұрақтылығы бойынша, инвестициялық преференциялардың түрлері, оларды беру шарттары мен тәртібі, сондай-ақ өзгерту мен бұзу мерзімі, тәртібі мен шарттары айқындалатын Инвестициялар туралы келісімді занамалық деңгейде енгізу бөлігінде;

4) көлеңкелі экономиканы төмендетуге, сенімсіз әріптестермен өзара қарым-қатынас тәуекелдерін төмендетудің тиімді жүйесін құруға, дұрыс мәліметтердің сенімді базасына ие болуға, бизнестің жауапкершілігін арттыруға, жалған кәсіпкерлік, банкроттық, орындалмайтын міндеттемелер фактілерін анықтауға мүмкіндік беретін Кәсіпкерлік субъектілерінің тізлімін құру бойынша;

5) 2020 жылы көтерме-тарату орталықтарын салу жөніндегі инвестициялық жобаларды іске асыру бойынша, Кәсіпкерлік кодекстің 286-бабының 4-тармағына инвестициялық басым жобаларды іске асыру үшін айқындалған қызметтің басым түрлерінің тізбесін қоса алғанда, қызметтің басым түрлерінің тізбесін қайта қарастырылады; 6) қолайлы инвестициялық ахуал жасау және өңдеуші өнеркәсіпке тікелей шетелдік инвестициялардың салынуын ынталандыру бойынша, Кәсіпкерлік кодекстің 286-бабы 5-тармағының 2-тармақшасына тамақ және жеңіл өнеркәсіп салаларындағы инвестициялық қызметтің жаңа объектілерін құру кезінде заныңды тұлғаның инвестициялары сомаларының шекіт мәндерін төмендетуге қатысты өзгерістер енгізу бөлігінде;

7) көлік саласы бойынша, тасымалдаушылар үшін қағаз құжаттарды алып жүру, жолдардағы салмақ-табаритті бақылауды автоматтандыру және жолаушыларды, багажды және жүктөрді тасымалдауды қашықтан бақылау нысанына көшу қажеттілігіне байланысты әкімшілік кедергілерді барынша азайтуға мүмкіндік беретін көлік саласында жаңа технологияларды енгізу және цифровық қызметтерді дамыту бөлігінде;

8) зейнетақымен қамтамасыз ету бойынша, азаматтарға өздерінің зейнетақы жинақтарының бір бөлігін тұрғын үй жағдайларын жақсарту, тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлеміне кірмейтін емдеу және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру мақсаттарына пайдалануға, сондай-ақ жеке басқарушы компанияларға инвестициялық басқаруға беруге мүмкіндік беру бөлігінде түзетулер енгізу көзделеді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар:

- Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы», «Сақтандыру қызметі туралы»

және «Микроқаржылық қызмет туралы» заңдарына шетелдік қаржы үйымдары филиалдары мен микроқаржылық қызмет субъектілерінің қызметін заңнамалық реттеудің редакциясын нақтылау бөлігінде;

- Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне және Қазақстан Республикасының «Жобалық қаржыландыру және секюритилендіру туралы», «Оңалту және банкроттық туралы» заңдарына синдикатталған қарыз шартының ерекшеліктерін белгілеуге және синдикатталған қаржыландыру талаптарын заңнамалық реттеу редакциясын нақтылауға бағытталған;

- Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне және Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы туралы» және «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» заңдарына бизнес-әріптестер тізілімінде қамтылған кәсіпкерлік субъектілерінің дербес деректерін қорғау, сондай-ақ Ұлттық кәсіпкерлер палатасының съезімен көрсетілетін қызметтер тізбесін және оларды отандық және шетелдік кәсіпкерлік субъектілеріне, мемлекеттік органдарға және өзге де тұлғаларға ұсыну тәртібін айқындау бөлігінде «Бизнес-әріптестер тізілімі» редакциясын нақтылау бойынша;

- Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 33-бабына және «Арнайы экономикалық және индустриялық аймақтар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 14, 17 және 39-баптарына салынған мемлекеттік-жекешелік әріптестік объектілерін, егер арнайы экономикалық аймаққа қатысушыға уақытша өтеуіл жер пайдалану (жалдау) құқығын сатып алу талап етілмесе, мемлекеттік меншікке беру бөлігінде;

- «Мемлекеттік-жекешелік әріптестік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 32-бабына әлеуетті жекеше әріптеске қойылатын біліктілік талаптарын арттыруға бағытталған;

- «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 15-бабына республикалық мемлекеттік кәсіпорынның дебиторлық берешегін есептен шығару жөніндегі норманы алып тастауға бағытталған түзетулер енгізді, себебі бұл мемлекеттік кәсіпорындардың қаражатты тиімсіз пайдалануына әкеп соғуы мүмкін;

- «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстанның Ұлттық Банкінің Ақшакредит саясаты жөніндегі комитеттің құруды және оның өкілдіктерін көздейтін жаңа 19-1-бап редакциясының нормаларын айқындауға және нақтылауға бағытталған;

- Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексіне, Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы», «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы», «Төлемдер және төлем жүйелері туралы» және «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» заңдарына заңнамалық деңгейде зейнетақы төлемдері есебінен жинақталған біржолғы нысаналы зейнетақы төлемдерін және тұрғын

Үй құрылышы жинақтарын үшінші тұлғалардың талаптарынан қорғауды қамтамасыз етуге бағытталған;

- «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына зейнетақы аннуитеті шартын жасасу үшін жас шектеулерін төмендегуте, сондай-ақ ай сайынғы сақтаңдыру төлемдерінің ең төменгі мөлшерін айқындауға бағытталған;

- «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 13-бабына жеке тұлғаларды зейнетақы төлемдері есебінен медициналық көмек алуға жіберу жөніндегі комиссияның жұмысы бойынша норманы алып тастайтын түзетулер енгізді.

Сондай-ақ, заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылайтын және мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізілді.

Заң жобасы бойынша 560 түзету келіп тұсті, олар мүдделі министрліктер мен ведомстволар, қоғамдық бірлестіктер және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының жиырма үш отырысында, Комитеттің төрт кеңейтілген отырысында қаралды. Салыстырмалы кесте қабылданған 376 позициядан тұрады.

2020 жылғы 4 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2020 жылғы 24 қарашада Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

2020 жылғы 23 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасына Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты енгізген өзгерістерімен және толықтыруларымен келісті.

10. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу, сондай-ақ жекелеген халықаралық шарттардың қолданысын өзгерту және тоқтату туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.К. Пішембаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.М. Әбдіров, З.Я. Балиева, Ә.Е. Бектүрғанов, М.Д. Бопазов, Р.У. Ким, А.С. Мурадов, А.П. Рау.

Көрсетілген мерзімнің аяқталуына байланысты Хаттамада кедендей әкелу баждарының сомаларын бөлудің жаңа нормативтерін тұрақты негізде бекіту көзделеді (Армения Республикасы – 1,220 %, Беларусь Республикасы – 4,860 %, Қазақстан Республикасы – 6,955 %, Қыргыз Республикасы – 1,900 %, Ресей Федерациясы – 85,065 %).

Заң жобасы бойынша мүдделі мемлекеттік органдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырыстары және Комитеттің кеңейтілген отырыстары өткізілді.

2020 жылғы 23 қыркүйекте Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

2020 жылғы 26 қазанда Қазақстан Республикасының Президенті Заңға қол қойды.

11. «Кеме қатынасы туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат М.А. Айсина.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлімжанов, Б.С. Дүйсембінов, В.Б. Косарев, Қ.Ә. Қарапекен, С.Ә. Үмбетов, Ш.Х. Хахазов.

Кеме қатынасы туралы келісім Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің ішкі су жолдарымен кемелердің жүзүі кезінде туындастын қатынастарды реттеу жөніндегі бірыңғай құқықтық өріс құруға бағытталған.

Келісімде Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің ішкі су жолдары бойынша кемелердің транзиттік өтуіне оңайлатылған рұқсат беру тәртібін және екі жақты тасымалдар кезінде хабарлама жасау тәртібін енгізу ұсынылады.

Сондай-ақ Келісімде тараптардың кемелері үшін порттардың қызметтеріне қол жеткізудің тең шарттарын ұсыну, кемелер әкипажы мүшелерінің жеке басын қуәландыратын құжаттарды өзара тану, сондай-ақ кеме құжаттарын және теңізшілердің біліктілік құжаттарын тану көзделеді.

Заң жобасы бойынша мұдделі министрліктер, ведомстволар мен қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырыстары мен Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

2020 жылғы 7 қазандың Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

12. «Бір тараптан Еуразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Сербия Республикасы арасындағы еркін сауда туралы келісімге қол қою туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Т.К. Хитуов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар И.И. Клименко, Е.А. Козлов, С.Т. Сейдуманов, Қ.С. Сұлтанов, М.Б. Теміржанов, Т.И. Яковleva.

Осы Келісім кедендей әкелу баждарын алып тастау және бірқатар тауарларды бажсыз әкелуге квота беру арқылы Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттер мен Сербия Республикасы арасындағы өзара сауданы жақсарту үшін жағдай жасауға бағытталған.

Келісім сауданы реттеу мен ынтымақтастық саласының ішкі нарықты қорғау шаралары, саудадағы техникалық кедергілер, санитариялық және фитосанитариялық шаралар және тауарлар шығарылған елді айқындау қағидалары сияқты кең ауқымын қамтиды.

Заң жобасы бойынша мұдделі министрліктер мен қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды дайындау мерзімі 2021 жылғы 31 наурызға дейін белгіленген.

13. «2007 жылғы 6 наурыздағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Грузия Үкіметі арасындағы Халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Т.Ы. Сыздықов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.В. Жұмаділдаева, С.Ә. Қаныбеков, М.М. Магеррамов, Ю.Е. Тимошенко, Ш.Х. Хахазов, О.В. Шишигина.

Заң жобасы 2019 жылғы 15 мамырда Нұр-Сұлтан қаласында жасалған 2007 жылғы 6 наурыздағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Грузия Үкіметі арасындағы Халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялауға бағытталған.

Осы Хаттамада Қазақстан Республикасы мен Грузия арасында автомобиль көлігімен жүктөрді тасымалдауды, олардың аумақтары арқылы транзитті жүзеге асыруға, сондай-ақ осында тасымалдарды орындауға рұқсат берілген тасымалдаушылардың және осы мемлекеттердің аумағында тіркелген көлік құралдарының үшінші елдерге тасымалдауына рұқсат беру жүйесін белгілеу көзделген.

Осы Хаттаманы ратификациялау Қазақстан мен Грузия арасындағы транзиттік-көлік әлеуетін және сауда-экономикалық қатынастарды одан әрі дамытуға оң серпін береді, сондай-ақ елдер арасында автокөлікпен орындалатын жүк тасымалдарының көлемін үлгайтуға мүмкіндік береді.

Заң жобасы бойынша мүдделі министрліктер мен қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

2020 жылғы 9 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

14. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ш.У. Нурумов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар З.Я. Балиева, С.В. Имашева, А.С. Мурадов, Ж.Ә. Омарбекова, С.А. Симонов, С.Ә. Үмбетов.

2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттамаға 2019 жылғы 1 қазанда Ереванда ЕАӘО-ға мүше мемлекеттер басшылары деңгейінде Жоғары Еуразиялық экономикалық кеңестің кезекті отырысы барысында қол қойылды және ол Еуразиялық экономикалық одақтың қолданыстағы құқығын және 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шарттың ережелерін жетілдіруге бағытталған.

Хаттама кедендейк, техникалық, реттеу, санитариялық, фитосанитариялық және ветеринариялық шаралар, ақпараттық өзара іс-қимыл, макроэкономика, көлік, энергетика және бәсекелестік салаларындағы ЕАӘО қолданыстағы құқығындағы бар олқылықтарды жоюға, сондай-ақ 2014 жылғы 29 мамырдағы ЕАӘО туралы шарттың ережелерін жетілдіруге бағытталған түзетулерді қамтиды.

Заң жобасы бойынша мүдделі министрліктер мен қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

Осы заң жобасы бойынша қорытынды дайындау мерзімі 2021 жылғы 14 сәуірге дейін белгіленді.

15. «2014 жылғы 12 қарашадағы Еуразиялық экономикалық комиссияның бәсекелестіктің бірыңғай қағидаларының сақталуын бақылау жөніндегі өкілеттіктерді жүзеге асыруы кезінде құпия ақпаратты қорғау тәртібі және оны жария еткені үшін жауаптылық туралы келісімге Армения Республикасының қосылуы туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат С.Н. Отебаев.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Н.Б. Әлімжанов, А.А. Дәуренбаев, Қ.Т. Ержан, Д.М. Еспаева, Е.А. Козлов, Г.Г. Шиповских.

Заң жобасы 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуы туралы 2014 жылғы 10 қазандағы шарттың 1-бабына сәйкес әзірленді, онда Армения Республикасы қол қойылған немесе күшіне енген халықаралық шарттарға қосылу жөніндегі міндеттемелерді өзіне қабылдады.

Заң жобасы Армения Республикасының Келісімге қосылуына және оның Еуразиялық экономикалық одақ елдерінің субъектілеріне қатысты бәсекелестіктің жалпы қағидаларының сақталуын бақылау жөніндегі өкілеттіктерді іске асыруға қатысуын қамтамасыз етуге бағытталған.

Заң жобасы бойынша мұдделі мемлекеттік органдар мен қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2021 жылғы 5 мамырға дейін белгіленген.

16. «Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалары туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Т.К. Хитуов.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Т.И. Яковлева, З.Д. Аманжолова, М.Д. Бопазов, С.А. Звольский, Е.А. Козлов, В.Б. Косарев.

Заң жобасы 2020 жылғы 3 ақпанда Мәскеуде жасалған Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалары туралы келісімді (бұдан әрі – Келісім) ратификациялауға бағытталған.

Келісімді ратификациялау Одақ шеңберінде оған қатысты міндетті талаптар белгіленетін немесе Одақтың техникалық талаптары енгізілмеген не күшіне енбеген өнімнің бірыңғай тізбесіне енгізілмеген, сондай-ақ Одаққа мүше мемлекеттердің заңнамасына сәйкес қауіпсіздіктің міндетті талаптары белгіленбеген өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Осы Келісімді қабылдау Одақ аумағында шығарылатын өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бөлігінде Еуразиялық экономикалық одақ туралы шарттың ережелерін іске асыруға ықпал ететін болады.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2021 жылғы 9 маусымға дейін белгіленген.

17. «Мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Ә.С. Сапарова.

Жұмыс тобының мүшелері: депутаттар Әлімжанов Н.Б., Эшімбетов Н.К., Жабагиев К.К., Кесебаева Б.Т., Шиповских Г.Г., Ізмұхамбетов Б.С.

Заң жобасы Мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату туралы келісімді ратификациялауға бағытталған.

Осы Келісімді ратификациялау мемлекетаралық стандарттау бойынша қолданылатын құжаттардың дұрыстығы мен өзектілігін қамтамасыз етуге, мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату қағидаттарының бірлігін қамтамасыз ету үшін құқықтық негіз жасауға, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің ұлттық стандарттау жүйелерінің шығындарын жабуға мүмкіндік береді.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2021 жылғы 9 маусымға дейін белгіленген.

2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 2020 жылғы 30 желтоқсанға дейінгі кезеңде Комитет заң жобалары бойынша **52-ден** астам қорытынды дайындалған, қарады. Комитет депутаттары Мәжілістің жұмыс топтарының құрамына және Мәжілістің бейінде комитеттерінің қызметі шеңберіндегі жұмыс кездесулеріне, оның ішінде Мәжілістің шет елдердің парламенттерімен ынтымақтастық жөніндегі топтарының қызметі шеңберіндегі кездесулерге, конференцияларға, семинарларға және басқа да ішараларға белсенді қатысты. Мемлекеттің лауазымды тұлғаларына **17** депутаттық саяул жолданды. Азаматтардың өтініштері бойынша **183-тен** астам хат қаралып, қоғамдық қабылдау бөлмелерінде азаматтарды қабылдау жүзеге асырылды.

ІІІ БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНДЕГІ САЯСИ ПАРТИЯЛАР ФРАКЦИЯЛАРЫНЫң ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫ ДЕПУТАТТАР ТОБЫНЫң ЖҰМЫСЫ ТУРАЛЫ

3.1. «NUR OTAN» ПАРТИЯСЫНЫң ФРАКЦИЯСЫ

Фракция жетекшісі – Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Төрағасы Нығматулин Нұрлан Зайроллаұлы.

Фракция жетекшісінің бірінші орынбасары – Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі Төрағасының Орынбасары Исимбаева Гүлмира Истайбекқызы.

Фракция жетекшісінің орынбасарлары – Базарбаев Аскар Ермұрзаұлы, Аронова Ирина Петровна, Сабильянов Нұртай Салихұлы.

Фракцияның жанында:

Бюджет қаражатының нысаналы әрі тиімді жұмсалуын және түпкі нәтижеге қол жеткізілуін бақылауды қамтамасыз ету жөніндегі комиссия (бұдан әрі – Комиссия) жұмыс істейді. (Төрайымы – Г.Ж. Қарақұсова)

Комиссия құрамында бюджет қаражатының нысаналы әрі тиімді жұмсалуын бақылау жөніндегі **6 жұмыс комиссиясы** бар, олар мынадай салаларға бағытталған:

- әлеуметтік саланы дамыту (жетекшісі – Мамраев Б.Б.);
 - ТКШ инфрақұрылымын, сумен және жылумен жабдықтау желілерін жаңғырту, тұрғын үй құрылышы (жетекшісі – Ахметов С.К.);
 - экономиканың тиімді дамуын және қаржы секторының орнықтылығын қамтамасыз ету (жетекшісі – Яковлева Т.И.);
 - индустриялық инфрақұрылымды дамыту және кәсіпкерлік субъектілерін қолдау (жетекшісі – Сабильянов Н.С.);
 - көлік-логистика инфрақұрылымын дамыту, экологиялық ортаны және табигат қорғау аумақтарын қорғау (жетекшісі – Шегельский Г.А.);
 - агроөнеркәсіптік кешенді дамыту (жетекшісі – Оспанов Б.С.).
- Фракция мүшелерінің саны – **75 депутат**.

Заң шығару қызметі

VI сайланымның VI сессиясында фракция аса маңызды стратегиялық құжаттарды, сондай-ақ ел басшылығының бастамаларын іске асыру үшін құқықтық негізді қалыптастыру жөніндегі жұмысты жалғастырды. Оның ішінде, «Nur Otan» партиясының «Қазақстан – 2021: Бірлік. Тұрақтылық. Жасампаздық» атты Сайлауалды бағдарламасы, Ұлт жоспары – «100 нақты қадам. Баршаға арналған қазіргі заманғы мемлекет», Бес институционалдық реформа, бес әлеуметтік бастама да бар.

Сонымен қатар, фракцияның заң жобалау жұмысының басында Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың

2020 жылғы 1 қыркүйекте сессияның ашылуында «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында алға қойылған міндеттер болды.

Есепті кезеңде депутаттар – фракция мүшелері 9 бастамашы заң жобасын әзірледі.

Оның ішінде 2-не Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, 2-үі мақұлданды және Парламент Сенатына қарауға жіберілді, 2 заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды және 3-үі Парламент Мәжілісіндегі заң жобаларының портфелінде жатыр (23.12.2020 ж. жағдай бойынша).

Атап айтқанда, VI сессияда фракция мүшелері бастамашы болған заң жобаларының ішінде 2-не Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды және Қазақстан Республикасының Заңына айналды:

1. «Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы (21.12.2020 ж. №390-VI ҚРЗ).

Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған, төтенше жағдай енгізілген кезде елді азық-түлік астықымен кепілдікті қамтамасыз ету, сондай-ақ «Азық-түлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының мәртебесі мен рөлін заңнамалық айқындау мақсатында фракцияға мүше депутаттар А.А. Дауренбаев, С. А. Звольский, Б. С. Оспанов, М.Б. Теміржанов, Парламент Сенатының депутаты Д. М. Мусин әзірледі.

Заңда көзделген түзетулер тұрақты жұмыс істейтін резервтік астық қорын қалыптастыру арқылы елдің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету деңгейін арттыруға және соның нәтижесінде ішкі астық нарығын тұрақтандыруға мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, Заңмен ұсынылатын жаңалықтар мал шаруашылығы және құс шаруашылығы салалары үшін жемшөп базасын дамытуға, сондай-ақ тұқымдық және жемшөп қорларын қалыптастыру жолымен жоғары сапалы тұқым өндіру көлемін ұлғайтуға бағытталған.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды күшету және сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» (19.12.2020 ж. №384-VI ҚРЗ).

Қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды күшету бөлігінде қылмыстық және қылмыстық-процестік заңнаманы жетілдіру мақсатында фракцияға мүше депутаттар В. И. Олейник, С.Ф. Бычкова, ҚКХП фракциясына мүше депутат М. М. Магеррамов, Парламент Сенатының депутаты А.И. Лукин бастамашы болды.

Қылмыстық кодекске ұсынылып отырған түзету ынтымақтастық туралы процестік келісімнің барлық шарттарының орындалуына байланысты адамдарды қылмыстық жауаптылықтан босату мүмкіндігіне бағытталған.

Қылмыстық-процестік кодекске түзетулер процеске қатысушылардың пікірлерін ескере отырып, қылмыстық процесті

электрондық форматта жүргізу; тергеу судьясының күзетпен ұстауды санкциялау, санкциялаудан бас тарту туралы қаулыларын қайта қарau кезінде ашық сот отырысын өткізу мүмкіндігіне және басқаларға бағытталған.

Сондай-ақ бірінші сатыдағы сотта, апелляциялық және кассациялық сатыда судьяға қарсылық білдіруге қатысты нормаларды жетілдіру ұсынылады.

Аталған түзетулерді іске асыру қылмыстық процестің жарыспалылығын және қылмыстық процеске қатысушылардың құқықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын қамтамасыз етудің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Бастамамен әзірленген мынадай заң жобалары мақұлданып, Парламент Сенатына жіберілді:

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ауызсумен жабдықтауды субсидиялау жөніндегі орталық және жергілікті мемлекеттік органдар арасындағы өкілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Заң жобасына фракцияға мүше депутаттар С.Қ.Ахметов, А.Е. Базарбаев, У. А. Қайназаров, С.Н. Өтебаев, Н.С. Сабильянов, Ә.С. Сапарова, Парламент Сенатының депутаты Н.Т. Төреғалиев халықты ауызсумен қамтамасыз ету үшін уақтылы субсидия бөлу және өнірлердің алуы мақсатында бастамашы болды.

Заң жобасында сумен жабдықтаудың баламасыз көздері болып табылатын аса маңызды жергілікті сумен жабдықтау жүйелерінің тізбесін әзірлеу және бекіту жөніндегі функцияларды үәкілетті органдан жергілікті атқарушы органдарға беру көзделеді. Бұл ретте, жаңадан салынған жергілікті сумен жабдықтау жүйелерінің тізбесіне енгізу рәсімі жергілікті деңгейде жүргізілетін болады, бұл өнірлердің ауызсумен жабдықтауға субсидиялар алуын жеделдігін арттырады. Заң жобасында жергілікті атқарушы органдардың ауызсумен жабдықтаудың баламасыз көздері болып табылатын аса маңызды топтық және жергілікті сумен жабдықтау жүйелерінен халыққа берілген ауызсудың бір текше метрі үшін төлемең мөлшерін әзірлеу жөніндегі құзыреті ұсынылады, ал жергілікті өкілді органдарға оны бекіту жөнінде өкілеттік беру ұсынылады.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне нотариат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Заң жобасы фракцияға мүше депутаттар С.Ф. Бычкованың, Б.Т. Кесебаеваның, Қ.С. Мусиннің, Парламент Сенатының депутаттары В.В. Волковтың, Л.Ж. Сүлейменнің бастамасымен нотариат саласындағы заңнаманы жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі жаңалықтарына мыналар жатады:

- Бірынғай нотариаттық ақпараттық жүйенің жұмыс істеуін заңнамалық регламенттеу жолымен электрондық нотариат элементтерін кеңінен енгізу, электрондық нысанда нотариаттық іс-әрекеттер жасау;

- нотариат куәландырған құжаттарды сақтаудың орталықтандырылған электрондық жүйесін құру;

- тәртіптік жазалау шараларын нақтылау;
- нотариаттық палаталардың басқару органдарының өкілеттіктерін регламенттеу;

- электрондық құжаттың қағаз жеткізгіштегі құжатқа тең екенін куәландашу және қағаз жеткізгіштегі құжаттың электрондық құжатқа тең екенін куәландашу сияқты жаңа нотариаттық іс-әрекеттерді енгізу.

Жалпы алғанда, VI сайланым кезеңінде депутаттар – «Nur Otan» партиясы фракциясының мүшелері өзекті әлеуметтік және экономикалық проблемаларды шешу қажеттігін ескере отырып әзірленген **56** заң жобасына бастамашы болды, бұл Парламент Мәжілісінің депутаттық корпусы бастамашылық еткен заң жобаларының жалпы санының **94,9%**-ын құрайды (59). Олардың **34**-ына ел Президенті қол қойып, Заң күшіне ие болды. **10** заң жобасы мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді. **12** заң жобасы Парламент Мәжілісінің қарауында жатыр.

Заң жобаларына бастама жасау жөніндегі қызметті жандандырумен қатар, VI сессия кезеңінде депутаттар – фракция мүшелері Палатаның жалпы отырыстары аясында қомақты жұмыс атқарды.

Атап айтқанда, есепті кезеңде өткен Парламент Мәжілісінің **16** жалпы отырысы барысында депутаттар жарыссезде 100 рет сөз сөйлем, сондай-ақ фракция мүшелері заң жобаларын әзірлеушілерге **257** сұрақ қойды.

Жалпы алғанда, «Nur Otan» партиясының фракциясына мүше депутаттардың заң шығару қызметінің нәтижелері бойынша мақұлданған және Парламент Сенатының қарауына жіберілген 29 заң жобасының 16-ына енгізілген **566** түзету қабылданды.

Фракцияның іс-шаралары

Фракция жиналысы

VI сайланымның VI сессиясы барысында «Nur Otan» партиясы басшылығының, Қазақстан Республикасы Үкіметі мүшелерінің, орталық мемлекеттік органдар, квазимемлекеттік сектор үйымдары өкілдерінің, азаматтық қоғам өкілдерінің қатысуымен кеңейтілген форматта **фракцияның 3 Жиналысы** өтті.

Атап айтқанда, **2020 жылғы 2 қазанда** фракция Жиналыста Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың коронавирус инфекциясының салдарынан зардал шеккен және қайтыс болған медицина қызметкерлеріне жәрдемақы мен өтемақы төлеу жөніндегі тапсырмаларын орындау туралы мәселені қарады.

Жиналыстың мұндай күн тәртібіне мемлекет қабылдан жатқан, бірақ жауапты мемлекеттік органдардың барлық жұмысты уақтылы үйымдастырмауы, сондай-ақ іс-қимылдардың ведомствоаралық келісілмеуі салдарынан тиісті нәтиже бермеген және іске асырылмаған бірқатар елеулі шаралар себеп болды.

Мәселен, 2020 жылғы 22 қыркүйектегі жағдай бойынша Төтенше жағдай жөніндегі мемлекеттік комиссия шешім қабылдаған кезден

бастап **6 айдан кейін** ел Президентінің сырқаттанған медицина қызметкерлеріне Мемлекеттік әлеуметтік сақтаңдыру қорынан 2 миллион теңге мөлшерінде және медицина қызметкерлері қайтыс болған жағдайда 10 миллион теңге мөлшерінде біржолғы әлеуметтік төлем тағайындау туралы тапсырмасын орындау үшін төлемдерді сырқаттанған медицина қызметкерлері жалпы санының **14%-дан** сәл астамы және қайтыс болған медицина қызметкерлері отбасыларының **13%-дан** азы **алды**.

Мұндай жағдай денсаулық сақтау жүйесі қызметкерлерінің арасында **наразылық туғызып**, олар өз кезегінде ел басшылығына, депутаттық корпусқа жүгінді.

Талқылау қорытындысы бойынша фракция **орын алған жағдайдан шығу бойынша бірқатар ұсыныстар әзірледі**, олар Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі А.Ұ. Маминнің атына ұсынымдар форматында жіберілді. Нәтижесінде COVID-19-дан сырқаттанған/қайтыс болған медицина қызметкерлеріне өтемақы төлемдерінің 100% толықтыры қамтамасыз етілді, олардың құжаттары бойынша 2020 жылғы 20 қазанға дейін өнірлік комиссиялардың оң шешімі қабылданды.

2020 жылғы 14 қазанды 2021-2023 жылдарға арналған үшжылдық бюджетті қарау шеңберінде фракция Елбасы – «Nur Otan» партиясының Төрағасы Н.Ә. Назарбаев және 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Жолдауында ел Президенті Қ.К. Тоқаев қойған міндеттерді шешу қажеттігін басшылыққа ала отырып, Премьер-Министрдің Бірінші орынбасары Ә.А. Смайлловтың және Қазақстан Республикасы Үкіметі мүшелерінің қатысуымен кеңейтілген форматта Жиналыс өткізді. Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрі Р. Е. Дәленов және Қазақстан Республикасы Қаржы министрі Е.К. Жамаубаев баяндама жасады.

Жиналыс барысында депутаттар – фракция мүшелері дайындаған ұсыныстардың, Палата Төрағасы, фракция Жетекшісі Н.З. Нығматулиннің жеке қатысуының арқасында **12,7 млрд.теңгені қысқартуға** және оларды әлеуметтік маңызды қажеттіліктеге қайта бөлуге қол жеткізілді.

Мұндай соманы Үкімет **алғаш рет бюджет қаражатының қосымша көлемін бөлу арқылы қолдағанын** айта кеткен жөн болады және бұл алтыншы сайланымның алтыншы сессиясындағы есте қалатын жайт болып табылады. Қайта бөлу арқылы ауылдық елді мекендерді сумен жабдықтауды, сұбұруды, газбен жабдықтауды дамытуға, жалға берілетін тұрғын үй салуға арналған **шығыстар ұлғайтылды**. Ал қосымша қаражат ауылдық елді мекендердегі фельдшерлік-акушерлік пункттердің салуға жәнереконструкциялауға көзделді.

2020 жылғы 18 қарашада Палата Спикері, фракция Жетекшісі Н.З. Нығматулиннің төрағалығымен фракция «Nur Otan» партиясының «**Қазақстан-2021: Бірлік. Тұрақтылық. Жасампаздық**» атты Сайлауалды бағдарламасының атқарылу қорытындылары туралы Қазақстан Республикасы Үкіметініңесебін тыңдады. Бейнеконференция байланысы форматында Жиналыс

жұмысына Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі А.Ұ. Мамин, «Nur Otan» партиясы Төрағасының Бірінші орынбасары Б. Қ. Байбек, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшелері қатысты.

Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі А.Ұ. Мамин негізгі баяндама жасады, ол партияның сайлауалды міндеттемелері, **жалпы алғанда, орындалғанын** баяндағы.

Осылайша, ірі инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру, авто және теміржолдарды, заманауи логистикалық жобаларды жаңғырту нәтижесінде **559 мың** жұмыс орны құрылды.

Мектептер мен балабақшалар құрылышының барысы ерекше бақылауға алынды. 4 жыл ішінде **3 мыңнан астам** мектепке дейінгі балалар мекемесі салынды. Үш ауысымды және авариялық мектептерді жою үшін **417** мектеп пайдалануға берілді. 2020 жылы тағы **56** мектеп пайдалануға берілді.

А.Ұ. Мамин атап өткендей, АӨК-ті қарқынды дамыту жөніндегі міндет дәйекті және жүйелі түрде шешілуде. Ауыл шаруашылығы инфрақұрылымының **400**-ден астам жаңа объектісі іске қосылды.

Бизнесті жүргізу шарттарын жақсарту үшін реттеуші орта үнемі жетілдіріліп, кедендей әкімшілендіру жақсартылуда. «Doing Business» бизнесті жүргізу жеңілдігі халықаралық рейтингінде Қазақстан әлемнің 190 елінің арасында **25-орынға** жетті.

«Жаңа әлеуметтік саясат» сайлауадды бағдарламасының бағыты шенберінде атаулы әлеуметтік көмектің жаңа моделі енгізілді. Реформаланған халықты жұмыспен қамту орталықтары әмбебап қызметтердің кең спектрін ұсынады. Кедейлік шегі ең төмен күнкөріс деңгейінің **40%-ынан 70%-ға дейін** есті, бұл мұқтаж азаматтардың көп бөлігіне әлеуметтік көмек көрсетуге мүмкіндік береді.

Шагын бизнеске микрокредит беру көлемі 31 млрд. теңгеден **83 млрд. теңгеге дейін** ұлғайтылды.

Медициналық қызметтердің қолжетімділігін, сапасы мен тиімділігін арттыру үшін 2020 жылдың қаңтарынан бастап міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесі кезең-кезеңімен енгізілуде.

«Қауіпсіздік және тұрақтылық» бағыты шенберінде Үкімет Елбасы мен Қазақстан Республикасы Президентінің халықаралық бастамаларын ілгерілету жөніндегі іс-шараларды дәйекті түрде іске асыруда.

Бірлескен жұмыстың нәтижелерін атап өте отырып, Фракция жетекшісі Н.З. Нығматулин бұл мақсаттарға, ең алдымен, Елбасы, партия Лидері Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың стратегиялық бағытының арқасында қол жеткізілгеніне ерекше тоқталып өтті, бұл жол тұрақты экономика құруға, алтын-валюта резервтерінің ұлken көлемін жинақтауға мүмкіндік беріп, өз кезегінде сыртқы сыйн-қатерлерге сәйкесінше жауап беруге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, VI сайланым барысында фракция **партияның сайлауады міндеттемелерін заңнамалық тұрғыдан** бекіту **бойынша** қомақты жұмыс атқарғаны атап өтілді. Атап айтқанда, нұротандық депутаттар осы мақсатта **56** бастамашы заң жобасын әзірледі.

Бұған қоса, сайланым барысында елдің басты қаржылық құжаты – 4 үшжылдық республикалық бюджетті қарау шеңберінде жалпы сомасы **138,3 млрд.тенге** партияның сайлауды міндеттемелерін қаржылық қамтамасыз ету жөніндегі фракцияның ұсныстары қолдау тапты. Оның ішінде: 2017-2019 жылдарға - **88 млрд.тенге**; 2018-2020 жылдарға - **22 млрд. тенге**; 2020-2022 жылдарға - **15,6 млрд. тенге**; 2021-2023 жылдарға **12,7 млрд. тенге**.

Фракцияның ұсныстары бойынша бюджет шығыстары білім беру, денсаулық сақтау, ауылдық елді мекендерді сумен жабдықтау, су бұру, газбен жабдықтау салаларын дамытуға, жалға берілетін тұрғын үй салуға және басқа да өзекті мәселелерге ұлғайтылды.

Сонымен қатар, Жиналыс барысында депутаттар – фракция мүшелері Үкіметтің назарын бірқатар бағыттар бойынша жұмысты жалғастыру және күшету қажеттігіне аударды. Атап айтқанда, бұл жалға берілетін тұрғын үймен, әсіресе ауылдық жерлерде қамтамасыз ету. Депутаттар қаржыландыру мен құрылыш көлемін, оның ішінде жергілікті бюджет қаражаты есебінен ұлғайту, сондай-ақ осы мақсаттарға бөлінетін бюджет қаражатының жұмсалуына және салынып жатқан үйлердің сапасына бақылауды қатаңдату қажет деп есептейді. Депутаттардың пікірінше, қазақстандықтарды жұмыспен қамтудың белсенді шараларына тарту жөніндегі жұмысты жалғастыру, сондай-ақ ол үшін қабылданып жатқан мемлекеттік бағдарламаларды үйлестіруді күшету және олар туралы халықты кеңінен хабардар ету қажет.

Фракция Төралқасының отырыстары

Үйлестіру органы ретінде Төралқа Фракция қызметінің ағымдағы мәселелері, анағұрлым маңызды заң жобалары бойынша Фракция үстанымын әзірлеу, сондай-ақ «*Nur Otan*» партиясы Фракциясының атынан жария етуге дайындалатын депутаттық сауалдардың жобалары бойынша тұрақты жұмыс жүргізеді.

Есепті кезеңде Фракция Төралқасының 15 отырысы өтті.

Депутаттық сауалдар

VI сессияда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырыстарында депутаттар – «*Nur Otan*» партиясы Фракциясының мүшелері Қазақстан Республикасының Үкіметі мен мемлекеттік органдардың лауазымды адамдарының атына **38 депутаттық сауалды** жария етті. Оның ішінде Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің атына – **17 (44,8%)**, оның орынбасарларына – **16 (42,1%)** сауал жолданды.

Депутаттық сауалдар денсаулық сақтау, білім және ғылым, ішкі істер министрлерінің, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының және Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің атына да жолданды – **5 (13,1%)**.

Депутаттардың – фракция мүшелерінің халықта түсетін кредиттік жүктемені азайту және ең төмен күнкөріс деңгейінің шамасын ұлғайту жағына қарай қайта қарау бойынша

(А.М. Жамалов), балалар үйлері мен мүмкіндігі шектеулі балаларға арнайы әлеуметтік қызмет көрсете орталықтарының қызметін бақылау бойынша (А.С. Платонов), жетім балалардың Балалар үйлерінде 6 жасқа толғанға дейін болу мүмкіндігін қарau қажеттігі туралы (З. Я. Балиева), медицина қызметкерлеріне өтемақ төлемдері туралы (З.Ж. Аманжолова), әлеуметтік маңызы бар тамақ өнімдері бағасының өсуіне бақылауды қүшепту қажеттігі туралы (Н.К. Әшімбетов), халыққа қызмет көрсете кезінде ведомствоаралық өзара іс-қимылдың болмауы туралы (И. П. Аронова), ауыл шаруашылығы техникасына кәдеге жарату алымын жою туралы (М.Б. Теміржанов), отандық өндірушілерді мемлекеттік қолдаудың жаңа балама шараларын қабылдау қажеттігі туралы (М.К. Пішембаев) және т. б. сауалдары кеңінен жария етілді.

Сессия барысында жарияланған депутаттық сауалдардың тақырыбы халықтың ең өзекті мәселелері мен қоғам тыныс-тіршілігінің маңызды салалары депутаттардың – фракция мүшелерінің назарында болғандығын көрсетеді.

«NUR OTAN» партиясының фракциясына мүше депутаттардың ақпараттық-түсіндіру жұмысы

VI сессия барысында депутаттардың – фракция мүшелерінің жұмысындағы басым бағыттардың бірі сайлаушыларға бұқаралық ақпарат құралдары арқылы «Nur Otan» партиясының «Қазақстан – 2021: Бірлік. Тұрақтылық. Жасампаздық» атты Сайлауалды бағдарламасын, Ұлт жоспары – «100 нақты қадам. Баршаға арналған қазіргі заманғы мемлекет» бағдарламасын, Қазақстан Республикасының Президенті К.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын, заң жобалау жұмысының нәтижелерін түсіндіру болды.

Осы мақсатта фракцияның медиа-жоспары бекітілді, оған сәйкес бұқаралық ақпарат құралдарында және 57 депутаттың – фракция мүшелерінің әлеуметтік желілердегі жеке аккаунттарда 169 материал жарияланды. Оның ішінде: 19 авторлық мақала; 34 сұхбат; 32 жазба мен бейнесюжет; 69 әлеуметтік желілердегі пост; «Қазақстан», «Хабар», «КТК» телеарналарындағы, «Еуразия» бірінші арнасындағы ток-шоуда 15 рет сөз сөйледі.

3.2. «ХАЛЫҚТЫҚ КОММУНИСТЕР» ФРАКЦИЯСЫ

Алтыншы сайланған Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіндегі «Қазақстан Халық партиясы» фракциясы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі Бюросының шешімімен тіркелді (2016 жылғы 28 наурыздағы № 4-VІБМ қаулысы).

Фракция құрамына мына депутаттар кірді: Ж.Ә. Ахметбеков, Г.А. Баймаханова, А.О. Қоңыров, В.Б. Косарев, М.М. Магеррамов, И.В. Смирнова, Т.И. Сыздықов.

Сонымен қатар, 2020 жылғы 11 қарашада Қазақстанның Коммунистік Халық партиясының XV кезектен тыс съезі «Қазақстан

Коммунистік Халық партиясы» ребрендингін өткізу туралы шешім қабылдады.

Осыған байланысты, партияның атауы «Қазақстан Халық партиясы», фракцияның атауы «Қазақстанның Халық партиясы» фракциясы болып өзгертілді және Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі Бюросының шешімімен тіркелді (2020 жылғы 19 қарашадағы № 31-VI БМ қаулысы).

Фракцияның мақсаты: ҚХП-ның сайлауалды бағдарламасын, парламенттік жұмыс нысандары мен әдістерін пайдалана отырып, партияның бағдарламалық мақсаттарын, сайлаушылардың тілектерін іске асыру.

Депутаттар – фракция мүшелері Парламент Мәжілісінің барлық жеті тұрақты комитетінде бір адамнан өкілдік етеді.

Фракция депутаттары консультативтік-кеңесші органдардың құрамына кіреді, кеңесші органдардың, мемлекеттік органдардың, Парламентараптың кеңестің, қоғамдық бірлестіктердің, кеңестердің және т. б. мүшелері болып табылады.

Фракцияның отырысы

2020 жылғы 1 қыркүйектен 2020 жылғы 10 желтоқсанға дейінгі кезеңде фракцияның **11** отырысы өткізді, онда депутаттық сауалдардың тақырыптары, фракцияның заң шығару жұмысына қатысу жөніндегі міндеттері туралы, фракцияның Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысына шығарылатын заң жобалары бойынша ұстанымы және басқа да мәселелер талқыланды.

Заң шығару қызметі

Фракция депутаттары келіп түскен заң жобалары бойынша жұмыс топтарына, Палатаның тұрақты комитеттерінің отырыстарына белсенді қатысты, Мәжілістің жалпы отырыстарында сөз сөйлемді, талқыланатын заң жобаларына нақты ұсыныстар енгізді. Қөптеген заң жобалары бойынша фракция депутаттары Мәжілістің тиісті тұрақты комитеттеріне бағытталған түзетулер мен өзгерістер енгізді, жұмыс топтарында фракция депутаттарының ұжымдық пікірі айтылды.

Фракция депутаттары келіп түскен заң жобалары бойынша жұмыс топтарына, Палатаның тұрақты комитеттерінің отырыстарына белсенді қатысты, Мәжілістің жалпы отырыстарында сөз сөйлемді, талқыланып отырған заң жобаларына нақты ұсыныстар енгізді, мысалы:

«Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түркия Республикасының Үкіметі арасындағы әскери ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы», «Мақта саласын дамыту туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану және Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер енгізу туралы» «2007 жылғы 6 наурыздағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Грузия Үкіметі арасындағы

халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы», «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Еуразиялық экономикалық одақта мүше мемлекеттердің еңбекшілерін зейнетақымен қамсыздандыру туралы келісімді ратификациялау туралы», «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Қазақстан Республикасының Өкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне экология мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қарыз енбегін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Қазақстан Республикасының Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне жер қойнауын геологиялық зерттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы», «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы адамдарды ұстап беру туралы шартты ратификациялау туралы», «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы», «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялаң туралы», «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасындағы микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобалары бойынша ұсыныстар енгізді.

Депутат Г.А. Баймаханова «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне уран өндіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасына бастамашы болғанын айта кеткен жөн.

Осы кезеңде депутат М.М. Магеррамов «Қазақстан Республикасының Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасына бастамашы болған депутаттар тобының құрамында қатысты, жоба қазіргі уақытта Парламент Мәжілісінің қарауында жатыр.

Сонымен қатар, депутат М.М. Магеррамов бас комитет – Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті қарайтын 4 заң жобасы бойынша жұмыс топтарының жетекшісі болды, олар:

- 1) «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы» ҚРЗ жобасы;
- 2) «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы» ҚРЗ жобасы;
- 3) «2009 жылғы 2 қазандығы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара визасыз жол жүрүлөрі туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» ҚРЗ жобасы.
- 4) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жол жүрісі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚРЗ жобасы.

Депутаттық саударлар

Сайлаушылардың өзекті мәселелері Мәжілістің жалпы отырыстарында фракция мүшелерінің лауазымды тұлғалар мен мемлекеттік органдарға жолдаған депутаттық саударында көрініс тапты.

2020 жылғы 1 қыркүйектен 2020 жылғы 30 желтоқсанға дейінгі кезеңде фракция депутаттары Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында **17 депутаттық сауда** жолдады.

Ж.Ә. Ахметбеков:

- 1) халықтың әлеуметтік осал топтарын газ тарату желілеріне қосу шығындарын субсидиялау және газ құнын субсидиялау туралы;
- 2) ауызсуға қол жеткізу мәселесі бойынша.

А.О. Қоңыров:

- 1) кадрларды даярлау жүйесіне қатысты;
- 2) ШОБ пен азаматтар үшін кредиттік рақымшылық жасау мәселесі бойынша;

3) АӨК дамытудың ұлттық жобасының кейбір мәселелері туралы;

- 4) Өнеркәсіпті дамыту қорының қызметіне қатысты;
- 5) құс шаруашылығын дамыту мәселелері туралы;
- 6) мемлекеттік жастар саясатын қайта қарau қажеттігі туралы.

М.М. Магеррамов:

- 1) Қазақстанда инклузияны дамыту туралы;
- 2) Халыққа қызмет көрсету орталықтарының қызметкерлерін әлеуметтік қамтамасыз етуге қатысты;

И.В. Смирнова:

- 1) қашықтан білім беруге қатысты;
- 2) гуманитарлық колледжді сенімгерлік басқаруға беру туралы;
- 3) мегаполистердегі сәулет-қала құрылышы қызметінің бұзылуы туралы.

Т.И. Сыздықов:

- 1) денсаулық сақтау мәселелеріне қатысты;

2) АӘК дамытудың ұлттық жобасының кейбір мәселелері туралы.

Азаматтардың өтініштері

Депутаттар Парламент Мәжілісіне тікелей өтініш білдірген азаматтарды қабылдауды ұдайы жүргізеді және келіп түскен өтінішхаттарды қарайды.

Маңызды іс-шаралар

Фракция депутаттары ОК пленумдары мен ҚХКП съезіне қатысты, ҚХКП ОК, мемлекеттік органдар және т.б. өткізетін дөңгелек үстелдерге, конференцияларға қатысты.

2020 жылғы 7 қыркүйекте депутат Г.А. Баймаханова Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің қатысуымен өткен кеңеске қатысты.

2020 жылғы 2 қыркүйектен қазанға дейін депутат Г.А. Баймаханова геология саласын дамыту бойынша үкімет сағатын дайындауға қатысты.

2020 жылғы 10 қыркүйекте депутат Г.А. Баймаханова Қауымдастықтың (ҚР ГЖӨҚ) жалпы жиналышына қатысты.

2020 жылғы 14 қыркүйекте депутат М.М. Магеррамов Мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы үйлестіру кеңесінің отырысына қатысты.

Күн тәртібінде мына мәселелер талқыланды:

«2025 жылға дейін ҚР-да мүгедек адамдардың құқықтарын қамтамасыз ету және өмір сүру сапасын жақсарту жөніндегі ұлттық жоспарды орындау туралы»;

«Халықтың әлеуметтік осал топтарын, оның ішінде мүгедек адамдарды түрғын үймен қамтамасыз ету бойынша тұжырымдамалық тәсілдер»;

«2021-2023 жылдарға арналған Мүмкіндігі шектеулі балаларға кешенде көмек көрсетуді жетілдіру жөніндегі Жол картасының алғышарттары туралы»;

«Мүгедек адамдар үшін инклузивті білім беруді жетілдіру»;

«Мүгедек адамдарға қатысты қоғамдық сананы жаңғырту»;

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Зан жобасы туралы. (Конференц-байланыс)

2020 жылғы 24 қыркүйекте депутат Г. А. Баймаханова Халықаралық жасыл технологиялар және инвестициялық жобалар орталығында «Экологиялық кодекс жобасы шенберінде экологиялық қатынастарды реттеудегі жаңа тәсілдер туралы» деген тақырып бойынша Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитетінің көшпелі отырысына қатысты.

2020 жылғы 7 қазанда депутат Г.А. Баймахановтың тәрағалығымен экология, геология және табиғи ресурстар вице-

министрі С.А. Брекешевтің, Геология комитетінің төрағасы Т.Б. Сатиевтің, «Қазгеология» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы А.Қ. Боранбаевтың қатысуымен жер қойнауын геологиялық зерттеудің ғылыми негізделген стратегиясын құру; «Қазгеология» ҰГК» АҚ қызметі, уақыт нормалары мен МГЖЗ-та бағаларды қайта қарау, геологиялық ұйымдарды аккредиттеу тетігін енгізу мәселелері бойынша ҚР ГЖӨК Директорлар кеңесінің отырысы өтті.

2020 жылғы 7 қазанда депутат А.О. Қоныров «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚРЗ жобасын талқылау бойынша дөңгелек үстелге қатысты.

2020 жылғы 12 қазанда депутат Г.А. Баймаханова мемлекеттік органдардың өкілдерін, сарапшыларды және Қазақстанның табиғат пайдаланушыларын шақыра отырып, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінде өткен Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің жобасы мәселелері жөніндегі кеңеске қатысты.

2020 жылғы 15 қазанда депутат Г.А. Баймаханова Экологиялық кодекстің жаңашылдықтары бойынша «Нұр Отан» партиясының жанындағы Құқықтық кеңестің отырысына қатысты.

2020 жылғы 22 қазанда депутат М.М. Магеррамов «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қоғамдық кеңестер қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша дөңгелек үстел жұмысына қатысты. (*Конференц-байланыс*)

2020 жылғы 23 қазанда депутат М.М. Магеррамов Мемлекет басшысы, Қ.К. Тоқаевтың қатысуымен Қазақстан Республикасы судьяларының VIII съезінің жұмысына қатысты.

2020 жылғы 23 қазанда М.М. Магеррамов Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары бастамашы болған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобасының жекелеген ережелері бойынша заң консультанттары Қауымдастықтары мен Палаталары мәселелері бойынша сараптамалық кездесуге қатысты.

2020 жылғы 26 қазанда депутат Г.А. Баймаханова республикалық бюджеттен мемлекеттік тапсырма бойынша «Қазгеология» ҰГК» АҚ қаржы қаражатын бөлу мәселесі бойынша «Атамекен» ҰКП-ның кеңесіне қатысты.

2020 жылғы 16, 17 және 26 қарашада депутат Г.А. Баймаханова Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитетінің кеңейтілген отырыстарын өткізді.

2020 жылғы 27 қарашада депутат Г.А. Баймаханова геология саласын қолдау шараларын талқылау бойынша «Атамекен» ҚР ҰКП Төралқасының Геология саласы, тау-кен, көмір өндіру және металургия өнеркәсібі комитетінің Геология саласы кіші комитетінің отырысын өткізді.

2020 жылғы 2 желтоқсанда эпидемиологтардың атынан И.В. Смирнова Корея Республикасының Қазақстан

Республикасындағы Елшілігінің ғимаратында өткен кездесуге қатысты, онда Кореяның Қазақстандағы Елшісі Қазақстан эпидемиологтарына COVID-19 коронавирус инфекциясымен қуресу үшін қайырымдылық көмек берді.

2020 жылғы 3 желтоқсанда депутат Г.А. Баймаханова «KAZRC» жалпы жиналышына қатысты.

2020 жылғы 7 желтоқсанда депутат И.В. Смирнова «Астана Халықаралық университеті» ЖШС сенімгерлік басқаруына берудің зандалығына қатысты астана Гуманитарлық колледжінің 5 адамнан тұратын бастамашыл тобымен ФОК ғимаратында өткен кездесуге қатысты.

БАҚ

Депутаттар – фракция мүшелерінің мақалалары республикалық және өнірлік БАҚ-та, «Коммунист Казахстана» ҚХП журналында үнемі жарияланып отырады, сондай-ақ телевизия мен электрондық бүкәралық ақпарат құралдарында сөз сөйлем тұрады.

Есепті кезеңде БАҚ-та мақалалар, жарияланымдар, пікірлер, сұхбаттар және Интернет-ресурстардағы жарияланымдар түрінде барлығы **432** материал жарық көрді.

VI сайланымның жұмысы пандемияға байланысты шектеу шараларын: төтенше жағдай режимін, карантинді және локдаунды енгізумен қындағанын айта кеткен жөн.

Осыған байланысты, фракция депутаттарының бастамасымен «Халықтық қолдау орталығы» республикалық жобасы іске қосылды.

Осы жоба аясында барлық өнірлер мен облыс орталықтарында ТЖ режимі, карантиндік шаралар, жұмыс орындарының уақытша жабылуы салдарынан өмірлік қызын жағдайға тап болған адамдарға азық-түлік жиынтықтары, бірінші кезекте қажетті заттар және жеке қорғаныс құралдары жеткізілді.

Сонымен қатар, онлайн-қабылдау үйымдастырылды, онда адамдар фракция депутаттарының, заңгерлер мен психологтардың кеңестерін алды.

3.3. «АҚ ЖОЛ» ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ПАРТИЯСЫНЫҢ ФРАКЦИЯСЫ

«Ақ жол» ҚДП фракциясы Парламент Мәжілісі Бюросының қаулысымен (2016 жылғы 28 наурыздағы №3-ВІБМ) тіркелген. Фракция құрамына мына депутаттар кірді: К.Абсатиров, Е. Барлыбаев, Б. Дүйсенбинов, Д. Еспаева, М. Қазбекова, Е. Никитинская, А. Перуашев.

Фракцияның мақсаты: Қазақстан Республикасы Парламентінде «Ақ жол» ҚДП мүдделерін білдіру.

Парламенттің, Палаталардың отырыстарында, комиссияларда, мемлекеттік органдарда «Ақ жол» ҚДП депутаттық фракциясының атынан өкілдік етуге жетекшісі А. Перуашев уәкілетті.

Фракция жетекшісінің орынбасарлары болып Е. Барлыбаев пен Е. Никитинская сайланды.

Фракцияның отырысы

Фракцияның 17 отырысы өткізіліп, отырыс барысында партияның өнірлік филиалдарымен бейнеконференцбайланыс режимінде заң жобаларына тұжырымдамалық түзетулер, депутаттық сауалдар тақырыптары, фракцияның заң жобалары бойынша ұстанымы талқыланды. Карантин кезеңінде отырыстар қашықтан – бейнеконференцбайланыс режимінде өткізілді.

Заң шығару қызметі

Фракция депутаттары жұмыс топтарының қарауына 600-ден астам түзетулер жіберді. Олардың ішінде – фракция депутаттарының техникалық реттеу, республикалық бюджет, салық салу, экономикалық өсіді жақсарту, мәслихаттардың өкілеттіктерін кеңейту бойынша, Мәжіліс Регламентіне және т. б. мәселелер жөніндегі ұстанымстары бар.

Фракцияның қаралып отырған заң жобалары бойынша ұстанымын жетекшісі жалпы отырыстар барысында жарияладап отырды.

21 қазанда Дания Еспаева Мәжілістің жалпы отырысында «Қазақстан Республикасы Ұлттық қорынан 2021-2023 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» заң жобасы бойынша фракцияның ұстанымымен сөз сөйлемеді. Ол:

- кепілдендірілген трансферттерді мемлекеттің өз азаматтары алдындағы әлеуметтік міндеттемелерін орындау үшін ғана;
- нысаналы трансферттерді ашық қолжетімділікте оларды іске асыру нәтижелеріне, сондай-ақ лауазымды тұлғалардың жауапкершілігіне тиісті мониторинг жүйесімен орта және ұзақ мерзімдік перспективада экономикалық өсіді қамтамасыз ететін жобаларды қаржыландыру үшін ғана пайдалану арқылы Ұлттық қор қаражатының жұмсалуын қатаң регламенттеу қағидатын енгізуі талап етті.

21 қазанда Екатерина Никитинская 2020 жылғы 21 қазанда Мәжілістің жалпы отырысында «2021-2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» заң жобасы бойынша фракцияның ұстанымын білдірді.

Ол өз сөзінде бірқатар мемлекеттік бағдарламалар бойынша республикалық бюджет жобасы бюджеттің кіріс бөлігін толықтыруға түпкілікті бағдарланбағанын көрсетуді жалғастырып отырғанын айтты. Мәселен, «Нұрлы жол» инфрақұрылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы шенберіндегі іс-шараларды қаржыландыруға жұмсалған миллиардтаған шығынға қарамастан, бүгінгі күнге дейін сәйкесінше экономикалық қайтарым қамтамасыз етілмеген.

Бұған қоса, депутат 3 млрд.тенге көлеміндегі «QazExpoCongress Ұлттық компаниясы» АҚ-ның іс-шараларын Ұлттық қордан нысаналы трансферт есебінен қаржыландыруға жол берілмейтінін атап өтті, өйткені мұндағы мақсат – компанияның объектілерін халықаралық кездесулерді өткізу үшін пайдалану және негізгі жалдаушылардың пайда болуына жағдай жасау болып табылады.

«Экономикалық өсімді қалпына келтіруде БЖК және ҚЗӘ бағдарламалары ерекше орын алады, бірақ бағдарламаға белсенді әрекет ететін ШОК кәсіпорындарының 2%-ға жуығы ғана қатысады.

Аталған бағдарламаларға бірқатар оң және уақтылы өзгерістер енгізілді. Алайда, жалпы алғанда, COVID-19-ға байланысты қазіргі заманғы сын-қатерлерді ескере отырып, инвестициялық жобаларды іріктеу тәсілдері мен әкімшілендіру процесінің өзін тұжырымдамалық түрғыдан өзгерту іске асырылған жоқ. Ал бұл жаңа технологиялар, цифрандыру және онлайн-платформалар. Олар коронавирустан кейінгі экономиканың жаңа бейнесін құруда шешуші рөл атқарады. Өкінішке орай, бұл үрдістер қарастырылып отырған бюджет шеңберінде кәсіпкерлікті қолдау бағдарламаларының индикаторлар жүйесін құруда тиісті көрініс таппады», - деп атап өтті ол.

11 қарашада «Ақ жол» фракциясы техникалық реттеу туралы заң жобасын қолдамады. Заң жобасын талқылау барысында Азат Перуашев сөз сөйлемеді.

«Сауда және интеграция министрлігі атынан әзірлеуші ведомствоның рәсімдерді ресми түрде қайта жаза отырып, осы саладағы жүйелі мәселелерді қозғамаған, дегенмен біз бірнеше рет және әртүрлі кезеңдерде орындаушыларға да, Құрметті министр мырза сізге де өз ұсыныстарымыз берілген, оның көмекшілікке қарастырылып отырған бюджет шеңберінде кәсіпкерлікті қолдау бағдарламаларының индикаторлар жүйесін құруда тиісті көрініс таппады», - деп атап өтті ол.

Ел Президенті «халық үніне құлақ асатын мемлекет» қағидаты туралы айтқанымен, біз осы тұста кері мысалды көріп отырмыз, нақты сауда министрлігі тұтас бір парламенттік фракцияны және осы заңды орындаітын адамдарды естімей отыр», - деп атап өтті фракция жетекшісі.

Депутаттық сауалдар

6 сессия барысында фракция депутаттары 25 депутаттық сауал жолдады.

9 қыркүйек: «Ақ жол» депутаттары қашықтан оқыту проблемалары бойынша және шілде айында жіберілген Дүниежүзілік Банктің 67 млн. доллар қарызын пайдалану туралы үндеуге ҚР БФМ-нің үнсіз қалуына наразылық білдірді.

«Ақ жол» фракциясы Үкіметті ҚРРДА-ның ырқында кетпей, мемлекет мұдделерін қолдауға және банктерді кірістің бір бөлігін беруге міндеттеуге шақырды, себебі ШОБ-тың қолданыстағы кредиттері бойынша субсидиялау беруде кредиттер мөлшерлемесі 14%-ға, Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесі 1,5 %-ға дейін төмендетіледі және оның 6%-ын кәсіпкер төлейтін болады.

16 қыркүйек: «Ақ жол» депутаттары Үкіметке тұтынушыларды электр энергетикасы нарығындағы монополистердің заңсыздығынан қорғауды талап етіп жүргінді.

23 қыркүйек: «Ақ жол» фракциясы шикізат экспорттын тежеу және өндөлген өнімнің Өзбекстанға экспорттын көтермелеге бойынша ұқсас айналы кеден саясатын жүргізу жолымен ұлттық экономиканың мұдделерін қорғау қажет деп есептейді.

«Ақ жол» демократиялық партиясы Денсаулық сақтау министрлігінен онкологиялық науқастарды емдеуді үйімдастыру жүйесін қайта құруды, карантин кезеңінде осы пациенттерді емдеу мен бақылауды үзбеуді сұрайды. «Ақ жол» Денсаулық сақтау министрлігі мен Экология министрлігінен қаупті медициналық қалдықтарды тасымалдау және кәдеге жарату талаптарын бұзғаны үшін бақылау мен жауапкершілікті қатаңдатуды сұрайды.

30 қыркүйек: «Ақ жол» депутаттары кредиттік рақымшылықты кредиттер бойынша пайыздарды төмендетумен және жеке тұлғалардың банкроттығын енгізумен толықтыруды талап етеді, оларсыз рақымшылық жасаутуралы мәселе үнемі көтеріліп отырады және тіпті адада қарыз алушыларды кредит төлемеуге итермелейді.

Коронавирустың жаңа толқынына дайындық аясында «Ақ жол» депутаттары Үкіметтен азаматтардың өмір сұру деңгейінің төмендеуіне жол бермеуді және ШОБ-ты түпкілікті қүйреу мен банкроттықтан қорғауды қамтамасыз етуді сұрайды.

«Ақ жол» депутаттары Қаржы министрлігінен халықаралық практикаға сәйкес әкелінетін тауарлардың кедендей құнын қалыптастырудың ашық тетігіне көшуді сұрайды.

28 қазан: «Ақ жол» депутаттары коронавирусты жұқтырған дәрігерлерге төлемдерді жалғастыруды талап етті.

4 қараша: «Ақ жол» «зардал шеккен ШОБ кредиттерін 6%-бен қайта қаржыландыруды жедел бастауды және Жолдаудың бұзылуына кінәлілерді жазалауды талап етті.

11 қараша: «Ақ жол» фракциясы «Нұр Жолы» – «Қорғас» бақылау-өткізу пунктіндегі мындаған кептеліс проблемаларын қайта көтерді.

«Ақ жол» партиясы қазақстандық келіссөз жүргізушилерді халықаралық келісімдерде ұлттық мұдделерді қорғауға шақырды.

«Ақ жол» фракциясы Талғар ауруханасын мысалға келтіре отырып, COVID-19-ға байланысты қалыптасқан жағдайда денсаулық сақтау обьектілерін сенімгерлік басқаруға беруді тоқтата тұруды талап етті.

18 қараша: заңды бұза отырып, заң бұзушылармен құресуге болмайды – «Ақ жол» кәсіпкерлерді мониторингтік топтардың заңсыздығынан қорғады.

2 желтоқсан: «Ақ жол» «ақ халаттағы адамдардың кәсіби және адамдық қадір-қасиетін қорғау үшін дәрігер мен медицина қызметкерінің мәртебесі туралы заң әзірлеуді ұсынды.

«Ақ жол» кәсіпкерлерді мониторингтік топтардың заңсыз қысымынан қорғау мақсатында қайта сөз сөйледі.

9 желтоқсан: «Ақ жол» депутаттары қоғамның әлеуметтік жікке бөлінуі қоғамға, экономикаға және мемлекеттілікке төнген басты қауіп екенін қаржылық реттеуіштердің түсінбейтінін мәлімдеді, «Ақ жол» мемлекеттік сатып алулардағы сыйбайлар жемқорлық схемаларын көрсетті.

Неліктен мемлекеттік органдар өтініш авторларын «Ақ жол» депутаттық фракциясы деп атаудан қашып, оларды «депутаттар тобы» деп айтады? - «ақжолдықтар» Үкіметке жүтініп, жауап

дайындау кезінде жауапты адамдардың тиісті депутаттық сауал жолданған адресатты (депутаттық фракцияны) көрсетуін талап етті.

«Ақ жол» фракциясы АӘК бизнесінің дамыту үшін тежегішке айналғанын мәлімдеді.

Азаматтардың өтініші бойынша жұмыс

Коғамдық қабылдау жұмысы ұйымдастырылды. Пандемияға байланысты ағымдағы сессияда азаматтарды қабылдау фракция отырыстары барысында бейнеконференцбайланыс арқылы ұйымдастырылды.

Ағымдағы сессия кезеңінде 100-ге жуық жазбаша өтініш қаралды.

Азаматтардың өтініштеріндегі көптеген проблемалар депутаттық сауалдар, заң жобаларына түзетулер үшін негіз болды.

Басқа да маңызды іс-шаралар, оқығалар, сөйлейтін сөздер, жарияланымдар

2 қыркүйекте фракция отырысында Президент Жолдауының негізгі ережелері талқыланды. Азат Перуашев партиялықтарды оның негізгі бағыттары туралы хабардар етті.

«Мемлекет басшысының сөйлеген сөзі маңызды бөліктерден тұрады және белгіленген бағыттардың әрқайсысы нақты тапсырмалар түрінде айтылды. Жолдаудың өзі реформаторлық сипатқа ие», - деді Азат Перуашев өзінің кіріспе сөзінде.

«Ақжолдықтар» бизнесінің қолдауға арналған бірқатар тапсырмаларды атап өтті: зардал шеккен секторларда ШОБ барлық кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялау, АӘК қолдау, бизнес-ахуалды жақсарту және т.б. Бұған қоса, талқылау барысында Президенттің мемлекеттік басқару саласындағы тапсырмалары қолдау тапты: Стратегиялық жоспарлау жөніндегі агенттік, Реформалар жөніндегі жоғары президенттік кеңес, Бәсекелестікті қорғау және дамыту жөніндегі агенттік құру, мемлекеттік қызметшілер штатын қысқарту, жауапты хатшылар институтын тарату.

Берік Дүйсенбиновтың пікірінше, Жолдауда алға қойылған міндеттер «Ақ жол» көтерген мәселелермен үндеседі және партия таңдаған бағытта жұмысын жалғастыруға тиіс. Депутат 2018 жылдан бастап партия билік өкілдерінің қос азаматтығы үшін қылмыстық жауапкершілік енгізуі ұсынғанын еске салды – бүтін бұл Президент тапсырмаларының ішінде айтылды.

Фракция депутаттары өздері көтеріп отырған, осы Жолдауда көрініс тапқан басқа да мәселелерді еске салды: мысалы, фракция шенеуніктер штатын қысқарту қажеттігін 2017 жылдан бастап айтып келеді, әкімдерді сайлау – партияның бағдарламалық міндеттерінің бірі...

4 қыркүйекте «Деловая неделя» газетінде А. Перуашевтің «Перемены неизбежны» сұхбаты жарияланды.

12 қыркүйекте «Время» газетінде А. Перуашевтің «Вектор перемен» мақаласы жарияланды - **19 қыркүйекте** Азат Перуашев «Atameken Business» телеарнасының сыртқы қарыз және парламентаризм туралы сұрақтарына жауап берді.

25 қыркүйекте Азат Перуашев Түркістан облысына барды, ағымдағы жылдың мамыр айында су тасқынынан зардап шеккен Мақтаарал ауданының ауылдарында болды, облыс кәсіпкерлерімен кездесті, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл департаментінің Шымкенттегі фронт-офисінің жұмысымен танысты, тікелей эфирге қатысты.

4 қазанда Азат Перуашев Маңғыстау облысына жұмыс сапарымен барып, медицина қызметкерлерімен және азаматтық белсенділермен кездесті.

8-9 қазанда Азат Перуашев Қызылорда облысына барып, өнірдің медицина қызметкерлерімен және кәсіпкерлерімен кездесулер өткізді.

21 қазанда «Ақ жол» фракциясы сайлау органдарын, басқа партиялардағы әріптестері мен сайлаушыларды адаптациялық сайлау өткізуге шақырды.

8 қарашада сыртқы экономикалық қызметке қатысуышылардың өтініші бойынша Азат Перуашев Алматы облысындағы «Нұрлы жол» кедендейтік өткеліне қайта барып, жұк көліктегінде жүргізушілерімен және кәсіпкерлермен кездесті. Кездесу қорыттындысы бойынша Үкіметке депутаттық саяулар мен тиісті өтініштер дайындалды, онда фракция осы бақылау-өткізу пунктіндегі мындаған кептелістер проблемасын көтерді.

27 қарашада «Караван» газетінде Азат Перуашевтің «Ақ жол» – за парламентскую Республику» сұхбаты жарияланды.

4 желтоқсанда «Время» газетінде Азат Перуашевтің «PRO et CONTRA» сұхбаты жарияланды.

14 желтоқсанда «Ақ жол» Ресей Федерациясы Мемлекеттік Думасының депутаты В.Никоновтың сөзіне қатысты ресми мәлімдеме жасады – құжат БАҚ-қа таратылып, Мемлекеттік Думаның депутаттарына жолданды.

3.4. «ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССМАБЛЕЯСЫНЫҢ ДЕПУТАТТЫҚ ТОБЫ

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының көппартиялы жүйе жағдайындағы қызметінің маңызы – Қазақстан Республикасы Парламентінің Қазақстан халқы Ассамблеясымен, мемлекеттік органдармен және азаматтық қоғам институттарымен этносаралық және конфессияларың қатынастар саласындағы тиімді өзара іс-қимылын, толеранттылық пен жалпыұлттық бірлік мәселелері бойынша партияларың ынтымақтастықты қамтамасыз ету.

Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының жұмысы

Аталған кезеңде Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттық тобы еліміз және жүртшылық үшін маңызды мынадай іс-шараларды ұйымдастырып, оларға қатысты:

- «Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» Жолдауында белгіленген Мәжілістегі Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының міндеттері туралы» деген құн тәртібімен (04.09.2020) көнеске қатысты.

Депутаттар Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында мемлекеттік басқарудың жаңа моделін, экономиканы жаңа болмыста дамытуды, азаматтардың әлеуметтік әл-ауқатын, қолжетімді және сапалы білім беруді, денсаулық сақтау жүйесін, биоалуантұрлілікті және экологияны дамытуды қамтамасыз етудің қажеттілігін ерекше атап өтті. Сонымен қатар Жолдауда коронавирустық пандемиядан туындаған дағдарысты ескере отырып, азаматтардың мұдделерін қорғау, олардың мемлекетті басқаруға қатысуы, цифрандыруды дамыту, теңгерімді аумақтық даму жөніндегі шаралар көзделген.

Адамдардың білімі, еңбегі, кәсібілігі, тәртіптілігі мен жауапкершілігі және адалдық, үнемділік, мұқияттылық сияқты қасиеттер бәсекеге қабілетті мемлекет құруға және зияткерлік ұлт жасауға ықпал етуге тиіс. Оларды табысты шешу үшін бірегей тәсілдер, жаңа ойлау, жалпыға ортақ ынтымақтастық және өзара қолдау қажет. Депутаттық топ өзінің заң шығарушылық және қоғамдық қызметінде Президенттің Жолдауда қойған міндеттерін іске асыру бойынша, этносаралық келісімді нығайту, еліміздегі барлық этностық топтың тілдері мен мәдениетін дамыту үшін жағдай жасау мәселелері бойынша жұмысты жалғастыратыны атап етілді.

- Мәжілістегі ҚХА депутаттық тобы мүшелерінің ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің өкілдерімен кездесуіне (15.09.2020) қатысты.

Мәжіліс депутаттары В. Божко, С. Әбдірахманов, А. Мурадов, Ю. Тимошенко, Ш. Нұрымов, Ш. Хахазов, Р. Ким, Н. Жұмаділдаева, Н. Микаелян, ҚР Президенті Әкімшілігінің Қазақстан халқы Ассамблеясы Хатшылығы менгерушісінің орынбасары Л. Прокопенко, ҚР Ақпарат және қоғамдық даму вице-министрі М. Әзілханов, ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Этносаралық қатынастарды дамыту комитетінің басшылығы және оған ведомстволық бағынысты үйымдардың өкілдері этносаралық қатынастар саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру, Қазақстан халқы Ассамблеясының қызметін жетілдіру және этномәдени бірлестіктермен өзара іс-қимыл мәселелерін талқылады.

- Қазақстан Республикасының Тұнғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың тәрағалығымен өткен Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің «Бір шаңырақ астында – жоғары мақсаттарға» (11.11.2020) атты кеңейтілген отырысына қатысты.

Жиналғандарды құттықтай отырып, Елбасы Н.Ә. Назарбаев коронавирус бойынша күрделі жағдайға байланысты Қазақстан халқы Ассамблеясының 25 жылдығына арналған Кеңес отырысы онлайн режимде өтіп жатқанын атап өтті. Ассамблея еліміз

үшін күрделі кезеңде: КСРО-ның күйреуі, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының құрылуы, тарихи шиеленіскен жағдай және ертеңгі күнге сенімсіздік жағдайында құрылғаны белгілі. Алайда дәл осы уақытта дұрыс шешім қабылданды. Қазақстандықтардың қол жеткізген мақсаттарының бірі «Тұған жер» жобасының «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында 12 мың меценат өздерінің кіші отанына 270 млрд. теңге инвестиция салды. Еліміздің барлық өнірінде 4,7 мың әлеуметтік-мәдени объект жаңартылды. Елбасы еліміздің азаматтары қызын жағдайларда бірлік, ұйымшылдық танытып, бір-біріне көмек көрсеткенін атап өтті. Мәселен, Арыстағы, Түркістан облысының Мақтаарал ауданындағы дүлей аппаттық оқығалар, Алматы облысындағы су тасқыны, Шығыс Қазақстан облысындағы жер сілкінің кезінде үйлер қирап, адамдар баспанасыз қалды. Бұл қайғыға бүкіл Қазақстан қол ұшын созды. Коронавирустық пандемия кезінде Ассамблея аз қамтылған отбасыларға, медицина қызметкерлеріне, мектеп оқушыларына және олардың отбасыларына да көмекке келді.

Отырыс жұмысына ҚР-ның Президенті Қ.К. Тоқаев, орталық мемлекеттік атқарушы органдардың басшылары, ҚР Парламентінің депутаттары, өнірлердің әкімдері – Нұр-Сұлтан, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың Қазақстан халқы Ассамблеясының төрағалары, этномәдени бірлестіктер мен Ассамблея құрылымдарының өкілдері, білім және ғылым ұйымдарының, институттардың басшылары, БАҚ, ҮЕҰ, қоғам қайраткерлері қатысты. Іс-шарада Жамбыл облысының әкімі Б.М. Сапарбаев, этномәдени бірлестіктердің, азаматтық қоғам мен жастардың өкілдері сөз сөйледі.

Отырыс барысында Елбасы Қазақстан халқы Ассамблеясы төрағасының орынбасарлары болып тағайындалған «Қазақстан ұйырыларының республикалық мәдени орталығы» Алматы филиалының төрағасы З. Кузиевті және Қазақстан халқы Ассамблеясының мүшесі, «Kazakh TV» телеарнасының директоры М. Бекбаевын таныстырды.

Ассамблея Кеңесі Қазақстан халқы Ассамблеясының 25 жылдығына арналған Үндеуді қабылдап, онда Қазақстан халқы Ассамблеясының барлық мүшесін, Қазақстан азаматтарын бейбітшілік пен келісімді нығайту мәселелерінде Елбасы бағытының стратегиялық сабактастығын қолдауға шақырды. Үндеуде Қазақстанның жаңғырудың күрделі әрі серпінді процесі, геосаяси шиеленістер мен жаһандық экономикалық проблемалар жалпыұлттық бірлікті нығайтуға жаңа талаптар қоятыны атап өтілген. Азаматтық бейбітшілік, қоғамдық келісім және халықтың бірлігі біздің еліміздің іргетасы, оның қарышты дамуының маңызды шарты болды және солай болып қала береді.

Қазақстан халқы Ассамблеясының Кеңесі Мемлекет басшысының Қазақстан халқына Жолдауын іске асырудың табыстылығына және алдағы реформаларды бүкілхалықтық қолдауға сенім білдірді.

- «Ұлылар ұндейстігі: Науай мен Абай» атты тақырыппен өткен дөңгелек үстел отырысына (03.11.2020) қатысты.

Ұлы Абайдың 175 жылдығын мерекелеу аясында ұлы классиктің шығармалары өзбек тіліне аударылып, Шығыстың көрнекті ақыны Әлішер Науайдің «Хамса» кітабы қазақ тілінде жарық көрді.

Іс-шараға Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының төрағасы М. Әшімбаев, Өзбекстан Республикасы Парламенті Сенатының төрағасы Т. Нарбаева, Халықаралық Түркі академиясының президенті Д. Қыдырәлі, Қырғызстанның, Туркияның, Өзбекстанның Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті елшілері, сондай-ақ Мәжіліс депутаттары, жоғары оқу орындарының басшылары, ғалымдар мен шығармашыл зиялы қауым өкілдері қатысты.

Бұл күннің тек қазақ және өзбек әдебиеті үшін ғана емес, бүкіл түркі әлемі үшін маңызы зор екені атап өтілді. Абай – қазақ ақыны ғана емес. Ол – бүкіл адамзаттың ойшылы. Қазіргі сын-қатерлер дәуірінде біз ортақ құндылықтарымызды көнінен таратуға тиіспіз.

Абай Науайді өзінің рухани ұстазы деп санады және оның шығармашылығымен жақсы таныс болды. Осы түрғыдан алғанда, екі ойшылдың еңбектерін бір уақытта аудару символдық мәнге ие. Өз кезегінде Өзбекстан Сенатының төрағасы Т. Нарбаева шеберлікпен аударылған жаунарлар бауырлас екі ел арасындағы әдеби және мәдени байланыстардың алтын көпіріне айналатынына сенім білдірді. Мәжіліс депутаты С. Әбдірахманов түркі халықтарының қазіргі және болашақ үрпақтары үшін рухани және мәдени байланыстар сабактастырының маңыздылығын атап өтті.

- Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы күніне арналған Достық үйіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясының «тікелей эфиріне» (30.11.2020 г.) қатысты.

Парламент Мәжілісі төрағасының орынбасары В.К. Божко мен Мәжілістегі Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттық тобының жетекшісі С.Ә. Әбдірахманов еліміздегі айтулы оқиғалардың қатысушилары болып табылады, республика болып қалыптасудың алғашқы күндерінен бастап олар Елбасының саясатын жүзеге асырды. Олар Қазақстанның дамуындағы маңызды кезеңдерді еске ала отырып, стратегиялық бастамалардың авторы, қазақстандық мемлекеттіліктің, Тәуелсіз Қазақстан Республикасының қалыптасуындағы «қазақстандық даму моделінің» көсемі Тұңғыш Президент Н.Ә. Назарбаевтың рөлін атап өтті.

В.К. Божко өз сөзінде: «Біздің Президент Қазақстанды әлем картасында белгілеп, бүкіл әлемге қазақ халқы бар екенін, Қазақстан бар екенін, достық пен келісімде өмір сүріп жатқан Қазақстан халқы бар екенін және ең басты тезисті ұстана отырып, бүкіл әлеммен жақсы, сындарлы қарым-қатынас орнатуға дайын екенімізді көрсетті: біз ешкімге ешқандай кінәрат қоймаймыз, бізде бейбітшілік, жақсы қарым-қатынас, келісім бар. Бұл біздің басты саясатымыз».

Депутаттар Қазақстан халқы Ассамблеясының қалай құрылғанын, тұңғыш Президенттің дәуірлік шешімдерді, ядролық қарусыздану жолындағы қурес шараларын қалай қабылданғанын, Президент ел қауіпсіздігінің мұдделерін қалай қорғағанын айтып берді. Бірлескен жұмыс бойынша алған әсерлерімен бөлісіп, мемлекет қайраткері ғана емес, қарапайым адамдардың ұмтылысын

түсінетін жан-жақты шығармашылық тұлға ретінде оның жеке қасиеттері туралы әңгімелесті. «Тікелей әфирге» қатысуышылардың пікірінше, Елбасының дана да сарабдал саясатының арқасында еліміз кеңестен кейінгі кеңістіктегі жекелеген республикаларды қамтыған әлеуметтік және саяси күйзелістерден аман қалды. Н.Ә. Назарбаев экономиканы біртіндеп реформалау жолын, қоғамдағы тұрақтылық пен келісімді таңдады. Бұгінде Қазақстан – әлемдік қоғамдастықтың толыққанды мүшесі, белсенді дамып келе жатқан экономикасы, мәдениеті және болашаққа үлкен жоспарлары бар ел.

Заң шығару қызметі

2020 жылғы 2 қыркүйектен 30 желтоқсанға дейінгі кезеңде Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының мүшелері басқа партиялық фракциялардың депутаттарымен бірге бастамашылық еткен 6 заң жобасы бойынша жұмысты жалғастырды.

Мәжілістегі Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының мүшелері **30** жұмыс тобының жетекшілері болды, **93** заң жобасы бойынша жұмыс топтарының мүшелері болды. Қазақстан халқы Ассамблеясынан сайланған депутаттардан **9** жұмыс тобының басшылары мына депутаттар болды: Н.Г. Микаелян – 3, С.Ә. Әбдірахманов – 2, Н.В. Жұмаділдаева – 2, Р.У. Ким – 1, Ш.У. Нұрымов – 1.

Қазақстан халқы Ассамблеясынан сайланған депутаттар **67** заң жобасы бойынша топ мүшелері ретінде Парламент Мәжілісіндегі жұмыстағы барлық заң жобасы бойынша **343** ұсыныс пен түзету енгізіп, қабылдады.

Олардың ішінде – 2020-2022 жылдарға арналған республикалық бюджет мәселелері бойынша, ақпарат, ветеринария, дене шынықтыру және спорт, өнірлердің әкімшілік-аумақтық құрылышы, қоғамдық кеңестердің қызметі, өнеркәсіптік қауіпсіздік, туристік қызмет, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, ғылым, отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықта қарсы іс-қимыл, ана мен баланы қорғау, норма шығармашылығын жетілдіру, жол жүрісі, мәдениет, экология, құзет қызметі, білім беру, жылжымайтын мүлікке құқықтарды және заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу, баланың құқықтарын қорғау, кедендейтік реттеу, зияткерлік мешілдік саласындағы заңнаманы жетілдіру, экономикалық өсіуді қалпына келтіру мәселелері және т.б. мәселелер.

Депутаттық сауалдар

Есепті кезеңде депутаттық топ мүшелері мемлекеттік органдардыңлауазымды тұлғаларының атына **8** депутаттық сауалды, оның ішінде экономика, денсаулық сақтау, әлеуметтік қорғау, құқық, агроөнеркәсіптік кешен мәчелелері және басқа да мәселелер бойынша жариялады.

Қазақстан халқы Ассамблеясынан сайланған депутаттар мынадай мәселелерді көтерді:

- коронавирустық инфекцияның кезекті толқынын күтүмен әлемде қалыптасқан қауіпті жағдайға байланысты елде COVID-19-дың алдын алу шаралары туралы (30.09.20) – **Жұмаділдаева Н.В.**;
- Алматы облысының Үйғыр ауданындағы су қоймалары мен каналдарды жөндеудің қажеттілігі туралы (30.09.20) – **Нұрымов Ш.У.**;
- азаматтардың зейнетақы жинақтарының бір бөлігін пайдалану проблемасы туралы (14.10.20) – **Тимошенко Ю.Е.**;
- АӨК-те білім таратудың бірынғай жүйесін құру қажеттілігі туралы (04.11.20) – **Ким Р.У.**;
- Қазақстанда коронавирустық инфекцияның таралу жағдайы және Covid-ке қарсы вакциналар шығаратын зауыт салу мәселелері туралы (25.11.20) – **Мурадов А.С.**;
- мүгедек балаларды мемлекеттк қолдау туралы (16.09.20); бұрынғы иелеріне тиесілі емес көліктің салықтары бойынша зансыз есептелген салықтар мен өсімпұлдар проблемасы туралы (23.09.20); Қазақстан елордасы – Нұр-Сұлтан қаласын сумен жабдықтау проблемасы туралы (02.12.20) – **Хахазов Ш.Х.**

Қоғамдағы резонанстық мәселелерге баса назар аударылды.

Атап айтқанда, елдің коронавирустық инфекцияның ықтимал жаңа толқынына дайындығы туралы депутаттық саяулда (30.09.20) Еуропа елдерінде коронавирус жұқтыргандардың күрт өсуіне алаңдаушылық білдірілді. ПТР-зертханалармен, төсек-орындармен, медициналық препараттармен және тиісті жабдықтармен, оның ішінде компьютерлік томографтармен, цифрлық рентген аппараттарымен, концентраттармен, білікті медициналық персоналмен қамтамасыз етілумен байланысты проблемалар көтерілуде. Инфекцияның таралуын оқшаулау, коронавирустың ықтимал жаңа толқынына ресурстарды дайындау, оның ішінде Ресей Федерациясымен және басқа мемлекеттермен Қазақстанға вакциналар, медициналық препараттар мен жабдықтарды жеткізу туралы бұрын қол жеткізілген үкіметаралық келісімдер бойынша күш-жігердің қажеттілігіне де назар аударылды. Қазақстанда коронавирусқа қарсы вакцина әзірленіп жатқаны да атап өтілді. Қысқа мерзімде қауіпсіз деңгейде халықты иммундауға қол жеткізу қажет.

Мүгедек балаларды мемлекеттік қолдау мәселесі бойынша (16.09.20) мүгедек балаларды оңалту мен әлеуметтік қорғаудың жаңа бағдарламасын әзірлеу және онда осы санаттағы адамдарды оңалтуға, білім беру қызметтеріне, әлеуметтік бейімдеуге және тұрғын үймен қамтамасыз етуге байланысты проблемаларды шешу жолдарын қарастыру ұсынылды. Бұл ретте мүгедек балаларды дәрі-дәрмекпен, тұрғын үймен тегін қамтамасыз ету, медициналық қызмет көрсетумен қамту бойынша статистика сұратылды.

Азаматтардың зейнетақы жинақтарының бір бөлігін пайдалану мәселесі бойынша (14.10.20) тізбені тұрғын үй сатып алуға, емделуге немесе қаржы компанияларының басқаруына беруге арналған зейнетақы тәлемдерімен толықтыратын зан därарға, Қазақстан Республикасының атқарушылық іс жүргізу туралы және

банктер мен банк қызметі туралы заңнамасына тиісті түзетулер енгізу ұсынылды.

АӘК-те білім таратудың бірынғай жүйесін құру қажеттілігі туралы мәселе бойынша (04.11.20) ауылдық кәсіпкерлерді шаруашылық жүргізудің жаңа дағыларына жаппай оқыту жүйесін құру қажеттілігі айтылды. Әлемдік практикада АӘК субъектілеріне ғылыми-зерттеу ұйымдарынан білім берудің негізгі құралы ретінде «экстеншн» білім тарату жүйесі әрекет етеді, ол ауылдық тауар өндірушілерді хабардар ету мен олардың біліктілігін арттырудың мемлекеттік және тұрақты жұмыс істейтін жүйесі, өндіріске ғылыми жетістіктер мен ұздік практикаларды енгізу элементі болып табылады. Бұдан басқа, ол фермерлердің мемлекеттік органдармен және Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің ғылыми-зерттеу университеттерімен және жоғары оқуорындарымен кері байланысын жолға қоюға мүмкіндік береді.

ҚР-ның Ауыл шаруашылығы министрлігіне ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің Ұлттық ғылыми-білім беру орталығындағы АӘК-те білімді таратудың ұлттық жүйесінің тұжырымдамасын іске асыруға кірісуді; ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің Ұлттық ғылыми-білім беру орталығы мен ғылыми-зерттеу және білім беру институттарын жыл сайын қаржыландырумен (жоғарыда аталған барлық бағдарламалардан қаржы қаражатын шоғырландыру есебінен) білімді тарату жүйесінің бірынғай операторы ретінде айқындауды ұсынды.

Коронавирустық инфекцияның таралуына жол бермеу жөніндегі шаралар мәселесі бойынша (25.11.20) ел өнірлеріндегі жағдайдың күрделенуімен байланысты мәселе көтеріліп отыр. Ресей Федерациясымен біздің елде Covid-19-дан вакциналарды шығаратын зауыт салу туралы келісімге қол жеткізілді. Елдегі COVID-19 жағдайының шиеленісіне байланысты біздің елдің билік органдары вакцина сатып алу және оны Қазақстанда өндіруді бастау, халықты вакциналаудың мерзімдері мен басталуы және оны жүргізу тәртібі бойынша қабылдаған шаралар туралы елімізде дұрыс және уақтылы ақпарат алу қажеттілігі туындаиды.

Депутаттар еліміздің елордасы – Нұр-Сұлтан қаласын сумен жабдықтау проблемасына назар аударды (02.12.20). Қазіргі уақытта Нұр-Сұлтан қаласын сумен жабдықтаудың жалғыз көзі Астана (Вячеслав) су қоймасы болып табылады, оның ресурсы іс жүзінде таусылған және су қоймасының балансы сумен қамтамасыз етудің сенімділік қорын қамтамасыз етпейді. 1969 жылы пайдалануға берілген су қоймасы кеңестік Целиноградтағы халық санының болжамдарынан салынған (300 мыңдан аспайтын адам). Елорда құрылышының Бас жоспарына 2030 жылға қарай халықтың саны 800 мың адам болады деген болжам енгізілген. Бірақ қазірдің өзінде қала халқы шамамен 1 миллион 200 мың адамды құрайды, ал 2030 жылға қарай болжам бойынша 1 млн. 600 мың адамға дейін өседі. Ертіс өзенінен Астана су қоймасына Қаныш Сәтпаев атындағы каналдан суды Есіл өзенінің табиғи арнасы бойынша тасымалдай отырып жіберу жөніндегі қолданыстағы кешен арқылы су беруді жүзеге асыру ұсынылады. Түбекейлі шешім Ертіс сүйн резервтік тәуелсіз

көз ретінде пайдалануда ғана көрінеді, бұл Сәтпаев атындағы каналдан су жіберу бойынша жана су тартқыштың құрылышын болжайды. Мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысын алған «Астана су қоймасын толықтыруға арналған құрылышжайларды салу» жобасының техникалық-экономикалық негізdemесі әзірленді. Осыған байланысты депутаттар осы мәселе бойынша негұрлым пәрменді шаралар қабылдауды ұсынады.

Қазақстан халқы Ассамблеясынан сайланған депутаттар экономиканың түрлі салаларында шаралар қабылдау және белгілі бір шамада шешімдер қабылданған қоғамдағы сын-тегеуріндерге уақтылы ден қою қажеттігіне бағытталған мәселелерді көтерді.

Мәселен, коронавирустық инфекцияның кезекті толқынын күтумен әлемде қалыптасқан қауіпті жағдайға байланысты елде COVID-19-дың алдын алу шаралары туралы сұрау салу бойынша Үкіметтен бұғынгі күні ПТР-тестілеуді 134 зертхана жүргізеді деген жауап алынды, оның ішінде санитариялық-эпидемиологиялық қызмет – 26, жеке меншік – 69, медициналық ұйымдар – 39. Тестілеу қуаты тәулігіне 67 248 зерттеуді құрайды. Үкімет резервінен 1 200 000 зерттеуге арналған тест жүйесін сатып алуға 13,8 млрд. теңге бөлінді, ол зертханалық зерттеулердің қуатын тәулігіне 73 мыңға дейін арттыруға мүмкіндік береді.

Барлығы 10150 инфекциялық төсек-орын жайластырылды, инфекциялық төсек-орын саны – 51 723-ке дейін, реанимациялық төсек-орын саны 5 276-ға дейін артады. 20 мың карантиндік төсек-орын да жайластырылады. Инфекциялық стационарлар үшін 91 атаудан тұратын дәрілік заттар қоры қалыптастырылды, соңдай-ақ Бірыңғай дистрибутордың қоймаларында 60 мың адамды емдеу үшін 8,2 млрд. теңге сомаға барынша сұранысқа ие дәрілік заттардың екі айлық қоры қалыптастырылды. 10 млн. бетперде, оның ішінде 392 млн. теңге сомаға 500 мың балалар бетпердесі сатып алынды, 3,1 млрд. теңге сомаға дәрілік заттардың 33 атауы сатып алынады. Барлық өнірде сұранысқа ие дәрілік препараттарды сатып алу үшін көтерме сауда дистрибуторларына қайтарымды негізде қаражат бөлу үшін 15 млрд. теңге сомаға дәрілік заттардың тұрақтандыру қорлары ұйымдастырылды. Мониторинг нәтижелерін талдау көтерме сауда қоймаларда және дәріхана ұйымдарында дәрілік заттар қорының өсуін көрсетеді. Қосымша 53 рентген аппараты сатып алынады, олар ауылдық ауруханалар мен емханаларды 100%-ға қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, қажетті медициналық жабдықтармен жарақтандырылған 100 жылжымалы медициналық кешен, 1167 бірлік санитариялық автокөлік, 2780 ӨЖЖ аппараты, 64 оттегі станциясы. КВИ-мен күрес бойынша сұранысқа ие медициналық мамандармен қамтамасыз етілу 28 мың адамды құрайды, профессорлық-оқытушылық құрам (1 000 бірліктен астам), резиденттер (2 000 бірлік), волонтерлер (1 500 бірлік) қатарынан кадрлық резерв қалыптастырылды. Бұған қоса, ағымдағы жылы мемлекеттік тапсырыс шеңберінде білім алған 2 328 тұлек бөлінді (оның ішінде 88 анестезиолог, 26 инфекционист, 7 пульмонолог, 208 эпидемиолог). КВИ-ға байланысты өзекті мәселелер бойынша 60 мыңдан астам медицина қызметкерлері үшін қысқа мерзімді курстар

өткізілді. Медициналық кадрларды қайта даярлау курстарында 150 эпидемиолог, 100 инфекционист және 165 жедел шұғыл көмек дәрігері білім алуда. Консультативтік және практикалық көмек көрсету мақсатында КВИ-мен құрес шенберінде жұмылдырылған кадрлар бойынша бірынғай дереккор құрылды. Бұл шаралар КВИ індегінің ықтимал жаңа толқыны кезеңде медициналық кадрларға деген қажеттілікті толығымен жабуға мүмкіндік береді. КВИ-ға қарсы вакцинаны әзірлеу мен клиникалық сынау және осы инфекцияға қарсы вакциналауға жаттын топтарды анықтау бойынша әлемдік деректерді зерттеу бойынша жұмыс жүргізілуде. Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Үкімет делегациясы Ресей Федерациясына барып, вакцинаны жеткізу мәселелерін талқылады. Қазақстан Вакциналар мен иммундау жөніндегі жаһандық альянс (GAVI) құрган «COVAX Facility» бағдарламасына қызығушылық танытып, ұсыныс жолдады. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы қазақстандық вакцинаны клиникалық зерттеулерге ресми түрде жол берді. Сонымен бірге, отандық вакцинаны клиникалық зерттеудің II кезеңі басталды.

Балаларға арналған тегін оңалту көрсетілетін қызметтері туралы мәселе бойынша (16.09.20) Үкімет балаларға оңалту көмегі тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шенберінде және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде денсаулық сақтау ұйымдарында, медициналық-әлеуметтік мекемелерде, сондай-ақ санаторийлік-курорттық ұйымдарда және жеке орталықтарда көрсетілетінін хабарлады. Мүгедек балалар үшін барлығы: денсаулық сақтау жүйесінде – республикалық маңызы бар 2 орталық, өнірлік деңгейдегі 34 оңалту орталығы жұмыс істейді; әлеуметтік қорғау жүйесінде – 20 стационарлық үлгідегі ұйым, 72 құндызігі мекеме, 16 оңалту орталығы, 199 үйде әлеуметтік көмек көрсету бөлімшесі; білім беру жүйесінде – 15 оңалту орталығы, 75 психологиялық-медициналық-педагогикалық консультация кабинеті, 200 психологиялық-педагогикалық түзету кабинеті бар. Сонымен қатар, арнайы әлеуметтік қызметтерді үкіметтік емес сектордың 180-ненастам ұйымы, оның ішіндегі мемлекеттік-жекешелік әріптестік шенберінде көрсетеді. Денсаулық сақтау министрлігінің ақпараттық жүйесінің деректері бойынша медициналық оңалруды алғандар: 2017 жылы – 50 776 бала; 2018 ж. – 80 212; 2019 ж. – 96 021, оның ішінде: республикалық оңалту орталықтарында 2017 ж. – 6 545; 2018 ж. – 6 653; 2019 ж. – 6 565. Сонымен бірге, Үкімет мүгедек балаларға оңалту көмегін көрсету желісін кеңейту бойынша шаралар қабылдауда. Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 2 қыркүйектегі Жолдауын іске асыру шенберінде денсаулық сақтау, еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, білім және ғылым министрліктері «церебралды сал ауруы» диагнозы бар балаларды медициналық және әлеуметтік сүйемелдеуді жақсарту жөніндегі бірлескен іс-шаралар жоспарын бекітті. 2023 жылға дейінгі жоспарда бастапқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарында «қадамдық қолжетімділік» қағидаттарында халық үшін шағын және орта оңалту орталықтарын ұйымдастыру бойынша шаралар көзделген. Қазақстан Республикасы Тұнғыш Президентінің –

Елбасының «Қамқорлық» қорының бастамасын іске асыру жөніндегі жол картасы арқылы 7 өнірде (Алматы, Атырау, Шығыс Қазақстан, Жамбыл, Батыс Қазақстан, Қостанай, Нұр-сұлтан К.) медициналық ұйымдар базасында ағымдағы жылы балаларды оңалту орталықтары мен Ерте араласу орталығын (Түркістан облысы) ашу жоспарлануда. Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласын дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында жергілікті бюджет қаражаты есебінен 10 өнірде (Атырау, Шығыс Қазақстан, Батыс Қазақстан, Қостанай, Түркістан, Маңғыстау, Алматы, Солтүстік Қазақстан, Ақтөбе, Нұр-Сұлтан қаласында) балаларды оңалту орталықтарын ашу көзделген. Жоғарыда көрсетілген шаралар тұтастай алғанда балаларға оңалту көмегінің сапасы мен қолжетімділігін жақсартуға және оларға қажеттілікті толығымен жабуға мүмкіндік береді. Мүгедек балаларды дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету ТМККК және МӘМС шенберінде дәрілік заттар мен медициналық бұйымдар тізбесіне сәйкес тегін жүзеге асырылады. 2020 жылдан бастап 5-тен 18 жасқа дейінгі балаларды аурудың 64 тобы және дәрілік заттардың 218 позициясы бойынша қамту ұлғайтылды. Гигиеналық құралдармен қамтамасыз етуге жыл сайын жергілікті атқарушы органдардың қажеттілігі бойынша республикалық бюджеттен өнірлердегі қоса қаржыландыруды ескере отырып, қаржы бөлінеді. Сонымен қатар, МӘМС аясында балаларға неврологиялық, нейрохирургиялық, кардиохирургиялық, кардиологиялық бағыттар бойынша тегін оңалту көмегінің спектрі кеңейтілді. Үйде күтім көрсету жағдайында арнаулы әлеуметтік қызмет көрсетуге құжаттарды ресімдеу «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» КЕАҚ арқылы қағаз түрінде жүзеге асырылады, ал 2021 жылы бұл қызмет электрондық форматқа ауыстырылады. Бұдан басқа, Қазақстан Республикасында мүмкіндігі шектеулі балаларға кешенді көмек көрсетуді жетілдіру жөніндегі 2021 – 2023 жылдарға арналған жол картасы бекітілді, оның шенберінде мүгедектік профилактикасы және ерте түзету-дамыту көмегі жүйесін жаңғырту жөніндегі іс-шаралар, оңалту қызметтерін ұйымдастыруды жетілдіру жөніндегі іс-шаралар, есепке алу және арнайы техникалық құралдармен, дәрілік және медициналық бұйымдармен қамтамасыз ету жүйесін жетілдіру жөніндегі іс-шаралар көзделген. Осылан байланысты мүгедек балаларды оңалту мен әлеуметтік қорғаудың жеке бағдарламасын әзірлеу орынсыз болуы мүмкін. «Қазақстан Республикасының кейбір заннамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заң жобасы шенберінде мүгедек балалардың құқықтарын іске асыруға, оның ішінде олар кәмелетке толған кезде мемлекеттік қордан тұрғын үй алуға бағытталған түзетулер көзделеді. Бұл мүгедектігі бар балаларға 18 жасқа толғаннан кейін және оларға 1 немесе 2-ші топтағы мүгедектікті белгілегеннен кейін тұрғын үйге өз кезетін сақтауға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта мемлекеттік тұрғын үй қорынан тұрғын үй алуға кезекте мүгедек балалары бар 21126 отбасы тұр, жыл басынан бері – 129 отбасы, 2019 жылы 215 отбасы алды.

Алматы облысының Ұйғыр ауданындағы су қоймалары мен каналдарды жөндеу қажеттілігі туралы сұрау салу бойынша (30.09.20) Үкіметтің жауабында Алматы облысында бар болғаны 583,2 мың га суармалы жер бар екендігі, оның ішінде 476 мың га пайдаланылатыны атап өтілді.

Сонымен бірге, өз кезегінде су шаруашылығы объектілері («Добын-1», «Добын-2» су қоймалары, Бақ Кетпен, Үлкен Ақсу су қоймалары және 537 км суару арналары) республикалық мешіктен коммуналдық мешіктен берілді. Осыған байланысты, аталған су шаруашылығы объектілері Алматы облысының коммуналдық мешітінде болады, жобаны іске асыруға республикалық бюджетте қаражат көзделмеген. Алматы облысының әкімдігі жобаны ағымдағы жылы облыстық бюджет қаражатынан бастауды жоспарлад отыр. Жобаны жалғастыруға қаражат бөлу мәселесін Үкімет 2021 жылғы республикалық бюджетті нақтылау кезінде қарайтын болады. Қазіргі уақытта Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Алматы облысының әкімдігімен бірлесіп 332 км. коллекторлық дренаждық жүйені республикалық мешіктен беру бойынша жұмыс жүргізуде.

Қазақстанның агроОнеркәсіптік кешенінде білімді таратуға қатысты сұрау салу бойынша (04.11.20) Үкіметтің жауабында былай делінген: Қызыметтің тиімділігін арттыру және жаңа серпін енгізу мақсатында бүтінгі таңда аграрлық ғылым мен білімнің, білім тарату жүйесінің тиімділігін арттыру бойынша қысқа мерзімді мақсаттарға қол жеткізу үшін қажетті «Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы» коммерциялық емес акционерлік қоғамының қызыметі жетілдірілуде. Қазіргі уақытта АӨК-те білім тарату жүйесі жұмыс істеп тұрған өндірістік алаңдар (ғылыми-зерттеу институттары/тәжірибелік станциялар/тәжірибелік-өндірістік шаруашылықтар) базасында құрылған 25 Білім тарату орталығына сүйенеді, онда заманауи және тиімді агротехнологияларды енгізу, оның ішінде нәтижелерді практикалық көрсету, білімді агробизнеске беру (оқыту іс-шаралары, консультациялар, егістік күндері) жөніндегі жұмыс ұйымдастырылған.

БТО құру үшін өндірістік алаңдарды таңдау өнірлік орналасқан жеріне, өнірдің мамандануына, сондай-ақ қажетті технологиялар мен білім алу қажеттілігіне байланысты жүзеге асырылды:

- астық өндірісі, жемшөп өндірісі, майлы дақылдар, етті-сүтті мал шаруашылығы және орман шаруашылығы бойынша Ақмола, Қостанай, Павлодар және Солтүстік Қазақстан облыстарын қамти отырып, Қазақстанның солтүстік өніріндегі 9 БТО;

- Қарағанды және Шығыс Қазақстан облыстарын астық өндірісі, майлы дақылдар, омарта шаруашылығы және марал шаруашылығы бойынша қамти отырып, орталық және шығыс өнірлердегі 2 БТО;

- етті-сүтті мал шаруашылығы бойынша Ақтөбе және Батыс Қазақстан облыстарын қамти отырып, батыс өнірдегі 2 БТО;

- Алматы, Жамбыл, Қызылорда және Түркістан облыстарын қамти отырып, оңтүстік өнірде астық өндірісі, жемшөп өндірісі, күріш шаруашылығы, жеміс шаруашылығы, макта шаруашылығы,

қой шаруашылығы, су шаруашылығы, топырақтану және агрохимия бойынша 12 БТО.

Қазіргі уақытта Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарына сәйкес АӨК-ті дамытудың 2026 жылға дейінгі Ұлттық жобасы әзірленуде, оның шенберінде барлық саланың мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу, оның ішінде АӨК-те білімді тарату бойынша қол жеткізу күтілуде.

Осылайша, депутаттық топ мүшелерінің сұрау салуларында айтылған осы және басқа да бірқатар проблемаларды шешу Үкіметтің орындауында және тұрақты бақылауында болады.

Тұастай алғанда, есепті кезеңде Ассамблеяның депутаттық тобының атынан жария етілген депутаттық сауалдар өзекті проблемаларды қозғап, қоғам өмірінің және қоғамдық қатынастардың маңызды салаларын қамтиды.

Ақпараттық-түсіндіру жұмысы

Қазақстан халық Ассамблеясының атынан сайланған депутаттар медиа-кеңістікте дәстүрлі түрде жұмыс істеді. Есепті кезеңде БАҚ-та ел мен қоғам өміріне байланысты түрлі мәселелер бойынша мақалалар, жарияланымдар, пікірлер, сұхбат түрінде барлығы 98 материал жарияланды. Мәселен, «Егемен Қазақстан», «Айқын», «Литер», «Ана тілі» газеттерінің беттеріндегі, ақпараттық агенттердің онлайн-алаңдарындағы, отандық масс-медианың («Қазақстан», «Хабар.24», «Қазақ радиосы», «Қазақпарат» АА) тікелей эфирлеріндегі депутаттардың сөздері Қазақстанның жеке тұлғаларының қоғамдық және саяси, шығармашылық қызметінің тақырыптарына, маңызды оқиғаларға – Қазақстан халық Ассамблеясының 25 жылдығына, ел Конституциясының 25 жылдығына, Әл-Фараби мен Абай Құнанбайұлының мерейтойларына, ел тарихындағы өзекті күндерге – Тәуелсіздік күніне, Алғыс айту күніне, Қазақстан халқының бірлігі күніне, Ұлы Женістің 75 жылдығына, Саяси қуған-сұргін құрбандарын еске алу күніне және басқаларға арналды.

Бұқаралық ақпарат құралдары арқылы депутаттар Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын түсіндіруді жүргізді. Ерекше назар «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру», Елбасының бес әлеуметтік бастамасы, «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақалаларының ережелеріне баса аударылды. Қазақстан халқы Ассамблеясының атынан сайланған депутаттардың жарияланымдары мен сөздерінде Ассамблея тұжырымдаған қоғамдағы этносаралық және конфессияаралық келісімді нығайту және жетілдіру бойынша ұстаным қолдау тапты.

Халықпен жұмыс істеу

Есепті кезеңде Ассамблея атынан сайланған депутаттық топ мүшелері азаматтардың 100-ден астам өтінішін қарады.

Өтініштердегі көтерілген проблемалар білім беру, деңсаулық сақтау, әлеуметтік қамсыздандыру, ауыл шаруашылығы, кәсіпкерлік мәселелеріне, инфрақұрылымдық проблемаларға және басқаларға қатысты болды, бұл мәселелер көбінесе оң шешімін тапты. Олардың бірқатары бойынша түсініктеме берілді, мемлекеттік органдарға ресми сұрау салулар жасалып, жауап алынды. Сонымен қатар, халықты толғандырған мәселелер кейіннен депутаттық саударда айтылды.

Басқа да іс-шаралар

Жұмыс істеген кезеңде Ассамблея депутаттары мынадай да маңызды іс-шаралар өткізді, олар:

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының заң жобаларына ұсыныстарды тұжырымдау мәселелері бойынша кеңестер;

мемлекеттік органдар мен ұйымдар басшыларының қатысуымен Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының отырыстары;

Ассамблея бөлімдері мен құрылымдарының, ғылыми және шығармашыл зиялды қауым, мемлекеттік органдар мен жоғары оқу орындары өкілдерінің қатысуымен Қазақстан халқы Ассамблеясының ғылыми-сараптамалық Кеңесінің кеңейтілген отырыстары;

елдің әлеуметтік-экономикалық және қоғамдық-саяси өмірінің маңызды аспекттері бойынша жүргіштілдіктың өкілдерімен, Қазақстан халқы Ассамблеясының мүшелерімен, шығармашыл зиялды қауыммен, этномәдени бірлестіктердің жетекшілерімен, жастармен, халықпен кездесулер;

Қазақстан халқы Ассамблеясының өнірлік және республикалық этномәдени бірлестіктерін қоғамдық аккредиттеу жөніндегі республикалық комиссияның отырыстары.

Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының мүшелері онлайн іс-шараларды: заң жобаларының таныстырылымын, ғылыми-практикалық конференцияларды, халықаралық форумдарды, «дөңгелек үстел» басындағы кездесулерді, баспасөз конференцияларын дайындауға және өткізуге белсенді түрде қатысты. Есепті кезеңде жеке дара барлығы 85 іс-шара өткізді. 102 іс-шараға қатысты.

Олардың арасында мынадай іс-шаралар бар:

- Елбасының қатысуымен Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің Қазақстан халқы Ассамблеясының 25 жылдығына арналған кеңейтілген отырысы (11.11.20);

- Президент Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауы бойынша Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының кеңесі (05.09.20);

- Достық үйіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясының 25 жылдығына арналған онлайн-конференция (15.09.20);

- Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының Үлттық академиялық кітапхананың негізінде Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің өкілдерімен азаматтық қоғам және БАҚ-ты дамыту мәселелері бойынша кездесуі (15.09.20);

- Достық үйіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясы өкілдерінің қатысуымен Президент Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауына арналған дәңгелек үстел (16.09.20);

- медициналық қызметкерлер мен тұрғындар көтерген денсаулық сақтау саласындағы проблемаларды іске асыру туралы мәселелерді талқылау үшін Палата депутаттарының Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшелерімен кездесуі (02.10.20);

- Елбасының «Абайдың рухани өсіеті» мақаласы аясында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Үлттық университетінің студенттерімен «Ұрпақтар сабактастырылған» атты онлайн-конференция (16.10.20);

- Үлттық академиялық кітапханадағы «Ұлылар ұндастарынан: Науаи мен Абай» тақырыбындағы дәңгелек үстел (03.11.20);

- Мәдениет және спорт министрлігі ұйымдастырган «БАҚ-тағы сөз мәдениеті» атты онлайн-конференция (12.11.20);

- Қазақстан Республикасының Тұнғыш Президенті күніне орай ұйымдастырылған «Түркі әлемі және Елбасы феномені» атты халықаралық конференция (26.11.20);

- Мемлекеттік хатшы Қ.Е. Қөшербаевтың қатысуымен «Қазақстанның Тұнғыш Президенті – Елбасы, Қазақстан халқы Ассамблеясының тәрағасы Н.Ә. Назарбаевтың бейбітшілік пен келісім саясаты және Қазақстан Республикасының тәуелсіздігін нығайтудағы Қазақстан халқы Ассамблеясының рөлі» атты Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің отырысы (11.12.20).

Қазақстан халқы Ассамблеясының атынан сайланған депутаттар қайырымдылық шараларын ұйымдастырып, оларға қатысу арқылы өздерінің жоғары азаматтық позицияларын көрсетті.

COVID-19 коронавирустық инфекциясынан туындаған карантин кезеңінде осы уақытқа дейін депутаттық топ мүшелері елдің және қоғамдық өмірдің маңызды участеклерінде де бола білді.

Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халқы Ассамблеясының кеңейтілген Кеңесіндегі сөзінде: «Ұлтаралық келісім басты байлық болуы керек, өйткені кейбір күштер этникалық мәселелерді өз мақсаттарына пайдалануға тырысада. Біздің азаматтар мықты, жауапты мемлекетке ие және бүл мәселеде Ассамблея соңғы орында емес. Біздің бірегейлігіміз – біздің ұлттық кодымызда».

Депутаттық топ этносаралық толеранттылық пен қоғамдық келісімнің қазақстандық моделін дамыту мәселелерін заннамалық тұрғыдан қамтамасыз етуге белсенді қатысуға, ұлтаралық қатынастар саласындағы мемлекеттер арасындағы стратегиялық серіктестікте тереңдегуте, сондай-ақ өнірлік және жаһандық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша бірлескен жұмысты жалғастыруға ииетті.

IV БӨЛІМ МӘЖІЛІСІНДІК ӨКІЛДІК ҚЫЗМЕТІ

4.1. «ҮКІМЕТ САҒАТТАРЫ»

2020 жылғы 24 қыркүйекте «Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру шеңберінде жаңа жұмыс орындарын құру туралы» тақырыбында Үкімет сағаты өтті.

Іс-шараға ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары, Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Б.Б. Нұрымбетов қатысты.

Үкімет сағаты шеңберінде мемлекетте Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» бағдарламасын іске асыру шеңберінде жаңа жұмыс орындарын құру жөніндегі қызметтің проблемалары және оны одан әрі жетілдірудің перспективалары туралы уәкілетті орган мен депутаттардың сөздері тыңдалды. Іс-шараға қатысушылар осы тақырып бойынша пікір алмasti.

Отырыста ҚР Парламент Мәжілісі Төрағасының орынбасары Г.И.Исимбаева, ҚР Еңбек және әлеуметтік қорғау министрі Б.Б. Нұрымбетов, сондай-ақ ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары сөз сөйлемеді.

«Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру шеңберінде жаңа жұмыс орындарын құру» тақырыбындағы «Үкімет сағатының» қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары мынадай ҰСЫНЫСТАРДЫ қабылдады:

1. Қазақстан Республикасының Үкіметі:

- 1) халықты нәтижелі жұмыспен қамтуды дамыту жөніндегі мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру мақсатында олардың салааралық тиімді үйлестірілуін және орталық пен жергілікті атқарушы органдардың өзара іс-қимылын қамтамасыз етсін;
- 2) жұмыс күші тапшы өнірлерге басты назар аудара отырып, жаңа жұмыс орындарын құру бойынша қосымша шаралар қабылдау мүмкіндігін қарастырын;
- 3) жаңа жұмыс орындарын құру үшін өнірлердің инфрақұрылымдық қажеттіліктерін шешетін жобаларды енгізе отырып, 2021 жылы Жұмыспен қамтудың жол картасын іске асыруды жалғастырын;
- 4) тұрақты негізде Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы (бұдан әрі – «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы) шеңберінде бюджеттік қаражаттың нысаналы және тиімді игерілуіне мониторинг жүргізсін.

2. Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі:

1) кәсіпкерлік бастамаларды дамытуға бөлінген микрокредиттерді алушылардың оларды нысаналы пайдалануын қамтамасыз етсін;

2) жастар практикасынан өту мерзімін 1 жылға дейін ұлғайту мүмкіндігін қарастырын;

3) Халықты жұмыспен қамту орталықтарының қызметін барынша цифрландыру бойынша шаралар қабылдасын;

4) қоныс аударушыларды жұмысқа орналастыру және оларға еңбек шарттарына сәйкес жалақы төлеу мәселелері бойынша тұрақты мониторинг жүргізуі қамтамасыз етсін;

5) мемлекеттік бюджеттен материалдық көмек алу үшін құжаттарды рәсімдеу кезінде Қазақстан Республикасының азаматтары – қоныс аударушылар үшін қабылдаушы өнірде тұрақты тіркелу талабының күшін жою туралы мәселені қарастырын;

6) азаматтардың әлеуметтік осал санаттарының арасынан азаматтарды одан әрі жұмысқа орналастырумен қамтамасыз ету мақсатында ірі кәсіпорындарда, шағын және орта бизнес кәсіпорындарында «әлеуметтік жұмыс орны» құралын пайдалануды кеңейту мүмкіндігін зерделесін;

7) жосықсыз жұмыс берушілердің мемлекет субсидиялайтын жұмыс орындарын ұйымдастыруға қатысуына жол бермеу бойынша шаралар қабылдасын.

3. Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігімен бірлесіп:

1) болашақ мамандықтар бойынша ұлгілік оқу жоспарларын және оқу бағдарламаларын уақытылы әзірлеуді қамтамасыз ете отырып, «Еңбек нарығында сұранысқа ие жаңа кәсіптер мен құзыреттер атласы» ұлттық жобасын іске асыру негізінде еңбек нарығында сұранысқа ие біліктіліктер мен құзыреттерді қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдасын;

2) оқытуды тікелей жұмыс орындарында жүргізумен және жұмыс берушілерге оларды кейіннен жұмысқа орналастыру үшін үміткерлерді таңдау құқығын бере отырып, қысқа мерзімді кәсіптік даярлау тетігін жетілдірсін.

4. Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігімен бірлесіп:

1) «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ арқылы микрокредиттерді алу рәсімдерінің ашықтығы мен қол жетімділігін қамтамасыз етсін;

2) ауылдық кәсіпкерлікті және ауылдық қосалқы шаруашылыштарды дамыту үшін кепілдендірілген сатып алуды қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдасын.

5. Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігімен, сондай-ақ облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының әкімдіктерімен бірлесіп:

кәсіби дағдыларды алуға және жұмысқа орналастыруға бағытталған жобалар мен бағдарламаларға жастарды тарту бойынша үтіттеу жұмысын жүйелі неізде қолданын;

Облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының әкімдіктері:

1) бағдарламаға қатысушыларды жалған жұмысқа орналастыру фактілеріне жол бермей, «Еңбек нарығы» ААЖ-ның ақпараттық жүйесінде мәліметтерді толтырудың дүрыстығын қамтамасыз етсін;

2) жаңа жұмыс орындарын құру бойынша жоспарланған көрсеткіштердің орындалуын және «Жұмыс орындарын құру картасы» ақпараттық жүйесінде мәліметтердің толтырылуын қамтамасыз етсін;

3) «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасының іс-шараларын іске асыруға бөлінген бюджеттік қаражаттарды нысаналы және тиімді игеруді, микрокредиттерді алған бағдарламаға қатысушылардың жұмыс орындарын құру бойынша міндеттемелерді орындауын және олар алған микрокредиттерді нысаналы пайдалануды қамтамасыз етсін.

4.2. ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛДАР

VI сайланымның VI сессиясының 2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 30 желтоқсанға дейінгі жұмыс кезеңінде Қазақстан Республикасы Парламент Мәжілісінің жалпы отырыстарында 88 депутаттық сауал жарияланып, мемлекеттік органдарға жіберілді. Оның ішінде мына фракциялардың депутаттары: «Nur Otan» – 38, «Ақ жол» – 25, «Қазақстан халық партиясы» (бұрынғы «Халық коммунистері») – 17, сондай-ақ Қазақстан халқы Ассамблеясының атынан сайланған депутаттар – 8.

Депутаттық үндеулердің негізгі бөлігі (39) экономикалық, оның ішінде өнірлік даму, мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру, өнеркәсіп, көлік, құрылыш, сондай-ақ кәсіпкерлікті қорғау, банктік қызмет және салық саясаты мәселелеріне қатысты болды. Пандемия кезінде деңсаулық сақтау жүйесіндегі проблемалар, халықтың әлеуметтік қамсыздандырылуы, білім беру жүйесін жетілдіру және халықты жұмыспен қамту сияқты әлеуметтік маңызы бар мәселелер шиеленісе түсті. Бұл бағыттар бойынша 30 сауал жіберілді. Ауыл шаруашылығы мен АӨК-ті дамыту проблемалары, қоршаған ортани қорғау мәселелері депутаттардың 9 үндеуінде көрініс тапты. З үндеу жол қауіпсіздігі, сондай-ақ балалардың құқықтарын қорғау, құқықтық қорғауды қамтамасыз ету мәселелеріне арналған. Мәдениетті, мемлекеттік тілді, бұқаралық ақпарат құралдарын, жастар саясатын дамыту мәселелері депутаттардың 7 үндеуінде айтылды.

Диаграмма 1

VI сайланымның VI сессиясының
депутаттық сауалдары туралы
фракциялар бойынша мәліметтер

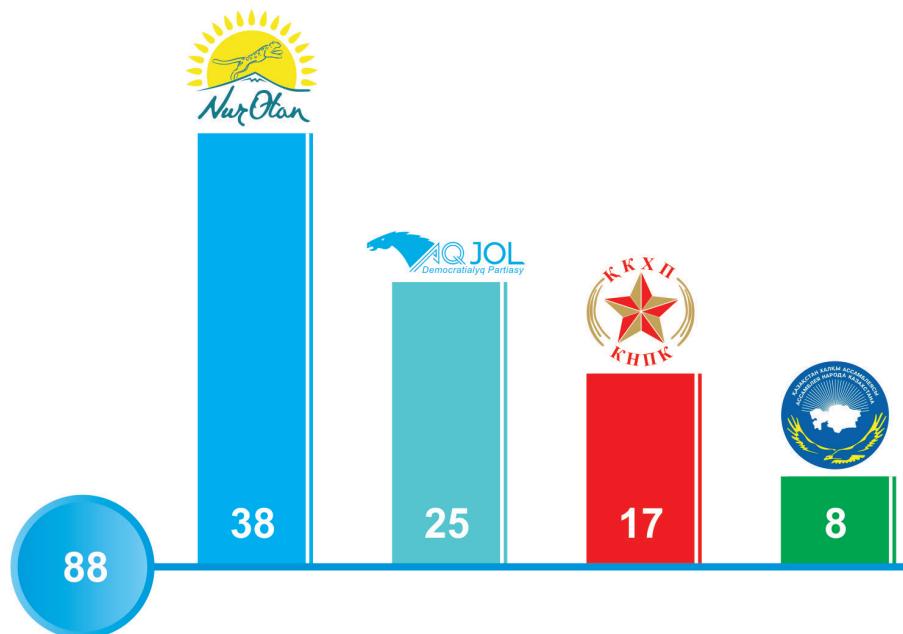
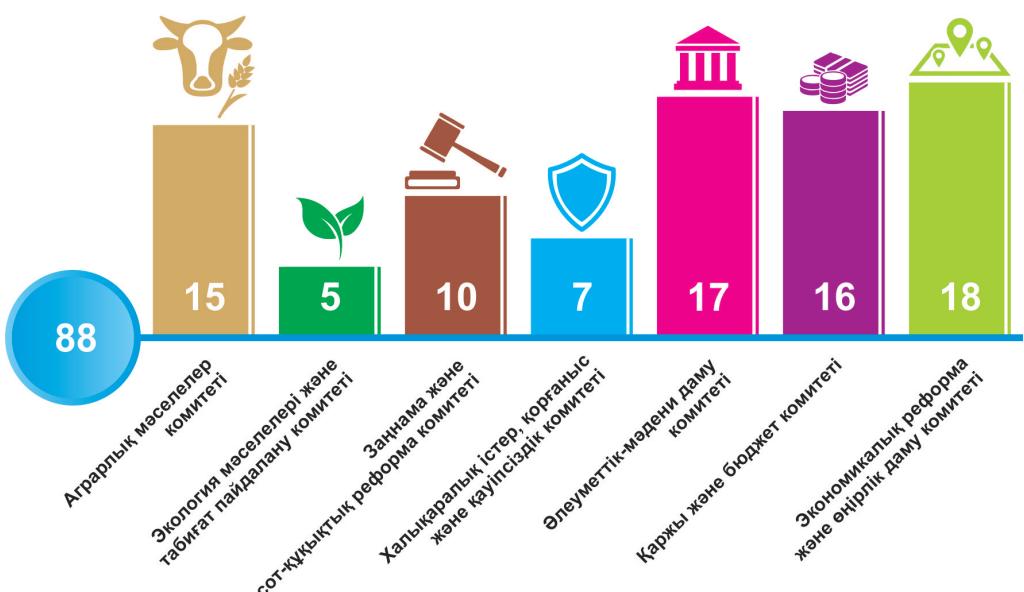

Диаграмма 2

VI сайланымның VI сессиясының
депутаттық сауалдары туралы
комитеттер бойынша мәліметтер

Сауалдардың ең көп саны – 58 немесе 56%-ы Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің атына жолданды.

Елдегі қалыптасқан жағдай пандемия мемлекеттің және халық өмірінің барлық жағына әсер еткендігін көрсетті. Осыған байланысты депутаттық сауалдардың негізгі бөлігі COVID-19 әсерінің салдарын барынша азайтуға бағытталған шараларды қабылдау қажеттілігіне арналды.

Экономиканы тұрақтандыру, өнірлерді даму, салық салу жүйесі, банк саласы, өнеркәсіп, ШОБ-ты қорғау проблемалары, азық-тұлік нарығындағы бағаны тұрақтандыру мәселелері ең өзекті болып қала береді. Депутаттар өз үндеулерінде азық-тұлік нарығындағы қазіргі жағдайға және тауарлар, оның ішінде ауылшаруашылық өнімдері бағаларының реттеусіз өсуіне, энергетика саласындағы проблемалық мәселелерге назар аударды. Бірнеше сауал өнірлердің проблемаларына арналды. Мәселен, депутаттар Түркістан облысындағы Мақтаарап ауданын су басу салдарын жою бойынша шұғыл шаралар қабылдау туралы, Алматы облысындағы суару

Диаграмма 3

VI сайланымның VI сессиясының мәселенің сипаты бойынша депутаттық сауалдары туралы мәліметтер

■ Экономика және өнірлік даму мәселелері. Қаржылық бақылау. Салықтар. Банктер, микрокредиттік үйімдар. Мемлекеттік бағдарламаны іске асыру. Өнеркәсіп. Технопарктар. Көсіпкерлік.

■ Ауыл шаруашылығы. АӨК.

■ Әлеуметтік мәселелер. Халықтың жұмыспен қамтылуы. Денсаулық сақтау.

■ Білім және ғылым. Мәдениет, дін, тіл саясаты, БАҚ, ақпараттық қауіпсіздік мәселелері. Қоғамдық бірлестіктер. Жастар саясаты. Патриоттық тәрбиеу. Отбасы мәселелері.

■ Қоршаған ортаны қорғау, экология, тауарлардың, тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі қауіпсіздігі.

■ Көлік. Интернет. Байланыс.

■ Сот төрелігі және құқық тәртібі. Адам құқығы, бала құқығы. Әділет мәселелері. Құқықтық көмек көрсету.

■ Сәулет. Құрылыш. Өнеркәсіптік құрылыш.

■ Қорғаныс, ТЖ, жол қауіпсіздігі мәселелері.

каналдары мен су қоймаларының проблемалық жай-күйі туралы, Нұр-Сұлтан қаласын, сондай-ақ Ақмола облысының Қорғалжын ауданын сумен жабдықтау проблемасы туралы, Түркістан облысының халқын газбен жабдықтау туралы, Байқоңыр қаласы мен оған іргелес аудандарды дамыту бойынша шаралар қабылдау туралы және басқа да ұсыныс жасады. Пандемия жағдайында ШОБ-тың барлық қолданыстағы несиесі бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялау бөлігінде Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасын орындаудың тежеліп отырғанына қатысты, кәсіпкерлікті мониторингтік топтардан қорғау туралы, отандық тауар өндірушілерді қолдаудың жаңа баламалы шараларын қабылдау қажеттілігі туралы және басқа да ұндеу жолдады. Пайыздық мөлшерлемені төмендету арқылы

Диаграмма 4

**Адресаттар бойынша сауалдардың жалпы статистикасы
VI сыйланымның VI сессиясы**

халықтың несиелік жүктемесін азайту және жеке тұлғалардың банкроттығы туралы заң жобасын әзірлең, енгізу мәселесі туралы да депутаттар сөз қозғады.

Бірнеше ұндеу қабылданған мемлекеттік бағдарламалардың, оның ішінде «Жұмыспен қамту жол картасының» толыққанды жұмыс істемеу мәселелеріне арналды.

Өлеуметтік саясат, денсаулық сақтау, білім мәселелері туралы мәселелер өткір болып қала бермек. Коронавирустық пандемия кезінде денсаулық сақтау жүйесіндегі көптеген мәселе ашылды. Мәселен, ағымдағы сессияда тек 10 депутаттық сауал COVID-19 инфекциясымен құресуге арналды. Өз ұндеулерінде депутаттар Үкіметтен коронавирусқа қарсы іс-шаралар бойынша есеп беруін

талап етті. Сонымен қатар, олар медициналық қызметкерлерге төлемақыны кешіктіріп төлеу мәселесін бірнеше рет көтеріп, осыған байланысты дәрігерлер мен медициналық қызметкерлердің мәртебесі туралы заң өзірлеуді ұсынды, онда оларды материалдық жағынан қамтамасыз ету бекітілетін болады.

Бірнеше депутаттық сауал әлеуметтік сипаттағы проблемаларға арналды. Депутаттар өз үндеулерінде мүгедек балаларды тәрбиелеп отырған отбасылардың проблемаларын, мүгедек балаларды оңалту және әлеуметтік қорғаудың жаңа бағдарламасын өзірлеу қажеттілігін, балалар үйлері мен мүмкіндіктері шектеулі балаларға әлеуметтік қызмет көрсетудің арнағы орталықтарының қызметін бақылау туралы мәселелерді көтерді. Халыққа қызмет көрсету орталықтарының қызметкерлеріне зейнет жасын қайта қарастырылуға қарастырылған да жіберді.

Коронавирустық пандемия жағдайында қашықтықтан оқытуға мәжбүрлі түрде көшу білім беру жүйесіндегі істердің нақты жайкүйін және ондағы проблемаларды да ашып көрсете. Депутаттар өз сауалдарында білім беру жүйесіндегі цифrlандырудың қанағаттанарлықсыз жай-күйін, көптеген мектепте тұрақты Интернеттің жоқтығын, цифrlық білім беру жобаларын жүзеге асырудың сәтсіздіктерді және бірынғай білім берудің онлайн-платформасын құруудың және оның жұмыс істеуін қамтамасыз етудің қажеттілігін атап өтті. Сонымен қатар, депутаттар өз сауалдарында жоғары және орта арнаулы оқу орындарының түлектерін жұмыспен қамту проблемаларына, өнер саласында білікті кадрларды даярлаудың қажеттілігіне және Қазақстандағы ғылыми кадрлардың әлеуетін толықтыру бойынша шаралар кешенін өзірлеуге назар аударды.

Депутаттар көтерген өзекті мәселелердің қатарында **АӨК-ті және ауыл шаруашылығын дамыту** мәселелері қала бермек. Құс шаруашылығын, мақта шаруашылығының саласын дамыту мәселелері, құстұмауының таралуп проблемасы, ауыл шаруашылығын дамыту бойынша ұсыныстар және АӨК-ті дамытудың Ұлттық жобасын өзірлеу және басқалары депутаттардың үндеуіне себеп болды.

Мәдениетті, мемлекеттік тілді, жастар саясатын дамыту проблемалары депутаттардың өз сауалдарында тағы да көрініс тапты. Үкімет атына қолданыстағы мемлекеттік жастар саясатын қайта қарастырып, мемлекеттік тілдегі анимациялық фильмдердің санын көбейтудің және сапасын арттырудың, қазіргі қазақ терминологиясын одан әрі жетілдірудің қажеттілігі туралы және басқа да үндеулер жіберілді.

4.3. АЗАМАТТАРДЫҢ ХАТТАРЫ МЕН ӨТІНІШТЕРІ БОЙЫНША ЖҰМЫС

Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісі депутаттарының атына **2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 2020 жылғы 30 желтоқсан аралығындағы** кезеңде жеке және заңды тұлғалардан **2050** өтініш келіп түсті.

Атап айтқанда: жеке тұлғалардан – **1613** (30%), заңды тұлғалардан – **437** (8%), оның ішінде: ұжымдық – **142**, қайталама – **940**, электрондық үкімет порталы (ЭУП) – **1063**. Соңдай-ақ өтініштер бойынша шығыс құжаттар – **1544** (29%) және жауаптар – **1754** (32%)

Өтініштер секторы бойынша жалпы құжат айналымы **5348** өтінішті құрайды.

Жеке және заңды тұлғалардан келіп түскен өтініштердің саны бойынша көш бастап түрғандар:

- 1) Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті – **742** (36%)
- 2) Әлеуметтік-мәдени даму комитеті – **377** (18,5%)
- 3) Экономикалық реформа және өнірлік даму комитеті – **326** (16%) өтініш.

VI сайланымның VI сессиясының депутаттық сауалдары туралы комитеттер бойынша мәліметтер

Комитет	Саны
Аграрлық мәселелер комитеті	15
Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитеті	5
Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті	10
Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті	7
Әлеуметтік-мәдени даму комитеті	17
Қаржы және бюджет комитеті	16
Экономикалық реформа және өнірлік даму комитеті	18

Өтініштердің жалпы санынан көп бөлігін мынадай сипаттағы өтініштер құрағанын айта кету керек:

37 % - құқықтық сипатта, 12 % - экономикалық реформа жөнінде, 10 8 % - әлеуметтік сипатта, 8 % - заң жобалары бойынша ұсыныстар, 6 % - ТКШ, тұрғын үй беру және құрылыс мәселелері, 4,5 % - білім беру мәселелері, 2 % - денсаулық сақтау мәселелері.

Өнірлер бойынша келіп түсken сұрақтардың басым бөлігі - 774-ы «**сот төрелігі және құқықтық тәртіп**» сипаты бойынша келіп түсті, оның ішінде: Алматы қаласы - 172 (22 %), Шығыс Қазақстан облысы - 113 (16 %), Ақмола облысы – 86 (11 %), Алматы облысы - 81 (10,5 %);

«әлеуметтік мәселелер» сипаты бойынша - 218 өтініш келіп түсті, оның ішінде – Нұр-Сұлтан қаласы – 54 (25 %), Алматы қаласы - 42 (19 %), Шығыс Қазақстан облысы - 19 (9 %), Алматы облысы – 18 (8 %);

«ТКШ, тұрғын үй беру» сипаты бойынша - 131 өтініш келіп түсті, оның ішінде Қарағанды облысы - 57 (43,5 %), Нұр-Сұлтан қаласы – 21 (16 %), Алматы қаласы – 16 (12 %), Жамбыл облысы – 11 (8 %).

**VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ**

**2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 2020 жылғы 30 желтоқсан аралығындағы
келіп түскен жеке және заңды тұлғалар отініштерінің сипаты туралы
СТАТИСТИКАЛЫҚ ДЕРЕКТЕР**

Онірлер	бар- лық өтініш- тер	оның ішінде:																											
		зан жобалары бойынша ұсыныстар			экономикалық реформа			әлеуметтік мәселелер			білім, ғылым, мәдениет, жастар мәселеілері			депсаулық сактау мәселеілері			экология және табиги ресурстарды пайдалану мәселеілері (жануарлар дүниесі, жер ресурстары, осімдіктер әлемі, ауа бассейні)			ТКШ, тұргын үй беру, жалпы күрьылыс мәселеілері			каражы, кредиттер			лаудазымды адамдардың әрекеті және әрекетсіздігі, сыйбайлас жемқорлыққа карсы күрес			мемлекеттік басқару
Ақмола облысы	119	3	4	9	86		2	0		4		2		4		2		4		0		5							
Ақтөбе облысы	32	6	1	3	10		1	1		0		3		3		3		0		0		7							
Алматы облысы	147	3	5	18	81		6	3		2		3		3		3		3		2		21							
Атырау облысы	22	0	1	1	4		3	0		1		0		1		0		1		2		9							
Шығыс Қазақстан облысы	180	1	8	19	123		5	3		3		3		2		6		3		3		7							
Жамбыл облысы	66	3	5	3	21		5	1		0		11		1		7						9							
Батыс Қазақстан облысы	67	2	12	5	24		3	1		2		7		1		6		6		4									
Қарағанды облысы	150	3	6	9	33		6	1		4		57		2		18						11							
Қостанай облысы	62	3	3	8	40		4	0		1		0		0		0		0		0		3							
Қызылорда облысы	45	0	0	13	15		5	1		0		2		1		6		6		2									
Маңғыстау облысы	64	3	1	9	31		2	1		3		2		2		4		2		4		6							
Павлодар облысы	30	3	1	4	7		1	2		6		0		0		1		0		1		6							
Солтүстік Қазақстан облысы	23	7	2	6	2		0	0		2		1		0		2		0		2		1							
Түркістан облысы	77	2	6	7	32		0	0		5		3		8		3		8		3		11							
Нұр-Сұлтан қ.	328	60	42	54	66		21	8		11		21		9		14		22											
Алматы қ.	553	55	141	42	172		29	18		13		16		17		25		25											
Шымкент қ.	75	5	8	8	22		1	2		0		1		7		5		16											
ТМД елдері, басқалары	10	1	1	0	5		0	1		0		0		0		1		1		1									
ЖИЫНЫС:	2050	159	247	218	774	94	43	57		131	62	99		166															

V БӨЛІМ МӘЖІЛІСТІң ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҮНТЫМАҚТАСТЫҒЫ

Алтыншы сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің алтыншы сессиядағы халықаралық қызметі сабактастық, дәйектілік пен ашықтық қағидаттарына сәйкес парламентаралық үнтымақтастықты нығайтуға, парламенттік дипломатия құралдарында мытуға және Қазақстанның халықаралық бастамаларын ілгерілетуге бағытталды.

ЕКІЖАҚТЫ КЕЗДЕСУЛЕР

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Төрағасы:

2020 жылғы 30 қыркүйекте Әзербайжан тарапының бастамасы бойынша Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Төрағасы Н.З. Нығматулин мен Әзербайжан Республикасы Милли Меджлисінің Төрағасы С. Гафарова телефон арқылы сөйлесті. Тараптар Таулы Қарабақтағы қақтығыстың шиеленісінебайланысты ахуалды талқылады. Н.З. Нығматулин сұхбаттасуышыға Қазақстан тарапының қалыптасқан жағдайда бейбіт келіссөздер арқылы ғана шешімін табуға болатыны туралы ҚР СІМ Мәлімдемесінде көрсетілген ұстанымын жеткізді. Сондай-ақ, әңгіме барысында тараптар парламентаралық өзара іс-қимылды нығайту мәселелерін талқылады.

2020 жылғы 17 қыркүйекте Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулин Түркітілдес елдер Парламенттік Ассамблеясының (ТүркПА) Бас хатшысы А. Мамаюсовпен кездесу өткізді. Кездесу барысында мерейтойлық Х пленарлық отырысқа дайындық мәселелері талқыланды. Парламентшілер форумы биыл Қазақстанда жоспарланған болатын, алайда коронавирус пандемиясына байланысты оны өткізу келесі жылға ауыстырылды. Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулин коронавирусқа қатысты жағдайдың түрақтанатынына, бұл түркітілдес елдердің парламентшілеріне үнтымақтастықтың өзекті мәселелері мен оның перспективалиқ бағыттарын толық ауқымды форматта талқылауға мүмкіндік беретініне сенім білдірді. ТүркПА Бас хатшысы А. Мамаюсов Ассамблеяның ағымдағы қызметі туралы хабардар етіп, оның жұмысы қазіргі жағдайға бейімделгенін атап өтті. Атап айтқанда, ТүркПА-ға мүше парламенттер депутаттары, ең алдымен, деңсаулық сақтау саласы мәселелері бойынша белсенді өзара іс-қимыл жасайды. Сұхбаттасушылар түркітілдес елдер парламентшілерінің кең ауқымды мәселелер бойынша одан әрі жемісті үнтымақтастығына сенім білдірді.

2020 жылғы 14 қазанда Пәкістан тарапының бастамасы бойынша Қазақстан Республикасы Мәжілісінің Төрағасы Н. Нығматулин мен Пәкістан Парламенті Сенатының Төрағасы М.С. Санжрани телефон арқылы сөйлесті, әңгімелесу барысында тараптар парламентаралық үнтымақтастықты нығайту мәселелерін талқылады.

Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісі Төрағасының орынбасарлары:

2020 жылғы 15 қазанды Мәжілістің вице-спикері Г. И. Исимбаева Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналышы (БХӨЖ) Тұрақты комитетті төрағасының орынбасары Ван Чэньмен онлайн кездесу өткізді. Сұхбат барысында тараптар елдер арасындағы ынтымақтастық, халықаралық ұйымдардағы өзара іс-қимыл және өнірдегі ағымдағы ахуал мәселелері бойынша пікір алмасты. Тараптар 2022 жылы 30 жылдығы атап өтілетін екіжақты байланыстардың қарыштап дамуын атап өтті. Мәжіліс Төрағасының орынбасары Нұр-Сұлтан мен Бейжің арасында дипломатиялық қатынастар орнаған 28 жыл ішінде қарқынды саяси диалог жолға қойылғанын, экономикалық және мәдени-гуманитарлық қатынастар орнатылғанын атап өтті. Мәжіліс вице-спикерінің айтудынша, бұл процестегі басты рөл Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаевқа тиесілі, ал Мемлекет Басшысы Қ.К. Тоқаевтың Қытайға ресми сапары және бірлескен мәлімдемеге қол қоюы Қазақстан-Қытай қатынастарының жаңадауірі басталғанын белгіледі. Өз кезегінде, Қытай парламентшісі екіжақты қатынастарды достық пен тату көршіліктің эталоны деп атайды. Сонымен қатар, коронавирустық инфекция пандемиясының жағымсыз салдарларын азайту бойынша тәжірибе алмасу үшін екі елдің күш-жігерін үйлестірудің маңыздылығы атап өтілді. Осыған байланысты Қытай вице-спикери Covid-19-ға қарсы жаңа вакцинаны әзірлеу және оның клиникалық сынақтарын жүргізу туралы хабарлай отырып, елдегі эпидемиялық ахуалдың шиеленісін көзөнде Қазақстанның көрсеткен көметі үшін алғысын белдірді. Өз кезегінде Г. И. Исимбаева да қытайлық дәрігерлерге консультациялық және практикалық көмек көрсеткені үшін ризашылығын белдірді. Сұхбатасушылар атап өткендей, Қазақстан-Қытай өзара іс-қимылдарының басымдықтарына қол жеткізудегі маңызды рөл екі елдің заң шығарушы органдары мен ынтымақтастық жөніндегі депутаттық топтарға тиесілі. Кездесуге Мәжіліс депутаттары М. Т. Ерман мен Қ. С. Сұлтанов қатысты.

КР Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы:

2020 жылғы 30 сәуірде Мәжілісте бейнеконференция режимінде Мәжіліс депутаттары Еуропалық Парламенттегі әріптестерімен келіссөздер жүргізді. Қазақстандық тарапты Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің басшысы М. Т. Ерман басқарды. Құрамына Болгария, Латвия, Польша және Франция депутаттары кірген Еуропарламент делегациясын «Қазақстан Республикасы – Еуропалық Одақ» парламенттік ынтымақтастық комитетінің теңтөрағасы Фульвио Мартушелло басқарды. Келіссөздерге қатысушылар Қазақстандағы және

Еуропалық Одақ елдеріндегі коронавирустық инфекция төнірегіндегі ағымдағы ахуал мәселелерін, сондай-ақ парламентаралық өзара іс-кимылдың перспективалық бағыттарын талқылады. Мұхтар Ерман әріптестерін Қазақстанның коронавирусқа қарсы іс-кимыл бойынша қабылдан жатқан шаралары туралы хабардар етіп, елде енгізілген төтенше жағдай режимі шенберінде әлеуметтік және экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз етуге бағытталған дағдарысқа қарсы шаралар топтамасына ерекше назар аударды. Осыған байланысты денсаулық сақтау, ғылыми зерттеулер мен инновациялар саласындағы қатынастарды нығайту мен дамыту қажеттілігі мәселелері әңгіменің жеке тақырыбына айналды. Бұл бағыттар Қазақстан мен Еуроодақ арасындағы Кеңейтілген әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісімнің бір бөлігі болып табылады. Жаңа ұсыныстар мен бастамаларды өзірлеу және талқылау үшін ҚР-ЕО парламенттік ынтымақтастық комитеті тиімді диалог алаңы болып табылады, бүтінгі таңда оның әлеуетін толық көлемде пайдалану қажет.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары:

Ағымдағы парламенттік сессияда парламентаралық ынтымақтастық топтары шенберінде Мәжіліс депутаттарының әріптестерімен өзара іс-кимылы бойынша практика жалғасуда. **2020 жылғы 15 қыркүйекте** Мәжіліс депутаттары С. В. Имашева мен Ш. Ә. Өтемісов Израиль Кнессеті (Парламенті) ұйымдастырылған бейнеконференцияға қатысты.

2020 жылғы 7 қазанда ҚР Парламенті Мәжілісінің Румыния Парламентімен ынтымақтастық тобымен кездесу өтті. Мәжіліс депутаттары Б. Ертаев, **Г. Щегельский**, Р.У. Ким бейнеконференцияға қатысып, екіжақты ынтымақтастық мәселелерін талқылады.

**Конференциялар, форумдар, семинарлар,
дөңгелек үстелдер, отырыстар:**

2020 жылғы 19-20 тамызда Парламентаралық Одақтың қолдауымен бейнеконференция режимінде Парламенттер спикерлерінің дүниежүзілік 5-ші конференциясы өтті. Аталған іс-шараның жұмысына Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісі Төрағасының орынбасары Г.И. Исимбаева мен Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерман қатысты.

Конференция қорытындысы бойынша Адамдар мен бүкіл ғаламшар үшін бейбітшілік пен орнықты дамуды қамтамасыз ететін неғұрлым тиімді мультилатерализмді қамтамасыз етудегі парламенттердің жетекші рөлі туралы декларация қабылданды.

2020 жылғы 8 қыркүйекте Мәжіліс Төрағасы Н. З. Нығматулин Оңтүстік-Шығыс Азия Елдері Қауымдастыры Парламентаралық Ассамблеясының (АСЕАН ПАА) 41-ші Бас Ассамблеясына қатысты. Биыл ірі форум бейнеконференция режимінде өтті. АСЕАН ПАА Бас

Ассамблеясының пленарлық отырысында сөйлеген сөзінде Мәжіліс Спикері әлемдік жеткізу тізбектерін қалпына келтірудің, қазіргідей құрделі геосаяси жағдайларда көлік-логистикалық бағыттардың ашықтығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңыздылығын атап өтті. Мәжіліс Төрағасының айтудынша, осындағы форматтағы экономикалық байланыстарды нығайту құрлық елдерінің дамуына, экономикаларының өсуіне және азаматтарының әл-ауқатын арттыруға қуатты серпін беруге қабілетті. 670 миллионға жуық халқы бар, ЖІӨ 3,5 трлн. АҚШ долларын құрайтын және сыртқы сауда айналымы 4,5 трлн. АҚШ долл. болатын АСЕАН ең ірі өнірлік үйымдардың бірі болып табылады. Мемлекет Басшысы Қ. К. Тоқаев өнірдің халықаралық үйымдарымен ынтымақтастықты дамытуға ерекше мән беретінін атап өткен Н. З. Нығматулин Оңтүстік-Шығыс Азия елдерімен қарым-қатынастарды нығайту және АСЕАН-мен байланыстарды кеңейту Қазақстанның сыртқы саясатының басым бағыттарының бірі екенін атап өтті. Мәжіліс Төрағасы парламенттік дипломатия халықаралық ынтымақтастықтың тиімді тетіктерін құру мен өнірлік және континенттік деңгейлерде ортақ шешімдер іздеу үшін айтартықтай әлеуетке ие екеніне де сенім білдірді. Қазіргі Президенті бүтінгі таңда Вьетнам Ұлттық Жиналышының Төрағасы болып табылатын АСЕАН ПАА Бас Ассамблеясының 41-ші отырысы Ханойда үйімдастырылды. Құн тәртібінде бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету, COVID-19-дан кейін өнірдің біртұтастығы мен экономикалық қалпына келтіруді ілгерілетудегі парламенттердің рөлі, еңбекші әйелдердің жұмыс орындары мен кірістерін қамтамасыз етудегі парламентші әйелдердің рөлін арттыру, сондай-ақ АСЕАН ПАА жас парламентшілерінің бейресми отырысы мәселелері қаралды.

2020 жылғы 16-17 қыркүйекте Мәжіліс депутаты И.И. Клименко Өзбекстан Парламенті үйімдастырған «Пандемияның Орталық Азияға ықпалы» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның жұмысына қатысты. Парламентшілер әлеуметтік және экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету, сондай-ақ денсаулық сақтау саласындағы ынтымақтастықты нығайту, ғылымизерттеулер менинновацияларды кеңейту мәселелеріне ерекше назар аударды. Адамдардың өмір сүруі үшін қолайлы жағдайлар жасау, олардың денсаулығын сақтау мәселелері жаңа Экология кодексінің жобасы шенберінде де пысықталуда. Мәжіліс депутаты И. И. Клименко коронадағдарыстың әлеуметтік-экономикалық аспектісі туралы айта келіп, Орталық Азия мемлекеттерінің сауда-экономикалық ынтымақтастығын кеңейту қажеттігіне назар аударды.

Депутаттың пікірінше, жұмыспен қамту және халықтың табысын сақтау міндепті бірінші орынға шығады. Форумға қатысушылар азықтулік қауіпсіздігінің өзектілігін де атап өтті.

2020 жылғы 17 қыркүйекте Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитетінің төрағасы Г. А. Щегельский және Мәжіліс депутаттары А. С. Платонов пен С. А. Симонов Православие Парламентаралық Ассамблеясының 27-ші Бас Ассамблеясының жұмысына қатысу барысында парламентаралық ынтымақтастықты кеңейту жөнінде сөз сөйледі.

2020 жылғы 18 қыркүйекте Мәжілістің Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрағасы Б. Б. Мамраев пен депутат З. Ж. Аманжолова Түркітілдес елдердің Парламенттік Ассамблеясына мүше парламенттердің денсаулық сақтау мәселелері жөніндегі комитеттері басшыларының отырысына қатысты. Бейнеконференция режимінде COVID-19 пандемиясы, оның ықпалы, сондай-ақ ТүркПА-ға мүше елдерге салдарлары мәселелері талқыланды. Бейбіт Мамраев атап өткендегі, COVID-19 пандемиясының өзекті мәселелерін талқылау үшін ұлттық парламенттердің бейінді комитеттерінің бірлескен отырыстары коронавируспен күресу үшін өзара іс-қымылды қүшейтүте мүмкіндік береді. Мәжіліс депутатының айтудың, эпидемия елдер ынтымақтастығының беріктігін де тексерді. ЕАЭО аумағында COVID-19 және өзге де инфекциялық аурулардың тарадуын болғызбау жөніндегі қабылданған кешенде жоспар, сондай-ақ «ШЫҰ кеңістігінде эпидемиялар қатерлеріне бірлескен қарсы іс-қымыл туралы» мәлімдемені іске асыру жөніндегі бірлескен іс-қымыл жоспары тиімді әріптестіктің мысалы болып табылады. Б. Б. Мамраев әріптестерін Мәжіліс депутаттарының пандемияға қарсы іс-қымылға бағытталған шараларды заңнамалық қамтамасыз ету жөніндегі жұмысы туралы хабардада етті. Парламентшінің айтудың, санитариялық-эпидемиологиялық талаптар Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы кодексте де көзделген.

2020 жылғы 22 қыркүйекте Мәжіліс депутаттары М. А. Қазбекова, Н. Г. Микаелян, Ә. С. Сапарова және И. В. Смирнова бейне-конференц-байланыс форматындағы әйел парламентшілер семинарына қатысты. «Орталық Азия мен Ауганстандағы бейбітшілік пен тұрақтылық үшін әйелдер парламентшілерінің серіктестігі» тақырыбындағы үш күндік форумды БҮҰ-ның Орталық Азия үшін алдын ала дипломатия жөніндегі өнірлік орталығы ұйымдастырды. Семинар барысында депутаттар гендерлік теңдікті ілгерілетудің негізгі қағидаттарымен, Орталық Азия мен Ауганстан парламенттеріндегі әйелдердің өкілдігімен, сондай-ақ «Әйелдер, бейбітшілік және қауіпсіздік туралы» 1325 қарапарды іске асырудагы әйел парламентшілердің рөлімен танысты. Семинарда әйел депутаттар платформаларын (комитеттерін) құру мен олардың жұмыс істеуі және олардың мемлекеттік саясатқа ықпалы мәселелеріне ерекше назар аударылды.

Семинар бағдарламасына үкіметтік және үкіметтік емес ұйымдармен, сондай-ақ қоғамдық бірлестіктермен әріптестік қарым-қатынас орнату тақырыбы да енгізілген.

2020 жылғы 8 қазанда Мәжіліс депутаттары М.Т. Ерман мен Ә.Е. Бектұрганов ТМД ПАА-ның саяси мәселелер және халықаралық ынтымақтастық, сондай-ақ ғылым мен білім жөніндегі тұрақты комиссиялары отырыстарының бейне-конференц-байланыс режимінде жұмысына қатысты.

2020 жылғы 9 қазанда Мәжіліс депутаты И. В. Снежана бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД жастар ПАА отырысының жұмысына қатысты.

2020 жылғы 16 қазанда бейне-конференц-байланыс режимінде ҮҚШҰ ПА саяси мәселелер мен халықаралық ынтымақтастық және қорғаныс және қауіпсіздік мәселелері жөніндегі тұрақты комиссияларының отырыстары өтті, олардың жұмысына ҚР Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерман қатысты.

2020 жылғы 16 қазанда бейне-конференц-байланыс режимінде ҮҚШҰ ПА әлеуметтік-экономикалық және құқықтық мәселелер жөніндегі тұрақты комиссияларының отырысы өтті, оған Мәжіліс депутаты Қ.С. Мусин қатысты.

2020 жылғы 22 қазанда бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА аграрлық саясат, табиғи ресурстар және экология жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысы өтті, оған Мәжіліс депутаты С.А. Звольский қатысты.

2020 жылғы 22 қазанда бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА бақылау-бюджет комиссиясының отырысы өтті, оған Мәжіліс депутаты Е.С. Никитинская қатысты.

2020 жылғы 23 қазанда бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА құқықтық мәселелер жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысы өтті, оған Мәжіліс депутаты Е.А. Козлов қатысты.

2020 жылғы 23 қазанда бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА мемлекеттік құрылыш және жергілікті өзін-өзі басқару тәжіриbesін зерделеу жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысы өтті, оған депутат Ш.Х. Хахазов қатысты.

2020 жылғы 29 қазанда бейне-конференц-байланыс режимінде климаттың өзгеруі мәселелері бойынша СІМ өкілдері мен Орталық Азия елдері парламентшілерінің екінші кездесуі өтті, оған депутаттар С.Т. Сейдуманов және М.Д. Бопазов қатысты.

2020 жылғы 29 қазанда Мәжіліс депутаты Меруерт Қазбекова бейне-конференц-байланыс форматында Халықтың қоныстануы және дамуы жөніндегі Азия қауымдастырының (ХДАК) семинарына қатысты.

2020 жылғы 1 – 4 қарашада Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерман бастаған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің делегациясы 2020 жылғы 1-4 қараша аралығында бейнеконференция форматында өткен Парламентаралық Одақ Басқарушы кеңесінің 206-шы сессиясының жұмысына қатысты.

ПАО 206-сессиясы күн тәртібінің негізгі тармағы Парламентаралық Одақтың төрағасын сайлау болды.

Даудыс беру қорытындысы бойынша Даурте Пащеко 2023 жылғы 2 қарашаға дейін Парламентаралық Одақтың 30-шы төрағасы болып сайланды.

Іс-шараға ҚР Парламенті Сенатының депутаты Е.Х. Сұлтанов пен ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты Д.М. Еспаева қатысты.

2020 жылғы 12 қарашада ҚР Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерман бейне-конференц-байланыс форматында ҮҚШҰ ПА Тұрақты комиссияларының бірлескен отырысына қатысты.

2020 жылғы 13 қарашада бейне-конференц-байланыс режимінде ХҚДАФ Атқару комитетінің отырысы өтті, оған ҚР Парламенті Мәжілісінің Вице-спикері Г.И. Исимбаева қатысты. Қазақстанның халықтың қоныстануы және дамуы жөніндегі Азия парламентшілерінің форумына белсенді қатысады жағастыру ниетін Мәжіліс вице-спикері, ХҚДАФ төрағасының орынбасары Г. И. Исимбаева растады. Бұл туралы қазақстандық парламентші ХҚДАФ Атқару комитетінің 89-шы отырысында сөйлеген сөзінде мәлімдеді. Мәжіліс Төрағасының орынбасары Мәжілістің ХҚДАФ-мен бірлесіп, 2018 жылы Қазақстан астанасында «Жастарға - инвестиция. Ешкімді де назардан тыс қалдырмаймыз» атты халықаралық конференция үйымдастырығанын атап өтті. Бұл ретте, Г. И. Исимбаева Қазақстан осы халықаралық форумның ұсынымдарын дәйекті түрде іске асырып келе жатқанын хабарлады. Мәжіліс вице-спикері Қазақстанның ұлттық, өнірлік және жаһандық деңгейлерде халықтың қоныстануы мен орнықты даму проблемаларымен айналысатын барлық халықаралық үйыммен белсенді ынтымақтастықта жұмыс істейтінін атап өтті. Сонымен қатар, Мәжіліс Төрағасының орынбасары пандемия кезіндегі күрделі экономикалық жағдайда әлеуметтік-экономикалық бағдарламалар Қазақстандағы мемлекеттік саясаттың басым бағыты болып отырғанына айрықша тоқталды. Ел Президенті Қ. К. Тоқаевтың тапсырмасы бойынша халықтың әлеуметтік қорғалмаған топтарына қолдау көрсету және жұмыс орындарын сақтау үшін шаралар кешені әзірленді. Сондай-ақ ХҚДАФ төрағасы Кейзо Такеми және үйымның уақытша атқарушы директоры Кийоко Икегами құттықтау сөз сөйлемді. Отырысқа қатысушылар үйымның қызметі туралы есепті, сондай-ақ алдағы кезеңге арналған жоспарларды талқылады.

2020 жылғы 18-23 қарашада ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты А.Б. Тасболатов бейне-конференц-байланыс форматында НАТО ПА-ның жыл сайынғы 66-шы сессиясының жұмысына қатысты.

2020 жылғы 20 қарашада ҚР Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерман бейне-конференц-байланыс форматында Жаңа Еуропаға арналған Париж хартиясының 30 жылдығына арналған ЕҚЫҰ ПА іс-шарасына қатысты.

2020 жылғы 26 қарашада бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА әлеуметтік саясат және адам құқықтары жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысы өтті, оған депутат Қ.И. Мұсырман қатысты.

2020 жылғы 26 қарашада бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА мәдениет, ақпарат, туризм және спорт жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысы өтті, оған депутат О.В. Шишигина қатысты.

2020 жылғы 26 қарашада Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күніне орай Мәжіліс үйымдастырыған «Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстандағы парламентаризмнің қалыптасуы мен дамуындағы рөлі» атты халықаралық парламенттік конференция өтті. Биылғы жылы бейнеконференция форматында өткен өкілдік форумға Вьетнам, Италия, Ресей, Түркия, Өзбекстан, Чехия, Еуропалық Парламент, ТүркПА парламенттері басшылары

мен депутаттары қатысты. Конференцияны ашқан Мәжіліс Төрағасы Н. З. Нығматулин Қазақстанның Тұнғыш Президенті Н.Ә. Назарбаевтың ел тәуелсіздігінің барлық кезеңдеріндегі айрықша рөлін атап өтті. Мәжіліс Спикері Н. Ә. Назарбаевтың реформалары парламентаризмнің қазақстандық моделінің одан әрі дамуына әрқашан серпін бергенін атап өтті. Н. З. Нығматулиннің айтудынша, Н. Ә. Назарбаев негізін қалаған демократияландыру бағыты Қ. К. Тоқаев Мемлекет басшысы болып сайланған 2019 жылы биліктің ауысу кезеңінен лайықты өтуге мүмкіндік беріп, ол бүгінде Елбасы белгілеген ел дамуының негізгі басымдықтарын іске асыруды жалғастыруда. Мәжіліс Спикері дамудың демократиялық бағыты Парламент үшін де басты бағыт екенін атап өтіп, биылғы жылы конституциялық заңдарға енгізілген жаңа түзетулер туралы айтып өтті, оған сәйкес парламенттік оппозицияның рөлі күштейтіліп, саяси партияларды тіркеу үшін кедерігі екі есе азайтылды, сондай-ақ тұнғыш рет сайлау партиялық тізімдерінде әйелдер мен жастар үшін міндетті 30 % квота енгізілді. - Еліміздің Тұнғыш Президенті Н. Ә. Назарбаевтың реформалары арқасында қазақстандық көппартиялы Парламент қоғам мен билік арасында сындарлы диалог құра отырып, жалпы қабылданған халықаралық стандарттарға сәйкес келеді. Ашықтық, жауапкершілік және демократияландыру процестерін одан әрі нығайтудың бағыты – Елбасы іргесін қалаған мызғымас парламенттік құндылықтар, - деді Мәжіліс Төрағасы.

Қазақстанның Тұнғыш Президентінің мемлекетіміздің қалыптасуына, оның саяси жүйесін жетілдіруге, тұрақтылықты қамтамасыз етуге қосқан зор үлесін ҚХР Бүкілқытайлық Халық әкілдері жиналысының Тұрақты комитетінің төрағасы Ли Чжаньшу атап өтті. - Тұнғыш Президент Н. Ә. Назарбаев халықаралық қоғамдастықтағы беделді саясаткер ғана емес, сонымен бірге қытай халқының мейірімді досы бола отырып, ұзақ уақыт бойы Қытай-Қазақстан тату көршілік және достық ынтымақтастығы үшін енбек етіп келеді, Қытайда да жоғары беделге ие», - деп атап өтті Ли Чжаньшу конференцияға қатысушыларға арнаған сөзінде.

Ресей Федерациясы Мемлекеттік Думасының спикері В. В. Володин Н.Ә. Назарбаевтың саяси даналығы, бай өмірлік және басқарушылық тәжірибесі Ресей мен Қазақстан арасындағы қатынастарды дамыту ісінде, халықтар арасындағы достықты нығайтуда, Еуразиялық кеңістіктегі көпжақты ынтымақтастықты ілгерілетуде ұзақ жылдар бойы сұранысқа ие болады деп санайды. В. Володиннің айтудынша, Қазақстанның Тұнғыш Президенті – бүкіл өмірін өз еліне және халқына қызмет етуге арнаған адам.

Түркия Ұлы Үлттық Жиналысының Төрағасы Мұстафа Шентоп Н.Ә. Назарбаевтың көзқарастары мен бастамаларының бүкіл әлем үшін маңызы зор екеніне сенім білдірді. - Қазақстанның үдемелі дамуында Елбасы Н. Ә. Назарбаевтың демократияны және заң үстемдігін дамыту жолындағы қадамдары маңызды орын алатыны сөзсіз. Н. Ә. Назарбаев – жол көрсететін және өте дана тұлға. Сондықтан оның құнды көзқарастары мен көрегендігін бүкіл әлем қолдануы керек», - деді түрік парламентшісі.

Өзбекстан Парламентінің Заң шығару палатасының Төрағасы Нұрдинжон Исмоилов қазақстандықтарды Қазақстанның Тұнғыш Президенті күнімен құттықтап, бұл мерекені Өзбекстан мен Қазақстан серіктестігінің тереңдігін бағалаудың тамаша мүмкіндігі деп атады. - Қазақстанның Тұнғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев – қазақстандық мемлекеттілікті құрудың бастауында тұрған көрнекті тұлға. Оның стратегиялық бағытының арқасында Қазақстан Тәуелсіздіктің 30 жылдың ішінде жоғары нәтижелерге қол жеткізді. ҚР Тұнғыш Президенті күнін мерекелеу Өзбекстан мен Қазақстанның стратегиялық әріптестігінің тереңдігі мен тиімділігін бағалауға тағы бір мүмкіндік береді, - деп атап өтті Өзбекстан Парламентінің Спикері.

2020 жылғы 27 қарашада ҚР Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерман ТМД ПАА-ның Кеңес отырысына және 51-ші пленарлық отырысына бейне-конференц-байланыс форматында қатысты. Кеңес отырысы барысында ТМД елдерінің парламентшілері мен халықаралық ұйымдардың өкілдері COVID - 19 пандемиясына байланысты ТМД-та қатысушы мемлекеттерде қабылданып жатқан шараларды заннамалық қамтамасыз етуге байланысты мәселелерді талқылады. Форумға қатысушылар экономикалық интеграцияның жай-күйі мен перспективалары және оны еуразиялық кеңістіктең нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету, 2021 жылы ТМД елдеріндегі мемлекеттік билік органдарына сайлауды байқауға дайындық мәселелерін, сондай-ақ басқа да бірқатар мәселелерді қарады. Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М. Т. Ерман Кеңес отырысында байқаушылардың халықаралық ұйым қызметіне қатысуы туралы ереженің жобасы бойынша баянда масады.

ТМД ПАА-ның 51-ші пленарлық отырысында депутаттар, атап айтқанда, ТМД-та қатысушы мемлекеттер үшін мәдени мұра объектілері мен модельдік Еңбек және Сайлау кодекстерін сақтау туралы Конвенцияның жобаларын, сондай-ақ басқа да бірқатар мәселелерді талқылады. ТМД ПАА Кеңесінің отырысы барысында Мәжіліс депутаты М. Т. Ерман саяси мәселелер және халықаралық ынтымақтастық жөніндегі тұрақты комиссияның төрағасы болып қайта сайланды.

2020 жылғы 30 қарашада Мәжіліс Төрағасы Н. З. Нығматулин ҮҚШҰ Парламенттік Ассамблеясының отырыстарында сөз сөйлемді. Бейнеконференция форматында Кеңес отырысы, сондай-ақ ҮҚШҰ ПА он үшінші пленарлық отырысы өтті. Отрыстарда Ресей Федерациясының ҮҚШҰ-ға 2020 жылы төрағалық ету басымдықтарын іске асыру жөніндегі жұмыстың қорытындылары, сондай-ақ ҮҚШҰ-ның жауапкершілік аймағындағы жағдай және ұжымдық қауіпсіздікке төнетін қауіп-қатерлерге қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар туралы сөз болды. Бұдан басқа, парламентшілер жаппай қырып-жою қаруының заңсыз айналымына қарсы іс-қимыл, жаңа психобелсенді заттарды мемлекеттік тіркеуге қатысты ҮҚШҰ мемлекеттерінің ортақ тәсілдерін қалыптастыру, сондай-

ақ Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдар авиациясының халықаралық үшуларын үйімдастыру саласындағы заңнаманы жетілдіру жөнінде ұсынымдарды қабылдады. Отырысқа қатысушылар ҮҚШҰ Парламенттік Ассамблеясының ҮҚШҰ-ға мүше мемлекеттердің ұлттық заңнамасын жақындастыру және үйлестіру жөніндегі 2021-2025 жылдарға арналған қызмет бағдарламасын, сондай-ақ ҮҚШҰ ПА-ның 2021 жылға арналған жұмыс жоспарын бекітті. Мәжіліс Төрағасы Нұрлан Нығматулин атап өткендей, құжаттар Ассамблеяның нормативтік-құқықтық базасын тереңдету үшін тақырыптар мен бағыттардың кең спектрін қамтиды және бүгінгі күннің шынайылығын ескере отырып, егжеттегжейлі пысықталған. Келесі бес жылға арналған бағдарламада, атап айтқанда, ауқымды деректерді қалыптастыру мен пайдалану жөніндегі ұлттық заңнаманы дамыту, ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету түрғысында жасанды интеллект, киберқауіпсіздік, цифрлық қолтаңбалар жасау мәселелеріне қатысты модельдік актілер бар. Отырыстарға Армения, Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстанның, сондай-ақ Ауғанстан мен Сербияның парламенттері мен палаталарының басшылары ҮҚШҰ ПА байқаушысы ретінде қатысты.

Шет елдерге сапарлар

**Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің
Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің
төрағасы:**

2020 жылғы 7-10 тамызда ҚР Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерман Беларусь Республикасы Президентінің сайлауына дайындық және оны өткізу барысын байқауға қатысу үшін Минск қаласына (Беларусь Республикасы) жұмыс сапарымен барды.

2020 жылғы 2 – 5 қазанда Мәжіліс депутаттары 4 қазанда өткен Қырғыз Республикасының Жогорку Кенеші депутаттарының сайлауын байқауға қатысты. Қазақстан тарапын ТМД Парламентаралық Ассамблеясының байқаушылар миссиясының құрамында Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М. Т. Ерман басқарды. ҮҚШҰ Парламенттік Ассамблеясының байқаушылар миссиясының байқаушылары қатарында Мәжіліс депутаты А.Т. Қожахметов, ал ТүркПА атынан байқаушылар тобының құрамына Мәжіліс депутаты Дархан Мыңбай кірді. Сапар барысында қазақстандық парламентшілер Парламентте, Сайлау және референдум өткізу жөніндегі орталық комиссияда, сондай-ақ Қырғызстанның саяси партияларының сайлау штабтарының өкілдерімен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді. Анықтама: 2020 жылғы 6 қазанда Қырғыз Республикасының сайлау және референдумдар өткізу жөніндегі орталық комиссиясы 2020 жылғы 4 қазанда өткен Қырғыз Республикасының Жогорку

Кенешіндегі сайлаудағы дауыс беру қорытындыларын жарамсыз деп таныды.

2020 жылғы 31 қазанда ҚР Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.Т. Ерманның ЕҚЫҰ ПА миссиясының құрамында Грузиядағы парламенттік сайлауға дайындық және оны өткізу барысын байқау жөніндегі жұмыс сапары болды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары:

2020 жылғы 9-12 қазанда ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты Т.К. Хитуов Тәжікстандағы президенттік сайлауға дайындық және оны өткізу барысына ТМД ПАА миссиясының құрамына қатысу үшін Душанбе (Тәжікстан) қаласына жұмыс сапарымен барды.

VI БӨЛІМ ЖҰРТШЫЛЫҚПЕН ЖӘНЕ БАҚ-пен БАЙЛАНЫС

Қазақстан Республикасы Президентінің VI сайланған Парламенттің алтыншы сессиясының ашылуында айтылған тапсырмаларына сәйкес Мәжілістің қызметін жария етудің негізгі қағидаттары халықты депутаттық корпустың жұмысы туралы жанжақты хабардар ету және коронавирус пандемиясы жағдайында бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің тиімді жұмыс істеуі үшін қажетті жағдайлар жасау болды.

Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулиннің Палатаның ашық диалог алаңы ретінде ұстанымын нығайтуға бағытталған бастамалары бұқаралық ақпарат құралдарында ғана емес, сонымен қатар қоғамда да кеңінен қолдау табуда.

Мәжіліс депутаттарының әзірлеушілермен, азаматтық қоғаммен және бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдерімен өзара іс-қимылы алтыншы сессияда әртүрлі интернет платформаларда конференц- және бейнеконференцбайланыс белсенді пайдаланылатын қашықтық форматында жалғасты.

Мұндай тәсіл Палата басшылығы мен депутаттарының заң шығару қызметінің барлық қырларын, қабылданатын заң жобаларының әлеуметтік маңызын толық ашуға мүмкіндік берді.

Дәстүрлі түрде осы сессияда бұқаралық ақпарат құралдарының назарында барлық негізгі парламенттік іс-шаралар болды. Бұл – Парламент палаталарының бірлескен отырыстары, Мәжілістің жалпы отырыстары, бейінде комитеттердің отырыстары, оның ішінде көшпелі отырыстар, үкіметтік сағаттар. Бұдан басқа, бұл парламенттік фракциялар мен ҚХА депутаттық тобының отырыстары, халықаралық кездесулер, конференциялар мен форумдар.

БАҚ-тағы жаңалық хабарлардан басқа тұрақты негізде апта сайынғы қорытынды жаңалықтар шығарылымдары, шолу және талдау материалдары, сондай-ақ Мәжіліс депутаттарының қатысуымен тақырыптық телебағдарламалар шығарылады.

Ағымдағы сессияда «Хабар» телеарнасында парламенттік тақырыпқа мамандандырылған «Мәжіліс.kz» бағдарламасының шығарылымы жұмысын жалғастырды. «Еуразия» бірінші арнасында «Парламент.online» ақпараттық-сараптамалық бағдарламасының шығуы жаңалық болды. Екі бағдарлама да апта сайын прайм-таймда екі тілде шығады.

Сонымен қатар, Мәжіліс қабылдайтын әлеуметтік маңызы бар заң жобалары туралы сюжеттерді республикалық «Qazaqstan» телеарнасының облыстық филиалдары да таратуда.

Тағы бір белсенді пайдаланылатын ресурс радиоарналар болды. Мәжіліс туралы ақпараттық хабарлар республикалық «Қазақ радиосы», «Шалқар» және «Астана» радиоарналарының, сондай-ақ танымал халықаралық «Europa Plus Қазақстан» және «Русское радио Азия» радиостанцияларының эфирінде тұрақты негізде естіледі.

Ағымдағы сессияда ақпараттық агенттіктердің сайттарында

түрлі парламенттік отырыстарды www.zakon.kz, www.inform.kz, www.tengrinews.kz, www.baigenews.kz, сондай-ақ «YouTube» бейнекостингінде онлайн-трансляциялау практикасы жалғасты. Бұл қалың жұртшылыққа, оның ішінде блогерлерге заң жобаларын нақты уақыт режимінде қарау барысын бақылауға мүмкіндік берді.

Сонымен бірге, Мәжілістің www.parlam.kz сайты ресми ақпараттың басты арнасы болып қала береді, оның әлеуеті Палатаның ерекше құзыретіне жататын хабарларды орналастыру есебінен күштейтіледі. Мәжіліс депутаттарының қатысуымен өтетін барлық негізгі іс-шара туралы ақпаратты Баспасөз қызметі фото - және бейнематериалдармен қоса жедел жариялайды.

Бұлармен қатар Мәжіліс «Twitter», «Facebook» әлеуметтік желілерінде де бар. Бұған парламентшілердің белсенділігі де ықпал етті.

Жалпы, алтыншы сессияда Мәжіліс меншіктің түрлі нысандарын білдіретін 70-тен астам отандық және шетелдік баспа және электрондық басылымдардың өкілдерімен ынтымақтастықты жалғастырды.

Осылайша, Баспасөз қызметінің дәстүрлі және жаңа ақпараттық технологияларды белсенді пайдалануы Мәжілістің жұртшылықпен және бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерімен кең ауқымды байланысын қамтамасыз етті.

VII БӨЛІМ ҚОРЫТЫНДЫ

VI сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің алтыншы сессиясында депутаттардың барлық заңнамалық жұмыстары, ең алдымен, еліміздің Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың стратегиялық бағытының басымдықтары ескеріле отырып жүргізілді.

Сондай-ақ, Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаев ағымдағы жылдың қыркүйек айында сессияның ашылуында Парламенттің заң шығару қызметінің бірінші кезектегі міндеттерін айқындалап берді.

Карантиндік шектеулер кезеңінде Парламент Мәжілісінде Қазақстан Республикасы заңдарының жобаларын қашықтықтан қарау жалғастырылды. Бейнеконференцбайланыс, селекторлық кеңестер сияқты қазіргі заманғы барлық ақпараттық технология пайдаланылды, олар барлық мұдделі тараптардың, депутаттардың, мемлекеттік органдардың, қоғамдық үйымдардың қашықтықтан үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз етті.

Есепті кезеңде, 2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап 2020 жылғы 30 желтоқсан аралығында Қазақстан Республикасы Парламенті Палаталарының 1 бірлескен отырысы, Мәжілістің 16 жалпы отырысы, 1 «үкімет сағаты», тұрақты комитеттердің 149 отырысы, 3 дөңгелек үстел және 1 конференция өткізілді.

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне алтыншы сессия барысында 58 заң жобасы келіп түсті. Бұған қоса, Палатаның заңнамалық қоржынында алдынғы сессиядан Палатаның қарауына өткен 58 заң жобасы болды. 30 заң жобасының бастамашысы депутаттар болып табылады.

Көрсетілген кезеңде Мемлекет басшысы 20 заңға қол қойды.

Жалпы отырыстарда қарау қорытындысы бойынша 66 заң жобасы мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді. Олардың ішінде «Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер енгізу туралы» заң жобасы, Қазақстан Республикасы Экология кодексінің, «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының кодексіне (Салық Кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы», «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2021 – 2023 жылдарға арналған кепілдендірілген трансфер туралы», «2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы», «Техникалық реттеу туралы» заң жобалары, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауының жекелеген ережелерін іске асыру мәселесі бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экономикалық өсуді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен

толықтырулар енгізу туралы» заң жобалары бар.

Парламент Қазақстанның сыртқы саясатының басымдықтарын іске асыруды бекітетін басқа мемлекеттермен және халықаралық үйымдармен, оның ішінде көші-қон саласындағы ынтымақтастық, Еуразиялық экономикалық одакқа мүше мемлекеттердің еңбекшілерін зейнетақымен қамсыздандыру, кеме қатынасы, қылмыстық істер бойынша құқықтық көмек және басқа да бірқатар халықаралық келісімдерді ратификациялады.

Сессия барысында Парламент Мәжілісі депутаттары 88 депутаттық сауал жолдады, олардың ең көбі – 58-і Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің атына жолданды.

Елдегі қалыптасқан ахуал пандемия мемлекеттің жұмыс істеуі мен халықтың тыныс-тіршілігінің барлық аспектілеріне әсер еткенін көрсетті. Осыған байланысты депутаттық саударлардың негізгі болігі COVID-19 әсерінің салдарларын барынша азайтуға бағытталған шаралар қабылдау қажеттілігіне арналды.

Экономиканы тұрақтандыру, өнірлерді дамыту, салық салу жүйесі, банк саласы, өнеркәсіп, ШОБ қорғау проблемалары, азық-түлік нарығындағы бағаны тұрақтандыру мәселелері барынша өзекті болып қалып отыр. Депутаттар АӘК, ауыл шаруашылығын, мәдениетті, мемлекеттік тілді, жастар саясатын дамыту мәселелерін де өз саударында көрсетті.

Қаралып отырган кезеңде Мәжіліс депутаттарының атына азаматтардан 2050 өтініш келіп түсті. Қазақстан Республикасы Президентінің VI сайланған Парламенттің алтыншы сессиясының ашылуында айтылған тапсырмаларына сәйкес Мәжілістің қызметін жария етудің негізгі қағидаттary халықты депутаттық корпустың жұмысы туралы жан-жақты хабардар ету және коронавирус пандемиясы жағдайында бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің тиімді жұмыс істеуі үшін қажетті жағдайлар жасау болды. Ағымдағы сессияда ақпараттық агенттіктердің www.zakon.kz, www.inform.kz, www.tengrinews.kz, www.baigenews.kz сайттарында, сондай-ақ «YouTube» бейнеконференциянда түрлі парламенттік отырыстарды онлайн-трансляциялау практикасы жалғасты. Бұл қалың жүртшылыққа, оның ішінде блогерлерге заң жобаларын нақты уақыт режимінде қарау барысын бақылауға мүмкіндік берді.

Депутаттық корпустың халықаралық қызметі парламентаралық ынтымақтастықты нығайтуға, парламенттік дипломатияны дамытуға және Қазақстанның халықаралық бастамаларын ілгерілетуге бағытталды.

Мәжіліс депутаттары негізінен бейне-конференц-байланыс режимінде парламентаралық үйымдардың (ТМД ПАА, ҰҚШҰ ПА, АСЕАН ПАА, ПАҚ, ЕҚЫҰ ПА, ТүркПА, парламентшілердің Халықтың қоныстануы және дамуы жөніндегі Азия форумы және т.б.) жұмысына белсенді қатысты, Парламент Мәжілісінің шет елдердің парламенттерімен ынтымақтастығы жөніндегі жұмыс жалғастырылды.

VI САЙЛАНГАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
АЛТЫНШЫ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

Компьютерде беттеген: *A. Таубаева*
Безендірген: *П. Назаренко*

ШЖҚ «Материалдық-техникалық қамтамасыз ету басқармасының
әкімшілік гимараттары дирекциясы» РМК баспаханасында басылды.
Нұр-Сұлтан қаласы, тел: 74-64-24, 74-65-97